

Innst. O. nr. 20

(2003–2004)

**Innstilling til Odelstinget
fra finanskomiteen**

Ot.prp. nr. 1 (2003-2004)

**Innstilling fra finanskomiteen om skatte- og avgiftsopplegget 2004 -
lovendringer**

Innst. O. nr. 20

(2003-2004)

**Innstilling til Odelstinget
fra finanskomiteen**

Ot.prp. nr. 1 (2003-2004)

**Innstilling fra finanskomiteen om skatte- og avgiftsopplegget 2004 -
lovendringer**

Innhold

		Side			Side
1.	Innledning	7	9.	Endringer i arveavgiftsloven	16
1.1	Sammendrag	7	9.1	Forslag om avgrensning av avgifts- plikten for gave til selskap, jf. arve- avgiftsloven § 2 første ledd	
1.2	Komiteens merknader	7		bokstav e	16
2.	Endringer i lovbestemte beløps- grenser	8	9.1.1	Sammendrag	16
2.1	Arbeidsgiveravgiftsfritak for privat arbeid i hjemmet	8	9.1.2	Komiteens merknader	17
2.1.1	Sammendrag	8	9.2	Fritak for arv og gave til allmenny- tigue organisasjoner og institusjoner ..	17
2.1.2	Komiteens merknader	8	9.2.1	Sammendrag	17
2.2	Fradrag for fagforeningskontingent og kontingent til arbeidsgiverfor- ening og visse yrkes- og nærings- organisasjoner	8	9.2.2	Komiteens merknader	18
2.2.1	Sammendrag	8	10.	Endringer i skattereglene for kraftforetak	18
2.2.2	Komiteens merknader	8	10.1	Fritak fra gevinstbeskatning ved realisasjon av særskilte driftsmidler i kraftanlegg og fallrettigheter eller andel i slike	18
2.3	Heving av bunnfradraget ved be- regning av prosentinntekt av bolig	8	10.1.1	Sammendrag	18
2.3.1	Sammendrag	8	10.1.2	Komiteens merknader	19
2.3.2	Komiteens merknader	8	10.2	Forslag om å heve grensen for fast- settelse av grunnrenteinntekt og naturressurskatt	19
3.	Fradrag for gaver til Den norske kirke	9	10.2.1	Sammendrag	19
3.1	Sammendrag	9	10.2.2	Komiteens merknader	21
3.2	Komiteens merknader	10	10.3	Forslag om å oppheve gjeldsbe- grensningsregelen for offentlig eide kraftforetak i skatteloven § 18–4	21
4.	Likestilling av samboere med felles barn med ektefeller ved realisasjon av tidligere felles bolig	11	10.3.1	Sammendrag	21
4.1	Sammendrag	11	10.3.2	Komiteens merknader	23
4.2	Komiteens merknader	12	10.4	Forslag om innføring av sentral lig- ning av kraftforetak som driver pro- duksjon av vannkraft	23
5.	Ny normrentemodell for beregning av fordel ved rimelig lån i arbeids- forhold	12	10.4.1	Sammendrag	23
5.1	Sammendrag	12	10.4.2	Komiteens merknader	27
5.2	Komiteens merknader	12	10.5	Endringer i reglene om eiendoms- skatt	27
6.	Skattefritak for utenlandske spille- gevinster mv.	12	10.5.1	Innføring av maksimumsverdi og justering av minimumsverdien for eiendomsskattegrunnlaget for kraft- anlegg	27
6.1	Sammendrag	12	10.5.1.1	Sammendrag	27
6.2	Komiteens merknader	13	10.5.1.2	Komiteens merknader	27
7.	Skattlegging av innenlandske og utenlandske livsforsikringer – skatteloven §§ 5–20 og 5–21	13	10.5.2	Endring av gjenstående levetid for elektroteknisk utrustning i kraftfore- tak	29
7.1	Sammendrag	13	10.5.2.1	Sammendrag	29
7.2	Komiteens merknader	15	10.5.2.2	Komiteens merknader	29
8.	Endring i ordningen med bolig- sparing med skattefradrag for ungdom (BSU)	15	10.5.3	Utsatt gjennomføring av korriger- ing av kommunefordelingen for kraftan- legg som var satt i drift pr. 1. januar 2000 etter eiendomsskatteleva § 8 A-1 annet ledd annet punktum	29
8.1	Sammendrag	15	10.5.3.1	Sammendrag	29
8.2	Komiteens merknader	16			

	Side		Side
10.5.3.2	30	16.2.1	Aksje- og allmennaksjeselskapers opplysningsplikt om aksjonærer mv. 42
10.6	30	16.2.1.1	Sammendrag 42
	30	16.2.1.2	Komiteens merknader 43
10.6.1	30	16.2.2	Verdipapirregistres rapporteringsplikt om investorer mv. 43
10.6.2	30	16.2.2.1	Sammendrag 43
10.7	31	16.2.2.2	Komiteens merknader 43
	31	16.2.3	Skattyters opplysningsplikt om egne forhold 43
10.7.1	31	16.2.3.1	Sammendrag 43
10.7.2	34	16.2.3.2	Komiteens merknader 43
10.8	34	16.2.4	Innhenting av historiske opplysninger til aksjonærregisteret 43
	34	16.2.4.1	Sammendrag 43
10.8.1	34	16.2.4.2	Komiteens merknader 44
10.8.2	35	16.2.5	Tidspunkt for innlevering av oppgaver 44
11.	35	16.2.5.1	Sammendrag 44
	35	16.2.5.2	Komiteens merknader 44
11.1	35	16.2.6	For sent eller ikke leverte ligningsoppgaver fra verdipapirregistre og selskaper 44
11.2	36	16.2.6.1	Sammendrag 44
12.	36	16.2.6.2	Komiteens merknader 44
	36	16.2.7	Økonomiske og administrative konsekvenser 44
12.1	36	16.2.7.1	Sammendrag 44
12.2	36	16.2.7.2	Komiteens merknader 45
13.	37	17.	Forslag til endringer i nemndsstrukturen i ligningsforvaltningen . 45
	37	17.1	Nemndsstrukturen 45
13.1	37	17.1.1	Sammendrag 45
13.2	37	17.1.2	Komiteens merknader 46
14.	37	17.2	Valg av nemndsmedlemmer 46
	37	17.2.1	Sammendrag 46
14.1	37	17.2.2	Komiteens merknader 47
14.2	38	17.3	Takstutvalgene 47
15.	38	17.3.1	Sammendrag 47
	38	17.3.2	Komiteens merknader 48
15.1	38	17.4	Økonomiske og administrative konsekvenser 48
15.2	40	17.4.1	Sammendrag 48
16.	40	17.4.2	Komiteens merknader 48
	40	18.	Endring i årssyklus for ligning av næringsdrivende 48
16.1	40	18.1	Forslag til ny selvangivelsesfrist for næringsdrivende 48
16.1.1	40	18.1.1	Hovedregel om selvangivelsesfrist ... 48
16.1.2	42	18.1.1.1	Sammendrag 48
16.2	42	18.1.1.2	Komiteens merknader 49
	42	18.1.2	Utsatt selvangivelsesfrist for næringsdrivende som bistås av regnskapsfører eller revisor 49
	42	18.1.2.1	Sammendrag 49

	Side		Side
18.1.2.2	49	19.1.4.1	56
18.1.3	49	19.1.4.2	56
18.1.3.1	49	19.1.5	57
18.1.3.2	49	19.1.5.1	57
18.1.4	49	19.1.5.2	57
18.1.4.1	49	19.1.6	57
18.1.4.2	50	19.1.6.1	57
18.1.5	50	19.1.6.2	58
18.1.5.1	50	19.1.7	58
18.1.5.2	50	19.1.7.1	58
18.2	50	19.1.7.2	58
18.2.1	50	19.1.8	58
18.2.1.1	51	19.1.8.1	58
18.3	51	19.1.8.2	59
18.3.1	51	19.1.9	59
18.3.2	51	19.1.9.1	59
18.4	51	19.1.9.2	59
18.4.1	51	19.1.10	59
18.4.2	52	19.1.10.1	59
18.5	52	19.1.10.2	60
18.5.1	52	19.1.11	60
18.5.2	52	19.1.11.1	60
18.6	52	19.1.11.2	61
18.6.1	52	19.1.12	61
18.6.2	52	19.1.12.1	61
18.7	53	19.1.12.2	61
18.7.1	53	19.1.13	61
18.7.2	53	19.1.13.1	61
18.8	53	19.1.13.2	61
18.8.1	53	19.1.14	61
18.8.2	53	19.1.14.1	61
19. Endringer i merverdiavgiftslov- givningen	53	19.1.14.2	62
19.1	53	19.2	62
19.1.1	53	19.2.1	62
19.1.1.1	53	19.2.2	62
19.1.1.2	53	19.3	63
19.1.2	53	19.3.1	63
19.1.2.1	53	19.3.2	63
19.1.2.2	54	19.4	63
19.1.3	55	19.4.1	63
19.1.3.1	55	19.4.2	64
19.1.3.2	56		
19.1.4	56		

	Side		Side		
19.5	Merverdiavgiftsunntak for alternativ behandling	64	21.1	Sammendrag	73
19.5.1	Sammendrag	64	21.2	Komiteens merknader	74
19.5.2	Komiteens merknader	64	22.	Oppretting av lovtekst	74
20.	Lov om kompensasjon av merverdiavgift for kommuner, fylkeskommuner mv.	65	22.1	Opprettinger i petroleumsskatteloven § 6	74
20.1	Innledning – generelt om innføringen	65	22.1.1	Sammendrag	74
20.1.1	Sammendrag	65	22.1.2	Komiteens merknader	74
20.1.2	Komiteens merknader	65	22.2	Oppretting i skatteloven § 5–43 første ledd bokstav d nr. 5	74
20.2	Hvem kan søke om kompensasjon? ..	66	22.2.1	Sammendrag	74
20.2.1	Kommunesektoren	66	22.2.2	Komiteens merknader	74
20.2.1.1	Sammendrag	66	23.	Oversikt over fradragbeløp og beløpsgrenser i skatteloven	75
20.2.1.2	Komiteens merknader	67	23.1	Sammendrag	75
20.2.2	Private og ideelle virksomheter	67	23.2	Komiteens merknader	75
20.2.2.1	Sammendrag	67	24.	Andre forslag	75
20.2.2.2	Komiteens merknader	69	24.1	Lov om heleide dattersamvirkeforetak	75
20.2.3	Barnehager	69	24.2	Skattefradrag for arbeidsgiverbetalt sykebehandling og forsikring	75
20.2.3.1	Sammendrag	69	24.3	Avskrivningssatser for personbiler, traktorer, maskiner, redskap, instrumenter, inventar m.v.	75
20.2.3.2	Komiteens merknader	69	24.4	Utbytteskatt	75
20.2.4	Kirkelig fellesråd	69	24.5	Aksjerabatt	77
20.2.4.1	Sammendrag	69	24.6	Skatt på opsjoner	78
20.2.4.2	Komiteens merknader	69	24.7	Delingsreglene	78
20.3	Fast eiendom	69	24.8	Privat bruk av arbeidsgivers bil	78
20.3.1	Sammendrag	69	24.9	Særfradrag for alder og uførhet	79
20.3.2	Komiteens merknader	69	24.10	Friinntekt for pensjonister	79
20.4	Tilbakeføring av kompensert merverdiavgift	70	24.11	Tonnasjebeskatning, valutaendringer og avskrivningssatser	79
20.4.1	Sammendrag	70	24.12	Minstefradrag	81
20.4.2	Komiteens merknader	70	24.13	Bunnfradrag trygdeavgift	81
20.5	Administrasjon – den praktiske innretningen av kompensasjonsordningen	70	24.14	Aksjerabatt – arveavgift	81
20.5.1	Sammendrag	70	24.15	Skattefradrag for aleneboende	82
20.5.2	Komiteens merknader	71	24.16	Fiskerfradraget	82
20.6	Beløpsgrense	71	24.17	Pendlerfradraget	82
20.6.1	Sammendrag	71	24.18	Avskrivningsregler for landbruksbygg	82
20.6.2	Komiteens merknader	71	24.19	Fondsavsetning for eiere av fiskefartøy	83
20.7	Finansieringen	71	24.20	Nettolønnsordning	83
20.7.1	Sammendrag	71	25.	Forslag fra mindretall	83
20.7.2	Komiteens merknader	72	26.	Komiteens tilråding	90
20.8	Økonomiske og administrative konsekvenser	72	Vedlegg	100	
20.8.1	Sammendrag	72			
20.8.2	Komiteens merknader	73			
20.9	Øvrige bestemmelser i lovutkastet	73			
20.9.1	Sammendrag	73			
20.9.2	Komiteens merknader	73			
21.	Omtale av saker etter skatteloven §§ 11–21 og 11–22, departementets praksis i 2002	73			

Innst. O. nr. 20

(2003-2004)

Innstilling til Odelstinget fra finanskomiteen

Ot.prp. nr. 1 (2003-2004)

Innstilling fra finanskomiteen om skatte- og avgiftsopplegget 2004 - lovendringer

Til Odelstinget

1. INNLEDNING

1.1 Sammendrag

Regjeringen legger i proposisjonen frem:

- Forslag om endringer i lovbestemte beløpsgrenser
- Forslag om fradrag for pengegaver til Den norske kirke
- Forslag om likestilling av samboere med felles barn med ektefeller ved realisasjon av tidligere felles bolig
- Forslag om ny normrentemodell for beregning av fordel ved rimelig lån i arbeidsforhold
- Forslag om skattefritak for utenlandske spillegevinster mv.
- Forslag om endringer i reglene for beskatning av livsforsikringer
- Forslag om endringer i reglene for boligsparing med skattefradrag for ungdom (BSU)
- Forslag om endringer i arveavgiftsloven
- Forslag om endringer i skattereglene for kraftforetak
- Forslag om fritak for eiendomsskatt for sykehus eid av helseforetak
- Forslag om innføring av skatteplikt for SND Invest AS
- Forslag om fjerning av nedre grense for kommunale og fylkeskommunale skattesatser
- Forslag om regulering av inngangsverdien på grunnfondsbevis ved fondsemissjon
- Forslag om endringer i reglene om RISK-regulering

- Forslag om endringer i ligningsloven og skatteloven som følge av opprettelse av et aksjonærregister
- Forslag om endringer i nemndsstrukturen i ligningsforvaltningen
- Forslag om endring i årssyklus for ligning av næringsdrivende
- Forslag om endringer i merverdiavgiftslovgivningen
- Forslag om lov om kompensasjon av merverdiavgift for kommuner, fylkeskommuner mv.
- Omtale av departementets skattefritakspraksis etter skatteloven §§ 11-21 og 11-22
- Forslag om oppretting av lovtekst
- Oversikt over fradragsbeløp og beløpsgrenser i skatteloven

Forslagene er nærmere omtalt nedenfor i denne innstillingen, i Ot.prp. nr. 1 (2003-2004) Skatte- og avgiftsopplegget 2004 - lovendringer, i St.prp. nr. 1 (2002-2003) Skatte-, avgifts- og tollvedtak og i St.meld. nr. 1 (2003-2004) Nasjonalbudsjettet kapittel 4. Generelt er det kun Regjeringens konkrete forslag som krever lovhjemmel, og Regjeringens vurderinger vedrørende lovforslagene, som er gjengitt nedenfor i sammendragene under det enkelte punkt. Gjeldende norsk rett, utenlandsk rett, utvalgsrapporter, høringsuttalelser mv. knyttet til det enkelte forslag, er redegjort nærmere for i de nevnte dokumenter fra Regjeringen.

1.2 Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Ranveig Frøiland, Svein Roald Hansen, Tore Nordtun, Tomas Norvoll og Torstein Rudihagen, fra Høyre, Svein Flåtten, Torbjørn Hansen, Heidi Larssen og Jan Tore Sanner,

fra Fremskrittspartiet, Gjermund Hagesæter, lederen Siv Jensen og Per Erik Monsen, fra Sosialistisk Venstreparti, Øystein Djupedal, Audun Bjørlo Lysbakken og Heidi Grande Røys, fra Kristelig Folkeparti, Ingebrigt S. Sørfonn og Bjørg Tørresdal, fra Senterpartiet, Morten Lund, fra Venstre, May Britt Vihovde, og fra Kystpartiet, Steinar Bastesen, viser til at proposisjonen ble lagt frem sammen med statsbudsjettet for 2004, og viser til merknader under de enkelte punkter nedenfor. Komiteen viser til rettbrev fra finansministeren 23. oktober 2003, som er vedlagt innstillingen.

2. ENDRINGER I LOVBESTEMTE BELØPSGRENSER

2.1 Arbeidsgiveravgiftsfritak for privat arbeid i hjemmet

2.1.1 Sammen drag

Regjeringen foreslår å heve grensen for når det skal betales arbeidsgiveravgift for lønnet arbeid i privat hjem og fritidsbolig, når lønnen ikke er fradragberettiget for arbeidsgiveren, og arbeidet ikke er en del av arbeidstakerens næring, fra 30 000 kroner til 50 000 kroner. Forslaget anslås å ha ubetydelige virkninger på skatteinntektene. Regjeringen foreslår at endringen trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2004. Det vises til forslag til endring i folketrykkløven § 23-2 sjuende ledd andre punktum.

2.1.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag.

2.2 Fradrag for fagforeningskontingent og kontingent til arbeidsgiverforening og visse yrkes- og næringsorganisasjoner

2.2.1 Sammen drag

Regjeringen foreslår å heve grensen for fradrag for fagforeningskontingent, og kontingent til arbeidsgiverforening og visse yrkes- og næringsorganisasjoner, fra 1 450 kroner til 1 800 kroner. Dette er i tråd med hva Regjeringen signaliserte overfor partene i næringslivet i forbindelse med tariffoppgjøret for 2003. Regjeringen foreslår at endringene trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2004. Det vises til forslag til endring i skatteloven § 6-19 annet ledd fjerde punktum og § 6-20 fjerde ledd annet punktum.

2.2.2 Komiteens merknader

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, slutter seg til Regjeringens forslag.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til merknader i Budsjett-innst. S. nr. 1 (2002-2003) punkt 2.1 og fremmer følgende forslag:

"I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endring:

I

§ 6-20 oppheves.

II

Endring under I trer i kraft straks og med virkning fra og med inntektsåret 2004."

2.3 Heving av bunnfradraget ved beregning av prosentinntekt av bolig

2.3.1 Sammen drag

Regjeringen foreslår å heve bunnfradraget ved beregning av prosentinntekt av bolig fra 80 000 kroner til 90 000 kroner. Det vises til forslag til endring i skatteloven § 7-11 første ledd bokstav d første punktum. Lovendringen foreslås å tre i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2004.

2.3.2 Komiteens merknader

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Senterpartiet og Kystpartiet, slutter seg til Regjeringens forslag.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkepart og Venstre anser hevingen av bunnfradraget fra 80 000 kroner til 90 000 kroner som et skritt videre mot å fjerne fordelsbeskatningen av egen bolig.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ønsker å avvikle boligskatten i løpet av få år og foreslår en ytterligere reduksjon på 20 pst. i budsjettet 2004. Disse medlemmer viser i denne forbindelse til merknader i Budsjett-innst. S. nr. 1 (2003-2004) kapittel 2.1.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endring:

I

§ 7-11 første ledd bokstav a skal lyde:

Prosentinntekten beregnes til 2 pst. av eiendommens ligningsverdi 1. januar i ligningsåret etter fra-

drag som fastsatt i bokstav d. For den delen av ligningsverdien som før fradrag overstiger 451 000 kroner, skal inntekten likevel beregnes til 4 pst.

§ 7-12 sjette ledd bokstav a skal lyde:

Prosentinntekt beregnes med 2 pst. av andel av eiendommens ligningsverdi 1. januar i ligningsåret etter fradrag som fastsatt i § 7-11 d. For den delen av andel av ligningsverdi som før fradrag overstiger 451 000 kroner, skal inntekt likevel beregnes med 4 pst.

II

Endring under I trer i kraft straks og med virkning fra og med inntektsåret 2004."

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti viser til merknad og forslag i Budsjett-innst. S. nr. 1 (2003-2004), punkt 3.5.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til at Senterpartiets opplegg for boligbeskatningen er nedfelt i Innst. O. nr. 115 (2000-2001). Dette betyr at Senterpartiet går inn for en annen og mer rettferdig modell. Senterpartiet går inn for at vanlige boliger skal skjermes for skatt. Samtidig er systemet så enkelt at folk selv kan kontrollere at taksten på boligen er korrekt. Dette medlem viser til at Senterpartiet vil beholde skattesatser fra 2001 inntil arbeidet med å fastsette nytt takseringssystem er avsluttet.

Dette medlem fremmer følgende forslag:

"I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endringer:

§ 7-11 første ledd bokstav a skal lyde:

Prosentinntekten beregnes til 2,5 pst. av eiendommens ligningsverdi 1. januar i ligningsåret etter fradrag som fastsatt i bokstav d. For den delen av ligningsverdien som overstiger 451 000 kroner, skal inntekten likevel beregnes med 5,0 pst.

§ 7-12 sjette ledd bokstav a skal lyde:

Prosentinntekt beregnes med 2,5 pst. av andel av eiendommens ligningsverdi 1. januar i ligningsåret etter fradrag som fastsatt i § 7-11d. For den delen av andel av ligningsverdi som før fradrag overstiger 451 000 kroner, skal inntekt likevel beregnes med 5 pst."

Komiteens medlem fra Kystpartiet viser til merknad om økning av bunnfradraget i boligbeskatningen i Budsjett-innst. S. I (2003-2004).

Dette medlem fremmer derfor forslag om følgende endringer i lov om skatt av formue og inntekt av 26. mars 1999 nr. 14:

"I lov av 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endringer:

I

§ 7-11 første ledd bokstav d første punktum skal lyde:

Ved beregning av nettoinntekt etter bokstav a skal det gjøres et fradrag på 200 000 kroner i ligningsverdien.

II

Endringene under I trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2004."

3. FRADRAG FOR GAVER TIL DEN NORSKE KIRKE

3.1 Sammendrag

Den norske kirke anses tradisjonelt som en del av statsforvaltningen og ikke som en frivillig organisasjon. Gaver gitt til Den norske kirke er derfor ikke fradragsberettigede etter skatteloven § 6-50 slik bestemmelsen lyder i dag. Den norske kirke driver imidlertid i stor grad virksomhet som kan karakteriseres som frivillig.

Regjeringen foreslår å innføre rett til fradrag for pengegaver til Den norske kirke. Fradragsretten foreslås samordnet med fradragsretten for gaver til visse frivillige organisasjoner, jf. skatteloven § 6-50. Forslaget innebærer at det maksimalt kan gis fradrag for gaver til Den norske kirke og visse frivillige organisasjoner med til sammen 6 000 kroner årlig.

Fradragsretten for gaver til frivillige organisasjoner er avhengig av at organisasjonen driver virksomhet innenfor godkjente formål oppregnet i skatteloven § 6-50 første ledd. Gjennom sin regnskapsføring må organisasjonen vise at den har brukt minst like mye midler til formål innenfor disse kriteriene som den har mottatt som fradragsberettigede gaver. Derimot stilles det ikke noe krav til nærmere formålsangivelse eller bruksområde for den enkelte gave. Når realiteten er at statskirken kan forutsettes å ville oppfylle skatteordningens formalkrav til totalforbruk, ser ikke Regjeringen at det er grunn til å stille opp slike krav for kirken. Kravene til regnskap og innberetning fra kirken vil bli fastsatt gjennom en senere endring av § 6-50 i Finansdepartementets forskrift til skatteloven.

Regjeringen anslår på svært usikkert grunnlag at den foreslåtte endringen vil gi et provenyutap i størrelsesorden 55 mill. kroner påløpt og 45 mill. kroner bokført i 2004.

Det vises til forslag til endringer i skatteloven § 6-50.

Lovendringen foreslås å tre i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2004.

3.2 Komiteens merknader

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti, slutter seg til Regjeringens forslag.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre er glad for at ordningen med skattefradrag for gaver til frivillige organisasjoner nå også er utvidet til å gjelde gaver til Den norske kirke. En rekke aktiviteter innenfor Den norske kirke kan karakteriseres som frivillig og er således ikke omfattet av det statlige og kommunale finansieringsansvaret for Den norske kirke. Denne utvidelsen av ordningen med skattefradrag for gaver til frivillige organisasjoner vil derfor være et godt tiltak for å stimulere den frivillige innsatsen som blir gjort innenfor Den norske kirke.

Etter disse medlemmers oppfatning er det også viktig at ordningen har en utforming som er minimalt byråkratisk og maksimalt rettferdig og treffsikker. På denne bakgrunn, og for å sikre en mest mulig lik behandling av Den norske kirke og andre trossamfunn, ber disse medlemmer Regjeringen, i Revidert nasjonalbudsjett 2004, om å komme tilbake med en vurdering av praktiske ordninger for trossamfunn som er godkjent etter Lov om trossamfunn, som mottakere av gaver med skattefradrag, og som samtidig ikke bryter med skattelovgivningen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet mener at det ikke bør gis skattefradrag for gaver til frivillige organisasjoner, heller ikke den norske kirken. Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"I lov om endringer i lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endring:

I

§ 6-50 oppheves.

II

Endringen under I trer i kraft med virkning fra og med inntektsåret 2004."

Disse medlemmer slutter seg subsidiært til Regjeringens forslag i henhold til budsjettavtalen mellom regjeringspartiene og Arbeiderpartiet, jf. Budsjett-innst. S. I (2003-2004) punkt 3.1.2.2.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til sin merknad under punkt 3.1.2.5 i Budsjett-innst. S. I (2003-2004), når det gjelder budsjettavtalen mellom Arbeiderpartiet og regjeringspartiene.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti viser til sine merknader i Budsjett-innst. S nr. 1 (2003-2004), avsnitt 2.1.

Disse medlemmer viser til at ordningen med skattefradrag for frivillige organisasjoner bidrar til økte inntekter for frivillige organisasjoner. På den andre siden reiser dette prinsipielle problemstillinger som krever nøye gjennomtenking. Dette er en type offentlig finansiering av frivillige organisasjoner som vi ikke har hatt i noe omfang i Norge. I tillegg til ordinær støtte over budsjettet, vil organisasjonene med en slik ordning få indirekte støtte gjennom skattefradrag til enkeltpersoner og bedrifter som velger å støtte organisasjonene. Disse medlemmer påpeker at det ikke lenger vil være en politisk prioritering som avgjør nivået på den offentlige støtten til de ulike organisasjonene. I stedet er det de organisasjonene som har velviljen til de mest bemidlede som vinner kampen også om de offentlige pengene. Disse medlemmer understreker at nivået på offentlige tilskudd skal bestemmes gjennom politiske vedtak.

Disse medlemmer understreker at slike skattefradragsordninger er en trussel mot offentlige inntekter. Med det antydde nivået er ikke dette dramatisk, men nye typer skattefradrag der alle utgifter til samfunnsnyttige formål kan trekkes fra etter amerikansk mønster, kan på sikt bety en alvorlig svekkelse av skattegrunnlaget. Ikke minst finner disse medlemmer grunn til å advare mot at dette åpner for helt nye former for skatteunndragelser f.eks. gjennom etablering av stiftelser e.l.

Disse medlemmer understreker at Sosialistisk Venstreparti i andre sammenhenger jobber for økte midler til organisasjonene direkte, f.eks. gjennom endringen av tippenøkkelen og økte tilskudd for øvrig.

Disse medlemmer foreslår derfor å redusere maksimalt skattefradrag for gaver til frivillige organisasjoner fra 6 000 kroner til 1 800 kroner.

Disse medlemmer viser til at Regjeringen foreslår utvidelse av ordningen med skattefradrag for frivillige organisasjoner til også å gjelde gaver til Den norske kirke. Av de samme grunner som er nevnt ovenfor, vil disse medlemmer gå mot dette forslaget.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endring:

I

§ 6-50 fjerde ledd annet punktum skal lyde:

Det gis maksimalt fradrag for gaver etter denne paragraf med til sammen 1 800 kroner årlig.

II

Endringen under I trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2004."

Disse medlemmer viser til sin merknad under punkt 3.1.2.6 i Budsjett-innst. S. I (2003-2004) når det gjelder budsjettavtalen mellom Arbeiderpartiet og regjeringspartiene.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til svar på spørsmål nr. 125 og 126 fra Senterpartiet datert 27. oktober 2003, der det går fram at det er gitt avslag til over 165 organisasjoner på deres søknader om godkjenning. Listen over organisasjoner og stiftelser som er godkjent teller nå 142, uten at en eneste idrettsorganisasjon er kommet med. Dette medlem er kjent med at Norges Idrettsforbund har søkt på vegne av et stort antall særforbund, som åpenbart hver for seg tilfredsstiller kravene som stilles om å drive barne- og ungdomsrettet arbeid, om å være landsomfattende. Dette medlem er videre kjent med at søknaden ble avslått av Oslo ligningskontor med begrunnelse om at hvert særforbund kunne søke på vegne av sine klubber. Idrettsforbundet mener en slik ordning er vanskelig å praktisere da ca. 7 500 idrettslag er såkalt fleridrettslig og driver med idrettsgrener som ligger under flere særforbund. Avslaget er derfor blitt anket, og har vært til behandling i Skattedirektoratet siden 21. mai 2003. Dette medlem vil påpeke viktigheten av at det legges til rette for at vanlige idrettslag, som har tyngden av sin aktivitet rettet mot barn og unge, blir omfattet av skattefritaksordningen, og ber Regjeringen medvirke til at Norges Idrettsforbund blir gitt medhold i sin klage til Skattedirektoratet. Dette medlem anser at en felles søknad fremmet av Norges Idrettsforbund må være tilstrekkelig til at idrettsorganisasjoner, som ellers tilfredsstiller kravene, kan omfattes av ordningen med skattefritak for gaver.

Dette medlem vil videre minne om at Senterpartiet ønsker å utvide denne ordningen til å omfatte en langt større del av de frivillige organisasjonene, og også ønsker at beløpsgrensene skal heves betydelig. Senterpartiet vil komme tilbake med forslag om å forenkle administrasjon og dokumentasjon knyttet til dette skattefritaket ved å fjerne kravet om landsomfattende virksomhet, slik at gaver kan gå direkte til en lokal organisasjon.

4. LIKESTILLING AV SAMBOERE MED FELLES BARN MED EKTEFELLER VED REALISASJON AV TIDLIGERE FELLES BOLIG

4.1 Sammendrag

Etter gjeldende rett kan den ene ektefellen flytte ut ved separasjonen og den andre bli boende uten at den som først flyttet ut kommer i en annen skattemessig stilling ved senere realisasjon av boligen enn den som ble boende. Den av partene som har flyttet ut ved skilsmissen, kan oppnå fritak for gevinstbeskatning på linje med den som har blitt boende selv om boligen først selges flere år etter separasjonen eller skilsmissen.

For samboere med felles barn foreligger det etter dagens regelverk ingen tilsvarende regel om godskrivning av den annen parts botid. Det innebærer at den av samboerne som flytter ut etter et samlivsbrudd, vil kunne ha et sterkt skattemessig motiv til å realisere boligen ved samlivsbruddet mens vilkårene for fritak for gevinstbeskatning fortsatt er oppfylt. Selv om den andre parten ønsker å bli boende i boligen med barna, vil den som flytter ut isolert sett kunne være tjent med å selge sin andel av eiendommen på grunn av reglene om gevinstbeskatning. I slike tilfelle kan familieboligen bli solgt fordi ingen av partene har anledning til å kjøpe ut den andre straks, slik at den som skal flytte ut kan realisere sin andel skattefritt.

Regjeringen foreslår derfor et nytt fjerde punktum i skatteloven § 9-3 annet ledd bokstav b slik at samboere som har eller har hatt felles barn, likestilles med ektefeller med hensyn til realisasjon av tidligere felles bolig etter samlivsbrudd.

Når tidligere samboere med felles barn skal likebehandles med tidligere ektefeller når det gjelder realisasjon av felles bolig, innebærer dette at den av samboerne som flytter ut, skal dra nytte av den gjenboende samboerens botid ved senere salg. Dette vil også gjelde i tilfeller hvor boligen har sunket i verdi. Ved verdireduksjon medfører regelen om identifikasjon at muligheten for skattemessig fradrag for eventuelt tap faller bort i samme utstrekning som eventuell gevinst ville vært skattefri, jf. skatteloven § 9-4 første ledd. Den av samboerne som først flyttet ut, kan altså ikke velge å få sin egen botid lagt til grunn ved den skattemessige vurderingen i situasjoner hvor dette hadde vært en gunstigere løsning for vedkommende. Ettersom ordningen på denne måten også kan virke til ugunst for skattyter, foreslås det at ordningen først gis virkning for samlivsbrudd som skjer fra og med inntektsåret 2004.

Regjeringen antar at en slik ordning ikke har særlige administrative kostnader forutsatt at man begrenser identifikasjonen til å gjelde samboere som har eller har hatt felles barn. De økonomiske virkningene av ordningen vil trolig være begrenset.

Det vises til forslag til nytt fjerde punktum i skatteloven § 9-3 annet ledd bokstav b.

4.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag.

5. NY NORMRENTEMODELL FOR BEREKNING AV FORDEL VED RIMELIG LÅN I ARBEIDSFORHOLD

5.1 Sammendrag

Fordelen ved rimelige lån i arbeidsforhold blir i dag beskattet ved hjelp av en normrentesats, som blir fastsatt i Stortingets skattevedtak for det enkelte budsjettår. Den skattepliktige rentefordelen settes til differansen mellom normalrentesatsen og den renten skattyter faktisk betaler.

Regjeringen har utarbeidet en ny modell for å beregne normalrentesatsen som åpner for inntil seks mulige endringer i løpet av inntektsåret. Modellen bidrar til at normalrenten i langt større grad vil avspeile den faktiske renteutviklingen gjennom året.

Regjeringens forslag innebærer at Stortinget ikke lenger skal fastsette normalrentesatsen i skattevedtaket, men at departementet fastsetter normalrentesatsen i forskrift.

Endring av måten normalrentesatsen fastsettes på forutsetter en endring i skatteloven. Siden endringene vil kunne skje så vidt hyppig som hver annen måned, er det hensiktsmessig at normalrentesatsen ikke lenger fastsettes i skattevedtaket, men av departementet i forskrift. Regjeringen foreslår på denne bakgrunn at det foretas en endring av skatteloven § 5-12 fjerde ledd annet punktum slik at departementet gis hjemmel til å fastsette normalrentesatsen i forskrift. Samtidig foreslår Regjeringen at det gjøres endringer i skatteloven § 5-12 fjerde ledd første og annet punktum med forskrifter, slik at rentesatsen omtales som "normrente" i stedet for "normalrente". Årsaken til dette er at den fastsatte rentesatsen ikke gir uttrykk for et normalt rentenivå, men snarere er en norm ved beskatningen av rimelige lån i arbeidsforhold.

Regjeringen legger opp til at normrenten skal beregnes med utgangspunkt i den effektive renten på 0-3 måneders statskassveksler. Dette tilsvarer den renten staten ifølge annenhåndsomsetning i markedet kunne lånt til med opp til tre måneders rentebindingstid. Med sikte på at normrenten skal følge markedsrenten på utlån best mulig, foreslås det at normrenten beregnes på grunnlag av gjennomsnittlige renter for to måneder. Etter de to månedene som utgjør beregningsperioden følger to måneders etterslep for normrenten eventuelt endres. Dette må ses i sammenheng med at bankene er lovpålagt å varsle seks uker på forhånd ved renteøkninger på utlån. Modellen åpner for seks mulige endringer i normrenten pr. år (januar,

mars, mai, juli, september og november). På denne måten vil modellen sikre at eventuelle endringer i normrenten faller sammen med terminene for innberetning av skatt. I modellen settes et påslag på rentene på 0-3 måneders statskassveksler i beregningsperioden på 1/2 prosentpoeng. Regjeringen antar at dette over tid vil være et godt anslag på beste effektive markedsrente på utlån fra bankene. Regjeringen legger videre til grunn at normrenten bare skal endres dersom utviklingen i renten på 0-3 måneders statskassveksler i beregningsperioden tilsier en endring i normrenten på minst 1/4 prosentpoeng. Normrenten avrundes deretter til nærmeste 1/4 prosentpoeng. Det er administrative kostnader ved endring av normrenten, og slik unngår man at marginale svingninger i markedsrentene slår ut i normrenten.

Det tas sikte på å innarbeide normrentemodellen under § 5-12 i Finansdepartementets forskrift til skatteloven. Regjeringen legger opp til at Skattedirektoratet skal stå for den praktiske håndhevingen av forskriften.

Regjeringen peker på at det er viktig at arbeidsgivere mv. som yter lån til enhver tid er kjent med gjeldende normrente for å sikre at forskuddsskatt og arbeidsgiveravgift beregnes riktig. Det legges derfor opp til å publisere endringer i normrentesatsen på Skattedirektoratets og Finansdepartementets hjemmesider på Internett.

Regjeringen antar at renten i forbindelse med lån i arbeidsforhold normalt er tilpasset normalrentesatsen. Regjeringen legger dermed til grunn at forslaget til ny normrentemodell ikke vil få provenymessige konsekvenser.

Forslag til ny metode er forelagt for Skattedirektoratet. Direktoratet peker på at metoden vil kunne føre til noe merarbeid for arbeidsgiver. Regjeringen legger imidlertid til grunn at fordelene ved en mer fleksibel og markedsbasert normrente mer enn oppveier denne ulempen.

Regjeringen foreslår at endringen trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2004.

5.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag.

6. SKATTEFRITAK FOR UTENLANDSKE SPILLEGEVINSTER MV.

6.1 Sammendrag

Regjeringen foreslår å innføre skattefritak for gevinster fra pengespill innenfor EØS-området som er tilsvarende de pengespill som er tillatt i Norge.

Det vil da være nødvendig med en nærmere presisering av innholdet i uttrykket "tilsvarende". Utgangspunktet er at det stilles de samme kravene til utenlandske spill som til de norske dersom gevinster

fra utenlandske spill også skal omfattes av skattefritaket. Innholdet av uttrykket "tilsvarende" bør således referere seg til hva som er tillatt etter norsk lovgivning. Det bør komme klart frem at det bare er spillformer som er tillatt i Norge som kan omfattes av skattefritaket, at spillet må ha hjemmel i lov og avholdes i henhold til en offentlig gitt tillatelse og at spillet må være underlagt offentlig regulering og kontroll. Slike kriterier vil være hensiktsmessige for å avgrense mot rent kommersielle spill hvor gevinstandelen er svært høy og hvor det er private subjekter som sitter igjen med overskuddet fra spillet. Det innebærer at gevinster fra blant annet casinoer fortsatt vil være skattepliktige slik de er i dag. Det lovendringen derimot tar sikte på, er å likestille den skattemessige behandlingen av gevinster fra utenlandske spill som er av samme art som de som er tillatt tilbudt i Norge og hvor det føres offentlig kontroll og tilsyn med spillet.

Regjeringen legger opp til en løsning hvor bevisbyrden for at vilkårene for skattefritaket er oppfylt, legges på vinneren av gevinsten. Norske myndigheter har ikke den samme muligheten til å innhente opplysninger fra utenlandske spillere som en har for innenlandske. Dersom en ikke stiller krav om dokumentasjon fra vinneren, er det derfor en viss fare for at inntekter som i realiteten stammer fra annen virksomhet, vil kunne bli forsøkt skjult som gevinst fra et utenlandsk pengespill. Dersom det er tvil om en gevinst stammer fra et spill som oppfyller vilkårene for skattefritak, vil det derfor være vinneren som må fremskaffe tilstrekkelig relevant dokumentasjon om spillet for å dokumentere grunnlaget for eventuell skattefrihet. Da Norge er tilsluttet EØS-avtalen, har en videre funnet å begrense skattefritaket for utenlandske spill til EØS-området, selv om Finansdepartementet ikke er enig med ESA i at skattereglene på dette området er i strid med EØS-avtalen. Regjeringen ser således ingen grunn til å gjøre skattefritaket globalt. Dermed vil fortsatt alle gevinster på over 10 000 kroner fra land som ikke er omfattet av EØS-avtalen, være fullt ut skattepliktige her.

Det vises til forslag til endring i skatteloven § 5-50 annet ledd.

Regjeringen antar at skattefritaket for gevinster fra visse typer utenlandske pengespill ikke vil ha provenymessige virkninger av betydning, men at det kan skape noe merarbeid for ligningsmyndighetene. Regjeringen foreslår at det blir inntatt et annet punktum i § 5-50 annet ledd bokstav d hvor departementet gis kompetanse til i forskrift å utfylle og gjennomføre bestemmelsen dersom en skulle finne det nødvendig.

Regjeringen foreslår at lovendringen settes i kraft fra den tid Kongen bestemmer. Regjeringen foreslår at en velger en slik løsning ut fra at spørsmålet ved-

rørende ulik skattlegging av spillegevinster ut fra nasjonalitet ikke synes avklart innad i EU.

I sammenheng med forslaget om endring av reglene for skattlegging av gevinster fra utenlandske pengespill etter skatteloven § 5-50 annet ledd, foreslår Regjeringen også en endring av redaksjonell art i skatteloven § 5-50 annet ledd.

Etter skatteloven § 5-50 annet ledd bokstav d er gevinster fra Den norske stats premielån unntatt fra beskatning. Det har ikke blitt utstedt nye premielån siden 1985, og de siste premielånene ble innløst i 1995. Bestemmelsen i skatteloven § 5-50 annet ledd bokstav d har derfor ikke hatt noe reelt innhold siden 1995. Regjeringen foreslår etter dette å oppheve bestemmelsen om skattefritak for gevinst fra Den norske stats premielån. Endringen vil ikke medføre økonomiske eller administrative kostnader.

Regjeringen foreslår at en på grunn av systematikken i skatteloven § 5-50 annet ledd erstatter den gjeldende bestemmelsen om skattefritak for premielån med den nye bestemmelsen om skattefritak for premier fra visse utenlandske pengespill, jf. omtalen ovenfor.

6.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag.

7. SKATTELEGGING AV INNENLANDSKE OG UTENLANDSKE LIVSFORSIKRINGER - SKATTELOVEN §§ 5-20 OG 5-21

7.1 Sammendrag

Reglene i skatteloven §§ 5-20 og 5-21 omhandler hvilke inntekter som skal skattlegges som kapitalinntekt. For så vidt gjelder livsforsikringer, følger det av reglene at årlig avkastning på sparedelen av en livsforsikring i norsk selskap (kapitalforsikring) regnes som fordel vunnet ved kapital for forsikringstakeren. Årlig avkastning av sparedelen i en utenlandsk livsforsikring blir derimot ikke regnet som skattepliktig kapitalinntekt. Videre følger det at utbetaling av livsforsikring (kapitalforsikring) ikke regnes som inntekt med mindre utbetalingen skjer fra et utenlandsk forsikrings-selskap.

Da bestemmelsene i skatteloven §§ 5-20 og 5-21 skiller mellom livsforsikringer tegnet i norske og utenlandske forsikrings-selskap, har EFTAs overvåkingorgan (ESA) anført at reglene kan være i strid med Norges forpliktelser etter EØS-avtalen. Regjeringen har overfor ESA svart at en ville se nærmere på regelverket for skattlegging av livsforsikringer og at et eventuelt forslag til lovendring ville bli fremmet i forbindelse med statsbudsjettet for 2004.

Regjeringen antar at det vil være to mulige løsninger som kan velges med tanke på hvorledes en kan

skattlegge livsforsikringer fra Norge og andre EØS-stater likt. Den ene løsningen kan være å pålegge skattytere som har tegnet livsforsikringer i en EØS-stat skatteplikt på årlig avkastning, samt en dokumentasjonsplikt for å falle inn under det skatteregimet som gjelder for norske livsforsikringer. Den andre løsningen vil være å unnlate å skattlegge den årlige avkastningen også av norske livsforsikringer, slik tilfellet er for utenlandske livsforsikringer i dag. Denne siste løsningen synes likevel etter Regjeringens oppfatning å være lite aktuell, da en slik løsning i stor grad vil stride mot gjeldende skatterettslige prinsipper om skattlegging av inntekter etter hvert som de blir innvunnet. En omlegging av skattereglene for livsforsikringer tegnet i norske selskap antas også å innebære et betydelig større lovgivningsarbeid enn den første løsningen med regelverksendringer på flere rettsområder.

Regjeringen antar derfor at et forslag om å endre reglene for skattlegging bør innebære en løsning hvor en skattlegger den løpende avkastningen også av livsforsikringer som er tegnet i en annen EØS-stat.

Ved en regelendring hvor skattyter pålegges en skatteplikt på årlig avkastning av en utenlandsk livsforsikring, samt dokumentasjonsplikt for denne avkastningen, blir det et spørsmål om hva slags dokumentasjon som kreves for utenlandske forsikringer for å bli skattlagt på linje med norske livsforsikringer. Etter skatteloven § 5-41 er skatteplikten for livrente som er tegnet i selskap som har eller har hatt tilatelse til å drive forsikringsvirksomhet her i landet, begrenset til den del av livrenten som anses å gå ut over tilbakebetalingen av premie for forsikringen, dvs. at det kun er avkastningen som er skattepliktig. Forutsetningen er at det ikke er gitt fradrag for premien ved ligningen. Regjeringen har lagt til grunn at utenlandske forsikringsselskap med hovedsete i en annen EØS-stat er omfattet av ordlyden i skatteloven § 5-41 og Finansdepartementets forskrift til skatteloven § 5-41, slik at disse selskapene kan tilby livrenter i Norge. Regjeringen antar at en ved kravene til dokumentasjon fra skattyter ved skattlegging av avkastningen fra en livsforsikring (kapitalforsikring) i utlandet, kan se hen til den dokumentasjonen som kreves ved skattlegging av livrenter i utenlandske forsikringsselskap etter gjeldende regler. Regjeringen antar videre at det allerede foreligger tilstrekkelig hjemmel i ligningsloven (§ 4-3 nr. 2) til å gi forskrift om hva slags dokumentasjon som kreves fremlagt for å kunne bli skattlagt etter de foreslåtte nye reglene for skattlegging av utenlandske livsforsikringer. Det kan i så fall bli aktuelt å utforme og inkorporere regler om dokumentasjon i forskrift av 5. mars 1984 nr. 1255 om plikt til å gi ytterligere opplysninger og legitimasjoner for bestemte poster i vedlegg til selvangivelsen gitt av Skattedirektoratet.

Ved å pålegge skattyter skatteplikt på løpende avkastning samt et dokumentasjonskrav, er det flere spørsmål som reiser seg. Ett er hvordan dette skal løses for skattytere som flytter til Norge og som har en løpende livsforsikring i utlandet. Regjeringen har ikke gått nærmere inn på å undersøke hvordan livsforsikringer skattlegges i EØS-området, men antar at skattleggingen som på andre skatteområder kan variere fra stat til stat. En bør derfor søke å finne en løsning som ikke er avhengig av den skattemessige behandlingen i den aktuelle EØS-staten hvor livsforsikringen er tegnet. Regjeringen antar at det her vil være mest hensiktsmessig å se hen til den alminnelige regel om skatteplikt til Norge. Skatteplikten bør i disse tilfellene knyttes til de årene skattyter har vært skattepliktig til Norge. Det vil si at en skattyter som flytter til Norge med en livsforsikring i annen EØS-stat, kan få utbetalt livsforsikringen skattefritt i Norge dersom han opplyser om og blir skattlagt for den årlige avkastningen av forsikringen for de årene han har vært skattepliktig til Norge. Tilsvarende kan en nordmann som har tegnet livsforsikring i utlandet få utbetalt denne skattefritt, dersom han innberetter og blir skattlagt for den årlige avkastningen av forsikringen.

Gjennom lovendringen oppstår spørsmålet om hvilke konsekvenser det skal kunne få dersom en skattyter ett eller flere år ikke innberetter den årlige avkastningen av den utenlandske livsforsikringen. En kunne tenke seg at en for disse tilfellene innførte en sjablonmessig beskatning av utbetalingen beregnet ut fra antall år forsikringen har løpt med fradrag for de årene skattyter faktisk har innberettet og blitt skattlagt for avkastningen. En slik løsning vil likevel etter Regjeringens oppfatning kunne føre til spekulasjon fra skattytere og dermed være uheldig. Skattyter kunne da i år med god avkastning velge å ikke innberette, samtidig som han for år med liten eller ingen avkastning kunne velge å innberette. På denne måten kunne han satse på at samlet beskatning blir lavere enn sjablonbeskatningen. For å unngå dette måtte en i så fall sette sjablonbeskatningen høyt, og dette kunne i så fall fremstå som urimelig for skattyter.

Regjeringens oppfatning er derfor at de endrede reglene for beskatning av livsforsikringer må innebære at dersom skattyter ikke innberetter den årlige avkastningen av en utenlandsk livsforsikring, skal avkastningen fastsettes ved skjønn etter de ordinære regler for skjønnslikning i ligningsloven. Det vil si at ligningsmyndighetene kan fastsette grunnlaget for ligningen ved skjønn når de finner at skattyter ikke har fremlagt den nødvendige dokumentasjonen for avkastningen av forsikringen. Denne løsningen vil etter forslaget gjelde både for eldre forsikringer som omfattes av overgangsreglene og for nytegnede forsikringer. Dersom skattyter først har klart å fremskaf-

fe tilstrekkelig og nødvendig dokumentasjon fra det utenlandske forsikringsselskapet for noen år, skulle det ikke være noen grunn til at skattyter ikke kan fremskaffe denne dokumentasjonen for alle årene.

Det vises til utkast til endringer i skatteloven § 5-20 annet ledd og § 5-21 annet ledd bokstav a.

Ved innføring av en regel som foreslått ovenfor blir det spørsmål om hvorledes en skal løse dette for livsforsikringer som er tegnet av norske skattytere i utlandet før lovendringen. Etter gjeldende regler er avkastningen av slike forsikringer ikke skattepliktig, mens utbetaling av slike livsforsikringer er skattepliktig inntekt. Regjeringen antar derfor at det bør innføres overgangsregler for de skattytere som har tegnet livsforsikringer i utenlandske forsikringsselskap før lovendringen trer i kraft. Disse skattyterne bør få en mulighet til å bli skattlagt for tidligere ikke skattlagt avkastning, slik at fremtidige utbetalinger også for disse skattytere blir skattefrie. Dette vil kunne gjøres ved at skattytere gis en frist til å fremskaffe nødvendig dokumentasjon over den årlige avkastningen av forsikringene for de tidligere år. Skattyter vil da måtte ta hele skattebelastningen for de tidligere års avkastning det året han/hun krever en slik beskatning og kan fremlegge dokumentasjonen for alle de årene det gjelder. Dersom skattyter ikke benytter seg av denne muligheten, vil forsikringen bli skattlagt på utbetalingstidspunktet.

Skattytere som kommer inn under de nye reglene for beskatning av livsforsikringer bør gis en rimelig tid til å fremskaffe nødvendig dokumentasjon av den årlige avkastningen for de årene forsikringen har løpt. Regjeringen foreslår derfor at det gis en overgangsbestemmelse i ikrafttredelsesbestemmelsen til endringsloven hvor skattytere som har gjeldende livsforsikringer i forsikringsselskap hjemmehørende i en annen EØS-stat, får frist til selvangivelsesfristen for inntektsåret 2004 til å fremskaffe nødvendig dokumentasjon.

Da de nye reglene også vil gjelde for allerede tegnede og løpende livsforsikringer i utlandet, ser Regjeringen at enkelte skattytere kan få en stor skattebelastning ved overgangen til de nye reglene. Skattytere som har hatt en slik forsikring i mange år og hvor den totale avkastningen etter hvert har blitt stor, har forholdt seg til at skattebelastningen først kommer på utbetalingstidspunktet. Den samlede skattebelastning for de tidligere års avkastning i ett inntektsår for livsforsikringen kommer til utbetaling, kan muligens sette enkelte i en vanskelig likviditetsmessig situasjon. Ligningsmyndighetene bør derfor kunne avhjelpe skattytere som kommer særlig uheldig ut av lovendringen dersom praksis viser at dette blir nødvendig.

Regjeringen foreslår på bakgrunn av behovet for en nærmere regulering at det blir inntatt en forskrifts-

hjemmel for departementet til å utfylle og gjennomføre bestemmelsene om skattlegging av utenlandske livsforsikringer. Det vises til utkast til nytt fjerde ledd i skatteloven § 5-21.

Etter dagens regelverk er årlig avkastning av en utenlandsk livsforsikring (kapitalforsikring) ikke skattepliktig, og skattytere har derfor ikke hatt behov for å fremlegge dokumentasjon på dette for ligningsmyndighetene. En endring av reglene som foreslått, vil innebære at skattytere som har utenlandske livsforsikringer i fremtiden må kunne fremlegge dokumentasjon over den årlige avkastningen. Dersom de ikke gjør det, vil beregningsgrunnlaget for avkastningen fastsettes ved skjønn. Regjeringen antar likevel at det ikke er mange nordmenn som har tegnet eller kommer til å tegne livsforsikring i utlandet, slik at det ikke vil medføre stort administrativt merarbeid for ligningsmyndighetene at livsforsikringer fra norske og utenlandske selskaper blir likestilt.

Av samme grunn antar Regjeringen at lovendringen heller ikke vil ha provenymessig virkning av betydning.

Regjeringen foreslår at lovendringen trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2004.

7.2 Komiteens merknader

Komiteen viser til brev datert 23. oktober 2003 fra finansministeren om feil i proposisjonen, der det fremgår at forslaget til endring av skatteloven § 5-20 andre ledd var ment å inneholde en begrensning til EØS-området. Brevet følger som vedlegg til denne innstillingen.

Komiteen fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

"§ 5-20 annet ledd skal lyde:

(2) Årlig avkastning på sparedelen av en *livsforsikring (kapitalforsikring) i forsikringsselskap hjemmehørende i en stat innenfor EØS-området*, regnes som fordel vunnet ved kapital for forsikringstakeren. Departementet kan gi forskrift om beregning av avkastning."

Komiteen slutter seg for øvrig til Regjeringens forslag.

8. ENDRING I ORDNINGEN MED BOLIGSPARING MED SKATTEFRADRAK FOR UNGDOM (BSU)

8.1 Sammendrag

Regjeringen har av EFTAs overvåkingsorgan ESA blitt bedt om å redegjøre for BSU-ordningens vilkår om at fradrag bare gis for innskudd i "innenlandsk bank, samvirkelag eller fast organisert innen-

landsk spareforening". Regjeringen antar at vilkåret ikke kan opprettholdes uten å komme i konflikt med Norges forpliktelser etter EØS-avtalen og foreslår derfor å endre bestemmelsen slik at også innskudd i spareinstitusjoner i andre EØS-stater kan oppfylle vilkårene for fradrag. Endringen begrenses til å gjelde innskudd i andre EØS-stater, jf. forslag til endring av skatteloven § 16-10 første ledd første punktum.

Det er i dag bankene som er ansvarlige for innrapportering av bevegelser på BSU-konti de har til forvaltning og om eventuelle brudd på sparevilkårene. Norske skattemyndigheter har ikke kompetanse til å pålegge utenlandske spareinstitusjoner denne plikten, og Regjeringen legger derfor opp til at skattytere som velger å opprette BSU-konto i utlandet, selv må stå for innrapporteringen.

Da skattyters plikt til å gi opplysninger om konti i utlandet allerede følger av ligningslovens bestemmelser med tilhørende forskrifter, har Regjeringen ikke funnet det nødvendig å foreslå en egen bestemmelse om dette i skatteloven. Nærmere regulering av hva slags opplysninger som skal kreves, bør eventuelt gis i Finansdepartementets forskrift til BSU-reglene. For skattytere som har eller oppretter BSU-konto i Norge, skal rapporteringen fortsatt gjøres av spareinstitusjonen.

Det vil være i skattyters egen interesse å melde fra om eventuelle innskudd som gir rett til skattefradrag. Derimot vil skattyter ikke ha samme motivasjon for å melde fra om eventuelle brudd på sparevilkårene. Det er derfor nødvendig å sørge for at skattyter ikke lar være å gi opplysninger i disse tilfellene. Regjeringen foreslår derfor at skattyters brudd på opplysningsplikten tilknyttet BSU-konto i utlandet skal anses som brudd på sparevilkårene med mindre det foreligger særlige omstendigheter som har hindret skattyter i å gi opplysningene. Det må ikke være kurant for skattyter å påberope seg denne unntaksbestemmelsen, da ligningen ved sparing i utlandet er basert på at skattyter fremskaffer denne informasjonen.

Finansdepartementet har i skatteloven § 16-10 siste ledd hjemmel til å gi utfyllende bestemmelser om BSU-ordningen i forskrift. Det legges derfor opp til at bestemmelsen om konsekvensen av brudd på opplysningsplikten ved sparing i utlandet, tas inn i forskriften.

Endringen forventes ikke å ha provenymessige virkninger av betydning. I forbindelse med omlegging av rutiner og utforming av ny veiledning forventes det imidlertid å påløpe enkelte etableringskostnader. I løpende kostnader antas ikke regelendringen å innebære noen endring sammenlignet med dagens ordning.

Lovendringen foreslås å tre i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2004.

8.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag.

9. ENDRINGER I ARVEAVGIFTSLOVEN

9.1 Forslag om avgrensning av avgiftsplikten for gave til selskap, jf. arveavgiftsloven § 2 første ledd bokstav e

9.1.1 Sammendrag

Arveavgiftsloven § 2 første ledd bokstav e fastsetter avgiftsplikt for gaver til selskap, legat, stiftelse eller annen formuesmasse hvor personer som nevnt i § 2 første ledd bokstav a-d gjennom aksjebesittelse eller på annen måte er interessert på vesentlig samme måte som en deltaker eller eier. Departementet har i rundskriv av 20. februar 1965 presisert at avgiftsplikten etter denne bestemmelsen gjelder hele gavebeløpet, ikke bare den del av gaven som tilsvarende de relevante personers eierandel. Trondheim tingrett har imidlertid i dom av 11. desember 2002 kommet til at arveavgiftsloven § 2 første ledd bokstav e må tolkes slik at det bare skal regnes avgift av den del av gave til et aksjeselskap som tilsvarende de relevante personers eierandel i selskapet. Dommen er ikke påanket.

Regjeringen foreslår at gave til selskap som nevnt i arveavgiftsloven § 2 første ledd bokstav e blir avgiftspliktig, i samme utstrekning som de relevante personer eier aksjer eller andeler eller på annen måte er interessert på vesentlig samme måte som eier eller deltaker. Det foreslås at bokstav e skal omfatte gave til selskap i den utstrekning noen som er nevnt under bokstavene a, b, c eller d direkte eller indirekte er eiere eller er interessert på vesentlig samme måte som eier eller deltaker. Hvorvidt noen er interessert på vesentlig samme måte som eier eller deltaker må bero på en konkret vurdering. En som har rett til utbytte fra selskapet uten å være eier, vil normalt omfattes av regelen. Selskapets avgiftsplikt begrenses til de relevante personers samlede eierinteresse.

Det foreslås at ny bokstav f skal omfatte gave til stiftelse eller annen formuesmasse når det kan påregnes at utdelinger kommer noen som er nevnt under bokstavene a, b, c eller d eller medlemmer av en eller flere bestemte familier til gode. Regjeringen foreslår at hele gaven skal være avgiftspliktig når det er påregnelig at utdelinger vil skje til de personer som er nevnt. En regel hvor en må fastslå hvor stor del av gaven som forholdsmessig tilsvarende påregnelige fremtidige utdelinger, vil bli meget vanskelig å håndheve og vil kunne medføre tvister om avgiftsgrunnlagets størrelse. En må da fastsette hvor store utdelinger som kan påregnes i fremtiden og hvor stor del av disse som blir gitt til den omfattede personkrets. Det er enklere å fastslå de relevante personers eierandeler på gavetidspunktet.

En ulempe ved en slik regel er at hele gaven vil bli avgiftspliktig selv ved beskjedne utdelinger til den nevnte personkrets. Kravet til at fremtidige utdelinger skal være påregnelige på gavetidspunktet, vil kunne hindre urimelige utslag av regelen. Forslaget innebærer en fortsettelse av den regel som har vært anvendt i praksis. Det vises til forslag om ny bokstav e og f i arveavgiftsloven § 2 første ledd.

Forslaget innebærer lempninger i avgiftsplikten. Forslaget vil innebære at avgiftsmyndigheten må ta stilling til hvor mye av gaven som er avgiftspliktig. Regjeringen antar imidlertid at dette ikke vil medføre ekstraarbeid av betydning. Siden forslaget er en lovfesting av rettsforståelsen i Trondheim tingretts dom, innebærer lovfestingen i seg selv ikke provenytop.

9.1.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Kystpartiet bemerker at lovendringen tydeliggjør hvor enkelt det er å unngå arveavgift i sin helhet hvis man vil.

9.2 Fritak for arv og gave til allmenntilgjengelige organisasjoner og institusjoner

9.2.1 Sammendrag

Arv og gave til allmenntilgjengelig formål som tilfaller offentlig godkjent stiftelse eller legat som har sete i riket, er fritatt for arveavgift, jf. arveavgiftsloven § 4 femte ledd første punktum. Etter andre punktum kan Skattedirektoratet etter søknad fritta også andre gagemottakere eller arvinger, når midlene blir brukt til allmenntilgjengelige formål.

Regjeringen går inn for å beholde avgiftsfritaket for arv og gaver til allmenntilgjengelige formål. I likhet med arveavgiftsutvalget foreslår Regjeringen at dagens avgrensning til allmenntilgjengelige formål beholdes. Uttrykket "allmenntilgjengelig" er blitt innarbeidet gjennom praksis. Ved valg av et annet avgrensningskriterium ville en ikke kunne støtte seg på denne praksis.

Regjeringen foreslår at dagens krav om at arv og gave må gis til allmenntilgjengelige formål for å oppnå avgiftsfrihet, endres til et krav om at midlene må gis til en juridisk person som har allmenntilgjengelig formål.

Etter gjeldende rett kan enkeltpersoner eller juridiske personer som ikke har allmenntilgjengelig formål, motta avgiftsfri arv og gave hvis midlene brukes til allmenntilgjengelig formål. Forslaget vil fjerne denne muligheten og innebærer en innsnevring i forhold til dagens ordning.

Når kravet til allmenntilgjengelig formål knyttes til mottakeren av midlene, vil bruken av midlene ikke være relevant for avgiftsfriheten. Arv og gave vil i utgangspunktet være avgiftsfri selv om midlene brukes til ikke allmenntilgjengelige formål. Regjeringen fremmer

forslag om et visst begrenset unntak fra dette utgangspunktet.

Regjeringen foreslår at dagens skjønnsmessige samtykkeordning i § 4 femte ledd annet punktum oppheves, og at alle typer juridiske personer skal omfattes av det lovbundne fritaket i første punktum. Det innebærer at arv eller gave til en juridisk person som har allmenntilgjengelig formål skal gis fritak når vilkårene i loven er oppfylt.

En lovumiddelbarhet innebærer at kompetansen til å innvilge fritak flyttes fra Skattedirektoratet til skattefogder og tingretter. Hvis en kommer til at slik myndighet ikke bør overføres, kan en ikke innføre lovumiddelbarhet. En overføring av kompetansen til skattefogder og tingretter vil kunne innebære ulik praktisering av fritaket. Imidlertid vil de avgiftspliktige kunne klage skattefogdens eller tingrettens avgjørelse inn for Skattedirektoratet som også kan omgjøre vedtaket av eget tiltak. I tillegg kan Skattedirektoratet i instruks og rundskriv sikre rettsenhet mellom de forskjellige avgiftsmyndighetene. Regjeringen mener at det vil være uproblematisk i forhold til lik håndhevelse av reglene å overføre kompetansen til skattefogdene og tingrettene.

Det antas at innføring av lovumiddelbarhet vil kunne medføre ikke ubetydelige administrative lettelser ved at avgjørelsene fattes på ett nivå. Regjeringen har derfor kommet til at avgjørelseskompetansen bør overføres til skattefogdene og tingrettene.

En regel om lovumiddelbarhet må omfatte alle typer juridiske personer og ikke bare stiftelser og legater. Selskaper vil likevel normalt ikke bli ansett som allmenntilgjengelige på grunn av sin organisasjonsform fordi deltakerne vil kunne oppløse selskapet og skaffe seg eiendomsretten til selskapsmidlene. Når alle typer organisasjonsformer omfattes, vil det ikke lenger være nødvendig med en egen regel for stiftelser og legater.

Etter gjeldende samtykkeregulering stilles det ikke alltid et krav om at styret må ha sete i riket. Regjeringen mener det vil være uheldig om allmenntilgjengelige institusjoner i utlandet skulle være utelukket fra avgiftsfritak. Regjeringen foreslår at kravet om at styret skal ha sete i riket, oppheves.

Det foreslås at Finansdepartementet gis hjemmel til å fastsette forskrift til utfylling og gjennomføring av reglene i § 4 femte ledd. Departementet kan i forskriften blant annet kreve at den juridiske persons formål skal fremgå av vedtektene og videre stille krav til regnskap og revisjon.

Etter gjeldende rett omfattes bare gaver som er avgiftspliktige etter arveavgiftsloven § 2 annet ledd av det lovumiddelbare fritaket i § 4 femte ledd første punktum. Gaver som er avgiftspliktige etter § 2 første ledd bokstav b bør også omfattes av et lovumiddelbart fritak. I dag gis avgiftsfritak for slike gaver

med hjemmel i arveavgiftsloven § 46. Regjeringen foreslår derfor at henvisningen i § 4 femte ledd også bør gjelde § 2 første ledd bokstav b.

Utdeling av midler fra noen som har mottatt avgiftsfri arv etter reglene i § 4 femte ledd, til noen som er fortrinnsberettiget på grunn av slektskap, regnes som arv direkte fra arvelateren, jf. § 4 femte ledd tredje punktum. Regelen foreslås videreført. Formålet med regelen er å hindre omgåelse av avgiftsplikten på arv ved at arvemidlene kanaliseres gjennom et annet rettssubjekt. Regelen gjelder i dag imidlertid bare for arv. Regjeringen foreslår at regelen også bør gjelde for gaver slik at mottaker regnes å ha mottatt gaven direkte fra giveren.

Hvis giver eller arvelater har gitt bestemmelse om bruk av arve- eller gavemidlene som ikke faller inn under et allmenntilgitt formål, foreslår Regjeringen at arve- eller gavemidlene som omfattes av bestemmelsen ikke skal omfattes av avgiftsfriheten etter § 4 femte ledd, jf. forslag til nytt fjerde punktum i § 4 femte ledd. All arv som omfattes av en slik bestemmelse vil derfor bli avgiftspliktig. Hvorvidt gaver som omfattes av en slik bestemmelse blir avgiftspliktig, beror på om gaven er avgiftspliktig etter reglene i § 2.

Det stilles ikke formkrav til en slik bestemmelse. Også en muntlig eller underforstått bestemmelse kan omfattes. Det vil være et viktig moment ved vurderingen av om det foreligger en slik bestemmelse om giver eller arvelater har ment å omgå avgiftsplikten.

Det vises til forslag til endring av arveavgiftsloven § 4 femte ledd.

Regjeringen foreslår at lovendringene skal gjelde for rådgighetsverv, jf. arveavgiftsloven §§ 9 og 10 som skjer fra det tidspunktet lovendringen trer i kraft. Loven foreslås satt i kraft fra 1. januar 2004.

Regjeringen antar at forslaget ikke innebærer at antallet mottakere av avgiftsfri arv eller gave vil endre seg og at forslaget derfor neppe har provenyemessige konsekvenser. En overgang til lovumiddelbarhet og overføring av avgjørelsen etter § 4 femte ledd til avgiftsmyndigheten, innebærer betydelige administrative lettelser.

9.2.2 *Komiteens merknader*

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag.

10. ENDRINGER I SKATTEREGLENE FOR KRAFTFORETAK

10.1 Fritak fra gevinstbeskatning ved realisasjon av særskilte driftsmidler i kraftanlegg og fallrettigheter eller andel i slike

10.1.1 *Sammendrag*

Regjeringen foreslår at beskatning av gevinst i allmennlig inntekt og grunnrentegevinst knyttet til rea-

lisasjon av særskilte driftsmidler i kraftanlegg, kan unnlates ved samlet realisasjon av særskilte driftsmidler i kraftanlegg og fallrettigheter, dersom overdragelsen skjer med skattemessig kontinuitet på kjøpers hånd.

Unnlatt gevinstbeskatning ved realisasjon avviker fra den alminnelige skatterettslige ordning hvor gevinst skattlegges ved realisasjon. Det må derfor foreligge særlige forhold som tilsier en slik behandling av realisasjonsgevinst for kraftnæringen. På den annen side er nøytralitet i beskatningen i forhold til investeringsbeslutninger og organisasjonsform, et hovedhensyn ved utformingen av skatteregler. Dette kan gi grunnlag for å fravike grunnleggende prinsipper dersom særlige forhold tilsier det.

Etter Regjeringens syn må det legges til grunn at utformingen av reglene for avskrivning av kostpris på særskilte driftsmidler i kraftforetak, sats og metode for inntektsføring for selgers gevinst, samt de særegne eierformene i kraftbransjen, er egnet til å skape større innlåsnings effekter i kraftnæringen enn i andre næringer. Innføring av regler om overdragelse uten gevinstbeskatning kan avhjelpe dette. Selv om samme type innlåsnings effekter kan tenkes å oppstå også ved realisasjon av andre typer driftsmidler hvor avskrivningstiden er svært lang, f.eks. forretningsbygg som saldoavskrives med 2 pst. årlig i gruppe i, antas det at de samlede effektene er større i kraftnæringen enn for andre næringer. Bakgrunnen for dette er blant annet at kraftnæringen generelt sett er svært kapitalintensiv sett i forhold til andre næringer, at de særskilte driftsmidlene utgjør hoveddelen av driftsmidlene i kraftproduksjon, og at disse avskrives lineært.

Et slikt fritak for gevinstbeskatningen ved realisasjon av driftsmidler i kraftanlegg og fallrettigheter eller andel i dette, forutsetter at overdragelse skjer med skattemessig kontinuitet slik at kjøper overtar de skattemessige verdier knyttet til det overdratte.

Imidlertid er disse innlåsnings effektene spesielt knyttet til særskilte driftsmidler i kraftsektoren, jf. skatteloven § 18-6. Det er bare disse driftsmidlene som skal avskrives lineært over en lang periode. Videre utløses det kun beskatning av grunnrentegevinst ved realisasjon av kraftverket som sådan eller realisasjon av fallrettighet og ikke ved realisasjon av enkelte driftsmidler, jf. skatteloven § 18-3 sjette ledd. Unnlatt gevinstbeskatning ved overdragelse av driftsmidler i kraftverk, i forbindelse med realisasjon av kraftverk, eller andel i kraftverk, bør derfor avgrenses til denne typen driftsmiddel (fallrettigheter kraftstasjon, dammer, tunneler osv.), ellers vil kraftnæringen få en utilsiktet fordel i forhold til andre næringer. Unnlatt beskatning av gevinst ved realisasjon av særskilte driftsmidler bør derfor bare tillates ved samlet realisasjon av kraftverk og fallrettighet, eller andel i slike, og ikke ved realisasjon av enkelte drifts-

midler i kraftverket eller driftsmidler som ikke er særskilte for kraftanlegg.

Fradrag for friinntekt i grunnrenteinntekten fra kraftverk beregnes etter de skattemessige verdiene av driftsmidlene. Forslaget vil normalt innebære at de skattemessige verdiene i kraftverket blir lavere for kjøper enn ved gjeldende gevinstbeskatningsregler. En konsekvens av dette er at selger ikke kan realisere hele grunnrenten i kraftverket ved salg ettersom kjøperen overtar selgerens grunnrenteskattetposisjon. I stedet for at grunnrenten realiseres og beskattes ved salg, vil den ved skattemessig kontinuitet overføres til kjøper og beskattes løpende der.

Ved søknad om skattefritak for overdragelse av kraftverk og fallrettigheter etter skatteloven § 11-22 stilles det vilkår om overdragelse til skattemessig kontinuitet. For at kjøper ikke skal beskattes hardere for grunnrente enn selger, tillates akkumulert negativ grunnrenteinntekt på selgers hånd overdratt til kjøper. Dersom det vedtas en generell regel om å unnlate gevinstbeskatning ved overdragelse av særskilte driftsmidler i kraftverk, tilsier likebehandlingshensyn at det også bør tillates overføring av akkumulert negativ grunnrenteinntekt knyttet til det kraftverk som overdras til kjøper. Dersom det ikke gis adgang til å overdra akkumulert negativ grunnrenteinntekt, vil kjøper måtte betale mer grunnrenteskatt enn det selger ville ha gjort uten salg.

Etter Regjeringens syn er den beste løsningen for å hindre innlåsnings effekter og for å sikre best mulig eierskap til de enkelte kraftverk å tillate overdragelse uten gevinstbeskatning, men til skattemessig kontinuitet på kjøpers hånd. Regjeringen antar at dette på sikt vil være gunstig for bransjen.

Det presiseres at adgang til å overdra kraftverk eller andel i kraftverk uten gevinstbeskatning, bare gjelder gevinst knyttet til særskilte driftsmidler i kraftanlegg dersom skattemessige verdier videreføres på kjøpers hånd. For gevinst knyttet til øvrige driftsmidler gjennomføres gevinstbeskatning etter de alminnelige regler. Dette medfører at det ikke stilles krav om at kjøper viderefører de skattemessige verdiene i forhold til disse driftsmidlene. Dersom partene ikke ønsker å gjennomføre transaksjonen med skattemessig kontinuitet, beskattes transaksjonen etter de alminnelige regler.

Det vises til forslag om endring av skatteloven § 9-3 for gevinst i alminnelig inntekt og forslag om ny bokstav b i skatteloven § 18-3 sjette ledd for gevinstbeskatning i grunnrenteskatt til staten. Det foreslås at reglene gis virkning fra og med inntektsåret 2004.

På kort sikt kan skatteinntektene reduseres noe i de tilfeller det omsettes kraftverk som også ville blitt omsatt etter gjeldende regler. Regjeringen har imidlertid ingen informasjon om omfanget av slike salg

slik at det ikke er mulig å anslå noe proveny tap som følge av dette. Regelendringen vil ikke ha provenyvirkning ved salg som ellers ikke ville blitt gjennomført etter gjeldende regler.

På lengre sikt antar Regjeringen at et eventuelt kortsiktig proveny tap motvirkes av høyere løpende inntekter fra inntektsskatt og grunnrenteskatt, slik at den langsiktige provenyvirkingen blir tilnærmet null. Dette har sammenheng med at overdragelser av driftsmidler til skattemessig kontinuitet fører til at fradragene for avskrivninger i alminnelig inntekt og grunnrenteinntekten og friinntekten i grunnlaget for grunnrenteinntekten, blir lavere for kjøper enn etter dagens regler.

Regjeringen antar videre at hvis regelendringen fører til samfunnsøkonomisk fornuftige omstillinger i kraftnæringen, kan dette på sikt bidra til økt lønnsomhet. Dette vil i så fall kunne bidra til økte skatteinntekter over tid.

Overdragelser med skattemessig kontinuitet er kjent i skatteetaten gjennom reglene om skattefri fusjon og fisjon som også gjennomføres med skattemessig kontinuitet. Regjeringen legger til grunn at den praksis som følges i forhold til kontroll av disse transaksjonene også kan benyttes ved fritak for gevinstbeskatning ved realisasjon av kraftverk og fallrettigheter.

10.1.2 Komiteens merknader

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet, slutter seg til Regjeringens forslag.

Medlemene i komiteen frå Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet går imot Regjeringa sitt forslag om at skattlegging av gevinst i allminneleg inntekt og grunnrentevinst knytta til realisasjon av særskilte driftsmidlar i kraftanlegg, kan unnlatast ved samla realisasjon av særskilte driftsmidlar i kraftanlegg og fallrettar, dersom overdraginga skjer med skattemessig kontinuitet på kjøpars hand.

Desse medlemene kan ikkje sjå at det ligg føre særleg tilhøve som tilseier ei slik handsaming av realisasjonsvinst for kraftnæringa. Tvert imot vil desse medlemene halde fast på den alminnelege skatterettslege ordninga der vinst vert skatta ved realisasjon.

10.2 Forslag om å heve grensen for fastsettelse av grunnrenteinntekt og naturressursskatt

10.2.1 Sammendrag

Regjeringen foreslår å heve grensen for fastsettelse av grunnrenteinntekt og naturressursskatt fra 1 500 kVA til 5 500 kVA.

Hovedbegrunnelsen for å foreslå en heving av de nedre grensene for fastsettelse av grunnrenteinntekt og naturressursskatt, er at en slik skattemessig gunstig behandling av kraftverk under 5 MW isolert sett vil gi økte incentiver til investeringer i små kraftprosjekter ved at lønnsomheten etter skatt øker ved slike prosjekter. Dersom en ønsker å stimulere til økt utbygging av mindre kraftverk, kan en heving av de nedre grensene derfor bidra til dette.

Videre vil det etter Regjeringens syn være en fordel om ulike grenser for fastsettelser mv. for kraftverk innenfor skattesystemet og konsesjonsreglene i størst mulig grad er samordnet når ikke andre hensyn taler for å opprettholde forskjellene.

En heving av grensene kan også redusere de administrative kostnadene knyttet til skattene. Dette gjelder spesielt for kraftverk eid av privatpersoner og selskaper som kun eier småkraftverk. Tall fra NVE viser at om lag to tredjedeler av småkraftverkene pr. 1. januar 2002 var eid av foretak som har en samlet midlere årsproduksjon under 0,5 TWh. Regjeringen antar at disse eierne har relativt større administrative kostnader knyttet til grunnrenteskatten og naturressursskatten enn eiere av større kraftverk, særlig når man ser disse kostnadene i forhold til provenyet disse skattartene innbringer.

I tillegg til at en økt grense vil redusere de administrative kostnadene for foretakene, antar Regjeringen at også de administrative kostnadene til ligningsmyndighetene kan reduseres noe. Dette gjelder f.eks. i forbindelse med at naturressursskatten er etter-skuddspliktig også for forskuddspliktige skattytere. Gjeldende regler krever at Skattedirektoratet behandler alle forskuddspliktige skattytere som eier kraftverk særskilt i forbindelse med ligningen, jf. Finansdepartementets forskrift til skatteloven § 18-2-9.

Ulempene ved forslaget er i hovedsak knyttet til at en endring av grensene for fastsettelse av grunnrenteinntekt og naturressursskatt vil redusere statens og kraftkommunenes inntekter fra henholdsvis grunnrenteskatt og naturressursskatt.

Grunnrenteskatten er i hovedsak en nøytral skatt, det vil si at en må anta at samfunnsøkonomisk lønnsomme prosjekter blir gjennomført. En økt grense for fastsettelse av grunnrenteskatten vil føre til at en del av grunnrenten i vannkraftproduksjonen blir unntatt fra beskatning.

Formålet med naturressursskatten er å gi kommuner og fylkeskommuner stabile inntekter fra verdiskapningen i vannkraftproduksjon. Naturressursskatten er en ren produksjonsskatt og er dermed uavhengig av lønnsomheten i kraftverket. Imidlertid samordnes naturressursskatten mot inntektsskatten til staten slik at den ikke innebærer en effektiv beskatning av selskapene.

Dette må imidlertid ses i sammenheng med at småkraftverk har en relativt lav grunnrenteinntekt og naturressursskatt i forhold til de administrative kostnadene skatteartene innebærer.

Ifølge tall fra NVE er det pr. 1. januar 2002 om lag 155 kraftverk som har en installert effekt mellom 1,35 MW og 5 MW. Disse kraftverkene representerer nærmere 30 pst. av antallet kraftverk over 1,35 MW og står for en samlet midlere årsproduksjon på om lag 2,1 TWh eller om lag 1,8 pst. av samlet midlere årsproduksjon. Dersom eierne av disse kraftverkene betaler like mye i grunnrenteskatt pr. kWh produsert som øvrige kraftverk, ville samlet grunnrenteskatt fra disse utgjøre om lag 15 mill. kroner i 2001. Imidlertid antar Regjeringen at grunnrenten i små kraftverk er forholdsvis mindre enn i større kraftverk og anslår på usikkert grunnlag at forslaget vil redusere statens inntekter fra grunnrenteskatt med om lag 5 mill. kroner. I gjennomsnitt betaler eierne av disse 155 kraftverkene anslagsvis vel 175 000 kroner i naturressursskatt, noe som samlet sett utgjør om lag 30 mill. kroner.

En annen ulempe ved å heve grensene er at dette fører til en skattemessig forskjellsbehandling av ulike kraftprodusenter, noe som kan skape konkurransevridninger og uheldige vridninger i investeringsincentivene. Dette har sammenheng med at det blir relativt mer lønnsomt å bygge ut mindre småkraftverk framfor investeringer i større kraftverk, selv om større kraftverk kan være samfunnsøkonomisk mer lønnsomme. Jo høyere en slik grense settes, desto større antar Regjeringen at dette problemet kan bli.

Hensynet til statens og kraftkommunenes inntekter fra grunnrenteskatt og naturressursskatt taler isolert sett for at man ikke hever disse grensene. Spesielt gjelder dette i forhold til grunnrenteskatten ettersom bruk av grunnrenteskatt prinsipielt sett må anses som gunstig i forhold til andre mer vridende skattearter. Naturressursskatten utgjør kraftkommunenes andel av inntektene fra vannkraftproduksjon. Imidlertid antar Regjeringen at statens og kommunenes isolerte provenytab er relativt lavt, spesielt sett i forhold til de administrative kostnadene disse skatteartene har for små kraftverk. Naturressursskatten inngår dessuten i inntektsutjevningssystemet for kommunene som delvis vil kunne kompensere for reduserte skatteinntekter. I tillegg vil en heving av grensene kunne bidra til lokal næringsutvikling. Det påpekes videre at Stortingets vedtak om endringer i fastsettelsen av konsesjonskraftprisen isolert sett vil medføre økte inntekter for kommunene, jf. Stortingetsvedtak 161 (2002-2003) og St.prp. nr. 1 (2003-2004) Skatte-, avgifts- og tollvedtak kapittel 3.

Regjeringen foreslår at grensen for fastsettelse av naturressursskatt og grunnrenteinntekt økes fra 1 500 kVA til 5 500 kVA. Dette innebærer at kraftverk som

har en installert effekt under om lag 5 MW i gjennomsnitt ikke blir ilagt naturressursskatt og grunnrenteskatt. Endringen foreslås å tre i kraft fra 1. januar 2004. Det vises til forslag til endringer i skatteloven §§ 18-2 annet ledd og 18-3 sjuende ledd.

10.2.2 Komiteens merknader

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Senterpartiet, slutter seg til Regjeringens forslag.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til sine merknader i Budsjettinnst. S nr. 1 (2002-2003) punkt 2.1, der det er tatt til orde for en ytterligere økning av grensen for beregning av grunnrenteinntekt og naturressursskatt.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser også til at Regjeringen foreslår å heve grensen for naturressursskatt, med den konsekvens at kraftkommunenes inntekter reduseres med ytterligere 25 mill. kroner. Dette er en dreining av skatteinntekter fra kommunene til staten, fordi statens overskuddsskatt øker tilsvarende. Dette medlem har merket seg synspunktet fra LVK som mener at den sist nevnte skatteendringen vil kunne bidra til skattemotiverte utbygginger, fordi skattebelastningen vil være mindre ved oppsplitting av kraftutbyggingsprosjekter i flere mindre. En slik oppsplitting av skattehensyn vil ikke nødvendigvis være gunstig av hensyn til miljøet. Det virker ikke som Regjeringen har vært oppmerksom på denne effekten.

Dette medlem går derfor mot Regjeringens forslag til endringer.

10.3 Forslag om å oppheve gjeldsbegrensningsregelen for offentlig eide kraftforetak i skatteloven § 18-4

10.3.1 Sammendrag

Fra og med 1998 ble selskapsskatten gjort statlig. Dette innebærer at en av hovedbegrunnelsene for å innføre gjeldsbegrensningsregelen har falt bort. Spørsmålet om å opprettholde gjeldsbegrensningsregelen beror på en avveining mellom behovet for å beskytte offentlige skatteinntekter fra inntektsskatten og ulempene ved gjeldsbegrensningsregelen. Ulempene er i hovedsak knyttet til manglende nøytralitet i beskatningen ved ulik behandling av offentlig og privat eide kraftforetak og de administrative problemene ved gjeldsbegrensningsregelen.

Gjeldsbegrensningsregelen kan redusere det offentliges incentiver til å eie og investere i kraftforetak. Dette skyldes at offentlige eiere som regel har et høyere normalavkastningskrav til investeringer enn private, fordi det offentlige normalt ikke er skattepliktig for kapitalinntekter. Uten gjeldsbegrensnings-

regelen kan normalavkastningen skjermes mot skatt, og inntektsbeskatningen av kraftforetakene virker nøytralt på det offentliges investeringsbeslutninger.

Med en slik begrensning vil skattesystemet gi det offentlige et skattemessig motiv til ikke å eie og investere i kraftverk. Forutsatt at skattesystemet virker nøytralt på de privates investeringsbeslutninger, vil private investorer få et fortrinn i forhold til de offentlige med hensyn til å eie og investere i kraftverk. Skattemessig likebehandling taler for en opphevelse av bestemmelsen.

Fordi private kraftforetak fullt ut innrømmes fradrag for gjeldsrenter og fradragsretten for offentlig eide kraftforetak er begrenset, er det hevdet at dagens gjeldsbegrensningsregel er til hinder for samfunnsøkonomisk lønnsomme investeringer i kraftbransjen og dermed fornuftige omstruktureringer. Det blir anført at regelen innebærer en økonomisk barriere for offentlige eide kraftforetaks deltakelse i videre vannkraftutbygging samt oppkjøp av selskaper som driver slik virksomhet.

I den grad gjeldsbegrensningsregelen innebærer en reell skranke for gjeldsfinansiering av investeringer, kan den hindre ønskede omstruktureringer i kraftmarkedet.

Regjeringen er ikke kjent med at dette har vært et utbredt problem i praksis. Dette kan ha en viss sammenheng med at det i all hovedsak er rene eierselskap som foretar slike oppkjøp. Eierselskap eier kraftverk indirekte gjennom aksjer i produksjonsselskap. Etter hva Regjeringen erfarer, har det vært delte oppfatninger i bransjen, men enkelte har lagt til grunn at eierselskaper ikke er omfattet av gjeldsbegrensningsregelen. Det er videre mulig at problemet foreløpig ikke har aktualisert seg for så mange offentlig eide kraftforetak. Usikkerheten rundt dette spørsmålet er i seg selv et argument for opphevelse av gjeldsbegrensningsregelen.

Gjeldsbegrensningsregelen hadde til formål å sikre utbyggingskommunenes inntektsskatt også fra offentlig eide kraftverk.

Fra og med inntektsåret 1998 er aksjeselskap og andre etterskuddspliktige skattytere kun skattepliktige til staten, jf. skatteloven § 3-2 og Stortingets skattevedtak § 3-3. Opprinnelig ble naturressursskatten etter skatteloven § 18-2 satt til 1 øre pr. kWh til kommunene. I forbindelse med omleggingen til en statlig selskapsskatt ble naturressursskatten økt med 0,1 øre for at kraftkommunene skulle kompenseres for halvparten av inntektsbortfallet.

Endringen til ren statsskatt kombinert med kompensasjonen gjennom naturressursskatten medfører at hensynet bak gjeldsbegrensningsregelen er svekket. Kommunene er sikret skatteinntekter fra kraftvirksomheten uavhengig av gjeldsbegrensningsregelen.

På den annen side presiseres det i forarbeidene at det er hensynet til offentlige skatteinntekter som taler for en gjeldsbegrensning. Betalt naturressursskatt kan fradras i utlignet fellesskatt til staten for forskuddspliktige og utlignet skatt på alminnelig inntekt for etterskuddspliktige, jf. skatteloven § 18-2 fjerde ledd. Dersom naturressursskatten overstiger dette, kan det overskytende fremføres med rente, jf. skatteloven § 18-2 fjerde ledd siste punktum. Etter endringen blir staten sittende som "garantist" for kommunenes skatteinntekter fra kraftvirksomheten. På denne bakgrunn er det viktig å sikre et visst skattegrunnlag til det offentlige slik at grunnlaget generelt ikke reduseres.

En arbeidsgruppe med deltakelse fra Kommunal- og regionaldepartementet, Finansdepartementet og Skattedirektoratet, nedsatt for å utrede mulige modeller for å tilføre kommunene inntekter fra utvikling av næringsvirksomhet, har foreslått at en andel av skatten hos selskapene kan tilføres kommunene basert på data for den geografiske fordelingen av det enkelte foretaks sysselsetting. (Systemet som inntil 1999 ble nytt for å kommunefordeler en andel av selskapskatten var meget arbeidskrevende og tungdrevet både for bedriftene og likningskontorene. En forutsetning for arbeidet var dermed at fordelingen måtte skje etter andre metoder og kriterier enn dem som ble benyttet inntil 1999.) Dersom det innføres en modell av den type som arbeidsgruppen foreslår, vil en avvikling av gjeldsbegrensningsregelen i svært liten grad kunne påvirke kraftkommunenes inntekter fra kraftverk. Dette skyldes dels at kraftproduksjon er svært kapitalintensiv og dels at kraftforetakenes andel av den samlede selskapskatten er liten.

Spørsmålet er under vurdering, og på nåværende tidspunkt foreligger det ikke et konkret forslag fra Regjeringen om at kommunene skal få en andel av selskapskatten. Etter Regjeringens vurdering er ulempene ved gjeldsbegrensningsregelen av en slik karakter at spørsmålet om forholdet til en kommunal andel av selskapskatten er underordnet. Særlig når man ser dette i forhold til at det ikke er aktuelt å foreslå å gjeninnføre den tidligere ordningen. Regjeringen kan derfor ikke se at det er grunnlag for å avvente en avvikling av gjeldsbegrensningsregelen til et slikt forslag eventuelt foreligger.

Etter Regjeringens syn er hensynet til å beskytte offentlige skatteinntekter ikke lenger så sterkt at det er behov for en særskilt regel, men det kan fortsatt være gode grunner for å ha en begrensningsregel som sikrer et visst skattegrunnlag.

Regjeringen har vurdert om andre regler i skatteloven og finansmarkedet som sådant kan motvirke for lav egenkapitalandel i offentlig eide kraftforetak.

Dersom inntekten er redusert som følge av direkte eller indirekte interessefellesskap, kan inntekten

forhøyes etter skatteloven § 13-1. Regelen om interessefellesskap kan også anvendes dersom egenkapitalen er for "tynn", det vil si at kraftforetaket har en høyere lånefinansiering fra eieren enn hva selskapet ville oppnådd overfor uavhengige kreditorer eller renteberegningen ellers ikke er forretningsmessig.

Regjeringen antar at bestemmelsen om tynn kapitalisering i skatteloven § 13-1 sikrer en viss egenkapitalgrad i offentlig eide selskaper.

Det er blitt hevdet at finansmarkedet vil fungere som en korreksjon mot for lav egenkapitalgrad i offentlig eide selskaper ved at bankene som regel vil stille betingelse om en viss grad av soliditet før de ønsker å yte lån til kraftselskapene.

Etter Regjeringens vurdering er det grunn til å anta at finansmarkedet til en viss grad vil kunne motvirke for lav egenkapitalgrad i offentlig eide selskaper, men at markedsmekanismen kan virke noe svakere i kraftbransjen sammenlignet med annen virksomhet.

Korreksjonsskatten fremskynder skatteplikten på selskapets hånd når selskapet deler ut utbytte eller foretar avsetninger til utbytte av inntekt som ennå ikke er beskattet hos selskapet. Midlertidige forskjeller mellom verdiene i skatteregnskapet og finansregnskapet skal ikke gi grunnlag for utdeling av utbytte uten fremskyndet skatt. De midlertidige forskjellene oppløses ikke, men selskapet ilegges en korreksjonsskatt som tilbakebetales parallelt med den senere oppløsning av skattekreditten.

Det er naturlig å anta at selskaper vil unngå å komme i korreksjonsskatteposisjon, men siden korreksjonsskattebestemmelser som medfører en foreløpig beskatning av skattekreditter, vil disse reglene sannsynligvis ikke alene motvirke lav egenkapitalgrad i selskapet.

Tall fra Statistisk sentralbyrå viser at den regnskapsmessige egenkapitalandelen i gjennomsnitt var om lag 48 pst. for kraftforetak i 2001. Tilsvarende egenkapitalandel for ikke-finansielle aksjeselskaper var om lag 35 pst. EBL anfører at selv om egenkapitalen er relativt høy, vil gjeldsbegrensningsregelen få anvendelse dersom de skattemessige verdier er lave. Dette vil være tilfellet dersom de skattemessige verdier gjennomgående er betydelig lavere enn de bokførte verdier.

At skattemessige verdier skal være vesentlig lavere enn bokførte slik EBL hevder, er eventuelt et problem i seg selv og ikke noe som svekker gjeldsbegrensningsregelens berettigelse. Forskjellen kan indikere at de skattemessige avskrivningsreglene er for gunstige og/eller at de skattemessige inngangsverdiene er satt feil. Det siste er trolig ikke tilfellet ettersom inngangsverdiene var relativt gunstig skattemessig da de ble fastsatt. Dette er derfor ikke et selvsten-

dig argument for å oppheve gjeldsbegrensingsregelen.

Gjeldsbegrensingsregelen reiser en rekke uavklarte tolknings spørsmål. Behandlingen av disse spørsmålene beslaglegger administrative ressurser både for skattyterne, departementet og skatteetaten.

Etter Regjeringens oppfatning tilsier ikke de uavklarte tolknings spørsmålene alene en opphevelse av gjeldsbegrensingsregelen.

Etter en samlet vurdering er Regjeringen kommet til at det ikke lenger er tilstrekkelig grunnlag for en gjeldsbegrensingsregel for offentlig eide kraftforetak. Dette delvis fordi begrunnelsen for regelen er svekket i forhold til da den ble innført, samt at den kan innebære en begrensning på samfunnsøkonomisk fornuftige omstillinger i kraftnæringen. I tillegg reiser regelen en rekke administrative problemer som taler for at den bør oppheves.

Regjeringen foreslår at gjeldsbegrensingsregelen i skatteloven § 18-4 oppheves med virkning fra og med inntektsåret 2004.

En avvikling av gjeldsbegrensingsregelen kan potensielt sett redusere skatteinntektene i den grad avviklingen øker de kommunale eiernes bruk av ansvarlige lån. Regjeringen antar at slike tilpasninger vil være relativt beskjedne, dels ut fra at den kommunale eierandelen har blitt vesentlig redusert gjennom oppkjøp og dels fordi mange kommunalt eide kraftforetak ikke har særlig høy gjeldsgrad. Det antas at andre regler til en viss grad vil motvirke lav egenkapitalgrad i offentlig eide selskaper.

I den grad gjeldsbegrensingsregelen har hindret samfunnsøkonomiske lønnsomme investeringer, kan en avvikling, også bidra til økte skatteinntekter gjennom økt lønnsomhet i kraftnæringen. Samlet sett antar Regjeringen at en avvikling av gjeldsbegrensingsregelen vil ha relativt beskjedne provenyvirkninger.

Isolert sett vil en avvikling av gjeldsbegrensingsregelen innebære en betydelig administrativ forenkling for både selskapene og ligningsmyndighetene. På den annen side kan en avvikling til en viss grad øke presset på øvrige regler som motvirker for lav egenkapitalgrad i selskapene.

10.3.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag.

10.4 Forslag om innføring av sentral ligning av kraftforetak som driver produksjon av vannkraft

10.4.1 Sammendrag

INNLEDNING

Spørsmålet om sentral ligning er vurdert i forhold til en generell overføring av kraftforetak, dvs. foretak som driver produksjon av vannkraft, jf. skatteloven

§ 18-1, til sentral ligning ved SFS. Overføringen foreslås begrenset til kraftforetak hvor kraftforetaket eier minst ett kraftverk hvor det fastsettes naturressursskatt og grunnrenteinntekt, jf. forslag om å heve grensen for fastsettelse av naturressursskatt og grunnrenteinntekt ovenfor. For skattytere som bare eier kraftverk hvor det ikke skal fastsettes naturressursskatt eller grunnrenteinntekt, vil ikke de spesielle reglene for beskatning av kraftforetak gjøre seg gjeldende.

Regjeringen har ikke vurdert overføring av foretak som driver med overføring/distribusjon og/eller omsetning av vannkraft. Årsaken er at de særskilte reglene om naturressursskatt og grunnrenteinntekt er uten betydning for slike foretak. Foretakene regnskapslignes etter skattelovens alminnelige regler og bør etter Regjeringens oppfatning fortsatt underlegges en konkret vurdering om overføring til sentral ligning i det enkelte tilfellet, jf. ligningsloven § 2-4 nr. 1 bokstav b med tilhørende forskrift.

Også etter omorganiseringen av ligningsforvaltningen, iverksatt fra 1. mars 2002, er utgangspunktet at ligningsforvaltningen bygger på at ligningen skal skje mest mulig lokalt i forhold til den kommune hvor skattyter er hjemmehørende eller har stedbunden inntekt og formue. Andre løsninger vil fortsatt kreve en særlig begrunnelse.

SÆRLIG KOMPLEKST REGELVERK OG BEHOV FOR SÆRLIG KOMPETANSE OM KRAFTBRANSJEN

Et særlig komplekst regelverk er et forhold som kan tilsi sentral ligning. Skattereglene for kraftforetak ble endret f.o.m. 1. januar 1997 og det ble innført regnskapsligning for alle kraftforetak. Det nye kraftskattesystemet baserer seg på skatt på alminnelig inntekt, formuesskatt, naturressursskatt til kommunen samt grunnrenteskatt. Naturressursskatten er samordnet med overskuddsskatten til staten.

Ved regnskapsligning av kraftforetak er det skattelovens alminnelige regler som kommer til anvendelse. I utgangspunktet kan ikke særlig ligningsbehandling av alle kraftforetak begrunnes i at disse reglene krever en annen kompetanse enn ligningsmyndighetene er i besittelse av. Når en ser regnskapsligning i sammenheng med naturressursskatt og grunnrenteskatt ved produksjon av vannkraft, kan imidlertid dette stille seg annerledes.

Selv om et enklere og mer oversiktlig regelverk var et sentralt siktemål ved utformingen av reglene for beskatning av kraftforetak, fremtrer likevel kombinasjonen av regnskapsligning, naturressursskatt og grunnrenteskatt samlet som et relativt omfattende og komplekst beskatningssystem. Både naturressursskatten og grunnrenteskatten er skattemessige nyskapninger. Nyskapningene stiller kontinuerlig ligningsmyndighetene overfor nye utfordringer og krav

til kompetanse, blant annet på grunn av uavklarte tolkningsspørsmål. I forhold til kraftforetakene er det ønskelig med oppbygging av en særlig ekspertise og bransjekunnskap på ligningssiden. Det vises til at det er en del særtrekk ved kraftforsyningen som får betydning ved anvendelse av de alminnelige og de spesielle skattereglene for kraftforetak. Disse særtrekke- ne bør ligningsmyndighetene ha gode kunnskaper om og innsikt i for at ligningsresultatet skal bli best mulig.

Det er grunn til å anta at denne nye kompetansen vil kunne bygges opp og konsolideres mer effektivt og rasjonelt dersom sentralisert ligningsbehandling velges enn ved ordinær lokal ligning.

DET FAKTISKE REGIONALE SAMARBEIDET MELLOM LIGNINGSKONTORENE KONTRA SENTRAL LIGNING VED SFS

Omorganiseringen av ligningsforvaltningen vil gi et større og bedre fagmiljø og sikre effektiv ressursbruk og god kvalitet i ligningsarbeidet samt kontroll med skattyterne. De fylkesvise kraftforetaksgruppene har samarbeidet siden kraftskattereformen.

Praksis har avdekket at det stadig oppstår nye og til dels kompliserte spørsmål som løses ulikt på flere nivåer. I enkelte tilfeller vil de ulike resultatene kunne ramme forskjellige eiere i samme selskap ulikt. Det er grunn til å anta at SFS innehar den særlige kompetanse som sikrer effektiv ligningsbehandling av kraftforetakene. Regjeringen er derfor av den oppfatning at man ved sentral ligning vil oppnå større grad av effektivisering, rasjonalisering og likebehandling sammenholdt med dagens regionale samarbeid.

Regjeringen er ikke kjent med at det regionale samarbeidet i form av fylkesvise arbeidsgrupper har endret karakter som følge av omorganiseringen i ligningsforvaltningen. Regjeringen er kjent med at samarbeidet fungerer godt, men antar likevel at man ved sentral ligning vil oppnå større grad av effektivisering, rasjonalisering og likebehandling.

KRAFTVIRKSOMHETENS SÆRLIGE OMFANG OG STØRRELSE

Mange kraftforetak er utvilsomt å anse som storbedrifter med hensyn til brutto omsetning, antall kraftverk og antall ansatte. Enkelte av disse er overført til SFS. Regjeringen antar at foretakets størrelse alene ikke kan begrunne generell overføring av kraftforetakene til sentral ligning. Dette hensynet blir løpende ivaretatt og vurdert ved Skattedirektoratets håndtering av overføringsmyndigheten etter ligningsloven § 2-4 nr. 1 bokstav b.

På grunn av skattelovens regler om skattested kan ett enkelt skattesubjekt ha plikt til å svare skatt til en rekke kommuner, noe som er av betydning for for-

delingen av skatteprovenyet mellom kommunene og eventuelt mellom fylkene. Etter Regjeringens oppfatning er virksomheten for mange kraftforetaks vedkommende i så stor utstrekning spredt på forskjellige kommuner, at hensynet til effektivitet og kontroll med ligningsbehandlingen tilsier at de bør overføres til sentral ligning.

HENSYNET TIL EFFEKTIVISERING OG KVALITETS- SIKRING AV LIGNINGSBEHANDLINGEN

Overføring av skattytere som skal svare skatt av inntekt ved produksjon av vannkraft til sentral ligning, vil innebære klare forenklinger. For skattyterne vil sentral ligning innebære en betydelig forenkling ved at de får ett ligningssted å forholde seg til samtidig som ligningsmyndighetene unngår dobbeltbehandling. På denne måten vil en unngå parallelle klagesaker med mulige ulike utfall og sikre enhetlig behandling. Overføring til sentral ligning vil også være arbeidsbesparende for Skattedirektoratet og departementet fordi en sikrer enhetlig behandling, reduserer antall henvendelser og forenkler koordinering av arbeidet med vannkraftbeskatningen i etaten.

Praksis etter kraftskattereformen har vist at kompleksiteten i regelverket kan medføre ulike eller sprikende resultater i likeartede tilfeller ved ligningskontorene og ligningsnemndene. Sentralisering av ligningsbehandlingen vil sikre lik behandling av like tilfeller.

SFS innehar en særlig ekspertise og bransjekunnskap på vannkraftbeskatningens område. Gode kunnskaper om og innsikt i særtrekke- ne ved kraftforsyningen har stor betydning ved anvendelse av de alminnelige og spesielle skattereglene for kraftforetak. Sentral ligning vil etter Regjeringens oppfatning medføre betydelige forenklinger og effektivitetsgevinster.

SÆRLIG KONTROLLBEHOV

Etter Regjeringens oppfatning er det et særskilt behov for en samlet vurdering og kontroll av bruttolignede kraftforetak etter skatteloven § 18-5 sjuende ledd.

Behovet for samlet vurdering og kontroll knytter seg spesielt til verdsettelsen av selve kraftanlegget. Det avdekkede behov for tiltak gjelder særlig fastsettelse av verdien for eiendomsskatteformål, men vil få tilsvarende effekt for formuesbeskatningen. Regjeringen er også gjort kjent med at ligningsmyndighetene i enkelte tilfeller mottar avvikende produksjonstall for ulike bruttolignede skattytere i samme produksjonsfelleskap. Avviket oppstår på bakgrunn av ligningsmyndighetenes manglende adgang til kontroll og koordinering. Regjeringen antar at sentral ligning vil avhjelpe dette.

Praksis har også avdekket sprikende resultater under klagebehandlingen hos ligningsnemnder som følge av ulik forståelse av regelverket. Regjeringen antar at en overføring til SFS vil ivareta kontrollbehovet samt sikre enhetlig takserings- og ligningspraksis.

SÆRLIGE FORHOLD VEDRØRENDE EIENDOMS- BESKATNING AV KRAFTFORETAK/KRAFTANLEGG

Den samlede inntekt og formue i kraftforetak som deltakerlignes etter en nettometode, vil etter gjeldende rett bli undergitt "sentral" ligning selv om dette ikke skjer hos SFS, jf. ligningsloven § 8-6 nr. 5. Disse regler om "sentral" fastsettelse kommer også til anvendelse ved fastsettelse av eiendomsskattegrunnlaget etter skatteloven § 18-5, jf. eieendomsskattelova § 8 fjerde ledd for kraftanlegg som eies av slike deltakerlignede foretak. Dette systemet trådte i kraft for fastsettelse av eiendomsskattegrunnlag for kraftanlegg fra og med ligningsåret 2001, dvs. ved fastsettelse av eiendomsskattegrunnlag for eiendomsskatteåret 2002.

Saksbehandlingsrutinene for fastsettelsen av eiendomsskattegrunnlaget for kraftanlegg var helt spesielle for det første året eieendomsskattelova § 8 trådte i kraft for kraftanlegg. Fastsettelse av eiendomsskattegrunnlaget for eiendomsskatteåret 2001 ble ikke foretatt i forbindelse med selve den ordinære ligning for inntektsåret 1999. Verdsettelsen ble foretatt på bakgrunn av særskilt innhentede tilleggsopplysninger fra skattyterne i løpet av juli/august 2000 og i medhold av den særskilt vedtatte lov 23. juni 2000 nr. 48 om mellombels tillegg til eieendomsskattelova.

Under denne særlige behandlingsrunden høsten 2000 ble det ikke lagt opp til at foretak som deltakerlignes etter nettometoden skulle innlevere særskilte selskapsoppgaver sml. ligningsloven § 4-9 nr. 5 med særskilt angivelse av samlet verdsettelse etter skatteloven § 18-5 for foretakets kraftanlegg. Grunnlag for verdsettelsen ble bare innhentet fra den enkelte deltaker i foretaket. Tilsvarende var det i overgangsåret for iverksettelse av eieendomsskattelova § 8 for kraftanlegg ikke grunnlag for å foreta "sentral" fastsettelse av den samlede verdi på foretakets kraftanlegg slik ligningsloven § 8-6 nr. 5 normalt forutsetter. Verdsettelsen av kraftanlegg for eiendomsskatteåret 2001 ble med andre ord foretatt for den enkelte deltakers andel av foretaket/kraftanlegget og ved de ligningskontor vedkommende deltakere hører til etter de alminnelige regler om skatte- og ligningssted, jf. skatteloven kapittel 2.

Det er fra ligningsmyndighetenes side ikke foretatt noen generell gjennomgang av verdsettelsene for nettolignede kraftforetak for eiendomsskatteåret 2001 med sikte på å rette opp eventuelle feil som en samordnet behandling av verdsettelsene muligens el-

lers ville ha avdekket. Ovenstående forhold har imidlertid dannet grunnlag for klager, begjæring om innsyn og anmodninger om endring av verdsettelsene som ligningsmyndighetene vil behandle på vanlig måte. Ligningsmyndighetene har opplyst at de har mottatt få anmodninger om endring av ligning. Henvendelsene har i stor grad vært begrenset til begjæring om innsyn.

Selv om ovenstående særlige behandling av verdsettelsen av kraftanlegg for eiendomsskatteåret 2001 må anses mindre heldig enn behandling etter etablerte regler for sentral ligning av nettolignede foretak, jf. ligningsloven § 8-6 nr. 5, vil ikke denne svakhet gjøre seg gjeldende for senere år.

Når det gjelder vurderingen av om ligningen som nå gjøres etter ligningsloven § 8-6 nr. 5 bør overføres til SFS, vises det til vurderingen over som også har gyldighet for eiendomsskatt. Ligningens betydning for utskrivning av eiendomsskatt styrker begrunnelsen for overføring til sentral ligning. Det er en slik sammenheng mellom verdsettelse og fordeling av eiendomsskatten og fastsettelse av inntekt, formue og grunnrenteskatt at det vil være mest effektivt dersom spørsmål som gjelder fastsettelsen av eiendomsskattegrunnlaget, blir behandlet sentralt av SFS.

For kraftanlegg eiet av foretak som bruttolignes, jf. skatteloven § 18-5 sjuende ledd, vil det ikke bli foretatt noen samlet verdsettelse av eiendomsskattegrunnlaget. Den enkelte deltakers andel av eiendomsskatt fra kraftforetak blir fastsatt individuelt og ved det ligningskontor den enkelte deltaker hører til etter de alminnelige regler om ligningssted, jf. skatteloven § 3-3 og eieendomsskattelova § 8 A-1. Dette innebærer i mange tilfeller et unødvendig ekstraarbeid. Skattyter må forholde seg til flere ligningskontor, og hvert enkelt ligningskontor må tilsvarende foreta verdsettelse av eiendomsskattegrunnlaget for de enkelte deltakerne. En overføring til sentral ligning vil muliggjøre samordnet verdsettelse og derigjennom sikre enhetlig praksis og avverge tvister.

Regjeringen påpeker at det dreier seg om et betydelig antall skattytere som bruttolignes for sin inntekt fra kraftvirksomhet. En overføring av kun bruttolignede skattytere ville medføre praktiske og administrative problemer ved at man i realiteten overfører på kraftverksnivå og ikke på foretaksnivå.

Skattedirektoratet har fastsettelseskompetansen for kommunefordelingen for eiendomsskattegrunnlaget for kommunekryssende kraftanlegg, jf. forskrift 20. desember 2000 nr. 1393 § 5 nr. 1. Kompetansen har blitt fastsatt årlig siden ikrafttreddelsen av gjeldende kommunefordelingsregler i eieendomsskattelova § 8 A, første gang for eiendomsskatteåret 2001.

Ligningsloven § 8-11 bestemmer at ligningsmyndighetene foretar de fastsettelser som er nødvendige for utskrivning av eiendomsskatt. Skatteloven

§ 3-3 nr. 2 bokstav e om stedbunden beskatning av formue i og inntekt av elektrisitetsverk bestemmer at det er vertskommunen for kraftanlegget som har fastsettelsesmyndigheten. Det innebærer at for kommunekryssende anlegg vil kompetansen ligge til den kommune de enkelte anleggsdeler befinner seg i. Foranstående vil bare gjelde formuesskattepliktige skattytere, dvs. personlige skattytere. Upersonlige skattytere som aksjeselskaper er fritatt for formuesskatt og betaler bare inntektsskatt til staten, jf. skatteloven § 2-36 annet ledd. Det store flertallet av skattyterne som eier og driver kraftanlegg er selskaper og vil få fastsatt sin skattepliktige formue i hovedkorkommunen, jf. skatteloven § 3-2, jf. ligningsloven § 8-6. For kraftanlegg som eies og drives av ett skattesubjekt vil ligningsmyndighetene fastsette formuesverdiene for alle anleggsdelene under ett, jf. skatteloven § 18-5 første og annet ledd. For kraftanlegg som eies av flere eiere som deltakerlignes etter netto-metoden, fastsetter ligningsmyndighetene formuen på tilsvarende måte og fordeler denne på deltakerne etter eierbrøk, jf. skatteloven § 4-40. Flere kraftanlegg eies av flere eiere i såkalte produksjonsfelleskap. I slike tilfeller skal eierne deltakerlignes etter bruttometoden, jf. skatteloven § 10-40. Formuesverdiene fastsettes da på den enkelte deltakers hånd i forhold til eierandelen i kraftanlegget.

Dersom det ikke var gitt egne regler for fastsettelse av fordeling av eiendomsskattegrunnlaget, ville reglene for kompetanse ved fastsettelse av eiendomsskattegrunnlaget blitt å legge til grunn også for fastsettelsen av fordelingen. I forbindelse med fremleggelsen av gjeldende kommunefordelingsregler i eiendomsskatte-lova § 8 A i Ot.prp. nr. 1 (2000-2001) kapittel 16, uttalte Finansdepartementet:

"Den løsning som følger av ligningsloven § 8-11 sammenholdt med de alminnelige regler om fordeling av fastsettelseskompetansen for formuesverdien på kraftanlegg, gir etter departementets oppfatning ingen tilfredsstillende løsning for spørsmålet om hvilken ligningsmyndighet som bør ha fordelingskompetansen. Etter departementets oppfatning bør kommunefordelingen av det samlede eiendomsskattegrunnlag for det enkelte kraftanlegg kun tilligge én ligningsmyndighet."

Flere alternativer ble vurdert, herunder at kompetansen skulle legges til SFS. Fordi det var nødvendig å få lagt fastsettelseskompetansen til en myndighet slik at fordelingsnøkler kunne fastsettes til bruk for utskrivning av eiendomsskatten for eiendomsskatteåret 2001, ble kompetansen lagt til Skattedirektoratet. Det ble uttalt at dette ikke skulle være en varig ordning, men at en ville arbeide videre med spørsmålet og i dette ta hensyn til blant annet administrative kostnader.

Fastsettelse av kommunefordelingsnøkler etter eie-domsskatte-lova § 8 A er ikke en oppgave som naturlig hører inn under Skattedirektoratets arbeidsoppgaver. Når det nå foreslås at alle kraftforetak skal overføres til sentral ligning ved SFS, finner Regjeringen det naturlig både av hensyn til administrative kostnader og effektivitet at denne kompetansen legges til SFS. Under forutsetning av at forslaget om sentral ligning vedtas, vil Finansdepartementet fastsette dette ved endring av § 5 nr. 1 i forskrift 20. desember 2000 nr. 1393.

SAKER UNDER KLAGEBEHANDLING ELLER RETTSLIG BEHANDLING

Når det gjelder behandlingen av saker som verserer for domstolene eller fylkesskattenemndene, vil man følge den tidligere praksis som Skattedirektoratet har benyttet ved overføring av enkelt-selskaper til SFS. Normalt overtar SFS saker som fremdeles ikke er endelig avgjort etter særskilt vedtak fra Skattedirektoratet.

AVVIKENDE KOMPETANSENIVÅ MELLOM SFS OG ØSTFOLD FYLKESKATTEKONTOR

EBL har i sin høringsuttalelse påpekt at bransjen erfarer et avvikende kompetansenivå mellom SFS/ ligningsnemndene ved SFS og fylkesskattenemnda i Østfold, og at dette medfører at det tar unødige lang tid før endelig ligning foreligger. Fylkesskattenemndene er sammensatt av lekfolk, jf. ligningsloven §§ 2-2 annet ledd flg. Generelt vil dette kunne medføre et avvikende kompetansenivå mellom ligningskontor og fylkesskattenemnd. Regjeringen kan ikke se at SFS' høye kompetansenivå i seg selv er et argument mot å overføre alle kraftforetak til sentral ligning. Dette vil gjøre seg gjeldende for alle skattytere som er overført til sentral ligning og vil ikke være særegent ved overføring av alle kraftforetak.

OPPSUMMERING OG KONKLUSJON

Det er Regjeringens oppfatning at regelverket for beskatning av kraftforetak fortsatt fremstår som et komplekst beskatningssystem og at det er grunn til å anta at det særlige kompetansebehovet blir best ivaretatt ved at foretakene lignes ved SFS. Regjeringen antar at det i fremtiden vil reise seg nye tolkningsproblemer ved ligningen av kraftverk og at SFS vil kunne behandle disse mest effektivt og rasjonelt ved en samlet ligningsbehandling.

Overføring av kraftforetak til sentral ligning vil medføre at SFS får et noe økt antall ansatte. Det legges opp til at dette skal gjennomføres innenfor Skatteetatens budsjettammer.

Rene effektiviseringsbetraktninger i form av antall reduserte årsverk i Skatteetaten som helhet er ikke et avgjørende argument for å overføre alle kraft-

foretak til sentral ligning ved SFS. Viktigst er hensynet til effektivisering og kvalitetssikring av ligningsbehandlingen. Hovedformålet er å sikre en mest mulig riktig fastsettelse av skattegrunnlagene.

Ved at SFS får overført flere selskaper til ligning, vil antall klagesaker øke ved Østfold fylkesskattekontor samtidig som antall klagesaker for kraftforetak på landsbasis antakelig vil bli redusert på grunn av SFS' høye kompetanse på området.

REGJERINGENS FORSLAG

Regjeringen foreslår at kraftforetak som skal svare skatt av inntekt ved produksjon av elektrisk kraft, overføres til sentral ligning ved SFS. Dette skal gjelde kraftforetak som eier minst ett kraftverk hvor det skal fastsettes naturressursskatt og grunnrenteinntekt, jf. skatteloven §§ 18-2 annet ledd og 18-3 sjuende ledd. Det gis bestemmelse om dette i forskrift 7. januar 1993 nr. 4 om overføring av skattytere til sentral ligning ved Sentralskattekontoret for storbedrifter. Endringen foreslås gitt virkning fra 1. januar 2004.

ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER

Forslaget om overføring av kraftforetak som driver produksjon av elektrisk kraft til sentral ligning, vil medføre administrative konsekvenser for SFS og de lokale ligningskontor som ligner slike foretak etter dagens regler. Skattedirektoratet anslår at det er 50-60 personer ved de lokale ligningskontor som i tillegg til alminnelig ligning arbeider med ligning av kraftforetak. Ved overføring av kraftforetakene til SFS vil disse personene få frigjort ressurser til andre oppgaver. De lokale ligningskontor vil få redusert arbeidsmengden noe, mens SFS vil få økt arbeidsmengde. Regjeringen antar at overføring av kraftforetak til sentral ligning vil medføre økonomiske og administrative besparelser for skattyterne. Endringen forventes ikke å få vesentlige provenyvirkinger.

10.4.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag.

Medlemene i komiteen frå Sosialistisk Venstreparti sluttar seg til Regjeringa sitt forslag om innføring av sentral likning av kraftforetak som driv produksjon av vasskraft, men vil særleg peike på at dette ikkje må føre til dårlegare kvalitet på likninga og svekka likningsressursar. Desse medlemene ber Regjeringa komme attende med forslag om å styrke Sentralskattekontoret for storbedrifter (SFS), om det viser seg naudsynt som følgje av denne omlegginga.

10.5 Endringer i reglene om eiendomsskatt

10.5.1 Innføring av maksimumsverdi og justering av minimumsverdien for eiendomsskattegrunnlaget for kraftanlegg

10.5.1.1 SAMMENDRAG

Eiendomsskattegrunnlaget for kraftanlegg skal settes til kraftanleggets verdi ved ligningen i året før eiendomsskatteåret. Etter skatteloven § 18-5 fastsettes denne verdien etter en avkastningsmetode. Imidlertid skal verdien etter skatteloven § 18-5 ikke settes lavere enn 1,10 kroner pr. kWh av grunnlaget for naturressursskatten, jf. eieendomsskatteleva § 8 fjerde ledd.

LVK hevder at eiendomsskattegrunnlagene ikke samsvarer med de reelle markedsverdiene. Beregningene fra ECON som LVK viser til, bygger blant annet på en forutsetning om at kraftprisen i fremtiden er 20 øre/kWh. De forskjeller mellom markedsverdi og eiendomsskattegrunnlag som fremheves av LVK, har bakgrunn i disse forholdene. I beregningen av eiendomsskattegrunnlaget benytter man imidlertid et gjennomsnitt av historiske observasjoner for de fem siste årene. Dette er gjort for å oppnå en objektiv fastsettelse av eiendomsskattegrunnlaget og av hensyn til at kommunene skal få stabile inntekter fra eiendomsskatt. Det vises til St.prp. nr. 1 (2003-2004) avsnitt 3.5 for en nærmere omtale av verdsettelse etter skatteloven § 18-5.

Minimumsverdien innebærer en asymmetri mellom utviklingen i samlet eiendomsskatt og lønnsomheten i det enkelte kraftverk. Mens kommunene får full uttelling av høye kraftpriser gjennom høyere eiendomsskatt, slipper kommunen å ta sin andel av den lavere lønnsomheten ved lave kraftpriser. Dette innebærer at kommunene kun tar en andel av oppsiderisikoen i kraftverkene (risikoen for høye priser og økt lønnsomhet) mens selskapene må bære det meste av nedsiderisikoen (risikoen for lave priser og lav lønnsomhet). For en investor vil dette blant annet innebære at den samlede skattebelastningen ved lave priser blir relativt sett høyere enn ved høye priser der kraftverkene i hovedsak får fastsatt eiendomsskattegrunnlag etter hovedregelen i eieendomsskatteleva § 8 første ledd. Dette innebærer at reglene for fastsettelse av eiendomsskattegrunnlaget ikke er symmetriske ved høye og lave kraftpriser. Isolert sett kan dette innebære at investeringer som er lønnsomme før skatt, ikke blir lønnsomme etter skatt.

Regjeringen foreslår derfor at minimumsverdien senkes til 0,8 kroner pr. kWh samt at det innføres en maksimumsverdi på 2,50 kroner pr. kWh. Det vises til St.prp. nr. 1 (2003-2004) avsnitt 3.5 for en nærmere redegjørelse for bakgrunnen for lovendringsforslagene samt provenyvirkningene av de foreslåtte endringer.

Det vises til forslag om endring av eiedomsskatte-lova § 8 fjerde ledd.

Endringene i eiedomsskatte-lova foreslås satt i kraft straks med virkning for eiendomsskatteåret 2004. Det vil være grunnlagstallene for formuesverdien for inntektsåret 2002 samt grunnlaget for naturressursskatt for 2002, som legges til grunn ved beregningen av eiendomsskattegrunnlaget i henhold til skatteloven § 18-5 og reglene om minimumsverdi og maksimumsverdi i eiedomsskatte-lova § 8 fjerde ledd. Regjeringens endringsforslag innebærer at ligningskontorene av eget tiltak må fatte endringsvedtak om endret eiendomsskattegrunnlag for 2004, jf. ligningsloven § 9-5 nr. 2 bokstav b. Endringen av fastsettelsen av eiendomsskattegrunnlagene vil kunne foretas av ligningskontorene på bakgrunn av de grunnlag for naturressursskatt og grunnlagstallene for formuesverdi for anleggene som allerede er rapportert på skjema RF-1161 for inntektsåret 2002. Medvirkning fra skattyterne er således ikke nødvendig, men arbeidet må foretas ved manuelle beregninger ved ligningskontorene. Av hensyn til kommunenes budsjettering for 2004 er det ønskelig at de endrede eiendomsskattegrunnlag kan fastsettes og oversendes skattyterne og kommunene snarest mulig etter at lovendringsforslagene måtte bli vedtatt. Tilsvarende endring av ligning ble også foretatt da minimumsverdien ble hevet til 1,10 kroner pr. kWh høsten 2000, jf. Ot. prp. nr. 24 (2000-2001) punkt 3.6.

10.5.1.2 KOMITEENS MERKNADER

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til budsjettavtalen mellom regjeringspartiene og Arbeiderpartiet, der en er enig om at minimumsverdien ved verdsetting av kraftverk for eiendomsskatteformål økes fra 0,8 kr/kWh, som foreslått av Regjeringen, til 0,95 kr/kWh, og det innføres en maksimumsverdi på 2,35 kr/kWh.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"I lov av 6. juni 1975 nr. 29 om eiedomsskatt til kommunene gjøres følgende endring:

I

§ 8 fjerde ledd skal lyde:

Verdet (taksten) av anlegg som nemnt i skatteloven § 18-5 første leden skal ikke settast lågare enn kr 0,95/kWh eller høgare enn kr 2,35/kWh av grunnlaget for naturressursskatten for anlegget sett ved likninga året før skatteåret.

II

Endring under I trer i kraft straks og med virkning fra og med eiendomsskatteåret 2004."

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at hensikten med minimumsverdien i eiendomsskattegrunnlaget er å sikre kraftkommunene inntekter fra eiendomsskatten i perioder med lave priser. Disse medlemmer mener at en reduksjon av minimumsverdien vil bety at dette hensynet blir dårligere ivaretatt enn det som er tilfelle med dagens regler. Mange kommuner har svært anstrengt økonomi, og den foreslåtte endringen vil føre til at det må kuttes i velferdstilbudet til innbyggerne. Disse medlemmer går derfor imot Regjeringens forslag om å redusere minimumsverdien, samt å innføre en maksimumsverdi i eiendomsskattegrunnlaget.

Disse medlemmer går imot Regjeringens forslag til endring i lov 6. juni 1975 nr. 29 om eiendomsskatt til kommunene, § 8 fjerde ledd.

Disse medlemmer slutter seg subsidiært til forslaget fra komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre i henhold til budsjettavtalen mellom regjeringspartiene og Arbeiderpartiet, jf. Budsjett-innst. S. I. (2003-2004) punkt 3.1.2.2.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet viser til at Regjeringen i sitt budsjettforslag foreslår å redusere minimumsverdien i eiendomsskattegrunnlaget for kraftforetakene med 30 øre/kWh. Konsekvensen av dette er at mer enn 100 kommuner får redusert sine eiendomsskatteinntekter allerede i 2004. Inntektstapet er anslått til om lag 100 mill. kroner.

Disse medlemmer vil understreke at eiendomsskatt på kraftforetak for mange kommuner er en svært viktig inntektskilde for å opprettholde velferdstilbudet. Dersom Regjeringens forslag får flertall, vil det føre til ytterligere kutt innen barnehage, skole og eldreomsorg. Disse medlemmer mener at det er uforståelig at Regjeringen velger å svekke kommunenes økonomi for å gi skattelettelse til en kraftbransje som aldri har hatt større overskudd enn i dag.

Samtidig skaper forslaget problemer for kommunenes budsjettprosesser, fordi de fleste kommunene har vedtatt sine budsjetter før de aktuelle lovendringene er vedtatt. I tillegg skal de lokale ligningskontor fastsette endrede eiendomsskattegrunnlag før kommunene vet hvor store skatteinntekter de vil få. Disse medlemmer mener at dette er svært uheldig for kommunene.

Disse medlemmer oppfatter Regjeringens begrunnelse som en noe i nærheten av en omkamp med Stortingets vedtak om pris på konsesjonskraft i 2002, siden Regjeringen har begrunnet forslaget bl.a. med at kommunene har oppnådd økt gevinst av ordningen med konsesjonskraft. Det er en utrolig begrunnelse av Regjeringen etter at et enstemmig stor-

ting gjenopprettet en mangeårig urett. Dette kan selv sagt ikke være med på å legitimere redusert eiendomsskatteinntekter til kommunene nå.

Disse medlemmer går derfor mot Regjeringens forslag til endringer.

Disse medlemmer viser til sin merknad under punkt 3.1.2.6 i Budsjett-innst. S. I (2003-2004) når det gjelder budsjettavtalen mellom Arbeiderpartiet og regjeringspartiene.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet støtter i utgangspunktet forslaget om lavere minimumsverdi (fra 1,1 kroner til 0,8 kroner/kWh) som et ledd i å stimulere til økte investeringer i kraftproduksjon. Disse medlemmer synes imidlertid det er urimelig at kommunene får slike endringer på kort varsel, og foreslår derfor at denne endring først trer i kraft fra 2005. I tillegg forutsetter disse medlemmer at Regjeringen legger frem en oversikt som sannsynliggjør at endringer vil utløse ekstra investeringer.

Disse medlemmer viser i denne forbindelse til merknader i Budsjett-innst. S. nr. 1 (2003-2004) kap. 2.1.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"I lov av 6. juni 1975 nr. 29 om eiendomsskatt til kommunene gjøres følgende endring:

I

§ 8 fjerde ledd skal lyde:

Verdet (taksten) av anlegg som nemnt i skatteloven § 18-5 første leden skal ikkje settast lågare enn kr. 1,10/kWh eller høgare enn kr. 2,5/kWh av grunnlaget for naturressursskatten for anlegget sett ved likninga året før skatteåret.

II

Endring under I trer i kraft straks og med virkning fra og med eiendomsskatteåret 2004."

Disse medlemmer viser til sin merknad under punkt 3.1.2.5 i Budsjett-innst. S. I (2003-2004) når det gjelder budsjettavtalen mellom Arbeiderpartiet og regjeringspartiene.

10.5.2 Endring av gjenstående levetid for elektroteknisk utrustning i kraftforetak

10.5.2.1 SAMMENDRAG

I Innst. O. nr. 3 (2001-2002) punkt 3.1.2 ble det henvist til departementets vurdering i Ot.prp. nr. 23 (1995-1996) punkt 12.5.3 om at en avskrivningssats på 5 pst. var mest i samsvar med faktisk økonomisk verdifall for anlegg for overføring og distribusjon av

elektrisk kraft og elektroteknisk utstyr i kraftforetak. Det ble derfor foreslått og vedtatt at denne typen driftsmidler skulle skilles ut i en egen saldogruppe, saldogruppe g med en avskrivningssats på 5 pst. Tidligere saldogruppe g ble ny saldogruppe h. Regjeringen står fast ved denne vurderingen. Ved endringen i avskrivningssatsen ble ikke forskriften om gjenstående levetid endret. Det er uheldig at gjenstående levetid ikke er i samsvar med faktisk økonomisk verdifall. Finansdepartementet vil derfor endre gjenstående levetid for driftsmidler i saldogruppe g i skattelovforskriften § 18-5-11 tredje ledd fra 38 år til 31 år med virkning fra inntektsåret 2003 og eiendomsskatteåret 2005.

Det vises til St.prp. nr. 1 (2003-2004) Skatte-, avgifts- og tollvedtak avsnitt 3.5.9 for en nærmere omtale.

10.5.2.2 KOMITEENS MERKNADER

Komiteen slutter seg til Regjeringens vurdering.

10.5.3 Utsatt gjennomføring av korrigering av kommunefordelingen for kraftanlegg som var satt i drift pr. 1. januar 2000 etter eiendomsskattelevetidslova § 8 A-1 annet ledd annet punktum

10.5.3.1 SAMMENDRAG

I eiendomsskattelevetidslova § 8 A-1 annet ledd er det forutsatt at kommunefordelingen av eiendomsskattegrunnlaget for kraftanlegg som var satt i drift pr. 1. januar 2000 og som er basert på gjenanskaffelsesverdi (GAV), skal korrigeres for kostpris på investeringer i særskilte driftsmidler i kraftanlegg, som er ført i skatteregnskapet første gang for inntektsåret 1997 eller senere. Slik korrigering skal gjøres for at fordelingen av eiendomsskattegrunnlaget skal svare til verdien av de særskilte driftsmidler i kraftanlegget som ligger i den enkelte kommune. Slik korrigering skal første gang skje for eiendomsskatteåret 2004, jf. eiendomsskattelevetidslova § 8 A-1 annet ledd annet punktum.

Den forutsatte korrigering av kommunefordelingsnøkklene fastsatt på basis av GAV vil kreve presisering av hvilke påkostninger og verdier som er relevante, innhenting av den aktuelle kostpris på de aktuelle driftsmidler med angivelse av kommunetilnytning, samt en samordning og korrigering av disse verdier i forhold til de allerede fastsatte fordelingsnøkler basert på GAV. Dette arbeidet vil blant annet innebære medvirkning og samarbeid med skattyterne og NVE og vil medføre kostnader og merarbeid for ligningsmyndighetene.

Iverksettelsen av korrigeringsreglene er to ganger tidligere utsatt. Det vises til vurderingene i Ot.prp. nr. 1 (2001-2002) punkt 11.1.3.3 i forbindelse

med at gjennomføringen av korrigeringen av kommunefordelingen ble utsatt fra eiendomsskatteåret 2002 til eiendomsskatteåret 2003. Videre vises det til vurderingene i Ot.prp. nr. 1 (2002-2003) punkt 14.1.3 i forbindelse med at korrigeringen av kommunefordelingsreglene ble utsatt til eiendomsskatteåret 2004.

I Ot.prp. nr. 1 (2002-2003) ble det sagt at slutføringen av arbeidet med korrigeringsreglene ville skje i løpet av 2003. Departementet har imidlertid på grunn av arbeidet med den samlede vurderingen av de skattemessige og konsesjonsbaserte ordningene ikke hatt kapasitet til å ferdigstille dette arbeidet. Regjeringen tar sikte på å slutføre arbeidet i løpet av 2004.

Det vises til forslag om endring av eiendomsskatte-lova § 8 A-1 annet ledd siste punktum.

10.5.3.2 KOMITEENS MERKNADER

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag.

10.6 Presisering av bestemmelsene om skatte- subjekt for naturressursskatt og grunnrente- skatt, jf. skatteloven §§ 18-2 første ledd og 18-3 første ledd

10.6.1 Sammendrag

Ved kraftskattereformen av 1997 ble det innført to særskilte skatter knyttet til produksjon av vannkraft; naturressursskatt i skatteloven § 18-2 og grunnrenteskatt i skatteloven § 18-3. Skattepliktig for disse skattene er "skattyter som eier kraftverk eller som er berettiget til uttak av kraft", jf. skatteloven §§ 18-2 første ledd og 18-3 første ledd.

Regjeringen er kjent med at det både blant skattyterne og hos ligningsmyndighetene har vært tvil om rekkevidden av bestemmelsene i skatteloven §§ 18-2 første ledd og 18-3 første ledd i forhold til hvem som er skattesubjekt for de særskilte kraftskattene naturressursskatt og grunnrenteskatt. Regjeringen er også kjent med ett tilfelle hvor denne tvilen har medført ulikt resultat i vedtak i ligningsnemndene ved to forskjellige likningskontor for kraftskattene fra samme kraftverk. Denne usikkerheten antas å ha bakgrunn i lovens ordlyd og tidligere gjeldende forskrifter. Usikkerheten gjelder særlig i forhold til andre rettighetshavere enn formell eier (rett til uttak av deler av kraftproduksjonen fra et kraftverk).

På bakgrunn av klare uttalelser i forarbeidene og sammenhengen med hvem som tilordnes friinntekten i grunnrenteskattgrunlaget i skatteloven § 18-3, er det Regjeringens oppfatning at det er den som etter en nærmere vurdering er å anse som skattemessig eier av kraftverk som skal svare naturressursskatt og grunnrenteskatt knyttet til kraftverket, jf. skatteloven §§ 18-2 og 18-3. På bakgrunn av den usikkerhet som har gjort seg gjeldende hos skattyter og ligningsmyn-

digheter er det Regjeringens syn at bestemmelsene bør endres slik at alternativet "berettiget til uttak av kraft" ikke lenger fremgår av ordlyden. Hvorvidt en uttaksberettiget vil være å anse som skattemessig eier av kraftverket uttaksretten knytter seg til, vil bero på alminnelige skatterettslige vurderinger av om andre enn formell eier skal anses som reell eier.

Hvorvidt en uttaksberettiget vil være å anse som skattemessig eier av kraftverket uttaksretten knytter seg til, vil bero på alminnelige skatterettslige vurderinger av om den uttaksberettigede skal anses som reell eier. Ved denne vurderingen vil det være avgjørende om den uttaksberettigede har de vesentligste eierbeføyelsene knyttet til kraftverket eller en andel av dette, så som rett til å selge eller hindre salg av kraftverket eller andelen, rett til å pantsette, delta i videre utbygging, rett til å bestemme produksjonsvolum og -tid mv. samt om den uttaksberettigede har det vesentlige av den økonomiske risikoen, herunder plikt til å dekke en forholdsmessig andel av investerings- og driftskostnadene. Utgangspunktet er at uttaksretten må være varig, men kravet til varighet må også vurderes i sammenheng med den økonomiske risiko og de eierbeføyelser som den uttaksberettigede har i tilknytning til kraftanlegget.

Endringen vil være en presisering av gjeldende rett. Det er derfor ikke nødvendig å fastsette særlige overgangsregler. I den grad det ved ligningen har vært lagt en annen forståelse til grunn, skal de alminnelige regler for endring av ligning i ligningsloven få anvendelse.

Det vises til forslag om endring i skatteloven §§ 18-2 første ledd og 18-3 første ledd.

Regjeringen foreslår at lovendringen trer i kraft straks. Avhengig av hvilken oppfatning som er lagt til grunn ved ligningen i forhold til hvem som er skattesubjekt for de særskilte kraftskattene, vil endringen virke til gunst for noen skattytere og til ugunst for andre.

10.6.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet viser til at departementets forslag til presisering av lovteksten i skattelovens § 18-2 første ledd og § 18-3 første ledd, blant annet har sin bakgrunn i en sak der Tydal kommune ble skadelidende fordi det var intern uenighet mellom ligningsmyndighetene om hvem som skal betale skatten.

Finansdepartementet har i brev til Tydal kommune datert 5. november 2003 som svar på kommunens krav på å bli holdt skadesløs sagt at:

"Etter departementets syn er staten ikke erstatningsansvarlig for Tydal kommunes tap. Skattekredi-

tor må selv ha risikoen for skattetap ved for liten skatteutligning, uten noe kompensasjonskrav mot staten. Dette må også gjelde om ligningsorganet er statlig. Det foreligger heller ikke kommunaløkonomiske grunner til at bortfallet av naturressursskatt for Tydal kommune skal kompenseres av staten. Det vises bl.a. til at deler av den bortfalte naturressursskatten vil bli kompensert gjennom inntektsutjevningssystemet. Anmodningen blir derfor å avslå."

For Tydal kommune betyr dette at inntekt på 11 mill. kroner pluss rente for årene 1998-2000 forsvinner pga. uenighet og sendrektighet internt hos ligningsmyndighetene.

Disse medlemmer vil også vise til at e-verkene kan framføre naturressursskatten fullstendig mot overskuddsskatten, som er statlig. Altså er det staten selv som i sin helhet tar de inntektene Tydal kommune mister.

Disse medlemmer mener det er uakseptabelt at en kommune skal miste store skatteinntekter på grunn av sendrektighet og uenighet mellom ligningskontorer, samtidig som det er staten som blir sittende med skatteinntektene kommunen skulle hatt.

På denne bakgrunn ber disse medlemmer departementet om å sørge for at Tydal kommune holdes skadesløs for intern uenighet hos ligningsmyndighetene knyttet til fortolkningen av skattelovens §§ 18-2,1 og 18-3,1.

10.7 Vurdering av spørsmålet om innføring av klagerett for kommunene over fastsettelse av eiendomsskattegrunnlag og kommunefordeling

10.7.1 Sammendrag

INNLEDNING

En ordning med klagerett for kommunen som skattekreditor vil bryte med den alminnelige ordning om at skattekreditorer ikke har klagerett etter ligningsloven. Dette gjelder alle skattekreditorer, både stat og kommune. Denne ordning ble etablert på et tidspunkt da kommunene fortsatt var skattekreditor for vesentlige deler av de skatteinntekter fra selskaper som ligningen ga grunnlag for. Det fremkom ingen sterke motforestillinger fra kommunene mot denne endringen av ligningsordningen da den ble innført. Dette til tross for at disse skatteinntektene representerte betydelige inntekter for kommunene. Etablering av en særskilt klageordning for kommunene for ligningsfastsettelsene i forbindelse med fastsettelse av eiendomsskattegrunnlaget, eventuelt etablering av en særskilt klageordning i forhold til fastsettelsen av eiendomsskattegrunnlag for kraftanlegg, må derfor bygge på at kommunene har et helt særlig behov for kontrollmuligheter med eiendomsskattegrunnlaget og fordelingen av dette.

BETYDNINGEN AV TILLIT TIL LIGNINGS- MYNDIGHETENES FASTSETTELSE

LVK fremhever i sin høringsuttalelse at eiendomsskatten er en ren kommunal skatt som også er fradragsberettiget i skattyters alminnelige inntekt. LVK peker på at en av den grunn ikke kan forvente at staten vil ha interesse i å overprøve uriktig fastsatte eiendomsskattegrunnlag i samme grad som for inntekts- og grunnrenteskatten.

Ligningslovens system forutsetter at det foreligger en grunnleggende tillit mellom ligningsmyndighetene og de øvrige involverte; skattyter og skattekreditor om at ligningsmyndighetene kommer fram til riktige resultater. Som angitt av finanskomiteen er det tilsvarende av betydning at det blir skapt tillit til beregningene av eiendomsskattegrunnlaget. Som utgangspunkt for denne grunnleggende tilliten må en forutsette at ligningsmyndighetene kun har interesse av å fastsette riktige skattegrunnlag uavhengig av hvem som er skattekreditor. Selv om eiendomsskatten er fradragsberettiget i alminnelig inntekt, vil staten ikke ha interesse av at uriktige skattegrunnlag svekker kommuneøkonomien. Regjeringen viser også til at deler av formuesskatten fra personlige skattytere og dødsbo går til kommunene. Videre tilfaller en ikke ubetydelig del av inntektsskatten kommunene. Mellom 9,4 og 13 pst. av inntektsskatten for inntektsåret 2003, jf. Stortingets vedtak om fastsettelse av den kommunale og fylkeskommunale inntektsskatteøren for inntektsåret 2003. Dette har stor betydning for de kommuner som ikke har skatteinntekter fra kraftnæringen. Kommunene har ikke klagerett over fastsettelsen av disse skattegrunnlagene. Regjeringens syn er at skatteinntekter er av stor betydning for kommuner generelt, og eiendomsskattens økonomiske betydning for kraftkommuner kan ikke begrunne at det gis særskilte klagerettigheter over fastsettelsen av eiendomsskattegrunnlaget for disse kommunene.

KAN INNFØRING AV KLAGERETT BEGRUNNES MED AT EN BØR VIDEREFØRE DEN TIDLIGERE ORDNING?

Den omstendighet at kommunene etter byskatte-loven § 4 hadde klagerett over eiendomsskattegrunnlaget, er etter Regjeringens oppfatning ikke tilstrekkelig til å begrunne at en lignende ordning bør etableres ved ikrafttreddelsen av § 8.

LVK viser i sin høringsuttalelse til at kommuner har klagerett i forhold til fastsettelsen av eiendomsskattegrunnlaget for andre eiendommer enn kraftanlegg.

Saksbehandlingsreglene i eieendomsskatte-lova kapittel 6 som ikke er satt i kraft, vil heller ikke gi kommunen/skattecreditor klagerett over fastsettelsen av eiendomsskattegrunnlaget eller fordelingen av dette når bestemmelsene trer i kraft. Dette har vært en

forutsetning helt siden vedtagelsen av eidegdomsskattelova. Skattekreditor har som påpekt ovenfor ikke klagerett i forhold til andre skattegrunnlag. Det forhold at kommunene tidligere hadde en større kontrollmulighet, kan ikke i seg selv begrunne at det gis særskilt klagerett for kommuner over forhold knyttet til denne skatten. Kommunene har også i dag en kontrollmulighet gjennom anledningen til å anmode om endringsligning, jf. § 9-5 og den innsynsrett dette gir. Videre har kommunene muligheten til å gå til søksmål mot ligningsmyndighetene, jf. ligningsloven § 11-2 nr. 1.

PROBLEMER VED OVERGANGEN TIL NYTT SYSTEM SOM BEGRUNNELSE FOR KLAGERETT

Ligningslovens system fordrer en grunnleggende tillit mellom ligningsmyndighetene og de øvrige involverte; skattyter og skattekreditor om at ligningsmyndighetene kommer fram til riktige resultater. Blant annet de av LVK anførte synspunkter om feil og mangler ved foretatte ansettelser nevnt i brev fra LVK til departementet 17. november 2000, tyder på at det i hvert fall i en startfase ved omleggingen av reglene ikke forelå en slik tillit som nevnt.

Blant annet på denne bakgrunn gikk departementet ut med en generell anmodning om at kommunenes anmodninger om endringer av verdsettelse og kommunefordelingsvedtak for 2001 skulle tas opp til realitetsvurdering. Det vises til brev 26. februar 2001 til Skattedirektoratet.

Etter det Regjeringen kjenner til, kom det en del slike anmodninger i forhold til fastsettelse av eiendomsskattegrunnlaget for eiendomsskatteåret 2001. Et flertall av disse henvendelsene gjaldt innsynsrett i grunnlaget for verdsettelsen. I tillegg er det opplyst fra Sentralskattekontoret for storbedrifter at henvendelsene dit gjaldt anlegg i Sira-Kvina- og Ulla-Førrevassdragene. Antall henvendelser sank betraktelig for eiendomsskatteåret 2002, og etter det Regjeringen kjenner til, begrenser de seg nå til å gjelde innsyn i grunnlaget for verdsettelsen.

I Ot.prp. nr. 94 (2000-2001) punkt 1.2 ble det også fremmet forslag om en særlig presisering av utgangspunktet for kommunenes søksmålsfrist etter ligningsloven § 11-2 nr. 2 i tilfeller hvor det er fremmet anmodning om endring etter ligningsloven § 9-5, jf. endringslov av 15. juni 2001 nr. 46.

De uoverensstemmelser en ser i eiendomsskattegrunnlag fastsatt etter tidligere regler for taksering og eiendomsskattegrunnlag fastsatt etter skatteloven § 18-5, kan i stor grad forklares med at overgangen til lønnsomhetsbasert verdsettelse nødvendigvis måtte føre til en endring fordi kraftprisen ble gjort til en viktig del av beregningsgrunnlaget.

Kraftprisene var generelt lave i perioden 1997-2000. Dette gir utslag ved verdsettelsen av kraftan-

legget i den perioden disse inntektsårene inngår i beregningsgrunnlaget, men det antas at virkningen vil avta i tiden fremover etter hvert som de høyere prisene fra 2001 kommer inn i beregningsgrunnlaget. Provenyanslagene som ble lagt til grunn i Ot.prp. nr. 47 (1999-2000) ble for øvrig sikret ved at man økte minimumsverdien for kraftanlegg i eidegdomsskattelova § 8 fjerde ledd, jf. Ot.prp. nr. 24 (2000-2001) og Innst. O. nr. 40 (2000-2001). På denne bakgrunn antar Regjeringen at antall anmodninger om endring av verdsettelse fra kommuner for fremtidige år ikke vil være like høyt som for eiendomsskatteåret 2001. Dessuten er det Regjeringens syn at anmodningene om endringsligningen også har bakgrunn i den generelle uro som kan forventes ved overgangen til et nytt system mer enn grunnleggende problemer ved verdsettelsesreglene. Regjeringen mener etter dette at problemene ved overgang til nytt verdsettelsessystem ikke kan begrunne klagerett for kommuner.

Omleggingen til lønnsomhetsbasert verdsettelse av kraftanlegg måtte nødvendigvis medføre endringer i skattegrunnlaget. Dette ble også forutsatt ved vedtakelsen av ikrafttredelsen av eidegdomsskattelova § 8 se Ot.prp. nr. 47 (1999-2000) punkt 2.6.3. og Ot.prp. nr. 24 (2000-2001) punkt 3.1. En nedgang i de samlede inntektene fra eiendomsskatt på 10 til 15 pst. var her ventet og akseptert av Stortinget, jf. Innst. O. nr. 85 (1999-2000) punkt 2.5.

En nedgang på 10 til 15 pst. i provenyet vil nødvendigvis ramme enkeltkommuner noe ulikt, slik at noen får en større nedgang, noen en mindre og andre en økning i inntektene fra eiendomsskatt på kraftanlegg. Kommunene har derfor hatt en oppfordring til å ta høyde for dette ved utarbeidelsen av sine budsjetter. Lavere verdsettelse og lavere skatteinngang kan i seg selv ikke avhjelpe ved eller begrunne innføring av klagerett for kommunene.

ER VERDSETTELSESREGLENE SÅ KOMPLISERTE AT DET KAN BEGRUNNE KLAGEADGANG?

Som grunnlag for krav om klageadgang har LVK blant annet hevdet at reglene for verdsettelse av kraftanlegg er så kompliserte at dette representerer en særlig grunn til å innføre klagerett for kommunene over fastsettelsen av eiendomsskattegrunnlaget.

Regjeringen viser her til vurderingen av spørsmålet om innføring av sentral ligning av kraftforetak, jf. ligningsloven § 2-4 nr. 1 bokstav b. Om ligningsmetode og skattedsted vises til punkt 10.6.2. Det fremgår her at en stor del av kraftforetakene deltakerlignes etter nettometoden. Eidegdomsskattelova § 8 trådte i kraft for kraftanlegg med virkning for skatteåret 2001. Saksbehandlingsrutinene for fastsettelse av eiendomsskattegrunnlaget var imidlertid helt spesielle for dette skatteåret. Fastsettelse av eiendomsskattegrunnlaget for dette året ble ikke foretatt som en del

av det ordinære ligningsarbeidet for inntektsåret 1999. Verdsettelsen ble foretatt på bakgrunn av særskilt innhentede tilleggsopplysninger fra skattyterne i løpet av juli/august 2000.

Det ble ved ligningsbehandlingen i 2000 (inntektsåret 1999) ikke lagt opp til at kraftforetak som deltakerlignes etter nettometoden skulle innlevere selskapsoppgaver slik den alminnelige ordning er, jf. ligningsloven § 4-9 nr. 5 med særskilt angivelse av samlet verdsettelse etter skatteloven § 18-5 for foretakets kraftanlegg. Grunnlag for verdsettelsen ble bare innhentet fra den enkelte deltaker i foretaket. Tilsvarende var det i overgangsåret for ikrafttredelsen av eieendomsskattelova § 8 for kraftanlegg ikke grunnlag for å foreta fastsettelse av den samlede verdi ved ligningsmyndighetene i kraftforetakets hovedkontorkommune slik ligningsloven § 8-6 nr. 5 normalt forutsetter. Verdsettelsen av kraftanlegg for eieendomsskatteåret 2001 ble med andre ord foretatt for den enkelte deltakers andel av kraftforetaket/kraftanlegget og ved de ligningskontor vedkommende deltakere hører til etter de alminnelige regler om skattested i skatteloven kapittel 2.

Ligningsmyndighetene har ikke foretatt noen generell gjennomgang av de her omtalte verdsettelsene som ligger til grunn for deltakerligning etter nettometoden for skatteåret 2001, med tanke på å avdekke eventuelle feil en samordnet ligning muligens kunne ha avdekket.

Regjeringen antar at dette er en del av bakgrunnen for de forskjeller som har vist seg i eieendomsskattegrunnlaget for eieendomsskatteåret 2001 og som er påpekt i flere brev til departementet fra LVK.

Disse forskjellene kan etter all sannsynlighet forklares nettopp med de ovenfor angitte forhold. De særlige omstendigheter oppsto fordi de regler som skulle anvendes, ble vedtatt på et så sent tidspunkt at de alminnelige frister for innlevering av ligningsoppgaver ikke kunne overholdes. Regjeringen oppfatter det som mindre sannsynlig at de varierende verdsettelsene skyldes at reglene er særlig kompliserte å anvende.

For årene etter eieendomsskatteåret 2001 skal ligningsarbeidet for kraftforetak følge den alminnelige ordning for deltakerligning etter nettometoden i ligningsloven § 8-6 nr. 5. Det må antas at denne behandling lettere vil kunne avdekke eventuelle feil i verdsettelsen som ligger til grunn for deltakerligning etter nettometoden. Den svakhet som heftet ved deltakerligningen etter nettometoden for eieendomsskatteåret 2001 antas derfor ikke å være av permanent karakter.

Vedrørende kraftforetak som deltakerlignes etter bruttometoden etter skatteloven § 10-40 tredje ledd har det i brev fra LVK vært hevdet at det for disse kraftforetakene fremkommer særlig store forskjeller i verdsettelsen av kraftanlegg. I finansministerens

svar til LVK 1. desember 2000 fremgår det at verdsettelsesgrunnlaget for eiere som deltakerlignes generelt, vil kunne variere. Eierne i kraftforetak som deltakerlignes etter bruttometoden tar ut og selger kraft for egen regning. Disse vil derfor kunne ha ulik lønnsomhet av anlegget i det enkelte år. Dette vil kunne avspeile seg i verdsettelsene for den enkelte deltaker. Dette er altså et resultat av reglene slik de er ment å fungere og ikke at de er så kompliserte at ulikheter i verdsettelsene nødvendigvis representerer feil i ligningsarbeidet.

LVK viser i sin høringsuttalelse til at et flertall av kraftanleggene nå får fastsatt eieendomsskattegrunnlag til minimumsverdi etter eieendomsskattelova § 8 fjerde ledd som er en produksjonsbasert størrelse. Med økende kraftpriser vil flere kraftanlegg få fastsatt eieendomsskattegrunnlag etter hovedregelen i skatteloven § 18-5 som er en lønnsomhetsbasert skatt. Grunnlaget for feil i fastsettelsene vil dermed øke. Regjeringen viser til at selv om eieendomsskattegrunnlaget blir fastsatt til minimumsverdi, blir det beregnet eieendomsskattegrunnlag både etter hovedregelen i skatteloven § 18-5 og etter regelen om minimumsverdi i eieendomsskattelova § 8 fjerde ledd. Dette fremgår også av skjema RF-1161B post 163 og 164. En økning av antall kraftanlegg som får fastsatt eieendomsskattegrunnlag etter hovedregelen i skatteloven § 18-5, vil således ikke øke antall feil i fastsettelsene i forhold til i dag. Imidlertid vil eventuelle feil kunne få større betydning ved at det vil gjelde flere eieendomsskattegrunnlag.

Regjeringen antar etter dette at reglene for verdsettelse og ligning av kraftanlegg ikke er så kompliserte at det i seg selv kan begrunne at den alminnelige ligningsordning fravikes ved at det innføres klagerett over eieendomsskattegrunnlaget og kommunefordelingsnøkklene for eieendomsskattegrunnlaget.

ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER AV EN EVENTUELL KLAGERETT

For ligningen i ligningsåret 2000 kjenner Regjeringen til at 10 til 15 kommuner har hatt en nedgang i sine eieendomsskatteinntekter på mer enn 10 til 15 pst. i forhold til det tidligere systemet. Ingen av disse har varslet søksmål på grunnlag av ligningsloven § 11-2. Derimot er det tatt ut flere stevninger kommuner imellom fordi noen kommuner har inntatt det standpunkt at de gamle fordelingsavtaler ikke gjelder. Tallet for kommuner som vil komme til å benytte seg av en eventuell klageadgang vil med bakgrunn i denne erfaringen ikke bli veldig stort. En må likevel regne med at et noe større antall enn de kommunene som har meldt fra til departementet om nedgang i eieendomsskatteinntektene vil benytte seg av en eventuell klagerett. Klage over ligningen er dessuten et mindre skritt enn søksmål. Av den grunn må en også reg-

ne med at flere vil ønske å benytte seg av denne muligheten. En innføring av klagerett for kommuner over fastsetting av eiendomsskattegrunnlag og fordeling av dette grunnlaget vil derfor føre til en del merarbeid for ligningsmyndighetene.

OPPSUMMERING

Innføring av klagerett for kommuner over fastsettelsen av eiendomsskattegrunnlaget for kraftanlegg og kommunefordelinger vil bryte med ligningslovens ordning om at skattekreditor ikke anses som part ved ligningen, og dermed ikke er gitt partsrettigheter som klagerett og innsynsrett. Det må derfor sterke grunner til for at en skal bryte med den ordningen og gå inn for å gi kommunene slike rettigheter i forhold til fastsettelsen av eiendomsskattegrunnlaget og kommunefordelingen.

Regjeringens oppfatning er at den misnøye som har oppstått i forbindelse med fastsettelsen av eiendomsskattegrunnlaget og fordelingen av dette, har sin bakgrunn i forhold som var kjent på tidspunktet for vedtakelsen av ikrafttredelsen av eignedomsskatte-lova § 8, og som det allerede da var antatt kunne føre til endringer i eiendomsskattegrunnlaget. Disse forholdene er blant annet at verdsettelsen av kraftanlegg skulle bli lønnsomhetsbasert og at det ikke lenger var anledning til å avtale fordeling av eiendomsskattegrunnlaget på tvers av fordelingsreglene i eignedomsskatte-lova §§ 8-A flg.

Ved overgangen til et nytt skattesystem vil det som regel være noen av de berørte kommunene som ikke får opprettholdt sine skatteinntekter fullt ut. Etter Regjeringens oppfatning var disse forhold tilstrekkelig varslet i det arbeid som førte frem til ikrafttredelsen av eignedomsskatte-lova § 8, og kommunene hadde oppfordring til å ta høyde for dette i arbeidet med sine budsjetter. De negative utslag de nye verdsettelsesreglene har ført til for enkelte kommuner for eiendomsskatteåret 2001, er tilstrekkelig kompensert gjennom det særskilte tilskuddet som ble gitt i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2001. Regjeringen antar at tilliten til ligningsmyndighetenes fastsettelse av eiendomsskattegrunnlaget for kraftanlegg er styrket i forhold til situasjonen ved innføringen av lønnsomhetsbasert verdsettelse. Regjeringen viser til den markante nedgangen i henvendelser fra kommunene om klage over og innsyn i fastsettelsen av eiendomsskattegrunnlaget. Stortingets anmodning om en vurdering av klagerett hadde sin bakgrunn i den svekkede tillit overgangen til lønnsomhetsbasert verdsettelse medførte. Videre antar Regjeringen at negative utslag vil jevne seg ut over tid. Det foreligger derfor ikke tilstrekkelige grunner til å etablere en særordning med klagerett for skattekreditor over fastsetting og kommunefordeling av eiendomsskattegrunnlaget.

En annen mulighet er å videreføre ordningen for ligningsbehandlingen for eiendomsskatten i eiendomsskatteåret 2001. Ligningsmyndighetene anmodes om å ta opp til realitetsvurdering kommuners anmodning om endring av ligningen etter ligningsloven § 9-5 såfremt denne er faktisk eller rettslig begrunnet i konkrete omstendigheter. Kommunene vil da få innsynsrett i opplysninger som ligger til grunn for ligningen, jf. § 3-13 nr. 1 så langt denne rekker i forhold til å vurdere grunnlaget for søksmål, se nærmere om innsynsretten i kapittel 10. Denne ordningen synes å være den mest praktiske.

REGJERINGENS FORSLAG

Kommunenes interesser ved fastsetting og kommunefordeling av eiendomsskattegrunnlaget anses tilstrekkelig ivaretatt ved dagens ordning, som følger av ligningsloven. Det foreligger ikke særskilte forhold som kan begrunne at det etableres en særlig klagerett for kommunene over fastsettelsen av eiendomsskattegrunnlag for kraftanlegg og kommunefordelingen av eiendomsskattegrunnlaget. For å skape nødvendig tillit i en overgangsfase foreslås at den forutsetning om realitetsbehandling av kommunenes anmodning om endring som ble lagt til grunn i departementets brev til Skattedirektoratet 26. februar 2001, legges til grunn i ytterligere fem år fra og med eiendomsskatteåret 2003.

10.7.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens vurderinger og forslag.

10.8 Vurdering av kommunenes innsynsrett i grunnlaget for fastsettelse av eiendomsskattegrunnlag og kommunefordeling - og forholdet til taushetspliktreglene i ligningsloven § 3-13

10.8.1 Sammendrag

Tilliten mellom ligningsmyndighetene og skattyter er sentral ved ligningsbehandlingen, og en utvidelse av gjeldende regler om innsyn for tredjepart i opplysninger skattyter har gitt ved ligningen må veies mot skattyters behov for at disse opplysningene skjermes.

Regjeringen antar at de signaler en har mottatt tidligere om behovet for en slik utvidet rett til innsyn i fastsettelsen av grunnlaget for eiendomsskatt for kommunene, dels var en følge av overgangen fra et system hvor kommunene selv hadde hånd om verdsettelsen av kraftanlegg til et nytt verdsettelsessystem hvor kommunen ikke lenger er part under ligningen/verdsettelsen, og dels en følge av at de nye verdsettelsesreglene etter sitt innhold medførte at verdsettelsen ble endret i forhold til de gamle takste-

ne. De opplysninger tidligere taksering bygget på var av en annen og mer skjønsmessig karakter ved at en benyttet befaringer av kraftverket som grunnlag for verdsettelsen. De regnskapsmessige opplysninger som ligger til grunn for fastsettelsen av eiendomsskattegrunnlaget etter eieendomsskattelova § 8, jf. skatteloven § 18-5, er svært detaljerte. Skattyter og hans medkontrahenter har således et større behov enn tidligere for at disse opplysningene skjermes i forhold til tredjemann, også skattekreditor.

Antall henvendelser fra kommunene når det gjelder innsyn og klage har sunket betraktelig etter eiendomsskatteåret 2001, som var det første året hvor verdsettelse etter skatteloven § 18-5 ble lagt til grunn for utskrivning av eiendomsskatt for kraftanlegg. Etter det Regjeringen kjenner til, har det vært fremsatt svært få klager, og ingen av disse har ført til søksmål fra kommuner angående verdsettelsen av kraftanlegg. Regjeringen antar at dette er en følge av at de nye verdsettelsesreglene nå har fått festnet seg og at kommunene har hatt anledning til å innrette seg i forhold til det lønnsomhetsbaserte verdsettelsessystemet. Etter Regjeringens syn tyder de avtakende henvendelsene om innsyn i fastsettelsen av eiendomsskattegrunnlaget på at kommunene ikke har et slikt behov for utvidet innsynsrett at det kan gå foran skattyters behov for at de opplysninger han gir om andre skattegrunnlag er taushetsbelagte. Regjeringens vurdering er at innsynsretten etter gjeldende regler vil avdekke i hvilken grad ligningsmyndighetene har fraveket skattyters egne opplysninger og på hvilket grunnlag disse er fraveket. En slik innsynsrett vil etter Regjeringens oppfatning være tilstrekkelig til at kommunene kan vurdere om en skal anmode om endring av ligningen eller gå til søksmål. I tilfeller hvor en kommune har gått til søksmål, vil en i noen grad være hjulpet av å anmode departementet om samtykke til å føre vitner eller å fremlegge dokumenter etter ligningsloven § 3-13 nr. 3. Regjeringens syn er at det ikke er grunnlag for ytterligere presiseringer eller endringer i kommuners adgang til innsyn i verdsettelsen av kraftanlegg i forhold til hva som følger av gjeldende regler.

10.8.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens vurderinger.

11. FRITAK FOR EIENDOMSSKATT FOR SYKEHUS EID AV HELSEFORETAK

11.1 Sammendrag

Regjeringen foreslår at sykehus tilhørende helseforetak fritas for eiendomsskatt på samme måte som lovens bestemmelse vedrørende de tidligere direkte

eide sykehusene, jf. eieendomsskattelova § 5 bokstav a sjettemarkpunkt.

Sykehus har vært fritatt for kommunal eiendomsskatt fram til sykehusreformen enten direkte i medhold av loven eller gjennom særskilt vedtak av kommunestyrene. Regjeringen legger til grunn at opprettelsen av helseforetakene ikke var ment å skulle endre på dette.

Før overføringen til helseforetakene var sykehusene underlagt staten eller fylkeskommunen, og fritatt for skatter i samme utstrekning som staten og fylkeskommunene selv. Som en konsekvens av at spesialisthelsetjenesten nå er organisert gjennom egne rettssubjekter, ble helseforetakene ved sykehusreformen fritatt fra alminnelig inntekts- og formuesskatt etter skatteloven § 2-30 første ledd bokstav g nr. 7. Regjeringen kan ikke se at det ved vedtakelse av helseforetaksloven lå et ønske om å endre rettstilstanden når det gjelder eiendomsskatt på sykehus.

For de tidligere fylkeskommunale sykehusene innebærer omdanningen til helseforetak ingen endring i forhold til eiendomsskatteplikt etter gjeldende regler i eieendomsskattelova. Regjeringen antar at en kommune også etter dagens regler kan frita et sykehus eid av et helseforetak fra eiendomsskatt med hjemmel i eieendomsskattelova § 7.

For sykehus og andre helseinstitusjoner som tidligere var eid direkte av staten, medfører omdanningen til helseforetak imidlertid en reell endring ved at disse nå ikke lenger er fritatt fra eiendomsskatt etter eieendomsskattelova § 5. Regjeringens forslag om unntak fra eiendomsskatt på sykehus eid av et helseforetak vil i praksis ikke medføre endringer i forhold til rettstilstanden slik den var forut for opprettelsen av helseforetakene.

Regjeringen ser ikke grunn til at kommuner ved sitt skattevedtak skal kunne velge om de helseforetakside sykehusene skal være fritatt for eiendomsskatt eller ikke. Fritaket bør være obligatorisk og følge direkte av loven. Derfor foreslås at sykehus som er eid av et helseforetak uttrykkelig fritas for eiendomsskatt etter eieendomsskattelova § 5. Regjeringen viser til forslag om ny eieendomsskattelov § 5 første ledd bokstav g.

Omfanget av fritaket for eiendomsskatt på sykehus eid av helseforetak foreslås utformet på tilsvarende måte som dagens fritak for eiendomsskatt på sykehus eid direkte av staten, jf. eieendomsskattelova § 5 bokstav a sjettemarkpunkt, jf. forskrift 18. november 1992 nr. 850. Ved å henvise til bokstav a sjettemarkpunkt i lovteksten er omfanget av fritaket nærmere avgrenset i forskriften. Det følger av forskriften at fritaket omfatter den del av en statlig eiendom som "[...] er sykehus. Unntaket omfatter ikke lokaler som benyttes til administrasjon, boligformål for andre enn pasienter eller pårørende, forretningsvirksomhet eller

som kan benyttes til ervervsmessig laboratorievirksomhet".

Avgrensningen vil kunne medføre at enkelte bygninger eller deler av bygninger på et sykehusområde ikke er fritatt fra eiendomsskatt. Videre vil kontorlokaler som benyttes i forbindelse med administrasjon av selve helseforetakene falle utenfor fritaket.

Forslaget innebærer ingen materiell utvidelse i forhold til gjeldende regler om fritak fra eiendomsskatt på sykehus som tidligere var eiet direkte av staten. For de tidligere fylkeskommunale sykehusene medfører lovforslaget en formell endring av eiendomsskatteplikten. I realiteten antas lovforslaget kun å innebære en lovfesting av gjeldende praksis om fritak fra eiendomsskatt på fylkeskommunale sykehus etter egedomsskattelova § 7.

Regjeringen antar at forslaget ikke vil gi økonomiske eller administrative virkninger.

Egedomsskattelova § 14 annet ledd fastsetter at "Egedomsskatten skal så langt råd er vera utskreven før 1. mars i skatteåret." Dette innebærer at lovendringen ikke vil kunne få virkning for inneværende eiendomsskatteår 2003. På denne bakgrunn foreslår Regjeringen at endringen av egedomsskattelova § 5 trer i kraft med virkning fra og med eiendomsskatteåret 2004.

Som det fremgår ovenfor legger Regjeringen til grunn at ikrafttredelse som nevnt ikke vil få økonomiske eller administrative konsekvenser verken for staten eller kommunene. Regjeringen viser her til at det i praksis ikke synes å ha blitt skrevet ut eiendomsskatt på sykehus verken før eller etter reformen.

11.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens vurderinger.

12. INNFØRING AV SKATTEPLIKT FOR SND INVEST AS

12.1 Sammendrag

Regjeringen foreslår å oppheve skatteloven § 2-30 første ledd bokstav e nr. 8 som fritar SND Invest AS for skatteplikt. Forslaget har sammenheng med at SND Invest AS er overført fra Statens nærings- og distriktsutviklingsfond (SND) til Nærings- og handelsdepartementets forvaltning, med sikte på et salg av de statseide aksjene i selskapet. Dette bør lede til alminnelig skatteplikt for selskapet, noe som oppnås ved å oppheve fritaksregelen. Også skattefritaket for SND Invest AS' heleide datterselskaper som har vedtekter med samme virkeområde og formål som gjelder for SND Invest AS, foreslås dermed fjernet.

Ettersom SND Invest AS har vært unntatt fra skatteplikt, foreligger det ikke skattemessige inngangsverdier for selskapets eiendeler. I brev av

13. mai 2003 til Nærings- og handelsdepartementet ga Finansdepartementet uttrykk for at en antok at skattemessige inngangsverdier ved en eventuell innføring av skatteplikt for SND Invest AS måtte fastsettes på grunnlag av markedsverdiene for selskapets eiendeler på tidspunktet for overgangen til skatteplikt.

Eiendelene i SND Invest AS består i hovedsak av aksjer i noe over 100 andre selskaper. Aksjene er for det meste unoterte aksjer med lav omsetning, slik at det er vanskelig å finne markedsverdien på tidspunktet for salget av SND Invest AS. I brev til Finansdepartementet av 2. juni 2003 ga Nærings- og handelsdepartementet uttrykk for at dette ville gjøre det vanskelig for potensielle kjøpere av SND Invest AS å beregne framtidige skattekostnader, noe som kunne innebære en lavere pris for aksjene i SND Invest AS og også at salgsprosessen ville kunne stanse helt opp.

På bakgrunn av det ovennevnte ga Finansdepartementet i brev av 14. juli 2003 til Nærings- og handelsdepartementet uttrykk for at det ville være hensiktsmessig at spørsmålet om fastsettelse av skattemessige inngangsverdier for aksjene eid av SND Invest AS, ble regulert i lov som en overgangsregel til en lov om opphevelse av skattefritaket for SND Invest AS. Det ble videre gitt uttrykk for at det ville være naturlig å foreslå at de skattemessige inngangsverdiene skal fastsettes ved at kjøpesummen for SND Invest AS fordeles på aksjene eid av selskapet etter samme forhold som i den verdivurdering av aksjene som er foretatt av SND Invest AS i forbindelse med selskapets siste kvartalsavslutning før overgangen til skatteplikt. Finansdepartementet foreslår en overgangsbestemmelse om fastsettelse av skattemessige inngangsverdier for aksjene eid av SND Invest AS i samsvar med dette.

Skattemessig formuesverdi for ikke-børsnoterte aksjer fastsettes på grunnlag av selskapets skattemessige formuesverdi 1. januar året før ligningsåret, jf. skatteloven § 4-12 tredje ledd. Ettersom både SND og SND Invest AS har vært fritatt fra skatteplikt, er det ikke fastsatt noen formuesverdi for aksjene i SND Invest AS. Finansdepartementet foreslår derfor en overgangsbestemmelse slik at skattemessig formuesverdi for aksjene i SND Invest AS ved ligningen for det året salget av selskapet til private eiere er skjedd, skal fastsettes på grunnlag av selskapets skattemessige formuesverdi 1. januar i ligningsåret.

Endringen foreslås å tre i kraft med virkning fra den tid Kongen bestemmer. Det forutsettes at tidspunktet for ikrafttredelse skal samordnes med tidspunktet for salget av SND Invest AS.

12.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag.

13. FJERNING AV NEDRE GRENSE FOR KOMMUNALE OG FYLKESKOMMUNALE SKATTESATSER

13.1 Sammendrag

I motsetning til statskattesatser som hjemles direkte i Grunnloven § 75 a gjennom Stortingets skattevedtak (plenarvedtak) hvert år, må kommunale og fylkeskommunale skattesatser ha hjemmel i lov. Dette er lovteknisk ordnet slik at skatteloven § 15-2 tillegger Stortinget å gjøre plenarvedtak om fastsetting av maksimums- og minimumssatser for kommunal inntekts- og formuesskatt og for fylkeskommunal inntektsskatt.

Systemet med Stortingets fastsetting av maksimumssatser må videreføres. Men den årlige fastsetting av minimumssatser fremtrer i dag som en historisk overlevning uten praktisk betydning. I de siste 25 år har ingen kommune eller fylkeskommune valgt lavere sats enn maksimumssatsene. Det ligger ingen nærmere skattepolitisk vurdering bak fastsettingen av det intervall som minimumssatsene gir når de holdes opp mot maksimumssatsene. I stedet er det en lovteknisk komplikasjon å måtte justere minimumssatsene i takt med justeringer i maksimumssatsene for å holde intervallene noenlunde intakt. Disse parallelle justeringene i minimumssatsene er praktisk sett verdiløse og bør kunne bortfalle.

Videre kan hensynet til kommunenes og fylkeskommunenes formelle valgfrihet tilsi at Stortinget ikke fastsetter noen nedre grense for satsene. Dette gjelder selv om den reelle valgfriheten begrenses av de generelle økonomiske rammebetingelsene for kommunene og fylkeskommunene.

Regjeringen foreslår derfor at skatteloven § 15-2 endres til bare å gjelde Stortingets fastsetting av maksimumssatser. I St.prp. nr. 1 (2003-2004) Skatte-, avgifts- og tollvedtak er dette fulgt opp med forslag om at også Stortingets plenarvedtak om de kommunale og fylkeskommunale skattesatser bare skal gjelde maksimumssatser.

Det vises til forslag til endring i skatteloven § 15-2.

13.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag. Komiteen viser også til sine merknader i Innst. S. nr. 1 (2003-2004) punkt 3.17.

14. REGULERING AV INNGANGSVERDIEN PÅ GRUNNFONDSBEVIS VED FONDSEMISJON

14.1 Sammendrag

Fondsemisjon i sparebanker kan gjennomføres ved at midler overføres fra overkursfond eller utjev-

ningsfond til grunnfondsbeviskapitalen. En annen måte å gjennomføre fondsemisjon på er å overføre midler fra årets overskudd til grunnfondsbeviskapitalen.

Når fondsemisjon gjennomføres ved overføring fra utjevningsfond, innebærer dette en reduksjon av vedkommende fond og en tilsvarende økning av grunnfondsbeviskapitalen. Etter gjeldende rett vil en slik anvendelse av utjevningsfondet medføre en nedregulering av grunnfondsbeviserens inngangsverdier. Overføringen innebærer imidlertid bare en overføring av kapitalen til et annet fond som grunnfondsbeviserene har en særlig rett til. Dette kan tilsi at grunnfondsbeviserens inngangsverdi ikke bør nedreguleres i forbindelse med fondsemisjonen.

Gjennomføres fondsemisjon ved overføring fra årets overskudd, vil dette ikke påvirke grunnfondsbeviserens inngangsverdi. Fondsemisjonen innebærer imidlertid en økning av den kapitalen grunnfondsbeviserene anses å ha en særskilt rett til. Dette kan tilsi at en slik fondsemisjon bør føre til en oppregulering av inngangsverdiene på samme måte som om midlene hadde blitt tillagt utjevningsfondet.

I forbindelse med endringen av reglene for regulering av inngangsverdi på grunnfondsbevis ble ikke forholdet til fondsemisjon berørt. De effektene som oppstår ved fondsemisjon i sparebanker, er etter Regjeringens oppfatning utilsiktede effekter av endringene som ble vedtatt i 2000. Etter Regjeringens vurdering er derfor behov for enkelte endringer i skatteloven § 10-34 sjuende ledd for å avhjelpe disse effektene.

Slike endringer som omtalt ovenfor innebærer at grunnfondsbeviskapitalen etter en fondsemisjon kan bestå av både innbetalt kapital og kapital som ikke er innbetalt av grunnfondsbeviserene. Dette gjør det nødvendig å vurdere endringer for tilfeller der grunnfondsbeviskapital utdeles til grunnfondsbeviserene. Grunnfondsbeviskapitalen kan nedskrives og nedskrivningsbeløpet benyttes til utdeling til grunnfondsbeviserene. En slik nedskrivning av grunnfondsbeviskapitalen og utdeling til grunnfondsbeviserene medfører en reduksjon i den kapitalen som grunnfondsbeviserene har en særlig rett til.

Utdeling av grunnfondsbeviskapital kan enten skje ved innløsning av grunnfondsbevis eller ved nedskrivning av pålydende på grunnfondsbevisene.

Dersom utdelingen av grunnfondsbeviskapital skjer ved nedskrivning av grunnfondsbevisenes pålydende, reduseres den delen av egenkapitalen i sparebanken som grunnfondsbeviserene anses å ha en særlig rett til. Dette tilsier at en slik utdeling av grunnfondsbeviskapital bør ha virkning på grunnfondsbevisenes inngangsverdier.

Hvis den utdelte grunnfondsbeviskapitalen stammer fra tidligere innbetalt kapital, angir skatteloven

§ 10-35 at grunnfondsbeveiseiernes inngangsverdi skal reduseres. Denne bestemmelsen gjelder etter sin ordlyd bare for "tilbakebetaling" til grunnfondsbeveiseierne og omfatter således bare grunnfondsbeviskapital som stammer fra innbetaling fra grunnfondsbeveiseierne. Bestemmelsen omfatter ikke utdeling av grunnfondsbeviskapital som stammer fra fondsemisjon med unntak for overføring fra overkursfondet som består av innbetalt kapital.

Utdeling fra grunnfondsbeviskapitalen av ikke innbetalt kapital behandles som utbytte hos mottakeren. Utdelingen vil som nevnt innebære en reduksjon i den kapitalen grunnfondsbeveiseierne har en særskilt rett til. Etter Regjeringens vurdering er det derfor behov for endringer i skatteloven § 10-34 sjuende ledd slik at nedsettelse av grunnfondsbeviskapitalen med utdeling av ikke innbetalt kapital medfører nedregulering av grunnfondsbeveiseiernes inngangsverdier.

Skjer utdelingen ved innløsning av grunnfondsbevis, innebærer dette en realisasjon av vedkommende grunnfondsbevis, og reglene om gevinstbeskatning kommer til anvendelse. Det vil da ikke være behov for særskilte regler for regulering av inngangsverdier i slike tilfeller.

Regjeringen foreslår at det tas inn en regel i skatteloven § 10-34 sjuende ledd om at inngangsverdien for grunnfondsbevis ved fondsemisjon skal reguleres med endringen i summen av overkursfond, utjevningsfond og grunnfondsbeviskapitalen. En slik regel vil oppfylle det behovet for regulering av inngangsverdi for grunnfondsbevis som foreligger i forbindelse med fondsemisjonen.

Som følge av endringene som nevnt ovenfor vil det også være behov for en regel som kan fange opp de tilfeller hvor en slik fondsemisjon etterfølges av nedsettelse av grunnfondsbeviskapitalen med utdeling av ikke tidligere innbetalt kapital. Regjeringen foreslår derfor at det i skatteloven § 10-34 sjuende ledd tas inn en regel som går ut på at inngangsverdien for grunnfondsbevis skal reguleres med endringen i grunnfondsbeviskapitalen ved utbetaling av grunnfondsbeviskapital som ikke er innbetalt av grunnfondsbeveiseieren.

Det vises til utkast til nytt fjerde og femte punktum i skatteloven § 10-34 sjuende ledd.

Endringen foreslås satt i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2003. Regjeringen er kjent med at slike disposisjoner som er omtalt her er utsatt i påvente av de foreslåtte endringene. Endringene vil ha begrensede konsekvenser for provenyet og bør derfor tre i kraft så snart som mulig.

De foreslåtte endringene vil innebære at reglene for regulering av inngangsverdi for grunnfondsbevis kompliseres noe. Det antas likevel at endringene vil få begrensede administrative og økonomiske konsekvenser.

Regjeringen antar at det i liten grad vil bli foretatt fondsemisjoner i sparebanker dersom reglene for regulering av inngangsverdi ikke endres. Det antas derfor at endringene vil få begrensede provenyvirkinger.

14.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag.

15. ENDRINGER I REGLENE OM RISK-REGULERING

15.1 Sammendrag

Innledning

Regjeringen legger frem forslag til presiseringer og endringer i skattelovens bestemmelser om Regulering av Inngangsverdi med Skattlagt Kapital (RISK-reglene). Forslagene er omtalt i "Høringsnotat i forbindelse med opprettelsen av et sentralt aksjonærregister" av april 2003.

Differanse-RISK i selskap som er oppløst - Skatteloven § 10-37 tredje ledd tredje punktum

Ved oppløsning av aksjeselskap skal aksjonærene tilordnes RISK i oppløsningsåret frem til og med eventuell forhåndsligning. Oppløsningen setter således en sluttstrek for RISK-reguleringen i selskapet. Skulle selskapets ligning bli tatt opp på nytt og dette medfører endring av selskapets inntekt, skal det ikke gjennomføres ny RISK-beregning i selskapet, jf. skatteloven § 10-37 tredje ledd tredje punktum.

Bestemmelsen i skatteloven § 10-37 tredje ledd tredje punktum er begrunnet ut fra ligningstekniske hensyn. Bestemmelsen medfører imidlertid uønskede tilpasningsmuligheter.

Et selskap kan unnlate å anmode om forhåndsligning før selskapet oppløses. I stedet kan selskapet levere selvangivelse etter utgangen av avviklingsåret og samtidig kreve at underskudd i avviklingsåret dekkes i tidligere års overskudd etter skatteloven § 14-7 annet ledd. Resultatet kan bli at selskapet får lav eller ingen skattepliktig inntekt i endringsåret. Selskapet vil da få tilbakebetalt for mye innbetalt skatt. Som følge av bestemmelsen i skatteloven § 10-37 tredje ledd tredje punktum skal tidligere RISK-beregning ikke endres i slike tilfeller. Reduksjonen i selskapets skattlagte kapital vil med andre ord ikke reflekteres i selskapets RISK-beregning. Aksjonærene vil følgelig få høyere RISK-beløp enn det selskapets skattlagte kapital gir grunnlag for.

På bakgrunn av det ovennevnte foreslo departementet i høringsnotatet at bestemmelsen i skatteloven § 10-37 tredje ledd tredje punktum oppheves.

I sin høringsuttalelse tiltrer Skattedirektoratet forslaget, men antar at det kan være behov for nær-

mere regulering av hvordan aksjenes inngangsverdi skal endres i de aktuelle tilfellene. På bakgrunn av dette vil Regjeringen på det nåværende tidspunkt ikke foreslå endringer vedrørende differanse-RISK i selskap som er oppløst, men tar sikte på å komme tilbake til dette på et senere tidspunkt.

Fisjon med utstedelse av vederlagsaksjer i det overtakende selskaps morselskap (konsernfisjon)

Med konsernfisjoner menes fisjoner der det ikke utstedes vederlagsaksjer i det overtakende selskap, men i et annet selskap innen samme konsern som det overtakende selskap. Konsernfisjoner kan gjennomføres uten beskatning såfremt vederlagsaksjene består av aksjer i morselskapet til det overtakende selskap, jf. skatteloven § 11-4 første ledd.

Konsernfisjoner er i dag ikke omfattet av ordlyden i skatteloven § 10-34 tredje ledd bokstav e. Hensynet til skattemessig kontinuitet tilsier imidlertid at akkumulert RISK-beløp på aksjene i det overdragende (fisjonerende) selskap skal omfordeles til vederlagsaksjene i det overtakende selskaps morselskap. Dagens lovtekst bør således endres slik at den også omfatter slike konsernfisjoner. Det vises til forslag til endring av skatteloven § 10-34 tredje ledd bokstav e.

Departementet tar sikte på å komme tilbake til endringer i skattelovforskriften som regulerer beregningen av justeringsfaktor i disse tilfellene.

Fisjon ved nedsettelse av pålydende på aksjene i det overdragende selskapet

Fisjoner kan også gjennomføres uten innløsning av enkeltaksjer, men med nedskrivning av pålydende på aksjene i det overdragende selskap.

Fisjoner som gjennomføres uten innløsning av enkeltaksjer, dekkes ikke direkte av bestemmelsen i skatteloven § 10-34 tredje ledd tredje punktum om omfordeling av RISK-beløp eller av ordlyden i skattelovforskriften § 10-34-1 om beregning av justeringsfaktor. I samsvar med de kontinuitetsforutsetninger fisjonsreglene bygger på, må det likevel legges til grunn at det skal foretas en omfordeling av RISK-beløp også i slike fisjonstilfeller. Omfordelingen må skje ved at RISK-beløpene på aksjene i det overdragende selskap skal fordeles på aksjene i det overdragende og i det overtakende selskap ut fra aksjenes pålydende før og etter fisjonen. Omfordelingen innebærer således at RISK-beløpet på aksjene i det overdragende selskap må nedreguleres tilsvarende den andel av RISK-beløpet som overføres til vederlagsaksjene i det overtakende selskap.

Regjeringen foreslår at det inntas en ny bestemmelse i skatteloven § 10-34 tredje ledd som omfatter omfordeling av RISK-beløp i ovennevnte fisjonstilfeller. Det vises til forslag til skatteloven § 10-34 tredje ledd ny bokstav f.

Departementet tar sikte på å komme tilbake til endringer i skattelovforskriften som regulerer beregningen av justeringsfaktor i disse tilfellene.

Omfordeling av RISK-beløp ved sletting av egne aksjer

Erverv av egne aksjer tilsvarer reelt sett en innløsning av aksjene med tilsvarende nedsettelse av aksjekapitalen. Aksjene har i utgangspunktet ingen verdi når selskapet eier dem selv. Dette er hovedgrunnen til at det tidligere var sterke begrensninger i adgangen for et selskap til å erverve og eie egne aksjer.

Formelt sett er det likevel et kjøp av aksjer som finner sted når selskapet erverver egne aksjer. Fra en selskapsrettslig synsvinkel kan aksjene ikke anses bortfalt når selskapet erverver dem, og i flere sammenhenger er det velbegrunnet at et selskap sitter med aksjer i seg selv. Adgangen for et selskap til å eie egne aksjer ble derfor vesentlig utvidet ved innføringen av de nye aksjelovene, dvs. fra og med 1999. De nye aksjelovene åpner for at et selskap kan erverve egne aksjer dersom den samlede pålydende verdi av selskapets egne aksjer etter ervervet ikke overstiger 10 pst. av selskapets aksjekapital.

Skattelovgivningen regulerer ikke direkte den skattemessige behandlingen av egne aksjer. Skattemessig behandling av egne aksjer må skje gjennom anvendelse av skattemessige hovedregler og hovedprinsipper holdt opp mot de økonomiske realitetene og selskapsrettslige regler.

I et brev av 8. august 2001 til Skattedirektoratet gikk departementet nærmere inn på ulike skatterettslige spørsmål som kan oppstå i tilknytning til egne aksjer. Løsningene som er angitt i brevet er i stor grad utslag av at departementet har lagt vekt på de økonomiske realitetene ved egne aksjer. I en del sammenhenger er det imidlertid lagt avgjørende vekt på formelle selskapsrettslige forhold, først og fremst at aksjene selskapsrettslig sett ikke bortfaller når selskapet erverver dem.

I brevet går departementet også inn på RISK-regulering av aksjenes kostpris. I brevet vises det til Lignings-ABC 2000 s. 27 hvor det heter:

"Eier selskapet aksjer i seg selv, skal disse aksjene være med ved fordelingen av RISK-beløp. Dette gjelder også aksjer som er eid i strid med aksjeloven."

I brevet uttaler departementet at denne løsningen "kan videreføres inntil videre". Videre uttales det i brevet at selskapets innløsning eller sletting av egne aksjer ikke er å anse som en skattemessig realisasjon etter skatteloven § 10-31, jf. § 10-37.

Regjeringen legger til grunn at det ovenstående må anses som gjeldende rett. Etter gjeldende rett skal således akkumulert RISK på egne aksjer som slettes,

ikke overføres til aksjonærene i selskapet. Etter Regjeringens vurdering tilsier imidlertid de økonomiske realiteter at man ved innløsning fordeler akkumulert RISK på de andre aksjene.

På bakgrunn av det ovennevnte foreslår Regjeringen en lovendring slik at RISK-beløp som er tilordnet egne aksjer, skal overføres til de resterende aksjene i selskapet når de egne aksjene slettes. Det vises til vedlagte forslag til endring i skatteloven § 10-34 tredje ledd ny bokstav g.

Differanse-RISK i selskap som er oppløst i forbindelse med fusjon/fisjon - skatteloven § 10-34 femte ledd

Skatteloven § 10-34 femte ledd gir regler om endring av RISK-beløp; såkalt differanse-RISK.

Etter gjeldende rett skal endring av ligning etter at et selskap er oppløst, ikke påvirke aksjonærens inngangsverdi, jf. skatteloven § 10-37 tredje ledd tredje pkt. Det er ikke gjort unntak for de tilfeller der et selskap oppløses i forbindelse med en skattefri fusjon eller fisjon. Bestemmelsen innebærer således at differanse-RISK i et overdragende selskap ikke skal overføres til aksjene i det overtakende selskap i slike tilfeller.

Alminnelige kontinuitetsbetraktninger tilsier imidlertid at differanse-RISK i det overdragende selskap bør overføres til aksjene i det overtakende selskap dersom det overdragende selskap oppløses i forbindelse med en skattefri fusjon eller fisjon. En slik overføring av differanse-RISK er også i tråd med foreliggende praksis.

På bakgrunn av det ovennevnte foreslår Regjeringen at det gjennomføres en lovendring, slik at differanse-RISK i det overdragende selskap skal overføres til det overtakende selskap dersom det overdragende selskap oppløses i forbindelse med en skattefri fusjon eller fisjon. Det vises til vedlagte forslag til endring av skatteloven § 10-34 femte ledd.

Ikrafttredelse

Regjeringen foreslår at disse endringene trer i kraft straks med virkning for inntektsåret 2003.

Økonomiske og administrative konsekvenser

De foreslåtte endringer om omfordeling av RISK-beløp ved sletting av egne aksjer er en mindre tilpasning i regelverket, og Regjeringen antar at endringen vil ha begrensede økonomiske og administrative konsekvenser. De øvrige forslagene innebærer en kodifisering av gjeldende rett.

15.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens vurderinger og forslag.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Kystpartiet vil påpeke at RISK-reglene kort fortalt er konstruert for å utligne den skattemessige forskjellen mellom overskudd som utbetales som utbytte (noe som er skattefritt for eier/mottaker) og overskudd som beskattes og beholdes i selskapet og som dernest kan få som virkning at selskapet, og derved aksjene, blir mer verdt. Gevinst ved salg av aksjer er skattepliktig, såfremt ikke verdøkningen fanges opp av RISK-reglene.

Disse medlemmer har registrert at det oppfattes som enormt krevende å føre RISK-reguleringen for alle aksjeselskap, andeler i aksjefond etc. Det er derfor også svært vanskelig for ligningsmyndighetene å føre effektiv kontroll med skatteyterens oppgaver. Foruten Norge, skal det kun være Mexico som praktiserer et tilsvarende regelverk. Fjerning av RISK-reglene vil kunne være et riktig grep, ut fra de hensyn som er nevnt nedenfor.

Disse medlemmer ber derfor Regjeringen i forbindelse med oppfølgingen av Skaugutvalget om at RISK-reglene blir vurdert fjernet og erstattet av regler som bidrar til å stimulere langsiktig eierskap, som for eksempel skattefrihet ved realisasjon av aksjer som er eid lenger enn fire år. Regelendringen vil videre stimulere til å betrakte et eierskap i en noe lengre tidshorison og motvirke tendensen til transaksjonsøkonomi.

16. ENDRINGER I LIGNINGSLOVEN OG SKATTELOVEN SOM FØLGE AV OPPRETTELSE AV ET AKSJONÆRREGISTER

16.1 Aksjonærregisteret

16.1.1 Sammendrag

BØR DET OPPRETTES ET AKSJONÆRREGISTER?

Regjeringen går inn for at det etableres et aksjonærregister for ligningsformål i skatteetatens regi.

Aksjonærregisteret vil være en sentral database under skatteetatens kontroll som inneholder informasjon om sentrale elementer i aksjers inngangsverdi. Andre enn skattyteren vil ikke få innsyn i opplysningene i databasen i større utstrekning enn det som følger av ligningslovens regler om taushetsplikt.

Etter Regjeringens oppfatning vil opprettelsen av et aksjonærregister medføre fordeler både for skattyterne og ligningsmyndighetene.

Aksjonærregisteret vil først og fremst yte viktig service for aksjonærene ved realisasjon. Gevinst- og tapsberegninger er nødvendigvis kompliserte og arbeidskrevende. Selv om registeret vil påføre selskaper, VPS og aksjonærene enkelte nye byrder i form av økt opplysningsplikt til myndighetene, represente-

rer den beregningshjelpen registeret legger til rette for, totalt sett, et viktig forenklingstiltak.

Opplysninger fra registeret vil også gi et bedre informasjonsgrunnlag om skattemessige forhold for skattyteren når han vurderer å selge aksjer, noe som igjen kan bidra til et mer velfungerende aksjemarked.

Når aksjegevinstbeskatningsreglene nødvendigvis er relativt kompliserte, er det påregnelig at det oppstår feil og mangler i en del av realisasjonsoppgavene. Regjeringen antar at et aksjonærregister vil bidra til mer korrekt skattlegging og til at aksjonærens rettssikkerhet og likebehandling ivaretas på en bedre måte enn i dag.

Aksjonærregisteret vil også lette ligningsmyndighetenes arbeid. Ligningsmyndighetene bruker i dag betydelige ressurser på å gjennomgå og rette opp realisasjonsoppgaver. Som en følge av den beregningshjelpen som aksjonærene tilbys gjennom aksjonærregisteret, må det antas at kvaliteten på realisasjonsoppgavene som ligningsmyndighetene mottar, forbedres. Dette vil legge til rette for en mer effektiv utnyttelse av ligningsmyndighetenes ressurser.

En samlet database med grunnlagsopplysninger knyttet til aksjeerverv vil videre kunne bli en viktig informasjonskilde i ligningsmyndighetenes kontrollarbeid. Det må antas at bedre kontrollmuligheter vil føre til større likebehandling av aksjonærer ved at det blir vanskeligere å unndra aksjegevinster fra beskatning. Det må også antas at feil både i skattyternes favør og ufavør lettere kan oppdages og bli rettet opp som følge av de kontrollmuligheter aksjonærregisteret legger til rette for.

Aksjonærregisteret vil endelig være et viktig skritt mot automatisering av ligningen også i forhold til aksjegevinstbeskatningen. På lengre sikt er det naturlig å se for seg at opplysninger fra registeret vil kunne tas direkte inn i den forhåndsutfylte selvangivelsen. Dette vil i så fall innebære en ytterligere forenkling for aksjonærene.

Gode grunner kan tale for å la grunnfondsbevis omfattes av aksjonærregisteret. Selv om grunnfondsbevis ikke vil kunne omfattes fra og med oppstart, tar Regjeringen sikte på å arbeide videre med problemstillingen.

DRIFTSSTART

Det ble i høringsnotatet lagt til grunn at aksjonærregisteret skulle settes i drift fra 1. januar 2004. Regjeringen slutter seg ikke til forslaget fra flere høringsinstanser om å utsette etableringen av aksjonærregisteret til etter at Stortinget har behandlet forslagene fra Skauge-utvalget. Uavhengig av hvilken beskatningsmodell som velges for fremtiden, vil det være behov for å etablere ordninger som i ulik grad holder rede på sentrale elementer i aksjers inngangsverdi. De forslagene som Skauge-utvalget tar

opp, baserer seg på kostpris som grunnlag for aksjegevinstbeskatningen. Dette forsterker - ikke svekker - behovet for et aksjonærregister. Men behovet er også klart til stede i dagens skattesystem. Regjeringen foreslår derfor at aksjonærregisteret settes i drift fra 1. januar 2004.

PERSONVERNMESSIGE SPØRSMÅL

Ytterligere innhenting av ligningsopplysninger i forbindelse med opprettelsen av aksjonærregisteret vil medføre at ligningsmyndighetene vil behandle flere personopplysninger enn tidligere. Opprettelsen av aksjonærregisteret vil også medføre at opplysninger om aksjonærer vil systematiseres på en annen måte enn tidligere ved at opplysningene samles og behandles i den registerløsningen som er valgt. Opplysningene i aksjonærregisteret vil som andre ligningsopplysninger være taushetsbelagt etter ligningsloven § 3-13.

Behandlingen av opplysningene omfattes av personopplysningslovens virkeområde, jf. personopplysningsloven § 3 bokstav a, jf. § 2 nr. 1-3.

Forholdet til personopplysningsloven ble ikke tatt opp særskilt i høringsnotatet. Datatilsynet hadde enkelte merknader knyttet til de personvernrettslige spørsmålene som opprettelsen av aksjonærregisteret reiser.

Etter Regjeringens oppfatning vil behandlingen av opplysningene som inngår i aksjonærregisteret være ordinær ligningsbehandling. Ved å legge opplysningene inn i et register vil opplysningene kunne behandles maskinelt. Plikten til å gi opplysningene hjemles i ligningsloven.

Det følger av personopplysningsloven § 8 at personopplysninger bare kan behandles dersom ett av de nærmere angitte behandlingsgrunnlag foreligger. Et av behandlingsgrunnlagene er at det er fastsatt i lov at det er adgang til den aktuelle behandlingen av opplysningene. Innsamlingen av opplysningene til aksjonærregisteret har hjemmel i ligningsloven og således behandlingsgrunnlag i personopplysningsloven § 8.

Behandlingen av opplysningene anses å være en del av skatteetatens behandlinger som allerede er innmeldt til Datatilsynet.

Departementet har vært i kontakt med Datatilsynet etter at de sendte sin høringsuttalelse. Etter enkelte avklaringer har Datatilsynet ikke merknader til at innsamlingen av opplysningene til aksjonærregisteret har sitt behandlingsgrunnlag i ligningsloven.

OPPLYSNINGENE I REGISTERET

Regjeringen finner ikke å kunne legge opp til spesifikke kontroller av de opplysningene som inntas i aksjonærregisteret. Selv om det blir etablert en del automatiske kontrollrutiner vil registeret kunne inneholde data med feilkilder. Dette er en viktig begrens-

ning i løsningen idet et register i skatteetaten helst bør være pålitelig fra starten av uten behov for senere kvalitetssikring. Teoretisk sett kunne man tenke seg ordninger der ligningsmyndighetene foretok en foreløpig ligningsbehandling av dataene før de ble registrert. Regjeringen vil ikke foreslå en slik løsning. En ordning med foreløpig kontroll av data når de registreres vil nødvendigvis være ressurskrevende og vil bryte med dagens system for beskatning av aksjegevinster og tap. Det er først ved realisasjon av aksjene det er grunnlag for å ta stilling til hvilke forhold som eventuelt bør undersøkes nærmere. På denne bakgrunn bør også aksjonærens plikt til å oppbevare dokumentasjon om aksjeerverv videreføres selv om det opprettes et aksjonærregister.

16.1.2 Komiteens merknader

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Kystpartiet, slutter seg til Regjeringens vurderinger og forslag.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Kystpartiet viser til høringsuttalelsene fra NHO, Bedriftsforbundet, HSH, NARF og Den norske revisorforening vedrørende tidspunktet for oppstart av registeret.

Disse medlemmer slutter seg til disse høringsinstansers innvendinger, og mener således at oppstart av registeret bør utsettes til Stortinget har behandlet Regjeringens melding om skattepolitikken basert på Skauge-utvalgets innstilling.

16.2 Endringer i reglene om opplysningsplikt

16.2.1 Aksje- og allmennaksjeselskapers opplysningsplikt om aksjonærer mv.

16.2.1.1 SAMMENDRAG

Regjeringen er kommet til at opplegget i høringsnotatet - hvor VPS skulle pålegges å rapportere opplysninger om selskaper og aksjonærer som selskapene i dag ikke har plikt til å rapportere til VPS - ikke er hensiktsmessig. Regjeringen går i stedet inn for at plikten til å rapportere slike opplysninger til bruk i aksjonærregisteret, pålegges selskapene direkte. VPS vil likevel få plikt til å rapportere til aksjonærregisteret de opplysningene som selskapene er pålagt å rapportere til VPS.

Nye opplysninger som selskapene skal rapportere til aksjonærregisteret, kan være aktuelle på følgende områder:

- Stiftelse, fusjoner og fisjoner, nyemisjoner og spleis og splitt av aksjer. Her må selskapene i noe større grad enn i dag gi opplysninger om hvilken type transaksjon eller hendelse som har foregått.
- Årets endringer i aksjekapital og overkurs rap-

portert med tidspunkt og endringer. Hittil har selskapene rapportert om kapitalforholdene ved årsskiftet. Aktuelle hendelser er økning av pålydende (ved fondsemisjon og nyemisjon), nedsettelse av pålydende (ved dekning av tap, utbetaling til aksjonærene eller ved fisjon) samt utbetaling fra overkursfond (ved tilbakebetaling til aksjonærene).

- Endringer i aksjonærsammensetningen og den enkelte aksjonærs beholdning i løpet av året, herunder opplysninger knyttet til den enkelte aksjonær i forbindelse med hendelser som nevnt ovenfor. Hittil har selskapene rapportert om forholdene ved årsskiftet.

Regjeringen har fått opplyst at VPS vil kunne tilby en ordning der de nye opplysningene de VPS-registrerte selskapene skal rapportere, kan formidles fra VPS til aksjonærregisteret på vegne av selskapene. For selskaper som velger å benytte seg av et slikt tilbud, vil merbelastningen knyttet til rapporteringen bli begrenset og ikke større enn det som ble antydnet i høringsnotatet.

Regjeringen legger til grunn at de nye opplysningene som vil kreves i forbindelse med opprettelsen av aksjonærregisteret, er opplysninger som gjelder forhold som bare oppstår høyst noen få ganger i løpet av "levetiden" til et selskap som ikke er registrert i VPS. Den utvidede opplysningsplikten som foreslås vil derfor - i praksis - få relativt liten betydning for slike selskaper.

Regjeringen er kommet til at det i ligningsloven § 6-11 bør presiseres hvilke nye opplysninger som skal rapporteres fra selskapene for bruk i aksjonærregisteret. Det vises til Regjeringens lovutkast.

Etter skatteloven § 10-34 tredje ledd skal et selskap sende melding om omfordeling til ligningsmyndighetene. Etter skatteloven § 10-34 fjerde ledd skal selskapet sende melding til aksjonærene om de årlige endringene av aksjens inngangsverdi, samt om omfordeling og retting av tidligere års reguleringsbeløp. Er selskapet registrert i VPS, kan melding sendes av VPS.

På bakgrunn av de opplysninger som selskapene (eventuelt via VPS) etter forslaget skal rapportere til ligningsmyndighetene som følge av opprettelsen av aksjonærregisteret, vil det ikke lenger være behov for særskilt melding om de forhold som omfattes av skatteloven § 10-34 tredje og fjerde ledd til ligningsmyndighetene eller aksjonærene. Dette vil bli ivare tatt gjennom rapporteringen til aksjonærregisteret og gjennom de oppgaver ligningsmyndighetene sender ut til aksjonærene.

Regjeringen foreslår derfor at det gjøres unntak fra rapporteringsplikten etter skatteloven § 10-34 tredje og fjerde ledd for selskaper som omfattes av

forslaget til ligningsloven § 6-11 nr. 1-3. Det vises til Regjeringens lovutkast.

16.2.1.2 KOMITEENS MERKNADER

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag.

16.2.2 *Verdipapirregistres rapporteringsplikt om investorer mv.*

16.2.2.1 SAMMENDRAG

Regjeringen går inn for at verdipapirregistres rapporteringsplikt etter ligningsloven § 6-5 utvides noe. Utvidelsen er begrenset til å omfatte selskapets kapitalforhold og endringer i dette, herunder årsak til endringen. De nye opplysningene som skal rapporteres, er opplysninger som selskapene allerede er pålagt å gi til VPS.

Regjeringen er kommet til at det i ligningsloven § 6-5 bør presiseres hvilke opplysninger som skal rapporteres. Det vises til Regjeringens lovutkast.

Regjeringen legger til grunn at meglerforetakene også i fremtiden vil rapportere opplysninger om kostpris frivillig til VPS. Regjeringen foreslår derfor at det ikke gis noen særskilt pliktregel om dette nå. Spørsmålet om å pålegge meglerforetakene slik plikt, kan eventuelt vurderes når man har vunnet erfaring med aksjonærregisteret.

16.2.2.2 KOMITEENS MERKNADER

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag.

16.2.3 *Skattyters opplysningsplikt om egne forhold*

16.2.3.1 SAMMENDRAG

Regjeringen legger ikke opp til at aksjonæren skal ha noen plikt til å gi opplysninger til aksjonærregisteret før han realiserer aksjer. Aksjeeiere vil likevel ha en klar egeninteresse i at opplysningene i aksjonærregisteret er oppdaterte slik at gevinstberegningen blir enklere når aksjer realiseres.

Aksjonærens plikt til å gi alle nødvendige opplysninger i forbindelse med beregning av gevinst eller tap ved realisasjon, vil fortsatt bestå.

Som følge av at skattyter ikke får noen plikt til å gi opplysninger til aksjonærregisteret før aksjene realiseres, ser Regjeringen etter en fornyet vurdering ikke behov for en særskilt regel om oppfordring til å gi opplysninger til aksjonærregisteret. Ligningsmyndighetene kan uansett oppfordre aksjonæren til å komme med opplysninger. Dersom aksjonæren ikke gir opplysninger til ligningsmyndighetene før realisasjon, vil det ikke være grunnlag for sanksjoner.

16.2.3.2 KOMITEENS MERKNADER

Komiteen slutter seg til Regjeringens vurdering.

16.2.4 *Innhenting av historiske opplysninger til aksjonærregisteret*

16.2.4.1 SAMMENDRAG

For aksjer som erverves i løpet av 2003 vil registeret inneholde opplysninger om aksjenes skattemessige inngangsverdi. Innhenting av opplysningene vil skje gjennom den ordinære rapporteringen av opplysningene fra selskapene VPS og aksjonærene for inntektsåret 2003.

Selskapene vil bli bedt om å gi opplysninger om ervervstidspunkt for de aksjonærene som eide aksjer pr. 1. januar 2003. Hvis den enkelte aksjonær har ervervet aksjer i selskapet i flere omganger, vil selskapet bli bedt om å opplyse ervervstidspunkt og antall aksjer for hvert erverv. For innhenting av ervervstidspunkt gjelder en viktig begrensning. Hvor det har funnet sted en selskapsomdanning, f. eks. fusjon eller fisjon, vil det ikke innhentes opplysninger lenger tilbake enn den siste selskapsomdannelsen.

Jo lenger tilbake i tid selskapet gir opplysninger, desto bedre informasjon vil aksjonærregisteret kunne gi den enkelte aksjonær. Dersom det gis opplysninger tilbake til 1. januar 1989, vil det være mulig å foreta en maskinell behandling av oppregulerte inngangsverdier fra skattereformen i 1992. Dersom selskapene ikke gir opplysninger om ervervsdato, vil det ikke kunne foretas en korrekt RISK-beregning på den enkelte aksjonærs hånd.

For VPS-registrerte selskaper har VPS lagt til rette for at rapporteringen kan skje gjennom VPS. Selskaper som ikke er registrert i VPS må rapportere opplysningene på egen hånd. Regjeringen ser at dette kan fremstå som en utfordring for mange selskaper. Dette gjelder særlig de som ikke er registrert i VPS. Det foreslås derfor at den sistnevnte gruppen gis en noe utvidet rapporteringsfrist.

Ved Skattedirektoratets årlige utsendelse av RISK-opplysninger til selskapene i januar 2003 ble selskapene anmodet om å kontrollere opplysningene i RISK-registeret. Selskapene ble særlig anmodet om å kontrollere opplysningene om justeringsfaktor. Noen ytterligere oppfølging fra selskapene for så vidt gjelder RISK-opplysninger, vil det ikke bli anmodet om.

Regjeringens opplegg innebærer at aksjonæren selv som utgangspunkt skal rapportere kostpris til aksjonærregisteret, selv om VPS for selskaper som er registrert der har disse opplysningene. Rapportering av kostpris er frivillig. Aksjonæren vil likevel ha en egeninteresse i å rapportere slike opplysninger slik at

aksjonærregisteret kan yte best mulig beregningshjelp.

16.2.4.2 KOMITEENS MERKNADER

Komiteen slutter seg til Regjeringens vurdering.

16.2.5 *Tidspunkt for innlevering av oppgaver*

16.2.5.1 SAMMENDRAG

Ved fastsettelse av fristen for innlevering av oppgaver til aksjonærregisteret må det blant annet tas hensyn til at opplysningene - etter at de er rapportert til registeret - skal registreres og bearbejdes før de forelegges skattyteren i en beholdningsoppgave som skal vedlegges selvangivelsen. Den tidligste frist for innlevering av selvangivelse er som kjent 28. februar. Dersom forslaget om ny årssyklus for næringsdrivende vedtas, vil denne fristen kunne forskyves.

I og med at aksjonæren må gi sin eventuelle tilbakemelding på de tilsendte opplysningene sammen med selvangivelsen, må aksjonærregisteroppgaven sendes til aksjonæren i god tid før selvangivelsesfristen. Etter en fornyet vurdering er Regjeringen kommet til at det er praktisk mulig å forskyve oppgavefristen til 31. januar dersom forslaget til ny årssyklus for næringsdrivende vedtas. Dersom forslaget til ny årssyklus ikke vedtas, vil fristen bli 20. januar. Disse fristene samsvarer for øvrig med fristen for en rekke andre ligningsoppgaver som skal inn i skatteetatens databaser.

Når det gjelder rapportering av historiske opplysninger, legges det opp til at VPS-registrerte selskaper skal gi de aktuelle opplysningene innen de samme frister som gjelder for innlevering av øvrige oppgaver til aksjonærregisteret. For selskaper som ikke er registrert i VPS, foreslår Regjeringen at rapporteringsfristen settes til 31. mai 2004. Dette innebærer at registeret i første driftsår ikke vil inneholde fullstendige opplysninger om aksjer i selskaper som ikke er registrert i VPS.

Tidspunktet for innlevering av oppgaver vil bli nærmere regulert i forskrift.

16.2.5.2 KOMITEENS MERKNADER

Komiteen slutter seg til Regjeringens vurdering.

16.2.6 *For sent eller ikke leverte ligningsoppgaver fra verdipapirregistre og selskaper*

16.2.6.1 SAMMENDRAG

Det følger av ligningsloven § 10-8, jf. § 6-16 bokstav c at for sen innlevering av kontrolloppgaver etter ligningsloven §§ 6-5 og 6-11 kan sanksjoneres

med gebyr. Utfyllende regler er gitt i forskrift 22. januar 1991 nr. 57 om gebyr ved for sent eller ikke leverte ligningsoppgaver.

Regjeringen legger til grunn at de regler som allerede finnes på området, er tilstrekkelige, og foreslår derfor ingen endringer i sanksjonsreglene.

16.2.6.2 KOMITEENS MERKNADER

Komiteen slutter seg til Regjeringens vurdering.

16.2.7 *Økonomiske og administrative konsekvenser*

16.2.7.1 SAMMENDRAG

Den noe utvidede opplysningsplikten omfatter blant annet innberetning av opplysninger om endringer i aksjonærstrukturen, kapitalutvidelser og nedsettelser, innløsning av enkeltaksjer, fusjon og fisjon og opplysninger om skattemessig og regnskapsmessig innbetalt aksjekapital og overkurs.

For VPS-registrerte selskaper vil merbelastningen ikke bli særlig stor i og med at opplysningene kan rapporteres via VPS.

For selskaper som ikke er registrert i VPS vil utvidelsen også få mindre praktisk betydning. De nye opplysningene som skal rapporteres, gjelder i det vesentligste forhold som relativt sjelden oppstår i slike selskaper.

I dag gir aksjeselskaper opplysninger om alle aksjonærer ved siste årsskifte, herunder om samlet utbytte utdelt i løpet av året. På selskapsnivå gis det opplysninger om samlet aksjekapital, antall aksjer, pålydende og samlet utdelt utbytte.

Den belastningen som aksjonærene får ved å gjennomgå beholdningsoppgaven fra aksjonærregisteret det enkelte år, vil erstatte den belastningen aksjonærene uansett ville hatt ved realisasjon av aksjene.

Regjeringen er kjent med at en viktig årsak til skattyternes kontakt med ligningskontoret før innlevering av selvangivelse, er utfordringer knyttet til utfylling av realisasjonsoppgave for aksjer. Under ligningsbehandlingen oppdages det ofte feil ved aksjonærenes angivelse av RISK-beløp. Aksjonærenes innberetning av gevinst eller tap ved realisasjon vil bli forenklet ved at aksjonærene får hjelp til beregning av inngangsverdiene på aksjer i form av et utkast til realisasjonsoppgave. Dersom aksjonæren kontrollerer de tallene som legges inn i registeret underveis, vil det være mulig å legge det tilsendte utkastet til realisasjonsoppgave med tilleggsopplysninger om salgsvederlag ved selvangivelsen.

For at aksjonærregisteret skal kunne gi bistand ved beregning av inngangsverdi for aksjer som er ervervet før oppstart av registeret, er det nødvendig med en del historiske data. Dette vil medføre noe ek-

strabelastning for selskapene og aksjonærene i forbindelse med oppstart av registeret.

Etter Regjeringens oppfatning er det vanskelig å komme med noen tallmessig analyse av selskapenes og aksjonærenes kostnader og besparelser som følge av opprettelsen av aksjonærregisteret.

Det er anslått at kostnader til drift av et aksjonærregister vil bli om lag 13,5 mill. kroner årlig. Kostnadene vil i hovedsak påløpe til drift av løsningen i en sentral enhet og porto til utsending av materiale til selskap, VPS og aksjonærer. Det er antatt at nytteverdien for ligningsmyndighetene vil utligne belastning ved innlegging av tilleggsopplysninger og endringer fra aksjonærene. Det er forutsatt at skatteetaten må dekke kostnadene til drift av løsningen innenfor egen ramme.

Arbeidet med utvikling av aksjonærregisteret startet opp i november 2001. Frem til oppstart i 2004 vil skatteetaten arbeide med å klargjøre til drift ved å registrere data, opplæring og å utarbeide rutinebeskrivelser. Pr. 15. november 2002 har det påløpt om lag 29 mill. kroner til prosjektet, og totale prosjekt-kostnader er anslått til om lag 50 mill. kroner.

16.2.7.2 KOMITEENS MERKNADER

Komiteen tar dette til orientering.

17. FORSLAG TIL ENDRINGER I NEMNDSSTRUKTUREN I LIGNINGSFORVALTNINGEN

17.1 Nemndsstrukturen

17.1.1 *Sammendrag*

Etter omorganisering av ligningsforvaltningen er antallet ligningskontorer og - distrikter redusert fra 435 til 99. Ni av disse ligningsdistriktene dekker kun én kommune, mens de øvrige dekker fra to til åtte kommuner. De fleste ligningskontorene vil derfor ligne skattytere i flere kommuner. Det er fremdeles en ligningsnemnd og en overligningsnemnd i hver kommune, og dette innebærer at de fleste ligningskontorene har flere sett med ligningsnemnder og overligningsnemnder å forholde seg til, i noen tilfeller opptil åtte sett, altså opptil 16 nemnder for det enkelte ligningskontor.

Etter omorganiseringen av ligningsforvaltningen medfører dagens nemndsstruktur store administrative utfordringer for ligningskontorene. De fleste ligningsdistriktene omfatter flere kommuner, og det enkelte ligningskontor må derfor planlegge og avvikle nemndsmøter for flere nemnder enn tidligere. Dette innebærer økt tidsforbruk i forbindelse med beramning av møter, innkalling av nødvendige varamenn, fordeling og utsending av saker til medlemmene i de respektive nemnder og administrering av møte- og

reisegodtgjørelser. I tillegg medgår mye tid til reise og deltakelse i nemndsmøtene.

En annen konsekvens av dagens nemndsstruktur er at mange nemnder har et fåtall saker til behandling og dermed sjelden nemndsmøter. Dette forholdet skyldes ikke omorganiseringen av ligningskontorene, men det forhold at mange kommuner har et lavt innbyggertall og få ligningsklager. Basert på erfaringer og tallmateriale innhentet fra et representativt utvalg ligningskontorer, har Skattedirektoratet i en rapport konkludert med at det er et markert skille med hensyn til antall nemndsmøter og antall saker for nemndene i kommuner med henholdsvis flere eller færre enn 10 000 innbyggere. Direktoratet viser også til at det tar lengre tid å få behandlet en klage i en liten kommune enn i en stor kommune. Direktoratet påpeker dessuten at det kan være vanskelig for nemndsmedlemmer i små kommuner å opparbeide den nødvendige kunnskap og erfaring, og at det er store ulikheter i nemndenes behandling av likeartede saker.

For å avhjelpe de uheldige konsekvenser av dagens nemndsstruktur har Skattedirektoratet foreslått å redusere antallet nemnder slik at det blir en ligningsnemnd og en overligningsnemnd i hvert distrikt. Direktoratet peker på at en slik endring vil innebære at ligningskontorene vil bruke mindre tid og ressurser til å administrere nemndene og at de fleste nemnder vil få et større antall saker til behandling.

Regjeringen ser det som viktig at ligningsnemndene organiseres slik at hensynet til korrekte ligningsavgjørelser og ensartet ligningspraksis ivaretas. Regjeringen mener derfor at Skattedirektoratets forslag til endringer i nemndsstrukturen har gode grunner for seg. Ved å få flere saker til behandling vil nemndsmedlemmene få et bredere erfaringsgrunnlag og dermed økt kompetanse. Kombinert med muligheten for et bedre og mer målrettet opplæringstilbud til nemndsmedlemmene vil dette sikre god kvalitet på nemndenes arbeid. Færre nemnder vil dessuten bedre ivareta hensynet til en ensartet behandling av skattytere som sogner til samme ligningskontor.

En endring i nemndsstrukturen i tråd med direktoratets forslag vil også ivareta hensynet til en god utnyttelse av ligningsforvaltningens ressurser. Ligningskontorene vil få langt færre nemnder å administrere, og planlegging og gjennomføring av nemndsmøter vil derfor kreve mindre ressurser. Med flere saker per nemnd vil nemndene kunne sammenkalles oftere, og det vil bli enklere å oppfylle kravene til saksbehandlingstid i Skatteetatens Serviceerklæring.

En reduksjon i antall ligningsnemnder vil innebære en betydelig større saksmengde for enkelte nemnder. Nemndene skal i utgangspunktet treffe avgjørelser i møte hvor minst halvparten av medlemmene er til stede, men da nemndene i store kommuner vanskelig kan overkomme å behandle alle saker i

samlet nemnd, åpner loven for at lignings- og overligningsnemnda med fylkesmannens godkjenning kan dele seg i avdelinger ved behandling av enkeltsaker, jf. ligningsloven § 3-10 nr. 2 og 3. Regjeringen antar at behovet for avdelingsvis behandling vil øke dersom nemndene skal behandle saker for et større distrikt og foreslår derfor at denne muligheten viderføres.

Regjeringen fremmer forslag til endring i ligningsloven § 2-1 nr. 1 slik at det fremgår at det skal være en ligningsnemnd og overligningsnemnd for hvert ligningskontor.

17.1.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag.

17.2 Valg av nemndsmedlemmer

17.2.1 Sammendrag

Etter ligningsloven § 2-1 nr. 2 skal ligningsnemnda bestå av en leder og fire andre medlemmer som alle velges av kommunestyret. Også overligningsnemndas fire medlemmer velges av kommunestyret, mens overligningsnemndas leder velges av fylkestinget, jf. § 2-1 nr. 3.

Skattedirektoratet har skissert tre mulige modeller for oppnevning av medlemmer til lignings- og overligningsnemnder som dekker flere kommuner. En mulig modell er at fylkestinget oppnevner medlemmene blant de kandidater som foreslås av de aktuelle kommunestyre. En slik løsning er valgt for oppnevning av skjønnsmenn, jf. lov 1. juni 1917 nr. 1 om skjønn og ekspropriasjonssaker (skjønnsprosessloven) § 14 første ledd. En annen mulighet er at kommunene i ligningsdistriktet i fellesskap blir enige om hvem som skal oppnevnes. En tredje mulighet er at oppnevning av nemndsmedlemmene legges til et forvaltningsorgan som departementet eller fylkesmannen, slik som ved oppnevning av fylkesnemnda for sosiale saker, jf. lov 13. desember 1991 nr. 81 om sosiale tjenester § 9-2.

Skattedirektoratet anbefaler at medlemmer til lokale nemnder som omfatter flere enn én kommune velges av fylkestinget, men slik at tinget må velge blant de kandidater som foreslås av de berørte kommunestyre. Nemnder som omfatter kun én kommune foreslås oppnevnt av kommunestyret. I sin vurdering har Skattedirektoratet blant annet lagt vekt på at valg av de lokale nemndene bør gjennomføres på en effektiv måte etter klare retningslinjer og som et ledd i de folkevalgte organers myndighetsutøvelse.

Regjeringen er av den oppfatning at nemndenes rolle og organisering, herunder hensiktsmessigheten ved dagens system med klagenemnder på fire nivåer, bør undergis en omfattende vurdering. Regjeringen vil senere komme tilbake til Stortinget med en slik bredere gjennomgang.

Etter Regjeringens syn er det naturligst å vurdere innslaget av folkevalgt representasjon i nemndene som ledd i denne mer omfattende gjennomgang. Regjeringen vil derfor ikke vurdere spørsmålet om nemndsmedlemmenes politiske tilknytning nå, men legger til grunn at medlemmer til ligningsnemndene fremdeles skal oppnevnes av folkevalgte organer. Disse organene har allerede i dag adgang til å legge vekt på faglige kvalifikasjoner ved valg av nemndsmedlemmer.

Etter Regjeringens forslag til endringer i nemndsstrukturen vil de fleste ligningsnemnder og overligningsnemnder behandle klager og endringssaker vedrørende skattytere i flere kommuner. Det vil da ikke være naturlig at nemndsmedlemmene velges av kommunestyrene. Regjeringen støtter direktoratets forslag og foreslår at kompetansen til å velge medlemmer til ligningsnemndene og overligningsnemndene for ligningsdistriktene i fylket tillegges fylkestinget. Der ligningsdistriktet kun omfatter en kommune, finner Regjeringen det hensiktsmessig at nemndsmedlemmene velges av kommunestyret slik som etter gjeldende rett.

Regjeringen mener at fylkestinget ikke bør stå fritt ved valg av nemndsmedlemmer, men må velge mellom kandidater foreslått av kommunestyrene i det enkelte ligningsdistrikt. Kommunestyret antas å ha bedre forutsetninger enn fylkestinget til å plukke ut kvalifiserte personer, og kommunene vil på den måten få en viss innflytelse med hensyn til nemndenes sammensetning. Av hensyn til kravet om representasjon av begge kjønn i offentlige utvalg mv. foreslår Regjeringen at hvert kommunestyre skal foreslå minst to medlemmer til hver nemnd, ett av hvert kjønn. Der ligningsdistriktene kun omfatter to kommuner, må hvert kommunestyre foreslå minst tre medlemmer slik at det totale antall på fem medlemmer i hver nemnd kan oppnås. Regjeringen viser til forslag til lovtekst i § 2-1 nr. 2 og nr. 3.

Bortsett fra bestemmelsene i ligningsloven § 2-5 om utelukkingsgrunner og § 2-6 om tjenesteplikt og fritaksgrunner, oppstiller loven ingen formelle kvalifikasjonskrav til medlemmer i ligningsnemnder og overligningsnemnder. Det følger imidlertid av forarbeidene til loven at nemndene bør settes sammen av kvalifiserte personer med innsikt i de fremtredende næringer i kommunen.

Etter Regjeringens mening er det viktig at nemndsstrukturen sikrer tilfredsstillende rettssikkerhet for skattyterne og at den gir et best mulig grunnlag for ensartede og riktige ligningsavgjørelser. Regelverket på skatteområdet er til dels svært komplisert, og Regjeringen ser det derfor som viktig at noen av medlemmene i hver nemnd innehar juridisk og økonomisk kompetanse. Faglige kvalifikasjoner kombinert med et større antall saker til behandling vil

gi nemndene et bedre grunnlag for å vurdere ligningskontorenes innstillinger til vedtak og ta selvstendig stilling til sakene. Etter Regjeringens syn vil dette i seg selv medføre at den folkevalgte kontroll med forvaltningen blir mer reell.

I tillegg til juridisk og økonomisk kompetanse er det etter Regjeringens syn også behov for nemnsmedlemmer med lokalkunnskap. Med lokalkunnskap menes først og fremst generell innsikt og kunnskap om arbeids- og næringsliv, befolkning og boligmasse, geografi og kommunikasjonsnett i distriktet. Lokalkunnskap i form av detaljkunnskap om enkeltskattytere vil kunne føre til forskjellsbehandling og vil derfor ha mindre betydning.

Regjeringen finner ikke grunn til å stille formelle krav til nemnsmedlemmenes kvalifikasjoner, men peker på viktigheten av at fylkestinget sørger for en balansert representasjon i nemndene slik at hensyene til faglige kvalifikasjoner og lokalkunnskap ivaretas og kravene til kjønnsfordeling oppfylles.

Opplysninger fra Skattedirektoratet viser at 31 av totalt 99 ligningsdistrikter omfatter flere enn fem kommuner. Etter gjeldende rett består både ligningsnemnda og overligningsnemnda av fem medlemmer, hvorav en leder. Ved en reduksjon i antallet nemnder slik at hver nemnd omfatter et ligningsdistrikt, vil det der ligningsdistriktet dekker flere kommuner enn fem, ikke være mulig at alle kommunene er representert i nemnda. Etter Regjeringens syn er det ikke nødvendig at antall nemnsmedlemmer er like stort som antallet kommuner som nemnda skal betjene. Regjeringen antar at fem medlemmer i hver nemnd normalt vil sikre den nødvendige kunnskap og kompetanse i nemndene. Dessuten vil Regjeringen peke på at ligningsloven § 2-1 nr. 4 åpner for at kommunestyret med fylkesmannens godkjenning kan bestemme at ligningsnemnda skal ha et annet ulike antall medlemmer og at overligningsnemnda skal ha et annet like antall medlemmer enn etter hovedregelen. Begrunnelsen for denne bestemmelsen er at et høyere antall nemnsmedlemmer vil kunne være nødvendig for å gjennomføre avdelingsvis behandling i de største kommunene, jf. § 3-10 nr. 2 og 3. Regjeringen foreslår at bestemmelsen endres, slik at fylkestinget etter fylkesmannens godkjenning kan bestemme at enkelte nemnder skal ha et annet ulike antall nemnsmedlemmer enn fem dersom særlige behov gjør det nødvendig. I tillegg foreslås at § 2-1 nr. 4 første punktum oppheves, da ingen av de nye ligningsdistriktene bortsett fra Svalbard vil ha færre enn tre tusen innbyggere.

Etter ligningsloven § 2-1 nr. 3 kan lederen for overligningsnemnda samtidig være medlem av et ligningsorgan i en annen kommune. Bestemmelsen åpner for felles leder i flere overligningsnemnder, og begrunnelsen er at man da kan få en erfaren og kyn-

dig nemndsleder også i små kommuner med et lite antall saker til behandling. Etter forslaget til ny nemndsstruktur vil de fleste overligningsnemnder få et større antall saker til behandling, og de fleste lederne vil oppnå den nødvendige erfaring og kompetanse. Behovet for felles leder i flere overligningsnemnder synes derfor å bli mindre. Regjeringen foreslår likevel å videreføre bestemmelsen slik at det kan velges felles leder dersom dette anses mest hensiktsmessig.

17.2.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag.

17.3 Takstutvalgene

17.3.1 Sammendrag

Det er i dag et takstutvalg i hver kommune. Hvert takstutvalg består av en leder og to medlemmer som alle velges av kommunestyret. Takstutvalgets oppgave er å gi forslag om verdsetting etter anmodning fra ligningskontoret ligningsnemnda eller overligningsnemnda, jf. ligningsloven § 7-3. Det er i forarbeidene forutsatt at anmodningene først og fremst vil gjelde fast eiendom, men departementet åpner også for at ligningsmyndighetene kan be takstutvalget verdsette andre betydelige formuesobjekter som ikke er fast eiendom, f.eks. varebeholdninger og større lystbåtfartøyer, jf. Ot.prp. nr. 29 (1978-1979) side 96.

Opplysninger som Skattedirektoratet har innhentet, viser at de lokale takstutvalgene benyttes svært sjelden. Direktoratet antar at behovet for bistand i verdsettelsesspørsmål avhjelpest på andre måter, f.eks. ved engasjement av eksterne sakkyndig bistand eller ved at nemndene avgjør verdsettelsesspørsmål på egen hånd. Dette fører til at utvalgene får et lite erfaringsgrunnlag, og direktoratet viser til at det dermed vil være tryggere og mer rettferdig overfor skattyter å engasjere eksterne sakkyndige i kompliserte saker. På denne bakgrunn foreslår Skattedirektoratet at ordningen med lokale takstutvalg avvikles.

Regjeringen er enig i Skattedirektoratets vurderinger og støtter forslaget om å avvikle takstutvalgene i hver kommune. Etter Regjeringens syn er det lite hensiktsmessig å belaste kommunestyrene med å velge medlemmer til et utvalg som ikke er i bruk. Regjeringen vil dessuten peke på at ligningsmyndighetene kan engasjere sakkyndig bistand til saksforberedelsen på alle trinn, jf. ligningsloven § 2-9 nr. 2. Det antas derfor at hensynet til korrekt verdsetting ivaretas på en tilfredsstillende måte.

I tillegg til et takstutvalg i hver kommune er det også et takstutvalg i hvert fylke, jf. ligningsloven § 2-2 nr. 1. Formålet med fylkestakstutvalgene er å samordne takstprinsipper og takstnivå for hele fylket. Fylkestakstutvalgets takster skal derfor være veiledende for takstutvalgene i kommunen, lignings-

nemndene og fylkesskattekontoret. Utvalgene skal gi forslag til verdsetting etter anmodning fra fylkesskattekontoret eller fylkesskattenemnda, jf. § 7-4. Det antas i forarbeidene til bestemmelsen at slike takstanmodninger som regel vil være et resultat av og et ledd i fylkesskattekontorets alminnelige tilsyns- og veiledningsvirksomhet eventuelt i forbindelse med en foreliggende endringssak for fylkesskattenemnda, jf. Ot.prp. nr. 29 (1978-1979) side 97.

Skattedirektoratet foreslår at også denne ordningen avvikles, da slike takstutvalg, ifølge opplysninger fra fylkesskattekontorene, har vært brukt svært sjeldent. Ettersom ordningen ifølge det opplyste ikke har vært i bruk på lang tid, har Regjeringen ikke funnet det nødvendig å sende dette spørsmålet på en egen høring. Regjeringen støtter direktoratets vurderinger og foreslår ordningen med fylkestakstutvalg avviklet.

Regjeringen fremmer på denne bakgrunn forslag om endringer i ligningsloven § 2-1 nr. 1, § 2-2 nr. 1, § 2-5 første punktum, § 2-6 nr. 1, § 2-8 nr. 1 og § 2-9 nr. 2 slik at henvisningene til takstutvalg tas ut av disse bestemmelsene. Videre foreslås at § 2-1 nr. 5 og § 2-2 nr. 3 og nr. 4 om oppnevning av takstutvalgene i henholdsvis kommunen og fylket oppheves. I tillegg foreslås §§ 7-3 og 7-4 om takstutvalgenes oppgaver opphevet. Gjeldende § 7-5 blir dermed ny § 7-3.

17.3.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag.

17.4 Økonomiske og administrative konsekvenser

17.4.1 Sammendrag

Regjeringens forslag til endringer i nemndsstrukturen innebærer at antallet nemnder reduseres, slik at hvert ligningskontor får en ligningsnemnd og en overligningsnemnd å forholde seg til. For de ligningskontorene som i dag har flere nemnder å administrere, vil forslaget medføre besparelser i forbindelse med planlegging og avvikling av nemndsmøter. I tillegg vil forslaget føre til reduksjon i kostnadene til utsending av dokumenter og til utbetaling av møtegodtgjørelser, dekning av tapt arbeidsfortjeneste og reise- og diettgodtgjørelser. Regjeringen ser behov for at innsparinger som følge av forslaget kan bli brukt til å bedre opplæringstilbudet og oppfølgingen av medlemmene.

17.4.2 Komiteens merknader

Komiteen tar dette til orientering.

18. ENDRING I ÅRSSYKLUS FOR LIGNING AV NÆRINGSDRIVENDE

18.1 Forslag til ny selvangivelsesfrist for næringsdrivende

18.1.1 Hovedregel om selvangivelsesfrist

18.1.1.1 SAMMENDRAG

Gjeldende selvangivelsesfrist for næringsdrivende er innen utgangen av februar i året etter inntektsåret. I praksis gis det utsettelse både i enkelttilfeller og ved rammeavtale med regnskaps- og revisororganisasjonene. Rammeavtalen har som formål å forplikte de næringsdrivendes hjelpere til å levere inn oppgaver i tilstrekkelig omfang til at ligningsarbeidet går rasjonelt, samtidig som de selv oppnår nødvendig utsettelse. Avtalene forutsetter at revisorene/regnskapsførerne inngår egne avtaler med det enkelte ligningskontor om puljevis innlevering for de næringsdrivende som inngår i deres portefølje. Erfaringen viser at ordningen med puljevis innlevering ikke etterleves. De reelle innleveringstidspunktene er enda senere enn det som følger av puljeavtalene. Dette er noe av bakgrunnen for at gjeldende fristbestemmelser i ligningsloven § 4-7 har vært til vurdering.

Etter Regjeringens syn bør selvangivelsesfristen for næringsdrivende være bedre tilpasset næringslivets syklus for utarbeidelse av regnskaper. Fristen bør også være bedre tilpasset skatteetatens system for elektronisk innrapportering og behandling av selvangivelser og andre ligningsoppgaver fra næringsdrivende som er under utvikling (SLN-systemet), samt bidra til å realisere skatteetatens målsetning om økt innsats overfor næringsdrivende skattytere. Sistnevnte synes å forutsette en lengre og mer sammenhengende ligningsperiode. Gjeldende selvangivelsesfrist og årssyklusen for behandling av selvangivelsene som følger av denne fristen, sikrer heller ikke optimal ressursbruk hos ligningsetaten ved behandlingen av de næringsdrivendes selvangivelser. Hensynet til fremdriften av ligningsarbeidet og produksjon av et tidligere skatteoppgjør og hensynet til næringsdrivendes behov for romslige frister til å forberede innsendelse av ligningsoppgaver, trekker i forskjellig retning. Selvangivelsesfristen vil derfor være et kompromiss mellom de ulike hensynene. Etter Regjeringens syn bør selvangivelsesfristen for næringsdrivende settes til et tidspunkt som i betydelig grad reduserer behovet for å gi fristutsettelse og som samtidig både muliggjør et tidligere skatteoppgjør og sikrer ressursbruken i etaten.

Regjeringen foreslår derfor at ny hovedregel for selvangivelsesfristen for næringsdrivende settes til 31. mai i året etter inntektsåret.

Det vises til utkast til endring i ligningsloven § 4-7 nr. 1.

18.1.1.2 KOMITEENS MERKNADER

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag.

18.1.2 Utsatt selvangivelsesfrist for næringsdrivende som bistås av regnskapsfører eller revisor

18.1.2.1 SAMMENDRAG

På bakgrunn av erfaringene med dagens puljeordning antas det også etter forslaget om ny selvangivelsesfrist 31. mai å være et visst behov for å kunne gi utsettelse. Behovet for utsettelse vil imidlertid være betydelig redusert i forhold til gjeldende selvangivelsesfrist.

Etter Regjeringens oppfatning tillater den nye årssyklusen bare at det i begrenset grad gis fristutsettelse og at det enkelte ligningskontor er nærmest til å vurdere den konkrete fristutsettelsen og i hvilket omfang dette kan innvilges. Søknaden fra den enkelte regnskapsfører eller revisor må begrunnes og må gjelde navngitte klienter. Regjeringen antar at utsettelse av fristen først og fremst vil være aktuelt for klienter som ikke har levert regnskapsbilag eller har levert ufullstendige bilag til sin regnskapsfører/revisor. Utsettelsesadgangen må ikke praktiseres slik at den skal komme gjengangere til unnsetning år etter år. I slike tilfeller må regnskapsfører eller revisor vurdere å si fra seg oppdraget for vedkommende klient. Utsettelsesadgangen her vil også omfatte skattytere som leverer selvangivelse på papir. Regjeringen mener at det bør åpnes for en begrenset adgang til å gi utsettelse med innleveringen av selvangivelsen for klienter av regnskapsfører og revisor. Etter Regjeringens syn er det viktig at fristutsettelse ikke skaper problemer for produksjonen av skatteoppgjøret. Dette innebærer at fristutsettelsen ikke bare må begrenses i omfang, men også i tid. Regjeringen anbefaler at fristutsettelse etter søknad fra regnskapsfører og revisor kan gis med inntil en måned.

Det vises til utkast til ligningsloven § 4-7 nytt nr. 6.

18.1.2.2 KOMITEENS MERKNADER

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag.

18.1.3 Særskilt frist for innlevering av selvangivelse på papir

18.1.3.1 SAMMENDRAG

Gjeldende regler angir kun én innleveringsfrist for selvangivelse for næringsdrivende som praktiseres liberalt. Forslaget om ny hovedregel for selvangivelsesfrist for næringsdrivende er en tilpasning til flere viktige hensyn. Dels er det en tilpasning til innføringen av elektroniske systemer for levering og behandling av selvangivelser med vedlegg i skatteetaten (SLN), dels imøtekommes ønsker og behov hos

skattyterne og deres rådgivere og hjelpere som med forslaget vil få bedre tid til å forberede selvangivelse og andre ligningsoppgaver.

Regjeringen legger til grunn at en del næringsdrivende fortsatt i noen tid fremover vil levere selvangivelse med vedlegg i papirformat. For ligningsåret 2004 vil disse selvangivelsene bli behandlet manuelt og vil ikke bli lagt inn i samme system som skal behandle de elektroniske oppgavene (SLN). Det vil ta lengre tid å behandle papiroppgavene, og det vil være nødvendig med en tidligere innleveringsfrist. Som nevnt er det lagt til grunn at andelen papiroppgaver vil være synkende i årene som kommer. Skattedirektoratet mener at fristen for papiroppgaver bør settes så tidlig som 31. mars. Bakgrunnen for dette er at papiroppgavene bør være ferdig basislignet (dvs. undergitt grunnkontroll etter den nye årssyklusen) før 1. juni da arbeidet med de elektronisk leverte selvangivelsene starter.

Regjeringen viser til at oppstartsfasen for SLN kan være sårbar. Et risikodempende tiltak i en overgangsfase vil derfor være om selvangivelser på papir blir innlevert så tidlig at de fleste papiroppgavene er ferdig basislignet innen 1. juni. Regjeringen vil bemerke at det også i dag opereres med forskjellige frister for innlevering av selvangivelse. Skattedirektoratet mener videre at andelen som vil levere papiroppgave i 2004 vil være større enn tidligere antatt. Regjeringen legger til grunn at denne situasjonen vil være av forbigående art. Andelen papiroppgaver vil reduseres gradvis og vil trolig være nede i ca. 10 pst. i løpet av en 5-6 års periode.

Regjeringen viser til at behovet for en tidligere innleveringsfrist for papiroppgaver vil være tidsbegrenset og ha karakter av en overgangsordning. På denne bakgrunn foreslår Regjeringen at det i ligningsloven § 4-7 i nytt nr. 8 åpnes for at Skattedirektoratet kan bestemme at skattytere som leverer selvangivelse i papirformat, skal ha tidligere selvangivelsesfrist enn det som er foreslått som hovedregel i ligningsloven § 4-7 nr. 1. Tidligere frist enn utgangen av mars måned anses i denne forbindelse uaktuelt.

Det vises til utkast til ligningsloven § 4-7 nytt nr. 8.

18.1.3.2 KOMITEENS MERKNADER

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag.

18.1.4 Oljeskattekontoret og sentralskattekontorene

18.1.4.1 SAMMENDRAG

Ligningen ved sentralskattekontorene følger reglene i ligningsloven. Ligningen ved Oljeskattekontoret følger særskilte saksbehandlingsregler i petroleumsskatteoven i tillegg til ligningsloven som gjelder

der annet ikke følger av særlov. Gjeldende kompetansefordeling mellom Oljeskattekontoret og Oljeskattenemnda vil være vanskelig å forene med en ny årssyklus for næringsdrivende. Regjeringen går derfor inn for at forslaget til ny årssyklus skal gjelde for sentralskattekontorene, men ikke Oljeskattekontoret.

Hensynet til mer effektiv utnyttelse av elektroniske løsninger og bedre rammebetingelser for ligningsarbeidet og for næringslivet gjør seg også gjeldende for skattytere som lignedes ved sentralskattekontorene og ved Oljeskattekontoret. Regjeringen går derfor inn for at skattyterne som lignedes ved disse kontorene, også skal kunne levere selvangivelse med vedlegg elektronisk. Dette tilsier at innleveringsfristen settes senere enn den som følger av dagens praksis.

Etter Regjeringens syn bør hensynet til enhetlige regler tillegges vekt der det ikke er tungtveiende hensyn som krever andre løsninger. Sentralskattekontorene har i hovedsak sammenfallende ligningsperiode som de ordinære ligningskontorene og har tilsvarende kompetansefordeling mellom kontor og nemnder. Regjeringen anbefaler at ny årssyklus gis anvendelse for sentralskattekontorene med selvangivelsesfrist 31. mai året etter inntektsåret.

Ligningsarbeidet ved Oljeskattekontoret avviker i stor grad fra det som gjelder for andre ligningskontor. Oljeskattekontoret forbereder ligningen, men den formelle ligningsfastsettelsen foretas av ligningsnemnda. Dette skyldes at Oljeskattekontoret ikke er tildelt ligningskompetanse, og nemnda har ikke adgang til å delegerer sin myndighet. Behandlingen i ligningsnemnda skjer på høsten og avsluttes i oktober. Etter Regjeringens vurdering tilsier disse forhold at gjeldende ligningssyklus og kompetansefordeling ved Oljeskattekontoret videreføres, men med senere selvangivelsesfrist for skattyterne som lignedes ved kontoret.

Regjeringen foreslår at selvangivelsesfristen for skattyterne ved Oljeskattekontoret settes til 30. april. Dette har sin bakgrunn i at skattytere ved Oljeskattekontoret også skal kunne levere selvangivelse elektronisk, og systemet trenger noe tid til å klargjøre mottaket av disse selvangivelsene før selvangivelsesfristen for de øvrige næringsdrivende. Det vises til utkast til ligningsloven § 4-7 nytt nr. 3.

18.1.4.2 KOMITEENS MERKNADER

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag.

18.1.5 Skattedirektoratets hjemmel for å gi fristutsettelse

18.1.5.1 SAMMENDRAG

Etter ligningsloven § 4-7 nr. 5 har Skattedirektoratet hjemmel til å gi utsettelse med selvangivelsesfristen med inntil en måned for grupper av skattytere og for enkelte skattytere som skal levere selvangivelse

se til mer enn 10 kommuner. Denne utsettelsesadgangen gjelder i forhold til selvangivelsesfristen for næringsdrivende som i dag er utgangen av februar og i forhold til de som leverer forhåndsutfylt selvangivelse. Regjeringen foreslår at denne ordningen videreføres samt at den utvides til også å gjelde for skattytere som leverer selvangivelse på papir.

Det vises til utkast til ligningsloven § 4-7 nytt nr. 7.

18.1.5.2 KOMITEENS MERKNADER

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag.

18.2 Ligningsmyndighet under ordinær ligning av næringsdrivende

18.2.1 Sammen drag

Ligningslovens system er at endringer som gjøres før skatteoppgjør/utlegg anses som en del av ordinær ligning og følger reglene i ligningsloven kapittel 8. Under ordinær ligning er det ligningskontoret som treffer alle avgjørelser med mindre kompetansen i lov eller forskrift er lagt til annen ligningsmyndighet, jf. ligningsloven § 8-4 nr. 1. Bestemmelsen ble endret med virkning fra 2001. Tidligere lå avgjørelsesmyndigheten til ligningsnemnda som i stor utstrekning delegerte sin myndighet til ligningskontoret. Ordinær ligning er etter gjeldende årssyklus perioden fra innlevering av selvangivelsen frem til skatteoppgjør/utlegg. Endringssaker etter dette tidspunktet anses som formelle endringssaker og følger reglene i ligningsloven kapittel 9. Ligningskompetansen er da lagt til ligningsnemnda.

Forslaget til ny årssyklus for ligning av næringsdrivende baserer seg på en tilsvarende kompetansefordeling mellom ligningskontor og ligningsnemnd som etter dagens system. Men med en senere innleveringsfrist for selvangivelsen og et tidligere skatteoppgjør vil en del av ligningsarbeidet måtte foretas etter utleggstidspunktet. For å sikre en effektiv utnyttelse av ressursene i ligningsperioden foreslås at reglene om ligningskompetanse endres slik at ligningskontoret kan foreta første gangs endring av ligning innenfor en 12-månedersperiode regnet fra selvangivelsesfristen.

En konsekvens av forslaget er at en del av det arbeidet som i dag inngår i den ordinære ligningsbehandlingen for næringsdrivende før utlegg, vil bli flyttet til etter utleggstidspunktet. Forslaget vil derfor bryte med det gjeldende systemet i ligningsloven ved at det foretas ligning etter skatteoppgjøret. Forslaget bygger på behovet for å ha en lengre og mer sammenhengende ligningsperiode for ligning av næringsdrivende. I rapporten er det lagt opp til at ligningsperioden skal strekke seg over en 12-månedersperiode som løper fra selvangivelsesfristen i innleveringsåret og til selvangivelsesfristen året etter. Eventuelle end-

ringer etter denne 12-månedersperioden vil følge samme regler som gjelder for endring av ligning i dag. Den tyngste delen av ligningsbehandlingen vil etter forslaget i rapporten skje etter skatteoppgjør og vare frem til selvangivelsesfristen året etter. Det er derfor viktig at saksbehandlingsreglene i denne perioden bidrar til å sikre en effektiv utnyttelse av ressursene på ligningskontorene.

Etter Regjeringens syn vil en lengre og sammenhengende ligningsperiode bidra til å sikre en kvalitativ heving av ligningen av næringsdrivende. Endringer etter denne 12-månedersperioden skal derimot følge gjeldende regler i ligningsloven kapittel 9 hvor ligningsnemnda er tillagt endringskompetansen.

Det er usikkerhet rundt hvor stor andel av selvangivelsene som vil bli fraveket etter utlegg. Siden ligningsarbeidet vil foregå over en lengre periode enn i dag, har ligningsmyndighetene bedre tid og kan foreta mer inngående analyser mv. Med slike rammebetingelser er det ikke usannsynlig at det kan bli funnet flere feil. På den annen side må det antas at senere leveringsfrist gir bedre oppgavekvalitet. Vissheten om at ligningsmyndighetene har øket innsatsen overfor næringsdrivende kan også anspore skattyterne og deres hjelpere til å levere korrekte oppgaver. Regjeringen legger likevel til grunn at det blir en viss økning i antallet endrings saker, men at det ikke vil gi seg slike utslag at det nødvendiggjør endringer i forskudds utskrivningen. Regjeringen viser til at Danmark har hatt tilsvarende modell i mange år. Forskudds utskrivningen foregår på tilsvarende måte der som i Norge. Regjeringen presiserer at resultatet av ligningen vil foreligge omtrent på samme tid som i dag eller noe før og vil utgjøre grunnlaget for skatteoppjøret. I likhet med i dag blir ligningen pr. skatteoppjøret et endelig resultat. Ligningen kan bli endret etter klage fra skattyter eller etter initiativ fra ligningsmyndighetene slik tilfellet også er i dag. Etter Regjeringens forslag vil det bli lagt opp til at alle endringsvedtak som ligningskontoret har kompetanse til å avgjøre, i hovedsak skal være klare innen selvangivelsesfristen året etter.

Regjeringen foreslår at endringer i selvangivelsen som foretas etter skatteoppjøret skal underkastes noe strengere saksbehandlingsregler enn det som i dag gjelder under den ordinære ligningsbehandling før skatteoppjøret. Etter skatteoppjøret foreslås det derfor en ubetinget plikt til å varsle skattyter om at ligningskontoret vil foreta endringer med rett for skattyter til å gi tilsvar med utfyllende opplysninger mv.

Etter Regjeringens vurdering vil det lovteknisk være enklere å innpasse de nødvendige endringene i ligningsloven kapittel 9 fremfor i ligningsloven kapittel 8. På denne bakgrunn foreslår Regjeringen at ligningsloven § 9-8 nr. 4. endres slik at ligningskom-

petansen under ordinær ligning frem til selvangivelsesfristen året etter tillegges ligningskontoret. I tråd med dette foreslår Regjeringen også at ligningskontoret kan ta sakene opp til endring uten å måtte foreta den vurderingen som ligningsloven § 9-5 nr. 7 foreskriver.

Det vises til utkast til ligningsloven § 9-5 nr. 7 nytt 3. punktum.

18.2.1.1 KOMITEENS MERKNADER

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag.

18.3 Varsel ved endring av (foreløpig) ligning

18.3.1 Sammen drag

Etter Regjeringens syn bør det være en absolutt varslingsplikt før det gjøres endring i et gjennomført skatteoppgjør. Dette er en annen løsning enn det som følger av gjeldende regler om ordinær ligning i ligningsloven kapittel 8. Regjeringen presiserer at den nåværende varslingsbestemmelse i ligningsloven § 9-7 vil komme til anvendelse på de endringer som det er foreslått at ligningskontoret skal kunne foreta etter utlegg, men innenfor ligningsperioden på 12 måneder. Det vil således ikke være behov for lovendring på dette punkt.

18.3.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens vurdering.

18.4 Ligningsavgjørelsens form, underretning og begrunnelse

18.4.1 Sammen drag

Etter Regjeringens syn er ikke formreglene i ligningsloven kapittel 8 så godt egnet for endringer av ligning som skjer etter at det foreligger et skatteoppgjør. Bakgrunnen for dette er at det i slike tilfeller vil dreie seg om endring i et allerede gjennomført skatteoppgjør. Samtidig er det viktig at hensynet til en rasjonell saksbehandling også ivaretas på dette stadium av ligningsarbeidet. Etter Regjeringens vurdering vil det først og fremst være i de tilfeller skattyteren har inngitt tilsvar til varselet om endring at det vil være størst behov for et begrunnet vedtak. Regjeringen foreslår derfor at reglene om vedtaks form og underretning skal gjelde i de tilfeller skattyter har kommet med tilsvar til varselet om endring. Dersom det ikke er inngitt tilsvar til varselet, vil skattyteren normalt akseptere endringen. Er skattyteren uenig i endringen, kan denne likevel påklages. I de tilfellene det illegges tilleggs skatt bør likevel reglene om vedtak gjelde som i dag under ordinær ligning.

Det vises til utkast til ligningsloven § 3-11 nytt nr. 4.

18.4.2 *Komiteens merknader*

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag.

18.5 Saksbehandlingsregler ved klage på endring

18.5.1 *Sammendrag*

Regjeringen foreslår at ligningskontoret får myndighet til å endre ligningen etter utlegg innenfor en 12 måneders frist. Det foreslås at overligningsnemnda skal være klageinstans for slike endringer. Dette vil være samme ordning som i dag når ligningskontoret treffer endringsvedtak etter delegasjon fra ligningsnemnda, jf. ligningsloven § 9-2 nr. 1 bokstav b. Regjeringen foreslår at dersom ligningen har vært endret en gang etter utlegg, men innenfor 12 månedersfristen, skal overligningsnemnda være klageinstans.

Regjeringen vil presisere at klagefristen skal regnes fra det tidspunkt avgjørelsen om endring er kommet frem til skattyter. Dette følger allerede av gjeldende bestemmelse i ligningsloven §§ 9-2 nr. 5 og 3-7. Der skattyter ikke har kommet med innsigelser til varselet om endring, vil utgangspunktet for beregning av klagefristen være tidspunktet for mottatt underretning om det endrede skatteoppgjøret.

Regjeringen viser til at endringer avgjort av ligningskontoret eller ligningsnemnda kan påklages til overligningsnemnda. Regjeringen foreslår at første gangs endring etter utlegg gjøres av ligningskontoret og at klage på slik endring går til overligningsnemnda. Dette er i samsvar med dagens ordning der en har to klagerunder på endringer som gjøres før utlegg og en klagerunde på endringer som gjøres etter utlegg, jf. ligningsloven § 9-2 nr. 1 bokstav b. Dette krever således ingen lovendringer.

Regjeringen har vurdert særskilt om videreføring av gjeldende ordning gir skattyterne god nok rettsbeskyttelse også under den foreslåtte årssyklusen. I forslaget er det lagt opp til at dagens system med forhåndskontroll skal videreføres og forsterkes. Ved at selvangivelsesfristen settes senere, vil de næringsdrivende og deres rådgivere få bedre tid til å forberede oppgaveinnleveringen. Regjeringen legger til grunn at dette vil medføre en kvalitetsforbedring på skatteoppgjøret. Likevel antas klagefrekvensen å øke noe som følge av forslaget, trolig mest i oppstartsfasen av ny årssyklus. Erfaringen med gjeldende klageordning er gode og viser en meget lav klagefrekvens til overligningsnemnda. Klageordningen i ligningsforvaltningen er i samsvar med grunnprinsippene for rettssikkerhet som man har i forvaltningen ellers. Dette sammenholdt med at ligningskontoret vil få en mer omfattende plikt til å gi begrunnelse for sine ligningsavgjørelser, jf. utkast til ligningsloven § 3-11 nytt nr. 4, innebærer etter Regjeringens oppfatning at skattyternes rettssikkerhet er vel ivarettatt. Regjering-

gen er derfor kommet til at overligningsnemnda bør være klageorgan for ligningsvedtak i endringssak også om det påklagede vedtaket er truffet av ligningskontoret under den fortsatte ligningsbehandlingen etter utlegg i den nye ligningssyklusen. I dette ligger at Regjeringen ikke ser noe behov for å innføre en ny klageordning med både ligningsnemnd og overligningsnemnd som klageorgan etter endringsvedtak truffet av ligningskontoret.

Regjeringen mener at der ligningskontoret har foretatt endring av ligningen etter utlegg innenfor 12 månedersfristen, jf. forslaget til nytt nr. 4 i § 9-8, skal kompetanse til å foreta neste endring i utgangspunktet ligge til nemndene. Regjeringen legger her vekt på at lovens hovedordning er at endringskompetansen tilligger nemndene, men med en viss delegasjonsmyndighet til ligningskontoret.

Det vises til utkast til ligningsloven § 9-8 nytt nr. 4.

18.5.2 *Komiteens merknader*

Komiteen slutter seg til Regjeringens vurderinger og forslag.

18.6 Økonomiske og administrative konsekvenser

18.6.1 *Sammendrag*

Skatteoppgjøret vil som under gjeldende årssyklus bli lagt ut på høsten i året etter inntektsåret. Det er ikke lagt opp til at forslaget skal medføre forskyvninger over årsskiftet av inn- og utbetalinger til stat og kommune. Den foreslåtte ordningen vil heller ikke ha andre økonomiske konsekvenser.

For næringslivet vil forslaget innebære at de vil motta skatteoppgjøret om lag en måned tidligere enn etter gjeldende ordning og at flere næringsdrivende vil få senere innleveringsfrist for selvangivelsen. Dette antas å ikke ha økonomiske konsekvenser av betydning.

I forhold til gjeldende årssyklus vil forslaget til ny årssyklus innebære at skatteoppgjøret i noe større grad baseres på skattyters opplysninger og enkelte maskinelle kontroller. I denne perioden av ligningsfasen vil de fleste ressurser bli satt inn på å produsere et tidlig skatteoppgjør. Etter skatteoppgjøret vil det tyngre ligningsarbeidet bli prioritert med bilagskontroll og bokettersyn mv. Dette vil imidlertid ikke ha andre administrative konsekvenser enn at disponeringen av ressursene på det enkelte ligningskontor vil kunne bli noe annerledes enn i dag. Regjeringen kan ikke se at forslaget vil ha andre administrative konsekvenser av betydning.

18.6.2 *Komiteens merknader*

Komiteen tar dette til orientering.

18.7 Lovtekniske tilpasninger

18.7.1 *Sammendrag*

Forslaget i dette kapitlet gjør det nødvendig å rette opp lovhenvisingene i ligningsloven §§ 4-7 og 9-8. Det vises til forslagene til endring.

18.7.2 *Komiteens merknader*

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag.

18.8 Ikrafttredelse

18.8.1 *Sammendrag*

Regjeringen foreslår at endringene i dette kapitlet trer i kraft 1. januar 2004.

18.8.2 *Komiteens merknader*

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag.

19. ENDRINGER I MERVERDIAVGIFTS-LOVGIVNINGEN

19.1 Merverdiavgift på persontransport mv.

19.1.1 *Innledning*

19.1.1.1 SAMMENDRAG

Nedenfor fremmes de lovendringer som er nødvendige som følge av Regjeringens forslag om å innføre merverdiavgift på persontransport med lav merverdiavgiftssats på 6 pst. fra 1. mars 2004.

Det foreslås også endringer i reglene som gjelder formidling av persontransport, opplysninger om rutegående persontransport og innenlandsk ferging av kjøretøyer. Bakgrunnen for dette er den nære sammenhengen mellom slike tjenester og tjenester som gjelder persontransport.

Som ledd i forslaget om å gjøre persontransporttjenester merverdiavgiftspliktige kan det prinsipielt være gode grunner til også å ta infrastrukturtenester knyttet til transport inn under avgiftsområdet. Dette gjelder blant annet tjenester fra Avinor kommunale havner og Jernbaneverket. Regjeringen foreslår imidlertid ikke å ta slike tjenester inn i avgiftsområdet i denne omgang. Dette vil kreve ytterligere utredninger av blant annet provenykonsekvenser.

Merverdiavgiftsunntaket for persontransporttjenester gir opphav til en rekke avgrensingsproblemer og konkurransevridninger som vil kunne løses ved at unntaket oppheves. Dersom det samtidig innføres en ny lav merverdiavgiftssats på 6 pst. for slike tjenester, vil man ved siden av et enklere regelverk legge til rette for at billettprisene forblir uendret eller noe redusert.

Nedenfor gis det en nærmere begrunnelse og redegjørelse for forslaget. Spørsmål knyttet til enkelte særskilte problemstillinger drøftes også. Etter Regje-

ringens forslag om å oppheve unntaket for merverdiavgift i merverdiavgiftsloven § 5 b første ledd nr. 9, vil merverdiavgiftsplikten for persontransport fremgå av hovedregelen om merverdiavgiftsplikt på omsetning av tjenester etter merverdiavgiftsloven § 13. Det er imidlertid nødvendig å vurdere behovet for andre endringer i merverdiavgiftsloven som følge av forslaget om at persontransport skal omfattes av den generelle avgiftsplikten på omsetning av tjenester. En slik vurdering er foretatt nedenfor, og det foreslås i den forbindelse enkelte lovendringer. Innføringen av en lav merverdiavgiftssats på persontransport nødvendiggjør også endringer i Stortingets plenarvedtak om merverdiavgift. Forslag til endringer i Stortingets plenarvedtak er fremmet i St.prp. nr. 1 (2003-2004) Skatte-, avgifts- og tollvedtak. Den nærmere beskrivelse av de budsjettmessige konsekvensene av forslagene som fremmes, redegjøres også for i St.prp. nr. 1 (2003-2004) Skatte-, avgifts- og tollvedtak.

19.1.1.2 KOMITEENS MERKNADER

Komiteen viser til sine merknader nedenfor under det enkelte punkt.

19.1.2 *Avgrensning av området med lav merverdiavgiftssats – persontransport*

19.1.2.1 SAMMENDRAG

Innledning

Ved å innføre lav merverdiavgiftssats på persontransport blir det nødvendig å avgjøre hvilke tjenester som skal anses som persontransport. Dette vil være avgjørende for avgrensningen av området for den lave merverdiavgiftssatsen. Nedenfor pekes det på en del sentrale momenter i denne vurderingen illustrert med enkelte eksempler.

Reisemomentet

Persontransport kan skje med ulike transportmidler, og i de fleste tilfeller vil det ikke være noe problem å avgjøre om noe er en persontransporttjeneste eller ikke. Det kan imidlertid oppstå avgrensingsproblemer, og i disse tilfellene må det tas utgangspunkt i hva som er naturlig språklig forståelse av uttrykket der det vil være et sentralt moment om reisemomentet er av underordnet betydning eller ikke. Således vil f.eks. karusellturer turer i berg- og dalbaner, rafting, hundekjøring, hesteriding (ikke hesterosje) og lignende ikke anses som persontransport selv om slike tjenester inneholder et visst reisemoment. I mange av disse tilfellene vil dessuten transporten eller kjøringen utføres av deltakerne selv og ikke av transportøren. For øvrig vil mange av de nevnte tjenestene i dag være omfattet av spesielle unntak i merverdiavgiftsloven, jf. merverdiavgiftsloven § 5 b første ledd nr. 5, 11 og 12.

Utleie av kjøretøy

Utleie av biler og andre kjøretøyer uten fører anses naturlig nok ikke som en persontransporttjeneste, men som en utleietjeneste, og avgiftsberegnes dermed etter den normale merverdiavgiftssatsen for utleie av varer. Dersom man leier bil med fører, vil imidlertid dette anses som persontransport da forholdet nærmest kan sammenlignes med en drosjetjeneste.

Ambulansetransport

Ambulansetransporter og andre syketransporter med særskilt innrettet transportmiddel ville etter definisjon av persontransport i utgangspunktet vært omfattet av den lave satsen, men i stedet unntas slike tjenester på linje med helsetjenester, jf. merverdiavgiftsloven § 5 b første ledd nr. 1.

Bagasje, overnatting, servering, guiding og pakketurer

Med persontransport forstås ved siden av transport av passasjerer også bagasje som disse tar med seg på reisen. Det kan imidlertid tenkes at man tar med bagasje utover det normale og at det må betales ekstra for dette. I så fall vil den ekstra delen utgjøre varetransport og ikke persontransport. Betaling for ekstra bagasje på f.eks. en fly- eller togreise vil således følge de vanlige reglene for varetransport.

Når det gjelder ferging av kjøretøyer med sjåfør vises det til særskilt omtale av dette nedenfor.

I mange tilfeller vil passasjerene måtte betale ekstra for sitteplass, eller det er nødvendig å overnatte på reisen (nattog båt med lugar o.l.). Dette vil imidlertid inngå som en del av persontransporttjenesten og dermed også beskattes etter den lave merverdiavgiftssatsen. Men dette vil ikke gjelde ved kjøp av pakketurer o.l. hvor man ved siden av persontransport kjøper normale overnattingstjenester (hotell, hytteovernatting osv.). Her vil man måtte skille ut hvor stor del av vederlaget som gjelder persontransporten. Bare den delen som refererer seg til dette, vil være omfattet av den lave merverdiavgiftssatsen for persontransport.

På flyreiser innenlands har det vært vanlig å inkludere servering av mat og drikke i reisen. Enkelte bussruter tilbyr også gratis kaffe og te til passasjerene. I tilfeller hvor serveringen utgjør en så liten del av hele tjenesten, vil det ikke være naturlig å splitte opp tjenesten i en del persontransport og en del servering. I stedet vil dette anses som en omkostning ved omsetning av persontransporttjenesten. Dette gjelder imidlertid ikke dersom det betales særskilt for mat og drikke om bord.

Likeledes vil guidetjenester som ytes i forbindelse med en persontransport måtte skilles ut som en egen (unntatt) tjeneste dersom det betales særskilt

vederlag for denne tjenesten, jf. merverdiavgiftsloven § 5 b første ledd nr. 11.

Særlig om skiheiser, kabelbaner o.l.

Transport med skiheiser blir i dag tolket som persontransport i tråd med det finanskomiteen mente i forbindelse med behandlingen av merverdiavgiftsreformen 2001, jf. Innst. O. nr. 24 (2000-2001) s. 14. Regjeringen vil imidlertid ikke endre reglene på dette området nå, og det foreslås derfor videreført et særskilt unntak fra avgiftsplikt for skiheisene. Det samme gjelder transport med kabelbaner og lignende. Dette unntaket vil imidlertid bli vurdert nærmere med sikte på likestilling med annen persontransport. Det vises til forslag til lov om endring i merverdiavgiftsloven § 5 b første ledd nr. 9.

19.1.2.2 KOMITEENS MERKNADER

Komiteen viser til henvendelse fra Norske Skiheisers Forening til komiteen som peker på de positive virkningene det kan ha for konkurransesituasjonen og nyinvesteringer å bringe skiheiser mv. inn under momssystemet på linje med persontransport. Det vises videre til svar fra Finansdepartementet til komiteen hvor det heter at det vil ha positive avgiftstekniske konsekvenser å bringe skiheiser mv. inn i momssystemet.

Komiteen mener det vil være et bidrag til å styrke norske vintersportssteders konkurransemuligheter i turistmarkedet å innlemme skiheiser mv. i momssystemet med samme sats som for persontrafikk.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Kystpartiet, fremmer følgende forslag:

"I lov 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift gjøres følgende endring:

I

§ 5b første ledd nr. 9 oppheves.

II

Endringen under I trer i kraft straks med virkning fra og med 1. mars 2004."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Kystpartiet viser til merknader i Budsjett-innst. S. nr. 1 (2003-2004), kapittel 4.4.4 vedrørende å inkludere skiheiser, kabelbaner og lignende i merverdiavgiftssystemet, samt å ta verneverdige fartøyer ut av merverdiavgiftssystemet.

Disse medlemmer vil på denne bakgrunn fremme følgende forslag:

"I lov av 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift gjøres følgende endringer:

I

§ 5b første ledd nr. 9 skal lyde:

Transport av personer med verneverdige fartøy.

§ 5b første ledd nr. 10 skal lyde:

Formidling av personbefordring med verneverdige fartøy.

§ 5b første ledd nr. 16 skal lyde:

Tjenester som gjelder opplysninger om rutegående verneverdige fartøy.

§ 16 første ledd nr. 10 skal lyde:

Transporttjenester med verneverdig fartøy som består i fering av kjøretøy.

§ 17 første ledd nr. 1 bokstav b skal lyde:

Skoleskip, verneverdig fartøy, marinefartøy til forsvaret og skip til bruk i forskning og værvarsling.

§ 17 tredje ledd ny bokstav d skal lyde:

Og transport med verneverdig fartøy som er nevnt under nr. 1."

19.1.3 Persontransport til og fra utlandet

19.1.3.1 SAMMENDRAG

Merverdiavgift er en avgift på innenlands forbruk av varer og tjenester. For å sikre at innenlands forbruk avgiftsbelegges og at forbruk i utlandet ikke pålegges norsk merverdiavgift (unngå ingen eller dobbel avgiftsberegning) har vi regler i merverdiavgiftsloven om eksport og import. Når det gjelder eksport, er regelen at det ikke betales avgift av omsetning av varer og tjenester til utlandet, jf. merverdiavgiftsloven § 16 første ledd nr. 1 og forskrift 23. februar 1970 nr. 1 vedrørende omsetning av varer og tjenester til bruk i utlandet mv. (forskrift nr. 24). Det er også gitt visse avgiftsfritak ved eksportlignende tilfeller.

Eksportører av avgiftspliktige varer og tjenester har fradragsrett for inngående merverdiavgift på sine anskaffelser, selv om de ikke skal oppkreve merverdiavgift når varen eksporteres til utlandet eller tjenesten omsettes til utlandet (fritak med nullsats). Dette sikrer at det ikke er noen skjult norsk merverdiavgift ved eksport av slike varer og tjenester.

Som en følge av at det nå foreslås merverdiavgift på persontransport, vil alle virksomheter som driver persontransport til utlandet oppnå fradragsrett på anskaffelser til bruk i virksomheten. Dette betyr at den frivillige registreringsordningen for skipsrederier og

flyselskaper i forskrift 14. september 1971 nr. 1 om frivillig registrering av skipsrederier og flyselskaper (forskrift nr. 48) ikke lenger vil få noen praktisk betydning, og at den derfor bør oppheves.

Ved merverdiavgiftsplikt på persontransporttjenester vil transport til eller fra utlandet (internasjonal persontransport) stå i en særstilling. I disse tilfellene benyttes det transportmidler som beveger seg mellom inn- og utland slik at man står overfor en blanding av innenlands og utenlands forbruk. I utgangspunktet kunne det tenkes at internasjonal persontransport avgiftsberegnes der transporten faktisk skjer i dette tilfellet dels i Norge og dels i utlandet. Dette er imidlertid vanskelig å gjennomføre i praksis, særlig hvor det skjer en (direkte) reise gjennom flere land. Ved siden av hensynet til praktikable regler er det også et siktemål at regelverket ivaretar hensynet til nøytralitet mellom ulike transportmidler i internasjonal trafikk og at regelverket på dette området samsvarer med de løsninger som er valgt i andre land.

Ved internasjonal varetransport skal det ikke betales merverdiavgift av transporttjenester her i landet når transporten av varen skjer direkte til eller fra utlandet, jf. merverdiavgiftsloven § 16 første ledd nr. 4. Begrensningen til transporttjenester her i landet har sin bakgrunn i at den øvrige del av transporten som skjer utenfor landet, blir avgiftsfri fordi tjenesten ikke anses som omsatt i Norge. Nærmere bestemmelser om dette eksportlignende fritaket er fastsatt i forskrift 26. mai 1970 nr. 3 om avgiftsfri transport direkte til eller fra utlandet (forskrift nr. 31). Som direkte transport i dette tilfellet regnes når det er sluttet avtale om sammenhengende transport av varer her i landet til et sted i utlandet eller omvendt. Lignende bestemmelser finnes i de fleste andre land.

Som et utgangspunkt mener Regjeringen at persontransport står i en noe annen stilling enn varetransport. Mens den alt overveiende del av varetransporten gjelder import eller eksport i næring, hvilket innebærer at vareeier ville hatt fradragsrett dersom merverdiavgift hadde påløpt, vil en stor del av persontransporten til og fra utlandet gjelde private reiser. Av konkurranse- og kontrollmessige grunner er det derfor ikke gitt at en bør ha like bestemmelser for person- og varetransport til og fra utlandet. Satt på spissen blir det spørsmål om rimeligheten av at en person som f.eks. reiser fra Trondheim til Strømstad i Sverige oppnår fullt avgiftsfritak for hele reisen, selv om den alt vesentlige del av transporten skjer innenlands, mens en person som reiser nesten tilsvarende distanse fra Trondheim til Halden, skal betale merverdiavgift. Det kan derfor reises spørsmål om ikke avgiftsfritaket for den innenlandske del av reiser til og fra utlandet bør begrenses.

Regjeringen har imidlertid kommet til at den mest hensiktsmessige løsningen for blant annet å iva-

reta hensynet til nøytraliteten i regelverket samlet sett, er at all direkte persontransport til eller fra utlandet fritas for beregning av utgående merverdiavgift, dvs. også den innenlandske delen av slik transport. Dette vil trolig også gi den mest praktikable regelen, og den vil dessuten være i samsvar med regelverket i flere EU-land som har avgiftsplikt på persontransport, herunder Sverige og Finland.

At den innenlandske delen av en internasjonal reise ikke skal avgiftsberegnes, reiser enkelte spørsmål i forhold til avgiftsberegningen ved transport av transitt- og transferpassasjerer. Det forekommer f.eks. at en person først reiser med fly fra Trondheim til Oslo og deretter fortsetter med samme eller et annet fly til utlandet. Spørsmålet er om reisen mellom Trondheim og Oslo skal anses som (del av) en direkte transport til utlandet eller ikke.

Når det gjelder flyging av transitt- og transferpassasjerer her i landet til eller fra utlandet, blir dette i dag behandlet som en direkte flytransport til utlandet dersom visse vilkår er oppfylt, jf. forskrift nr. 48 § 2. Med transitt- og transferflyging menes i dette tilfellet flyreise med påfølgende reise med samme fly (transittpassasjerer) eller med annet fly (transferpassasjerer) når det på forhånd er inngått avtale om gjennomgående transport og den påfølgende flyreisen påbegynnes innen 24 timer og står i direkte forbindelse med den første reisen. Dette gjelder for øvrig uten hensyn til om reisen skjer med rute og/eller charterfly og uten hensyn til om den påfølgende reisen innebærer skifte av lufthavn såfremt vilkårene for øvrig er oppfylt.

Når det gjelder kravet til "direkte forbindelse" er det imidlertid foreslått at dette vilkåret presiseres ved at det i forskrift nr. 48 § 2 tilføyes et nytt tredje ledd som sier at "(E)n påfølgende flyreise vil stå i direkte forbindelse med en annen flyreise etter annet ledd når reisedokument (flybillett) og ombordstigningskort er utstedt fra første flyplass her i landet til endelig bestemmelsessted i utlandet eller omvendt; og all bagasje er sjekket inn fra start".

Regjeringen mener at reglene for flyging av transitt- og transferpassasjerer her i landet til eller fra utlandet bør videreføres på samme vilkår, men med tillegg av den presiseringen av "direkte forbindelse" som er foreslått.

Tilsvarende regler bør dessuten gjelde for transport med andre transportmidler enn fly slik som f.eks. buss og tog. Det må imidlertid være en forutsetning at transporten her i landet til eller fra utlandet skjer med samme type transportmiddel og at det av kontrollhensyn stilles tilsvarende strenge krav til at billetten må være utstedt fra første påstigningssted her i landet til endelig bestemmelsessted i utlandet eller omvendt; og at eventuell bagasje er sjekket inn fra begynnelsen av reisen.

Dette vil f.eks. ikke omfatte transport til flyplassen med tog, buss eller drosje, selv om reisen fortsetter umiddelbart videre med fly direkte til utlandet. Dersom slik transport inngår i en pakke sammen med direkte transport til utlandet, vil deler av denne pakken anses som vanlig innenlands transport og dermed følge reglene for dette.

Når det gjelder den nærmere avgrensningen av et fritak for den innenlandske delen av en direkte reise til eller fra utlandet, vil dette bli vurdert fastsatt i en egen forskrift.

Det vises til forslag til lov om endring i merverdiavgiftsloven § 16 første ledd nr. 4 første punktum.

19.1.3.2 KOMITEENS MERKNADER

Komiteen slutter seg til Regjeringens vurderinger og forslag.

19.1.4 Registrering av utenlandsk virksomhet som driver persontransport i Norge

19.1.4.1 SAMMENDRAG

Utenlandske næringsdrivende som i forbindelse med direkte transport av varer til eller fra utlandet også utfører transport i Norge, er i prinsippet registreringspliktig for merverdiavgift her i landet. Skattedirektoratet har imidlertid etter forskrift 31. mars 1977 nr. 4933 om registrering av utenlandsk næringsdrivende ved representant mv. (forskrift nr. 71) § 7 fritatt utenlandske næringsdrivende for registreringsplikten i disse tilfellene. Ved innføring av merverdiavgift på persontransport bør utenlandske virksomheter som kun har persontransport i Norge som står i direkte forbindelse med transport til eller fra utlandet, fritas på samme måte.

Når det gjelder persontransport i Norge som ikke står i direkte forbindelse med transport til eller fra utlandet, vil dette stille seg annerledes. I disse tilfellene vil norske transportører måtte beregne merverdiavgift i Norge, og likhetshensyn tilsier at det samme bør gjelde utenlandske transportører.

Regjeringen mener derfor at utenlandske virksomheter som utfører transporttjenester i Norge - utover direkte transport til og fra utlandet - vil være registreringspliktige i Norge for denne omsetningen. Dette innebærer f.eks. at et utenlandsk busselskap som utfører en rundreise i Norge skal beregne merverdiavgift i Norge for den delen av reisen som gjennomføres i Norge. Dette tilsvarer for øvrig rettstilstanden i Sverige på dette området.

19.1.4.2 KOMITEENS MERKNADER

Komiteen slutter seg til Regjeringens vurderinger.

19.1.5 Fradrag for inngående merverdiavgift på anskaffelse av varer og tjenester til bruk i persontransportvirksomhet

19.1.5.1 SAMMENDRAG

Alle anskaffelser av varer og tjenester til bruk i virksomhet med persontransport blir i dag belastet med merverdiavgift med mindre det er gitt særskilte avgiftsfritak på anskaffelsen eller virksomheten er frivillig registrert for merverdiavgift (skipsrederier og flyselskaper), jf. forskrift nr. 48 til merverdiavgiftsloven.

Ved innføring av merverdiavgift på persontransport vil alle virksomheter som yter persontransporttjenester få fradagsrett for inngående merverdiavgift på anskaffelser av varer og tjenester til bruk i denne virksomheten, jf. merverdiavgiftsloven § 21. Dette gjør det imidlertid nødvendig å endre merverdiavgiftsloven § 22 første ledd, jf. merverdiavgiftsloven § 14 annet ledd nr. 5 som fastslår at det ikke foreligger rett til fradrag for inngående merverdiavgift av varer og tjenester som anskaffes utelukkende til bruk i persontransport.

Det vises til forslag til lov om endring i merverdiavgiftsloven om opphevelse av § 14 andre ledd nr. 5.

19.1.5.2 KOMITEENS MERKNADER

Komiteen slutter seg til Regjeringens vurderinger og forslag.

19.1.6 Særlig om fradrag for inngående merverdiavgift på anskaffelse og drift mv. av personkjøretøy, varebil og andre kjøretøy som ikke er personkjøretøy

19.1.6.1 SAMMENDRAG

For en virksomhet som driver med persontransport vil en stor del av de totale anskaffelsene gjelde kjøp og drift av selve transportmiddelet. Etter hovedregelen for fradagsrett vil slike anskaffelser i utgangspunktet være fradagsberettiget. I forhold til personkjøretøyer vil imidlertid en slik fradagsrett gjøre det nødvendig med endringer i gjeldende bestemmelser som avskjærer fradagsretten for inngående merverdiavgift på anskaffelse og drift mv. av personkjøretøy. Etter gjeldende rett er fradagsretten avskåret for personkjøretøy uten hensyn til bruken. For yrkesmessig utleie av personkjøretøy er det gjort unntak fra denne bestemmelsen.

Dette spørsmålet er særlig aktuelt for drosjenæringen og busselskapene hvor en avskjæring av fradagsretten vil få langt større økonomiske konsekvenser enn for andre avgiftspliktige. Nøytralitetshensyn mellom de ulike transportnæringer tilsier at en slik avskjæring av fradagsretten for visse kjøretøyer oppheves. Det er et bærende prinsipp i merver-

diavgiftssystemet at en avgiftspliktig næringsdrivende skal ha adgang til å løfte avgift av sine anskaffelser til bruk i den avgiftspliktige virksomheten. For drosjenæringen og busselskaper som bruker personkjøretøyer i sin virksomhet ville en slik avskjæring av fradagsretten trolig også ført til at prisene på disse transporttjenestene økte kraftig.

Regjeringen går derfor inn for at gjeldende bestemmelser endres slik at det gis fradagsrett for inngående merverdiavgift på anskaffelse og drift mv. av personkjøretøy til bruk i persontransportvirksomhet. Det samme må gjelde leie/leasing av personkjøretøyer til bruk i slik virksomhet.

Når det gjelder anskaffelse og drift mv. av personkjøretøy i virksomheter som ikke driver persontransportvirksomhet, vil dette stille seg annerledes. I disse tilfellene tilsier nøytralitetshensyn at det også her bør foreligge fradagsrett for inngående merverdiavgift ved anskaffelse og drift mv. av personkjøretøy. Det foreligger imidlertid etter Regjeringens mening betydelige kontrollproblemer som taler sterkt imot å endre regelverket på dette området. En slik fradagsrett for alle næringsdrivende som tar i bruk personkjøretøy i sin virksomhet, vil åpne for muligheter til uberettiget fradrag til privat forbruk som vanskelig lar seg kontrollere.

Regjeringen foreslår derfor at man opprettholder gjeldende bestemmelser som avskjærer fradagsretten for inngående merverdiavgift på anskaffelse og drift mv. av personkjøretøyer. Dette vil imidlertid ikke gjelde ved anskaffelse og drift mv. av slike kjøretøyer til bruk i virksomhet med videresalg av personkjøretøy, persontransportvirksomhet og yrkesmessig utleievirksomhet. Begrensningen i fradagsretten for personkjøretøyer vil også gjelde inngående merverdiavgift på vederlag for leie/leasing av personkjøretøyer slik at man ikke kan unngå disse begrensningene ved å leie/lease i stedet for å kjøpe. De fleste EU-land har også visse begrensninger i fradagsretten ved anskaffelse mv. av personkjøretøyer.

Når det gjelder motorvogn registrert som buss, anses slike i dag etter merverdiavgiftsloven og forskrift 25. oktober 1971 nr. 2 om avgrensning av uttrykket "personkjøretøyer" (forskrift nr. 49) § 1 nr. 5 som personkjøretøy. Regjeringen mener imidlertid at det ikke er like stor grunn til å avskjære fradagsretten når en virksomhet anskaffer et slikt kjøretøy. En virksomhet som f.eks. anskaffer en buss for å transportere ansatte mellom arbeidssteder til flyplass osv., bør således få fradrag for inngående merverdiavgift ved en slik anskaffelse. Slike kjøretøyer vil være mindre egnet til privat bruk, og faren for sammenblanding og manglende kontrollmuligheter vil derfor ikke være til stede i samme grad som tilfellet er ved anskaffelse og drift av andre personkjøretøyer. Når det gjelder mindre busser, vil disse være mer egnet til

privat bruk enn større busser og det er derfor grunn til fortsatt å avskjære fradragsretten ved anskaffelse av slike personkjøretøyer. Den nærmere avgrensningen mellom mindre og større busser i denne sammenheng bør trolig sees i forhold til den avgrensningen man har foretatt med hensyn til engangsavgiften på slike motorvogner.

En utvidelse av retten til fradrag for inngående merverdiavgift på anskaffelser av personkjøretøy til virksomheter som nevnt ovenfor, vil for øvrig gjøre det nødvendig med en tilsvarende utvidelse av tilbakeførings-/bindingsreglene i forskrift 24. januar 1989 nr. 58 om beregning av merverdiavgift på personkjøretøyer som er anskaffet eller uttatt til bruk i yrkesmessig utleievirksomhet (forskrift nr. 90). Dette innebærer at personkjøretøyer anskaffet til bruk i drosjevirksomhet vil bli omfattet av reglene om bindingstid i forskrift nr. 90.

Det er ikke uvanlig at varebiler og andre kjøretøyer som ikke er personkjøretøy brukes til persontransport også av andre enn de som omsetter persontransporttjenester. Dette gjelder også etter at man fra 1. april 2001 fikk endrede krav til lastekapasitet for varebiler.

Fradragsretten for inngående merverdiavgift på anskaffelse og drift mv. av varebiler gjelder i dag bare varebiler som brukes til varetransport i avgiftspliktig virksomhet. Dersom varebilen benyttes dels til avgiftspliktig varetransport og dels til ikke-avgiftspliktig persontransport, skal det foretas en forholdsmessig fordeling av inngående merverdiavgift etter antatt bruk, jf. merverdiavgiftsloven § 23. Dette betyr f.eks. at en snekker som benytter en varebil til å frakte seg selv mellom to byggeplasser, etter dagens regelverk ikke får fradrag for inngående merverdiavgift på f.eks. drivstoff til denne kjøringen. Dersom vedkommende i tillegg frakter en viss mengde varer/verktøy, vil imidlertid forholdet anses som varetransport og dermed være fradragsberettiget.

Ved innføring av merverdiavgiftsplikt på persontransport, vil Regjeringen foreslå at man skal få fradragsrett for inngående merverdiavgift på anskaffelser og drift av slike kjøretøyer også der disse brukes til persontransport. Dette vil blant annet oppheve det ovennevnte skillet mellom varetransport og persontransport. En forutsetning er imidlertid fortsatt at bruken av kjøretøyet skjer i virksomheten slik at det ikke vil foreligge fradragsrett for private reiser slik som reiser mellom hjem og arbeidssted.

Det vises til forslag til lov om endring i merverdiavgiftsloven § 14 nytt tredje ledd og § 22 første ledd nr. 3.

19.1.6.2 KOMITEENS MERKNADER

Komiteen slutter seg til Regjeringens vurderinger og forslag.

19.1.7 *Fradrag for inngående merverdiavgift på kjøp av persontransporttjenester*

19.1.7.1 SAMMENDRAG

Regjeringen har vurdert om det skal gjelde begrensninger i fradragsretten ved kjøp av persontransporttjenester slik tilfellet som nevnt er for anskaffelse og drift av personkjøretøy. Dette spørsmålet gjelder ikke fradragsretten til virksomheter som yter persontransporttjenester, men altså de som kjøper slike tjenester.

Selv om et stort antall reiser vil skje til privat bruk og det dermed vil være en betydelig fare for sammenblanding mellom slike reiser (private reiser) og reiser til bruk i avgiftspliktig virksomhet (forretningsreiser), er Regjeringen av den oppfatning at det ikke foreligger tilstrekkelig tungtveiende grunner til å foreslå særskilte bestemmelser med sikte på å avskjære fradragsretten for inngående merverdiavgift på kjøp av persontransporttjenester til bruk i virksomheten. Dette gjøres heller ikke i Sverige og Finland.

For det første er incitamentet til urettmessig å karakterisere en privat reise som en forretningsreise redusert ved at merverdiavgiftssatsen på persontransporttjenester er satt til 6 pst.

For det andre antar Regjeringen at de fleste virksomheter vil vegre seg for å betale de ansattes private reiser. Selv om arbeidsgiveren betaler reisen, vil det bare være reiser som faktisk er til bruk i virksomheten som vil være fradragsberettiget, jf. merverdiavgiftsloven § 21. Det vil f.eks. ikke foreligge fradragsrett for inngående merverdiavgift på utgifter til en reise mellom hjem og arbeidssted, selv om denne betales av den avgiftspliktige næringsdrivende og merverdiavgiften kan legitimeres ved bilag.

For det tredje vil kravene til salgsdokumentets innhold måtte utformes slik at misbruk av fradragsretten i disse tilfellene vil være vanskelig. Som følge av at billetter og reisedokumenter vanligvis ikke er utformet som ordinære salgsbilag, er det imidlertid nødvendig å utforme nærmere bestemmelser om legitimasjon for å godtgjøre at transporttjenesten faktisk har vært til bruk i en avgiftspliktig virksomhet. Regjeringen vil se nærmere på dokumentasjonsreglene særlig i lys av arbeidet som foregår med ny bokføringslov.

19.1.7.2 KOMITEENS MERKNADER

Komiteen slutter seg til Regjeringens vurderinger.

19.1.8 *Offentlige tilskudd og overføringer til persontransportvirksomheter*

19.1.8.1 SAMMENDRAG

Omsetning er definert i merverdiavgiftsloven som levering av vare eller ytelse av tjeneste mot et

vederlag. Også byttehandel anses som omsetning, jf. merverdiavgiftsloven § 3 nr. 3. Definisjonen av omsetning forutsetter med andre ord en gjensidig bebyrdende transaksjon - ytelse mot motytelse.

Dersom det foreligger omsetning av en vare eller tjeneste vil det i utgangspunktet foreligge en plikt for selgeren til å beregne og betale merverdiavgift av vederlaget for varen eller tjenesten.

Innføring av merverdiavgiftsplikt på omsetning av persontransporttjenester vil ikke innebære noen endring av disse reglene, men fordi store deler av persontransportnæringen i dag mottar offentlige tilskudd/overføringer, vil dette være en viktig praktisk problemstilling på dette området.

Det kan i enkelte tilfeller være vanskelig å avgjøre om det foreligger omsetning mellom det offentlige organet som yter tilskuddet og den (transportøren) som mottar tilskuddet. Spørsmålet blir om det kan sies at det offentlige kjøper en persontransporttjeneste i disse tilfellene. Hvorvidt det som ytes blir omtalt som betaling, tilskudd, overføring eller lignende, bør imidlertid ikke ha noen betydning i denne vurderingen.

Om det foreligger omsetning, vil bero på en helhetsvurdering hvor et vesentlig moment vil være om det offentlige har krav på en konkret gjenytelse slik at kravet til gjensidighet er oppfylt. I denne vurderingen vil man blant annet måtte legge vekt på om:

- tjenesten som tilskuddet er knyttet til, er spesifisert med hensyn til resultatene som skal oppnås
- den som yter tilskuddet, har rett til å påvirke utformingen av tjenesten som tilskuddet skal dekke
- den som mottar tilskuddet, har fått dette etter konkurranse med andre (f.eks. anbud)
- den som yter tilskuddet, har rett til erstatning eller kompensasjon dersom tjenesten blir mangelfullt utført.

Regjeringen antar at de fleste "tilskudd" som ytes på dette området, er for generelle til at det kan sies å foreligge en konkret gjenytelse.

Det er ikke uvanlig at offentlig støtte innen transportsektoren brukes for å oppnå prisreduksjon overfor tredjemann. Det er imidlertid ikke vanlig å anse dette som omsetning slik at beregningsgrunnlaget for merverdiavgiften er den reduserte prisen som tredjemann betaler. Hvis støtten i stedet hadde blitt overført direkte til tredjemann, ville imidlertid beregningsgrunnlaget for avgiften blitt den ordinære prisen.

19.1.8.2 KOMITEENS MERKNADER

Komiteen slutter seg til Regjeringens vurderinger.

19.1.9 *Lav sats i alle omsetningsledd av persontransporttjenester*

19.1.9.1 SAMMENDRAG

Forslaget om lav merverdiavgiftssats på persontransporttjenester vil også gjelde der en virksomhet yter persontransport som underleverandør til en annen transportør. Dersom den lave satsen bare skulle omfatte omsetning til kunden i siste ledd, kunne det oppstått problemer med å fastslå hvem som utgjør siste ledd. Ved siden av dette avgiftstekniske hensynet, er det også en kontrollmessig forenkling å ha lav sats i alle omsetningsledd av en persontransporttjeneste (i den grad slike tjenester omsettes i flere ledd). Dette er også slik det gjøres for den reduserte satsen på næringsmidler.

19.1.9.2 KOMITEENS MERKNADER

Komiteen tar dette til orientering.

19.1.10 *Reiser som er betalt for lovens ikrafttredelse mv.*

19.1.10.1 SAMMENDRAG

I forbindelse med innføring av merverdiavgift på omsetning av persontransporttjenester vil det oppstå enkelte spørsmål i forbindelse med persontransport som blir bestilt eller betalt før endringslovens ikrafttredelse, men hvor selve gjennomføringen/reisen skjer etter dette tidspunktet. Det avgjørende for avgiftsplikten i disse tilfellene vil være når tjenesten anses levert, jf. merverdiavgiftsloven § 74. Dette vil være tidspunktet tjenesten utføres på og f.eks. ikke bestillings- eller betalingstidspunktet. Det skal med andre ord beregnes merverdiavgift på alle reiser som gjennomføres 1. mars 2004 eller senere uavhengig av om bestilling eller betaling har skjedd før dette tidspunktet.

Når det gjelder forhåndsbetalte reiser/billetter der reisetidspunktet ikke er kjent for selgeren på forhånd - f.eks. fleksikort som selges av Oslo sporveier - vil det imidlertid være umulig for selgeren å vite om reisen(e) gjennomføres før eller etter lovens ikrafttredelse. Det samme gjelder billetter som gjelder et begrenset tidsrom, men som må stemples av kunden i en automat før den benyttes. I disse tilfellene vil Regjeringen av praktiske hensyn foreslå at det ikke beregnes merverdiavgift for noen del av omsetningen av slike kort som foretas før 1. mars 2004. Det er for det første grunn til å anta at prisen på kollektivtransport snarere vil reduseres enn økes som følge av forslaget om merverdiavgift på persontransport, og at det derfor ikke vil være så interessant å kjøpe opp store mengder av slike kort på forhånd. Dessuten vil dette bare gjelde kort som selges før 1. mars 2004 og det er grunn til å anta at disse også vil ha begrenset varighet av hensyn til senere takstendringer osv.

Når det gjelder billetter og kort som er gyldige i en på forhånd kjent periode - f.eks. årskort og halvårskort som selges før 1. mars 2004 - vil man derimot kunne henføre omsetningen til før og etter ikrafttredelsestidspunktet.

Et annet spørsmål knytter seg til reiser som starter før lovens ikrafttredelse, men som avsluttes etter dette tidspunktet. Dette kan gjelde alt fra drosjetransport som begynner og slutter like før og etter midnatt, til båttransport langs kysten som starter før og pågår flere dager etter ikrafttredelsen. Regjeringen vil foreslå at det ikke skal beregnes merverdiavgift på slike reiser som påbegynnes før lovens ikrafttredelse selv om den avsluttes etter dette tidspunktet. Det er imidlertid en forutsetning at det dreier seg om en og samme reise.

19.1.10.2 KOMITEENS MERKNADER

Komiteen slutter seg til Regjeringens vurderinger.

19.1.11 Formidling av persontransport

19.1.11.1 SAMMENDRAG

Forholdet til persontransport - likebehandling

Avgiftsplikt på persontransport taler for at formidling av persontransport også bør komme innenfor merverdiavgiftssystemet. Hvis ikke, vil virksomheter som yter formidling av persontransport få andre konkurransevilkår enn virksomheter som yter persontransport og som forestår billettsalget direkte overfor kundene. For å unngå konkurransevriddinger på dette området foreslår Regjeringen derfor at formidling av persontransport blir gjort avgiftspliktig med samme merverdiavgiftssats som for persontransport.

Ved avgiftsplikt både på persontransport og formidling av persontransport vil merverdiavgift på provisjonen for formidlingen kunne føres til fradrag hos transportørene, turoperatørene, reisearrangørene osv. Merverdiavgiften vil dermed ikke føre til økte omkostninger for leverandørens persontransporttjenester eller føre til konkurransevriddinger mellom reisebyråenes virksomhet med formidling av persontransport og transportørenes virksomhet direkte overfor kundene. Avgiftsplikt på formidlerens tjenester vil dermed skape mer nøytralitet i avgiftssystemet, også fordi formidlere vil kunne fradragføre inngående merverdiavgift på egne anskaffelser til bruk i formidlingsvirksomheten.

Virksomheter som i tillegg til å formidle persontransport arrangerer egne reiser eller selger reiser i eget navn, vil dessuten bli avgiftspliktige for denne omsetning ved at persontransport kommer innenfor avgiftsområdet. Det kan også tenkes at reisebyråer påtar seg konsulentoppdrag hvor de setter sammen

reiseopplegg osv. og dermed vil de også kunne være avgiftspliktige for omsetning av konsulenttjenester.

Reisebyråer som formidler overnattingstjenester eller guidetjenester, vil imidlertid ikke være avgiftspliktig for denne delen av virksomheten. Samtidig vil de heller ikke ha fradragsrett for inngående merverdiavgift på anskaffelser til denne delen av virksomheten.

Avgrensning av området med lav merverdiavgiftssats - formidling av persontransport

Ved å innføre en lav merverdiavgiftssats på formidling av persontransport, blir det nødvendig å avgjøre når man står overfor slik formidling. Dette vil være avgjørende for avgrensningen av området for den lave merverdiavgiftssatsen.

Når det gjelder skillet mellom de tilfeller hvor man opptrer som formidler av persontransport og de tilfeller hvor man handler i eget navn eller selv står for transporten, vil det som påpekt overfor ikke være like avgjørende å skille mellom formidlingen og selve persontransporten siden begge deler er omfattet av den samme merverdiavgiftssatsen.

De som formidler persontransport, skal for det første beregne merverdiavgift med lav sats av den provisjonen som belastes oppdragsgiverne. Dessuten skal det beregnes slik merverdiavgift når disse tar direkte betalt av de reisende i form av gebyrer for bestilling av persontransporttjenester.

I de tilfeller hvor det formidles pakketurer der det ved siden av persontransport inngår andre tjenester (overnatting, servering, guiding) må det foretas en fordeling slik at det bare beregnes merverdiavgift etter lav sats for den delen av vederlaget som utgjør formidling av persontransport.

Lav merverdiavgiftssats på formidling av persontransport nødvendiggjør for øvrig endringer i Stortingets plenarvedtak om merverdiavgift. Forslag til endringer i Stortingets plenarvedtak er fremmet i St.prp. nr. 1 (2003-2004) Skatte-, avgifts- og tollvedtak.

Særlig om formidling av persontransport til og fra utlandet

Formidling av persontransport til og fra utlandet må ses i sammenheng med Regjeringens forslag om at det ikke skal beregnes utgående merverdiavgift på direkte persontransport til eller fra utlandet, herunder av den innenlandske delen av slik transport. Av samme hensyn som taler for at formidling av persontransport blir avgiftspliktig på samme måte som selve persontransporttjenesten, vil Regjeringen foreslå at det heller ikke skal beregnes utgående merverdiavgift av formidling av direkte transport til og fra utlandet. Tilsvarende regler finner man også i svensk rett.

Forslag

Det vises til forslag til lov om endring i merverdiavgiftsloven § 5 b første ledd nr. 10.

19.1.11.2 KOMITEENS MERKNADER

Komiteen slutter seg til Regjeringens vurderinger og forslag.

19.1.12 Tjenester som gjelder opplysninger om rutegående persontransport

19.1.12.1 SAMMENDRAG

Når det er foreslått at persontransport og formidling av persontransport kommer innenfor avgiftsområdet, vil sammenhengen mellom disse tjenestene og tjenester som gjelder opplysninger om rutegående persontransport, tilsi at disse tjenestene igjen blir avgiftspliktige. Dersom slike tjenester fortsatt skal holdes utenfor avgiftsområdet, vil det oppstå kumulasjon av merverdiavgift mellom tilbyderne og mottakerne av disse tjenestene.

Regjeringen foreslår på denne bakgrunn at unntaket i merverdiavgiftsloven § 5 b første ledd nr. 16 oppheves. Det foreslås imidlertid ikke å innføre lav merverdiavgiftssats på disse tjenestene. Bakgrunnen for dette er at virksomheter som driver med persontransport vil ha fradragsrett for inngående merverdiavgift ved kjøp av slike tjenester. Det antas at private i liten grad kjøper slike tjenester.

19.1.12.2 KOMITEENS MERKNADER

Komiteen slutter seg til Regjeringens vurderinger og forslag.

19.1.13 Innenlands fering av kjøretøyer

19.1.13.1 SAMMENDRAG

Innføring av lav merverdiavgiftssats på persontransport gjør det nødvendig å se på dagens fritak for fering av kjøretøyer blant annet fordi det kan bli nødvendig å skille mellom hva som skal anses som fering av kjøretøyer og persontransport.

Regjeringen mener det i utgangspunktet vil være uheldig dersom fering av kjøretøyer skal ha en lave merverdiavgiftssats (nullsats) enn den som skal gjelde for persontransport (6 pst.). Det vil f.eks. medføre at man må betale høyere merverdiavgift for passasjerer i bilen eller personer som ikke følger med noe kjøretøy.

Regjeringen foreslår derfor at fering av kjøretøy og persontransport skal følge samme merverdiavgiftssats. Alle fergebilletter vil dermed være omfattet av den lave merverdiavgiftssatsen på 6 pst. Dette vil dessuten være en enkel regel å praktisere for alle parter.

Dette vil kunne gi en viss merbelastning for ferageselskapene ettersom de nå er innenfor avgiftssystemet med nullsats. Det foreslås derfor at riksvegfergene blir kompensert for dette gjennom økt budsjettstøtte. Det vises til nærmere omtale i Stortingsproposisjonen. Innføringen av en lav merverdiavgiftssats for fering av kjøretøyer nødvendigjør også endringer i Stortingets plenarvedtak om merverdiavgift.

Det vises til forslag til lov om endring i merverdiavgiftsloven om opphevelse av § 16 første ledd nr. 10.

19.1.13.2 KOMITEENS MERKNADER

Komiteen slutter seg til Regjeringens vurderinger og forslag.

19.1.14 Økonomiske og administrative konsekvenser

19.1.14.1 SAMMENDRAG

Økonomiske og administrative konsekvenser for persontransportnæringen

Ved å innføre merverdiavgift på persontransport med lav merverdiavgiftssats på 6 pst., skal virksomheter som driver med persontransport beregne 6 pst. merverdiavgift på sin omsetning av persontransporttjenester samtidig som de vil kunne trekke fra all inngående merverdiavgift på kjøp av varer og tjenester (som normalt er pålagt 24 pst. merverdiavgift). Det er nærliggende å anta at utslagene av et slikt forslag kan bli litt forskjellig for ulike deler av persontransportnæringen, og at de virksomheter med store avgiftspliktige anskaffelser kombinert med store generelle offentlige tilskudd som ikke skal avgiftsberegnes, vil ha de største fordelene av forslaget. Avgiftsplikt med 6 pst. vil innebære en avgiftslettelse på knapt 500 mill. kroner årlig for persontransporten samlet. For en nærmere redegjørelse og de ulike beregninger på de ulike transportområdene vises for øvrig til St.prp. nr. 1 (2003-2004) Skatte-, avgifts- og tollvedtak.

Når det gjelder de administrative konsekvenser for næringen, vil forslaget for det første medføre at virksomheter som ikke allerede er registrert i merverdiavgiftsmanntallet, må registreres. Imidlertid vil mange virksomheter allerede være registrert i avgiftsmanntallet fordi de driver annen avgiftspliktig virksomhet (som f.eks. varetransport). Antall nye registreringer vil trolig først og fremst komme fra drogsnæringen hvor det finnes et stort antall mindre selvstendige næringsdrivende.

Ved siden av selve registreringen må virksomhetene levere avgiftsoppgjør. Det antas at de fleste virksomhetene benytter elektroniske systemer til regn-

skapsføringen, og slike systemer vil kunne håndtere et avgiftsoppgjør uten behov for større tilpasninger.

For virksomheter som i dag driver kombinert virksomhet i forhold til avgiftsplikten, dvs. persontransport i kombinasjon med annen avgiftspliktig virksomhet (f.eks. varetransport), vil som nevnt forslaget medføre klare administrative forenklinger ved at man slipper problemene ved fordelingen av inngående merverdiavgift ved fellesanskaffelser.

Økonomiske og administrative konsekvenser for avgiftsmyndighetene

Merverdiavgift på persontransport vil få betydning for arbeidet med merverdiavgiftsmanntallet. På grunnlag av søk i Enhetsregisteret har Skattedirektoratet antatt at forslaget om merverdiavgift på persontransport vil medføre ca. 9 500 nye enheter i manntallet. For fylkesskattekontorene vil dette medføre en engangsinnsats for å få registrert alle enhetene. I tillegg vil det bli normalt vedlikehold av manntallet.

En ny, lav merverdiavgiftssats på 6 pst. vil dessuten medføre at det må gjennomføres endringer i programvaren MVA 3. Endringene vil ha konsekvenser for en rekke sentrale moduler i systemet som må tilpasses den nye satsen. Disse endringene vil imidlertid få betydning dersom man senere ønsker å benytte samme merverdiavgiftssats på andre områder enn persontransport. Dessuten vil forslaget få enkelte konsekvenser for den elektroniske leveringstjenesten for merverdiavgift, ved siden av at det blir nødvendig med endringer i det sentrale oppgavemottaket som leser papiroppgaver maskinelt (for de avgiftspliktige som ikke leverer avgiftsoppgavene elektronisk).

For selve oppgavebehandlingen vil forslaget medføre økt arbeid med blant annet behandling av forespørsler som følge av feil i oppgavene, behandling/attestering av eventuelle tilgodeoppgaver og oppgavekontroll.

Skattedirektoratet har anslått engangskostnadene ved forslaget til å utgjøre 12 mill. kroner og de årlige driftskostnadene til 600 000 kroner. I tillegg kommer 2,6 årsverk i forbindelse med ekstraordinær innsats ved registreringen og 8,2 årsverk til ordinær drift.

19.1.14.2 KOMITEENS MERKNADER

Komiteen tar dette til orientering.

19.2 Den generelle beløpsgrensen for registrering i avgiftsmanntallet

19.2.1 Sammen drag

Regjeringen foreslår at den generelle beløpsgrensen for registrering i merverdiavgiftsmanntallet økes fra 30 000 kroner til 50 000 kroner med virkning fra 1. januar 2004.

En heving av grensen vil innebære forenklinger både for de næringsdrivende og for avgiftsmyndighetene. Mange små næringsdrivende vil slippe de forpliktelser de i dag er pålagt etter merverdiavgiftslovgivningen, herunder forpliktelser vedrørende registrering og oppgaveinnsendelse. For avgiftsmyndighetene innebærer dette en administrativ fordel, særlig i forbindelse med lettelse i manntallsføringen og oppgavebehandlingen.

For at omsetning av varer og tjenester skal utløse plikt til å beregne merverdiavgift, må omsetningen skje som ledd i næringsvirksomhet. En heving av grensen vil derfor i tillegg innebære færre vanskelige grensedragninger i forbindelse med spørsmålet om det foreligger næringsvirksomhet.

Provenyeffekten av en slik endring vil være om lag 400 mill. kroner. Den positive provenyeffekten som oppstår ved en heving av registreringsgrensen, skyldes særlig at små næringsdrivende ofte leverer oppgaver der fradragsberettiget inngående merverdiavgift overstiger utgående merverdiavgift slik at de får tilbakebetalt avgift fra staten.

En heving av den generelle registreringsgrensen til 50 000 kroner vil ifølge tallmateriale innhentet fra Skattedirektoratet, resultere i at om lag 48 000 næringsdrivende som i dag er registrert i merverdiavgiftsmanntallet, tas ut av registeret. Etter merverdiavgiftsloven § 28 fjerde ledd er utgangspunktet nå som tidligere at en allerede registrert virksomhet hvor omsetning og uttak synker under registreringsgrensen, skal stå i manntallet i minst to hele kalenderår etter at omsetning og uttak har sunket under registreringsgrensen. Ved vurderingen etter fjerde ledd er det den til enhver tid gjeldende beløpsgrense i bestemmelsens første ledd som legges til grunn. Dette innebærer at virksomheter som ved en vurdering etter 1. januar 2004 har hatt omsetning under 50 000 kroner i minst to hele kalenderår, skal tas ut av registeret.

Regjeringen viser til forslag til endring av merverdiavgiftsloven § 28 første ledd første setning. Det foreslås at lovendringen trer i kraft 1. januar 2004.

19.2.2 Komiteens merknader

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Senterpartiet og Kystpartiet, slutter seg til Regjeringens forslag.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Kystpartiet vil foreslå at ny omsetningsgrense settes til 40 000 kroner for derved å spare 29 000 mindre næringsdrivende for et betydelig inntektstap. Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"I lov om merverdiavgift gjøres følgende endring:

§ 28 første ledd første setning skal lyde:

Registrering skal skje når den næringsdrivendes omsetning og avgiftspliktige uttak av varer og tjenester til sammen har overstegyet 40 000 kroner i en periode på 12 måneder."

19.3 Tannlegers mv. utleie av utstyr

19.3.1 *Sammendrag*

I praksis er det vanlig at en assistenttannlege leier kontor, utstyr og eventuelt tannhelsesekretær hos eieren av en tannlegepraksis. I en del tilfeller behandler assistenttannlegen også praksiseiers pasienter. Som vederlag for disse tjenestene betaler assistenttannlegen en prosentandel av innbetalt pasienthonorar.

Helsetjenester er unntatt merverdiavgiftsplikt etter merverdiavgiftsloven. Unntaket omfatter også varer og tjenester som leveres som et naturlig ledd i ytelsen av en helsetjeneste. Dette gjelder imidlertid kun levering av varer og tjenester til pasienten fra den som yter helsetjenesten. Omsetning av andre varer og tjenester ellers mellom selvstendig næringsdrivende helsepersonell omfattes heller ikke av unntaket. Det gjelder også mellom selvstendig næringsdrivende helsepersonell i samme praksis.

Leieforholdet mellom assistenttannlegen og praksiseier omfattes dermed ikke av merverdiavgiftsunntaket for helsetjenester. Andre unntak kan imidlertid komme til anvendelse. Utleie av fast eiendom er eksempelvis unntatt avgiftsplikt. Det samme gjelder utleie av helsepersonell. Utleie av varer/utstyr har imidlertid vært merverdiavgiftspliktig fra innføringen av merverdiavgift i Norge. Dette gjelder også når utleien skjer mellom selvstendige næringsdrivende helsepersonell som yter unntatte helsetjenester. Dersom assistenttannlegen mot vederlag nyter godt av å kunne benytte praksiseiers pasientportefølje, kan også dette utløse avgiftsplikt.

I Dokument nr. 8:95 (2002-2003) ble det lagt fram et privat lovforslag som gikk ut på å endre merverdiavgiftsloven slik at den type utleie som er beskrevet ovenfor ikke lenger skal være avgiftspliktig. Departementet gav i sitt svarbrev uttrykk for at man i samarbeid med Skattedirektoratet ville se nærmere på hvordan et slikt unntak kunne utformes. Det ble videre uttalt at unntaket også måtte omfatte andre grupper av selvstendig næringsdrivende helsepersonell som organiserer seg på tilsvarende måte.

Stortinget vedtok 28. mai 2003 å vedlegge forslaget protokollen. I Innst. S. nr. 211 (2002-2003) uttaler imidlertid finanskomiteen:

"at den difor er glad at finansministeren i sitt svarbrev skriv at han har sett i gong eit arbeid med tanke på å få eit unntak for tenester som vert ytt mellom sjølvstendige næringsdrivande tannlegar i same praksis.

Komiteen er likevel også av den meining at innføring av særordningar for einskilte grupper av næringsdrivande er uheldig, og er såleis einig i at det må setjast klare avgrensingar for eit slikt fritak. Komiteen ser og at ei slik særordning i tillegg må gjelde andre grupper sjølvstendige næringsdrivande helsepersonell som organiserer seg på tilsvarende måte. Komiteen har merka seg at finansministeren vil sjå nærmare på dette og komme tilbake med forslag om unntak i samband med statsbudsjettet for 2004."

Komiteen uttaler også:

"Når det gjeld tannlegar er komiteen tilfreds med at finansministeren med heimel i merverdiavgiftslova § 70 etablerer ei avgrensa unntaksordning for utleie i dei nevnte tilfella."

På bakgrunn av stortingsbehandlingen besluttet Finansdepartementet ved vedtak av 8. juli 2003 å innvilge tannleger som leier ut utstyr mv. til en assistenttannlege et midlertidig fritak for plikten til registrering i avgiftsmanntallet med hjemmel i merverdiavgiftsloven § 70.

Finansdepartementet har i samarbeid med Skattedirektoratet arbeidet med regelutformingen av et slikt unntak. Det viser seg at det er behov for å bruke noe lenger tid på dette arbeidet enn det som tidligere er varslet. Dette skyldes særlig at forslagene til nye regler etter Regjeringens vurdering bør sendes på alminnelig høring. Et forslag om å unnta utleie av varer mellom selvstendig næringsdrivende helsepersonell i samme praksis vil bli sendt på høring så snart som mulig.

Utsettelsen vil ikke få noen betydning i praksis.

19.3.2 *Komiteens merknader*

K o m i t e e n tar dette til orientering.

19.4 Utleie og leasing av el-biler

19.4.1 *Sammendrag*

I forbindelse med behandling av Innst. S. nr. 86 (2002-2003) ba Stortinget Regjeringen om å foreta en rask utredning av merverdiavgiftsfritak for utleie og leasing av 0-utslippsbiler.

I merverdiavgiftsloven § 16 nr. 14 er det gitt fritak (0-sats) for omsetning av kjøretøy som bare bruker elektrisitet til fremdrift, jf. merverdiavgiftsloven § 63 første ledd første punktum som gir fritaket tilsvarende anvendelse ved innførsel. Fritaket omfatter ikke utleie/leasing og en utvidelse forutsetter derfor lovendring.

Merverdiavgiften er en generell forbruksavgift på varer og tjenester. Det er derfor betenkelig å bruke merverdiavgiftssystemet til å tilgodese de hensynene som ligger bak dagens fritak for el-biler. Det kan i denne sammenheng vises til at fritak fra plikten til å beregne utgående merverdiavgift ved omsetning av

el-biler, samtidig som den avgiftspliktige har fradragsrett for all inngående merverdiavgift (0-sats) indirekte medfører en form for subsidiering gjennom avgiftssystemet.

Merverdiavgiftssystemet bør virke mest mulig nøytralt i forhold til valg av finansieringsform. I så måte er det uheldig at leasing og kjøp behandles forskjellig i avgiftssammenheng. Isolert taler dette for en likestilling. Ved en generell utvidelse av fritaket til også å omfatte leie og leasing vil det imidlertid oppstå en avgiftsmessig forskjell mellom salg og utleie/leasing av elektriske kjøretøyer i tilknytning til reparasjoner og vedlikehold. En person som eier et slikt kjøretøy, blir belastet med merverdiavgift på reparasjoner og vedlikehold. En utleier vil derimot ha rett til fradrag for inngående merverdiavgift ved kjøp av disse tjenestene, jf. merverdiavgiftsloven § 21. De faktiske kostnader knyttet til elektriske kjøretøy blir med dette noe lavere ved utleie/leasing, noe som kan innebære en konkurransevridning i disfavør av privat eie.

Med de unntak som oppstilles i avtalen selv, forbyr EØS-avtalens artikkel 61(1) medlemslandene å yte støtte som vrir eller truer med å vri konkurransen ved å begunstige enkelte foretak eller produksjon av enkelte varer dersom dette påvirker samhandelen mellom EØS-landene. Støtte omfatter statsmidler av enhver form, herunder avgiftsfritak.

Før en eventuell utvidelse av fritaket til også å gjelde utleie/leasing, må det avklares om dette er forenlig med EØS-avtalens bestemmelser om statsstøtte. I forhold til statsstøttereguleringen vil vurderingen i utgangspunktet falle likt ut for omsetning og utleie/leasing av el-biler. Finansdepartementet har i den sammenheng forelagt saken for Nærings- og handelsdepartementet og vil om nødvendig også ta saken opp med EFTAs overvåkningsorgan (ESA).

Regjeringen anbefaler på denne bakgrunn at spørsmålet om å innføre merverdiavgiftsfritak ved utleie og leasing av kjøretøy som kun benytter elektrisitet til fremdrift, utsettes til de EØS-rettslige sider av saken er avklart.

19.4.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens vurdering.

19.5 Merverdiavgiftsunntak for alternativ behandling

19.5.1 Sammendrag

I forbindelse med behandlingen av budsjettet for 2003 ble det lagt til grunn at tjenester innen alternativ behandling skulle unntas fra merverdiavgift og at dette skulle iverksettes senest i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2003 innenfor de rammer Stortinget trakk opp. Etter forutgående høring ble

forskrift 15. juni 2001 nr. 682 (Nr. 119) om avgrensning av merverdiavgiftsunntaket for helsetjenester endret 1. juli 2003, slik at ytterligere fem alternative behandlingsformer ble unntatt fra merverdiavgiftsplikten. Dette da i tillegg til akupunktur og homøopati som allerede var unntatt. De nye unntatte behandlingsformene er naprapati, osteopati, soneterapi, aromaterapi, samt ernæringsterapi og urtemedisinbehandling. Ved vurderingen av hvilke behandlingsformer som burde unntas, ble det i samsvar med Ot.prp. nr. 27 (2002-2003) punkt 7.15 lagt vekt på om behandlingsformene har stor utbredelse, om det foreligger vitenskapelig belegg eller systematisert kunnskap, om tjenesten er regulert i andre land eller om den anvendes av autorisert helsepersonell eller i helsetjenesten.

I forbindelse med forslaget om å utvide merverdiavgiftsunntaket for alternativ behandling med fem nye behandlingsformer, mottok departementet en rekke høringsinnspill. Det er nå foretatt en ytterligere gjennomgang av disse. I samsvar med de avgrensningskriterier som følger av Ot.prp. nr. 27 (2002-2003) Om lov om alternativ behandling av sykdom mv. har Finansdepartementet i samarbeid med Helsedepartementet kommet til at også kinesiologi og klassisk (svensk) massasje kan unntas fra merverdiavgiftsplikten. Disse behandlingsformene er unntatt fra merverdiavgift fra 1. oktober 2003.

Som en oppfølging av Stortingets behandling av Ot.prp. nr. 27 (2002-2003) Om lov om alternativ behandling av sykdom mv., har Helsedepartementet nå sendt på høring et forslag til forskrift om opprettelsen av en frivillig registerordning for utøvere av alternativ behandling. Høringsfristen er satt til 15. oktober 2003.

Forslaget til registerordning går i korte trekk ut på at Sosial- og helsedirektoratet godkjenner utøverorganisasjoner som oppfyller nærmere bestemte vilkår. Den enkelte utøver vil deretter kunne bli registrert i registerordningen såfremt det er dokumentert at vedkommende er medlem av en slik godkjent utøverorganisasjon og dernest oppfyller nærmere bestemte vilkår. Registeret skal opprettes ved Brønnøysundregistrene, og registerordningen skal være åpen både for personer som er helsepersonell etter helsepersonelloven og som utøver alternativ behandling, og andre som utøver alternativ behandling.

Når forskriften om en slik registerordning er trådt i kraft, vil det bli vurdert om unntak fra merverdiavgiftsplikten for alternative behandlingsformer kan knyttes opp mot denne. Et eventuelt forslag om dette vil bli sendt på alminnelig høring.

19.5.2 Komiteens merknader

Komiteen tar dette til orientering.

20. LOV OM KOMPENSASJON AV MERVERDIAVGIFT FOR KOMMUNER, FYLKESKOMMUNER MV.

20.1 Innledning - generelt om innføringen

20.1.1 Sammenheng

Regjeringen går inn for at det innføres en generell kompensasjonsordning for merverdiavgift. Regjeringen anser at en generell kompensasjonsordning utenfor merverdiavgiftssystemet er egnet til å motvirke konkurransevridningene mellom kommunal egenproduksjon og kjøp fra andre. Ordningen vil også motvirke vridninger mellom ulike former for kommunalt samarbeid. Siden ordningen vil omfatte alle varer og tjenester, vil den være robust i forhold til en utvikling med økt konkurranse mellom offentlig og privat tjenesteproduksjon. Regjeringen viser til at man også i Sverige og Danmark har valgt en generell kompensasjonsordning.

En generell kompensasjonsordning medfører ikke endringer i merverdiavgiftslovgivningen. Regjeringen anser at det er hensiktsmessig å innføre en ny lov om kompensasjon av merverdiavgift. Regjeringen går inn for at den nye loven avløser lov 17. februar 1995 nr. 9 om kompensasjon for merverdiavgift til kommuner og fylkeskommuner mv. Lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven) vil gjelde for den nye loven, slik at klageadgang mv. vil følge forvaltningslovens bestemmelser. Kompensasjonsordningen etter den nye loven vil administreres av skatteetaten. Dette innebærer at ordningen i første instans vil håndteres av fylkesskattekontoret i hvert fylke.

Regjeringen foreslår at den nye loven trer i kraft 1. januar 2004. Av hensyn til tilrettelegging og den praktiske gjennomføring av kompensasjonsordningen, foreslås det imidlertid en overgangsordning som innebærer at første periode 2004 først kan søkes kompensert sammen med annen periode 2004. Det vil si at oppgaven for annen periode 2004 vil omfatte merverdiavgift på varer og tjenester som er anskaffet til bruk i enheten i perioden januar til og med april 2004. Søknadsfristen vil være 10. juni 2004 med utbetaling av kompensasjonsbeløpet innen tre uker etter utløpet av søknadsfristen.

Kompensasjonsutbetalingene innenfor ordningen er lagt på Finansdepartementets budsjett kap. 1632 post 61 Tilskudd til kommuner og fylkeskommuner og post 72 Tilskudd til private, jf. St.prp. nr. 1 (2003-2004) Finansdepartementet.

20.1.2 Komiteens merknader

Komiteen viser til sine merknader nedenfor under det enkelte punkt.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre er positive til at det foreslås innført en generell kompensasjonsordning for merverdiavgift i kommunesektoren. Dette vil bidra til at merverdiavgiften ikke lenger fører til forskjellsbehandling ved tjenesteproduksjon, enten tjenestene kjøpes fra private, skjer i egen regi eller i samarbeid med andre kommuner. Disse medlemmer vil påpeke at dette vil kunne bidra til et bedre tjenestetilbud i kommunene ved at tilgjengelige ressurser utnyttes på en mer effektiv måte.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Kystpartiet viser til at Regjeringen foreslår at det innføres en generell ordning med kompensasjon for merverdiavgift for kommuner og fylkeskommuner, og for private virksomheter som utfører enkelte lovpålagte kommunale oppgaver. Disse medlemmer mener at Regjeringen har et for ensidig fokus på konkurranseutsetting og privatisering som virkemiddel for å effektivisere kommunesektoren. Disse medlemmer mener at ytterligere konkurranseutsetting innenfor helsevesen og eldreomsorg må stanses inntil konsekvensene er evaluert. Disse medlemmer ønsker derfor ikke å innføre en generell kompensasjonsordning for merverdiavgift for kommunesektoren, men mener at dagens regelverk bør videreføres og videreutvikles. Disse medlemmer går imot forslaget til lov om kompensasjon av merverdiavgift for kommuner, fylkeskommuner mv.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet slutter seg subsidiært til Regjeringens forslag i henhold til budsjettavtalen mellom regjeringspartiene og Arbeiderpartiet, jf. Budsjett-innst. S. I. (2003-2004) punkt 3.1.2.2.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i mange år har arbeidet for en generell momskompensasjonsordning for kommunene, for å fjerne den konkurransevridningen merverdiavgiften har skapt mellom offentlig og privat produksjon. Disse medlemmer vil støtte Regjeringens opplegg som et viktig virkemiddel for å få fart på effektivisering og konkurranseutsetting i kommunesektoren.

Disse medlemmer mener det finnes et stort innsparingspotensial gjennom konkurranseutsetting innen offentlig sektor, og at en liknende ordning også må finnes for statlige virksomheter.

Disse medlemmer viser til sin merknad under punkt 3.1.2.5 i Budsjett-innst. S. I (2003-2004) når det gjelder budsjettavtalen mellom Arbeiderpartiet og regjeringspartiene.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti vil gå imot den nye moms-kompensasjonsordningen og viser til at forslaget slik det ligger, er et opplegg for mer privatisering og konkurranseutsetting. Det hersker stor usikkerhet i kommuner/fylkeskommuner om reformen, tallberegningene og konkrete fordelingsvirkninger. Disse medlemmer vil påpeke at KS under prosessen ikke er blitt orientert om den praktiske gjennomføringen av reformen.

Reformen medfører premiering av kommuner som konkurranseutsetter mye og de som har råd til å investere mye fordi det gir større refusjon enn uttrekk. Tilsvarende vil kommuner som velger kommunal drift eller ikke kan eller har behov for samme volum på investeringer de neste åra, tape penger. Dette vil kunne tvinge fram privatisering og konkurranseutsetting og kunne overstyre investeringsplaner kommunene har. Disse medlemmer viser til at dette bekreftes gjennom de vurderinger som ligger til grunn for lovforslaget, bl.a. at den nye ordningen også skal omfatte private eller ideell virksomhet som ikke, eller i liten grad, mottar offentlig støtte, og ikke er en del av offentlige planer.

Disse medlemmer viser til at utredningen som ligger til grunn for endringen er for snever, og ikke vurderer alle sider ved konkurransevridning. Disse medlemmer mener det bør utredes en utvidelse av dagens begrensede ordning, der det gis kompensasjon for sjablonmessige beregnede kompensasjonskostnader som reflekterer tjenstedelen av leveransen. Da treffer en det som utgjør konkurransevridningen mellom å utføre oppgaven med egne ansatte og kjøp fra private. Disse medlemmer vil komme tilbake til dette under behandlingen av budsjettet på kommunaldepartementets område. Disse medlemmer påpeker at det er nødvendig og avgjørende å sikre at frivillige organisasjoners samfunnsnyttige, nonprofitt virksomhet ikke blir nedlagt som følge av konkurranseutsetting og viser til merknader under kapittel 20.6.2.

Disse medlemmer vil derfor gå imot lovendringene.

Disse medlemmer viser til sin merknad under punkt 3.1.2.6 i Budsjett-innst. S. I (2003-2004) når det gjelder budsjettavtalen mellom Arbeiderpartiet og regjeringspartiene.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Kystpartiet vil påpeke at den foreslåtte ordningen vil ha stor betydning for den enkelte kommunes økonomiske situasjon, og vil stille omfattende krav til tilpasninger av regnskapssystemer og opplæring av regnskapsmedarbeidere. Fristene for å gjøre kompensasjonskrav gjeldende vil bli svært korte.

Disse medlemmer viser videre til at Kommunenes Sentralforbund i sitt høringsnotat uttalte:

"Det hersker stor forvirring og usikkerhet i kommuner/fylkeskommuner om reformen, tallberegninger og konkrete fordelingsvirkninger."

Disse medlemmer viser også til at det er høyst uklart hvilke konsekvenser reformen vil ha i forhold til økt kommunal administrasjon. Det er stor forskjell mellom det enkeltkommuner rapporterer inn og det Regjeringen mener er administrativt merarbeid, jf. Svar på spørsmål nr. 102, fra Senterpartiet til finansministeren:

"For kommunenes del vil forslaget om innføring av en generell kompensasjonsordning på noen områder medføre administrativt merarbeid. En generell ordning vil medføre at betydelig flere anskaffelser blir kompensasjonsberettiget. Videre er innrapporteringsperiodene foreslått forkortet i forhold til dagens ordning. Utvidelsen til en generell ordning vil imidlertid også medføre at den administrative arbeidsbyrden blir redusert på enkelte felt. Med en generell kompensasjonsordning vil man unngå ressursbruk knyttet til avgrensning av ordningen til enkelte tjenester. Videre vil den administrative ressursbruken knyttet til hver enkelt sak reduseres som følge av enklere krav til dokumentasjon ved innsendelse av kompensasjonskravene. Samlet sett anslås det administrative merarbeidet i kommunene å bli om lag uendret som følge av lovforslaget."

Disse medlemmer mener på dette grunnlag at det ikke bør innføres en generell kompensasjonsordning for merverdiavgift til kommunene på det nåværende tidspunkt, og viser til forslag i Innst. S nr. 1 (2003-2004).

Disse medlemmer vil understreke at en ordning med momskompensasjon vil være en ytterligere stimulans for kommunene til å konkurranseutsette sine tjenester. Disse medlemmer viser til at det er flere uavklarte prinsipielle spørsmål knyttet til konkurranseutsetting, særlig innenfor helse- og omsorgssektoren, som må avklares før det foreslås tiltak som vil være en ytterligere stimulans til konkurranseutsetting i kommunesektoren. Disse medlemmer vil videre understreke at den foreslåtte ordningen innføres med svært kort varsel. Dette innebærer at kommuner og fylkeskommuner må ha implementert nye rutiner mv. allerede fra januar 2004. Dersom rutinene ikke er på plass innen 10. juni 2004, vil kompensasjonskrav for perioden januar-april 2004 gå tapt med endelig virkning.

20.2 Hvem kan søke om kompensasjon?

20.2.1 Kommunesektoren

20.2.1.1 SAMMENDRAG

Ordningen omfatter kommunal og fylkeskommunal sektor. Regjeringen er av den oppfatning at

ordningen bør omfatte enheter som omhandlet i kommuneloven. Dette vil si kommuner og fylkeskommuner med kommunal og fylkeskommunal virksomhet der kommunestyret, fylkestinget eller annet styre eller råd i henhold til kommuneloven eller kommunal særlovgivning er øverste myndighet. Ordningen bør også omfatte interkommunale og interfylkeskommunale sammenslutninger organisert etter kommuneloven eller etter kommunal særlovgivning. Slik interkommunal virksomhet omfattes av dagens begrensede kompensasjonsordning. Interkommunalt samarbeid etter kommuneloven § 27 og lov 29. januar 1999 nr. 6 om interkommunale selskaper bør etter Regjeringens oppfatning derfor også omfattes av den generelle kompensasjonsordningen. Kommunalt samarbeid som er skilt ut i egne selskaper etter aksjelovene eller selskapsloven, bør etter Regjeringens oppfatning ut fra hensynet til nøytralitet derimot behandles på lik linje med private virksomheter.

Kommunale virksomheter som driver ordinær avgiftspliktig omsetningsvirksomhet, forutsettes ikke å bli berørt av den generelle kompensasjonsordningen. For disse virksomhetene foreligger det fradragsrett for inngående merverdiavgift på alle anskaffelser til bruk i den avgiftspliktige delen av virksomheten etter de alminnelige fradragsbestemmelsene i merverdiavgiftsloven. Slike virksomheter skal ved innføring av en generell kompensasjonsordning fortsatt sende inn vanlige omsetningsoppgaver innenfor merverdiavgiftssystemet hvor inngående merverdiavgift kan føres til fradrag i avgiftsoppgjøret med staten. Kompensasjonsordningen vil likevel omfatte kommunale enheter som driver omsetningsvirksomhet, men hvor tjenesten er unntatt fra den generelle merverdiavgiftsplikten.

Merverdiavgiften påvirker i dag organiseringen av kommunalt samarbeid for tjenester som er merverdiavgiftspliktige og som ikke omfattes av dagens kompensasjonsordning. Hvis kommunene eksempelvis velger en løsning hvor en kommune etter avtale skal levere tjenester til andre kommuner (vertskommunemodellen), oppstår det merverdiavgiftsplikt når tjenestene omsettes til de andre kommunene. En generell kompensasjonsordning vil motvirke eventuelle konkurransevidninger som merverdiavgiftssystemet skaper mellom ulike kommunale samarbeidsformer. Dette skjer ved at de kjøpende kommuner får kompensert merverdiavgiften ved kjøp fra vertskommunen.

Ved en generell kompensasjonsordning vil kommunale virksomheter til dels få nøytralisert merverdiavgiften gjennom merverdiavgiftslovens alminnelige bestemmelser om fradrag for inngående merverdiavgift, og til dels refundert inngående merverdiavgift gjennom kompensasjonsordningen.

For kommunale enheter som er avgiftspliktige etter merverdiavgiftsloven § 11 annet ledd, dvs. virksomheter som hovedsakelig har til formål å tilgodese egne behov, forutsetter Regjeringen at den generelle kompensasjonsordningen skal gjelde for den del av enhetens virksomhet som ikke gir rett til fradrag for inngående merverdiavgift etter merverdiavgiftslovens bestemmelser. Disse enhetene vil da på tilsvarende måte få nøytralisert merverdiavgiften, dels gjennom den vanlige retten til fradrag for inngående merverdiavgift og dels gjennom kompensasjonsordningen.

Regjeringen viser til forslaget til ny lov §§ 1 og 2 bokstav a og b.

20.2.1.2 KOMITEENS MERKNADER

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet, slutter seg til Regjeringens forslag.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Kystpartiet viser til sine merknader under punkt 20.1.2. hvor det går fram at disse medlemmer går imot lovforslaget.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti viser til at interkommunale selskaper vil profittere på Regjeringens forslag til endringer i momskompensasjon. Disse medlemmer vil, for å oppnå samme økonomiske stilling for disse selskapene, foreslå en direkte kompensasjonsordning til slike selskaper innenfor rammene av kommunesektorens rammer.

20.2.2 *Private og ideelle virksomheter*

20.2.2.1 SAMMENDRAG

En generell kompensasjonsordning vil medføre nye konkurransevidninger mellom kommunale og private virksomheter når private virksomheter yter tjenester innen områder som ikke er omfattet av merverdiavgiftsplikten. Dette kan eksempelvis gjelde tjenesteproduksjon innenfor helse og undervisning. En konkurransevidning kan oppstå når kommunen skal velge om velferdstjenester som er unntatt fra merverdiavgiftsplikt, skal produseres av kommunale eller private virksomheter. Kommunene vil få kompensert merverdiavgiften på sine innkjøp, i motsetning til de private tilbydere som ikke vil få fradrag eller kompensasjon for merverdiavgift på sine innkjøp. Kommunene vil dermed kunne se seg tjent med å produsere slike tjenester selv fremfor å kjøpe dem fra andre. En generell kompensasjonsordning kan også gi nye konkurransevidninger når ikke-avgiftspliktige tjenester omsettes til andre enn kommunen. Kom-

munal tjenesteproduksjon vil bli kompensert for inngående merverdiavgift gjennom en generell kompensasjonsordning. En privat produsent av tilsvarende tjenester blir derimot belastet med inngående merverdiavgift. Private produsenter kan dermed komme til å måtte ta en høyere pris i markedet enn en kommunal produsent av tilsvarende tjenester.

En generell kompensasjonsordning som skal omfatte alle private og ideelle virksomheter som utfører lovpålagte oppgaver, kan bli meget omfattende. Regjeringen ser det derfor nødvendig ut fra hensynet til finansiering og administrasjon av ordningen, samt usikkerhet knyttet til omfanget av de nye konkurransevidningene, å begrense ytterligere hvilke private virksomheter som utfører lovpålagte oppgaver som skal være kompensasjonsberettiget.

Regjeringen foreslår at de nye konkurransevidningene motvirkes ved å la private og ideelle virksomheter som utfører lovpålagte helse-, undervisnings- eller sosialtjenester, omfattes av kompensasjonsordningen. Det er på disse områdene, foruten fast eiendom, at det må antas at kommunene i størst grad vil kunne komme i en konkurransesituasjon med ikke-avgiftspliktige private virksomheter. En begrensning til helsetjenester, undervisningstjenester og sosiale tjenester gjør at kultur, idrett og samferdsel på samme måte som etter dagens begrensede kompensasjonsordning, ikke vil omfattes av kompensasjonsordningen.

Med lovpålagte oppgaver menes ytelser som den enkelte har et rettskrav på å motta. Lovpålagte oppgaver vil dermed stå i motsetning til oppgaver som utføres på frivillig basis. Lovpålagte oppgaver vil også være forskjellig fra oppgaver som kun pålegger kommunen eller fylkeskommunen ansvaret for å "sørge for" at en ytelse eller tjeneste finnes i en viss utstrekning. I slike tilfeller er det gjerne ikke i særlig grad konkretisert hvilke ytelser det er tale om. Det vises her til at utenfor kjerneområdet for kommunal tjenesteyting, finnes det mange felt det kan tenkes kommunal aktivitet på. Dersom kompensasjonsordningen skulle omfatte alle disse, ville den bli svært omfattende. Det er også vanskelig å avgrense alle de områder hvor det kan tenkes kommunal aktivitet på. Dessuten er det usikkert hvilket omfang konkurransevidningsproblemet har på de utenforliggende områdene.

Siden det er avgiftsunntakene i merverdiavgiftsloven som nødvendiggjør grep for å motvirke de nye konkurransevidningene, må "helse-" "sosial-" og "undervisningstjenester" forstås med utgangspunkt i bruk av disse begrepene i merverdiavgiftsloven med tilhørende forskrifter.

Dagens kompensasjonsordning ble med virkning fra 1. januar 2000 utvidet til å omfatte private og ideelle virksomheter som utfører tilsvarende oppgaver

og tjenester som kommunene eller fylkeskommunene, jf. kompensasjonsloven § 1 annet ledd og forskriften § 1 nr. 3. Det er satt som vilkår at den aktuelle virksomheten er tatt med i offentlige planer som en integrert del av det kommunale eller fylkeskommunale tjenestetilbudet og er finansiert fullt ut med offentlige midler, samt eventuelt brukerbetaling på lik linje med tilsvarende offentlige virksomheter.

Regjeringen anser vilkårene om at "virksomheten skal være omtalt i offentlige planer" og være "finansiert fullt ut med offentlige midler" for å være lite hensiktsmessige. Regjeringen går derfor ikke inn for en videreføring av disse vilkårene. Regjeringen viser til at det i dag pågår en sanering av plankrav i særlov. Henvisning til fylkes- eller kommuneplanen og handlingsplanen eller økonomiplanen blir dermed lite formålstjenlig. Dette skyldes at de lover som ligger til grunn for nevnte planer, ikke stiller krav til planene med et slikt detaljeringsnivå som er nødvendig i forhold til å praktisere kriteriet. Etter Regjeringens vurdering kan det i dag, og særlig i fremtiden, variere betydelig fra tjeneste til tjeneste og fra kommune til kommune hva som er tatt inn i planene som spesifikasjoner av private tilbud drevet i avtale med kommunen eller fylkeskommunen. Regjeringen viser videre til at for å oppnå en størst mulig grad av konkurransenøytralitet mellom kommunale og private produsenter som utfører lovpålagte oppgaver, bør en generell kompensasjonsordning i større omfang enn med dagens subjektavgrensning omfatte private og ideelle virksomheter. Kompensasjonsordningen bør etter Regjeringens oppfatning derfor også omfatte private eller ideelle virksomheter som ikke eller i liten grad mottar offentlig støtte.

På helsesektoren vil kompensasjonsordningen omfatte primærhelsetjenesten etter kommunehelsetjenesteloven § 1-3 og de lovpålagte tannhelsetjenester jf. lov om tannhelsetjenester § 1-3. Når det gjelder fastlegeordningen, er dette en del av allmennlegetjenestene. Fastlegene er mange, og det ville medføre at kompensasjonsordningen ville bli svært omfattende dersom disse ble omfattet. På grunn av dette og problemer med å anslå omfanget av konkurransevidningsproblemet når det gjelder denne gruppen, går Regjeringen inn for at leger som arbeider som selvstendig næringsdrivende og som har fastlegeavtale med kommunen, ikke omfattes av kompensasjonsordningen. Problemet med å anslå omfanget av konkurransevidningsproblemet gjør seg også gjeldende for fysioterapeuter med kommunal driftsavtale som arbeider som selvstendig næringsdrivende. Regjeringen går derfor inn for at også disse holdes utenfor ordningen.

Når det gjelder undervisningssektoren, vil kompensasjonsordningen omfatte grunnskoleopplæring og spesialpedagogisk hjelp etter opplæringsloven

§§ 13-1 og 13-2. Den vil også omfatte videregående opplæring for ungdom og voksne, jf. § 13-3, samt voksenopplæring, jf. § 4 A-4.

Regjeringen viser til forslaget til ny lov § 2 bokstav c.

20.2.2.2 KOMITEENS MERKNADER

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet, slutter seg til Regjeringens forslag.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet viser til sin merknad under punkt 20.1.2, hvor det går fram at disse medlemmer går imot lovforslaget.

20.2.3 Barnehager

20.2.3.1 SAMMENDRAG

Kompensasjonsordningen vil på sosialsektoren blant annet omfatte sosiale ytelser etter sosialtjenesteloven § 4-2. Barnehager er en sosialtjeneste i merverdiavgiftslovens forstand og således unntatt merverdiavgiftsplikt, men det foreligger ikke rettskrav på barnehageplass. Ettersom en generell kompensasjonsordning kan medføre konkurransevridninger i disfavør av private barnehager, går Regjeringen inn for at ordinære barnehager etter barnehageloven § 13 omfattes av kompensasjonsordningen.

Regjeringen viser til forslaget til ny lov § 2 bokstav d.

20.2.3.2 KOMITEENS MERKNADER

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet, slutter seg til Regjeringens forslag.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet viser til sin merknad under punkt 20.1.2, hvor det går fram at disse medlemmer går imot lovforslaget.

20.2.4 Kirkelig fellesråd

20.2.4.1 SAMMENDRAG

Selv om det faller utenfor de tre tjenesteområdene som er nevnt, går Regjeringen inn for at kirkelig fellesråd som i dag er omfattet av kompensasjonsordningen, også omfattes av den generelle kompensasjonsordningen.

Regjeringen viser til forslaget til ny lov § 2 bokstav e.

20.2.4.2 KOMITEENS MERKNADER

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet, slutter seg til Regjeringens forslag.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet viser til sin merknad under punkt 20.1.2, hvor det går fram at disse medlemmer går imot lovforslaget.

20.3 Fast eiendom

20.3.1 Sammen drag

Fordi omsetning og utleie av fast eiendom ikke er merverdiavgiftspliktig, kan en generell kompensasjonsordning gi kommunene en oppfordring til å føre opp bygg selv fremfor å kjøpe eller leie disse av andre. Hvis kommunen selv fører opp bygget, vil merverdiavgiften på byggekostnadene være kompensasjonsberettiget. En privat byggherre som leier ut et bygg til en kommune, vil derimot ikke være kompensasjonsberettiget. For å motvirke disse konkurransevridningene anbefaler Regjeringen at dagens frivillige registreringsordning etter forskrift 6. juni 2001 om frivillig registrering av utleier av bygg eller anlegg til bruk i virksomhet som er registrert etter merverdiavgiftsloven (forskrift nr. 117) utvides til å omfatte også utleie til kommunale virksomheter. Dette gjelder selv om lokalene ikke brukes til avgiftspliktig virksomhet. Private utleiere får dermed fradragsrett for inngående merverdiavgift og unngår konkurranseulempen ved å legge merverdiavgiftskostnaden på leievederlaget. Departementet vil utvide forskrift nr. 117 med virkning fra 1. januar 2004.

Kommunene vil også kunne få en betydelig konkurransefordel i forhold til private ved salg og utleie av fast eiendom til private ikke-avgiftspliktige virksomheter. Regjeringen foreslår derfor at kompensasjonsordningen ikke skal omfatte tilfeller hvor kommunen eller private virksomheter leier ut eller selger fast eiendom. Når det gjelder utleie av fast eiendom til helseformål og sosiale formål, eksempelvis omsorgsboliger og tilrettelagte boliger for personer med funksjonsnedsettelse, foreslår Regjeringen at dette likevel omfattes av kompensasjonsordningen. Det samme gjelder fellesanlegg i tilknytning til boligen.

Regjeringen viser til forslaget til ny lov § 4 annet ledd nr. 2 og § 4 tredje ledd.

20.3.2 Komiteens merknader

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet, slutter seg til Regjeringens forslag.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet viser til sin merknad under punkt 20.1.2, hvor det går fram at disse medlemmer går imot lovforslaget.

20.4 Tilbakeføring av kompensert merverdiavgift

20.4.1 Sammendrag

Merverdiavgiftsloven § 21 tredje ledd innebærer at det kan kreves tilbakeføring av fradragsført inngående merverdiavgift vedrørende bygg og anlegg etter bruksendring. Tilbakeføring kan kreves dersom bygget eller anlegget før fullføringen eller innen tre år etter at det er fullført, selges, leies ut eller på annen måte disponeres til formål som faller utenfor merverdiavgiftsloven.

Adgangen til tilbakeføring gjelder for fullt beløp for deler av bygg eller anlegg som ikke brukes i den registrerte virksomhet. Dette i motsetning til den ordning man har i Danmark og Sverige, hvor en har lengre frist, men hvor tilbakeføringen skjer etter avtrappende satser.

Hensynet til konkurransevidning overfor private utbyggere og utleiere tilsier etter Regjeringens syn at det bør innføres en ordning med tilbakeføring av kompensert merverdiavgift når kommunen etter noe tid leier ut eller selger bygget eller anlegget. Regjeringen foreslår derfor at det skal justeres for kompensert merverdiavgift når det skjer endringer i bruken av fast eiendom etter anskaffelsen eller fremstillingen. Regjeringen foreslår at det ikke skal være noen forpliktelse til å foreta justeringer mer enn 10 år regnet fra utløpet av det år anskaffelsen fremstillingen eller utførelsen ble foretatt. De nærmere regler om justeringen vil bli fastsatt ved forskrift.

Regjeringen viser til lovforslaget § 16.

20.4.2 Komiteens merknader

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet, slutter seg til Regjeringens forslag.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet viser til sin merknad under punkt 20.1.2, hvor det går fram at disse medlemmer går imot lovforslaget.

20.5 Administrasjon - den praktiske innretningen av kompensasjonsordningen

20.5.1 Sammendrag

Regjeringen anser at innberetning av krav og utbetaling av kompensasjon bør skje raskere enn det gjøres etter dagens ordning. Regjeringen foreslår der-

for at kompensasjonsoppgave skal sendes inn annenhver måned, dvs. som for de ordinære merverdiavgiftsoppgavene. Det foreslås videre at utbetaling skal skje innen tre uker fra utløpet av fristen for innsendelse av krav. Utbetaling skal skje direkte til den kompensasjonsberettigede som har fremsatt kravet. Fordi innsendelse av oppgave annenhver måned kan virke ressurskrevende, foreslår Regjeringen at de kompensasjonsberettigede som ser seg tjent med det, skal ha adgang til å sende inn oppgave bare én gang i året.

Regjeringen går inn for at dokumentasjonskravene forenkles. Departementet foreslår at krav om kompensasjon skal vedlegges revisorerklæring. Etersom egendeklarasjon og etterfølgende kontroll er det som gjelder i merverdiavgiftssystemet for øvrig, kan det reises spørsmål om hvorfor det anses nødvendig med revisorbekreftelse. Departementet vil her vise til at det i merverdiavgiftssystemet for øvrig er et krav til næringsdrift, det vil si at registrerte næringsdrivende skal levere betalingsoppgaver. Næringsdrivende med liten omsetning under registreringsgrensen og med negative oppgaver, blir fulgt opp spesielt med tanke på at disse ikke lenger måtte fylle vilkårene for å være registrert i merverdiavgiftsmanntallet. Den foreslåtte kompensasjonsordningen har en helt annen karakter. Dette blir en ren utbetalingsordning som kan sammenlignes med andre utbetalingsordninger, slik som trygdeutbetalinger, sosialhjelp eller næringsstøtte. Kontrollbehovet blir derfor større enn ved vanlige omsetningsoppgaver for merverdiavgift.

Hensikten vil være at beslutningstakerne i kommunene ser bort fra merverdiavgiften i vurderingen av om en skal produsere tjenester selv eller kjøpe dem av andre. Behovet for å endre de kommunale regnskapsrutinene for å bedre incentivvirkningen i ordningen, er derfor vurdert. Dagens ordning innebærer at kompensasjonen i kommunene håndteres som en fri inntekt tilsvarende skatt og rammetilskudd. Det er derfor svært usikkert om den virksomheten som har stått for anskaffelsen, faktisk får tilført kompensasjonen på sitt budsjett. To alternative løsninger på dette er vurdert. En nettoordning hvor anskaffelsene regnskapsføres eksklusive merverdiavgift, og et alternativ med en bruttoordning hvor anskaffelser regnskapsføres inklusiv merverdiavgift, men hvor virksomheten samtidig fører hele kompensasjonen som gjelder virksomheten til inntekt på sitt driftsbudsjett/driftsregnskap. Flere høringsinstanser har pekt på at en ordning med nettoregnskapsføring vil ha som konsekvens at kommunesektorens driftbalanse svekkes. Dette skyldes at finansieringen av ordningen gjennom reduksjon i de frie inntektene slår fullt ut i driftsbalansen. Regjeringen foreslår på denne bakgrunn en løsning hvor anskaffelser regnskapsføres brutto, men hvor virksomhetene fører kompen-

sjasjonen for merverdiavgift til inntekt på sitt budsjett og regnskap. En slik løsning gir i stor grad de samme incentivvirkninger som en nettoordning. Løsningen sikrer at kompensasjonsbeløpene kommer til inntekt på budsjett og regnskap til de virksomheter som har foretatt anskaffelsene. Regnskapsrutinene er nærmere beskrevet i rundskriv fra Kommunal- og regionaldepartementet.

20.5.2 Komiteens merknader

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet, slutter seg til Regjerings forslaget.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet viser til sin merknad under punkt 20.1.2, hvor det går fram at disse medlemmer går imot lovforslaget.

20.6 Beløpsgrense

20.6.1 Sammendrag

Regjeringen legger til grunn at med den avgrensning av kompensasjonsordningen som foreslås, vil mange private og ideelle virksomheter kunne bli omfattet. Ordningen vil dermed bli meget omfattende, hvilket medfører store administrative kostnader. Hensikten med kompensasjonsordningen er å motvirke konkurransevidringer mellom offentlig og privat virksomhet, men omfanget av konkurransevidringsproblemet er usikkert på enkelte områder. På denne bakgrunn foreslås den begrensning at det ikke vil kunne fremsettes krav om kompensasjon for merverdiavgift før merverdiavgiftskostnadene i løpet av et kalenderår utgjør minst 20 000 kroner. For virksomheter som har mindre merverdiavgiftskostnader enn 20 000 kroner årlig, må konkurransevidringene antas å være av lite omfang. De som ellers er kompensasjonsberettiget, men ikke har så høye merverdiavgiftskostnader i løpet av kalenderåret, er avskåret fra å fremsette krav.

Regjeringen viser til lovforslaget § 6 annet ledd.

20.6.2 Komiteens merknader

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet, slutter seg til Regjerings forslaget.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Kystpartiet viser til sin merknad under punkt 20.1.2, hvor det går fram at disse medlemmer går imot lovforslaget.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti viser til merknad under punkt 20.1.2.

Disse medlemmer vil vise til Dokument nr. 8:11 (2003-2004) - forslag fra stortingsrepresentantene Kristin Halvorsen, Karin Andersen, Olav Gunnar Ballo og Sigbjørn Molvik om å gi kommuner lov til å inngå kontrakter med frivillige organisasjoner, som Røde Kors og Frelsesarmeen, om helse- og sosialtjenester uten anbudsutsettelse. Hensikten med dette forslaget er å unnta helse- og sosialtjenester fra reglene om anbudsutsettelse i lov om offentlige anskaffelser, slik at eventuell anbudsutsettelse av disse tjenestene blir noe de folkevalgte i kommunene selv kan avgjøre. Forslaget tar særlig sikte på å verne de frivillige organisasjonene som yter helse- og sosialtjenester til det offentlige. Disse medlemmer vil påpeke at dette er et nødvendig og avgjørende virkemiddel for å sikre at slike organisasjoners samfunnsnyttige nonprofitt virksomhet ikke blir nedlagt, som følge av konkurranseutsettelse.

20.7 Finansieringen

20.7.1 Sammendrag

Siden den generelle kompensasjonsordningen betyr at kommunesektoren får kompensert merverdiavgiften på alle anskaffelser, vil det redusere kommunesektorens utgifter betydelig. Regjeringen legger opp til at ordningen finansieres av kommunesektoren selv gjennom engangsreduksjon av kommunenes frie inntekter. Reduksjonen i kommunenes frie inntekter bør fastsettes slik at ordningen i minst mulig grad påvirker de totale økonomiske rammer i kommunesektoren. Finansdepartementet har i samarbeid med Kommunal- og regionaldepartementet beregnet betalt merverdiavgift for ikke-avgiftspliktig kommunal virksomhet til om lag 9 mrd. kroner i 2004. Dagens begrensede ordning utgjør drøyt 1,6 mrd. kroner. Netto blir kommunenes frie inntekter trukket med knapt 7,4 mrd. kroner. Det samlede omfang av ordningen er usikkert, og Regjeringen vil vurdere omfanget av trekket på nytt i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2005, når det foreligger en oversikt over samlede kompensasjonsutbetalinger for 2004.

Det er et mål at ordningen i minst mulig grad skaper omfordelinger mellom kommunene. Imidlertid er det en forutsetning for at ordningen skal fungere etter hensikten at den enkelte kommunes bidrag til finansieringen er uavhengig av hva kommunen mottar i kompensasjon. Det legges opp til å bruke regnskapstall fra den enkelte kommune som utgangspunkt for et engangsuttrekk av frie inntekter. Samlede frie inntekter justeres da ned tilsvarende summen av påløpt merverdiavgift når ordningen innføres.

Når enkelte private og ideelle virksomheter i tillegg inkluderes i ordningen, antas omfanget ved innføringen å utgjøre om lag 9,3 mrd. kroner samlet på årsbasis. Når det gjelder private barnehager, grunnskoler og videregående skoler, foreligger ikke mulighet for reduserte kostnader for kommunene hvor offentlige bidrag hovedsakelig er statstilskudd. Det er derfor lagt opp til at merverdiavgiftskompensasjonen knyttet til private grunn- og videregående skoler finansieres av virksomhetene selv gjennom reduserte tilskudd fra staten. Merverdiavgiftskompensasjon for investeringer i kommunale og private barnehager finansieres gjennom reduserte investeringstilskudd. Merverdiavgiftskompensasjon for driftsutgifter i private barnehager, finansieres gjennom reduksjon i skjønnsmidlene til barnehagene. Eventuell økt kompensasjon i fremtiden som følge av økt kjøp av merverdiavgiftspliktige varer og tjenester i kommunesektoren, finansieres gjennom økte merverdiavgiftsinntekter. Det vises til omtale i St.prp. nr. 1 (2003-2004) Skatte-, avgifts- og tollvedtak.

Regjeringen viser til lovforslaget § 5.

20.7.2 Komiteens merknader

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet, slutter seg til Regjeringens forslag.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Kystpartiet viser til sin merknad under punkt 20.1.2, hvor det går fram at disse medlemmer går imot lovforslaget.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti viser til at det kan bli stort sprik mellom det en kommune blir trukket i rammetilskudd og det som refunderes. Disse medlemmer viser til merknad under punkt 20.1.2 der vi påpeker at dette følger av at reformen medfører premiering av kommuner som konkurranseutsetter mye og de som har råd til å investere mye, fordi det gir større refusjon enn uttrekk. Tilsvarende vil kommuner som velger kommunal drift eller ikke kan, eller har behov for samme volum på investeringer de neste åra, tape penger. Dette vil kunne tvinge fram privatisering og konkurranseutsetting og kunne overstyre investeringsplaner kommunene har. Disse medlemmer viser til at dette bekreftes gjennom de vurderinger som ligger til grunn for lovforslaget, bl.a. at den nye ordningen også skal omfatte privat eller ideell virksomhet som ikke, eller i liten grad, mottar offentlig støtte, og ikke er en del av offentlige planer.

20.8 Økonomiske og administrative konsekvenser

20.8.1 Sammendrag

GENERELT

Med en generell kompensasjonsordning vil en unngå avgrensning av ordningen til enkelte tjenester, samtidig som det gis kompensasjon for merverdiavgift på hele leveransen. Man unngår også å operere med sjablongmessig fastsatte kompensasjonssatser. Dette gir en enklere ordning med færre avgrensingsproblemer og lavere administrative kostnader enn dagens begrensede kompensasjonsordning.

Med den generelle kompensasjonsordning Regjeringen foreslår i denne proposisjonen, legger en til grunn at det vil være om lag 7 000 kompensasjonsberettigede. En generell kompensasjonsordning vil føre til at antallet fakturaer som gir grunnlag for kompensasjon, vil øke sammenlignet med dagens ordning. Dette vil isolert sett gi økte administrative kostnader for de kompensasjonsberettigede virksomhetene. Samtidig vil de administrative kostnadene ved håndteringen av den enkelte faktura reduseres, bl.a. som følge av en enklere ordning og reduserte avgrensingsproblemer. Revisorattestasjonen kommer med dagens priser imidlertid til å koste anslagsvis 2 000-3 000 kroner pr. oppgave.

Overgangen til en generell kompensasjonsordning gjør at det vil måtte utvikles ny datafunksjonalitet knyttet til oppgavebehandlingen. De samlede engangskostnadene knyttet til utvikling av dette og til informasjon er anslått til 3,1 mill. kroner. Innføringen av ny ordning vil også medføre at de årlige driftskostnadene for kompensasjonsordningen vil måtte justeres fra 2004. Kostnadene ved internettlevering, optisk lesning av papirutgaver samt personalkostnader er anslått til 3,2 mill. kroner.

Regjeringen foreslår at de private og ideelle virksomhetene skal sende krav direkte til skatteetaten. Dette vil føre til økte administrative kostnader for skatteetaten. Regjeringen foreslår også kortere innrapporterings- og utbetalingsterminer enn i dagens ordning. Overgang til kortere terminer vil føre til flere oppgaver og mer administrative kostnader både for kommunene og skatteetaten. Det legges imidlertid opp til automatiserte løsninger. Dette krever investeringer i oppstartsfasen, men vil på sikt redusere kostnadene.

KONSEKVENSER FOR KOMMUNENE

Ordningen vil gjøre at kommunene vil unngå en del avgrensings spørsmål blant annet i forhold til ulike kompensasjonskategorier som finnes i dagens begrensede ordning. Isolert sett gir dette reduserte administrative kostnader for kommunene. Samtidig vil en generell ordning medføre at betydelig flere anskaffelser vil bli kompensasjonsberettigede, noe som

isolert sett kan øke de administrative kostnadene. Dette kan også kortere innrapporteringsperioder medvirke til. Kortere innrapporteringsperioder vil for den enkelte kommunale virksomhet medføre at likviditetstapet som dagens ordning medfører, blir vesentlig redusert. Enklere krav til dokumentasjon ved innsendelse bidrar til å redusere de administrative kostnadene for kommunen knyttet til hver søknad. En utvidelse av dagens begrensede ordning til en generell kompensasjonsordning, vil isolert sett gi reduserte administrative kostnader for kommunene. Forslaget til endringene i den praktiske innretningen av ordningen, kan imidlertid gi en viss økning i administrative kostnader for kommunen. Samlet sett antas derfor de administrative kostnadene for kommunene å bli om lag uendret som følge av Regjeringens forslag.

KONSEKVENSER FOR DE NÆRINGSDRIVENDE

En generell kompensasjonsordning vil ikke gi administrative kostnader for de næringsdrivende som omsetter til kommunen. Endringene i den praktiske innretningen vil få tilsvarende konsekvenser for private og ideelle virksomheter som omfattes av ordningen som for kommunale virksomheter. I og med at den foreslåtte ordningen ikke blir generell for de private, vil det fortsatt bli snakk om avgrensingsproblemer. Samtidig vil en generell ordning omfatte betydelig flere anskaffelser, noe som isolert sett kan øke de administrative kostnadene noe. Kortere perioder vil isolert sett medføre flere oppgaver pr. år, noe som også kan bidra til å øke de administrative kostnadene. Revisorattestasjonen kommer i tillegg til å representere et utlegg. De administrative kostnadene for de private og ideelle virksomhetene som omfattes av ordningen, antas derfor å øke noe som følge av forslaget. Det vesentlige for de næringsdrivende blir at de vil få krav på å få utbetalt kompensasjon direkte fra fylkesskattekontoret, og ikke være avhengig av den enkelte kommunes praktisering av ordningen.

KONSEKVENSER FOR SKATTEETATEN

En generell kompensasjonsordning som erstatter dagens begrensede ordning vil bli enklere å administrere for skatteetaten. Det må utarbeides nye skjemaer for kompensasjon, men dette vil medføre begrensede engangskostnader. Kortere perioder vil medføre flere oppgaver per år. Enklere krav til dokumentasjon bidrar til å redusere de administrative kostnadene for skatteetaten knyttet til behandlingen av hver oppgave. Regjeringen foreslår at private skal sende inn sine oppgaver direkte til skatteetaten. Dette vil isolert sett øke de administrative kostnadene for skatteetaten. Det samme vil Regjeringens forslag til endringer i den praktiske innretningen av ordningen. En utvidelse av dagens begrensede ordning til en generell kom-

pensasjonsordning vil isolert sett gi reduserte administrative kostnader for skatteetaten. Samlet sett antas de administrative kostnadene for skatteetaten i liten grad å bli endret som følge av Regjeringens forslag. Det legges opp til en mindre økning i bevilningene til skatteetaten som følge av innføringen av ordningen.

20.8.2 Komiteens merknader

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet, slutter seg til Regjeringens forslag.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet viser til sin merknad under punkt 20.1.2, hvor det går fram at disse medlemmer går imot lovforslaget.

20.9 Øvrige bestemmelser i lovutkastet

20.9.1 Sammendrag

For en nærmere redegjørelse om øvrige bestemmelser i lovutkastet vises det til proposisjonens punkt 20.10.

20.9.2 Komiteens merknader

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet, slutter seg til lovutkastets øvrige bestemmelser.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet viser til sin merknad under punkt 20.1.2, hvor det går fram at disse medlemmer går imot lovforslaget.

21. OMTALE AV SAKER ETTER SKATTELOVEN §§ 11-21 OG 11-22, DEPARTEMENTETS PRAKSIS I 2002

21.1 Sammendrag

I medhold av skatteloven § 11-22 kan Finansdepartementet samtykke i at inntekt ved realisasjon av fast eiendom, virksomhet, aksjer og visse selskapsandeler fritas for skattlegging eller skattlegges etter lavere satser enn fastsatt i Stortingets og kommunestyrets skattevedtak. Loven stiller vilkår om at realisasjonen må være ledd i en omorganisering eller omlegging av virksomhet med sikte på å gjøre denne mer rasjonell og effektiv. Etter fast praksis gis det ikke endelig skattefritak, men utsettelse av skattlegging typisk til en eventuell senere realisasjon av vederlagsaksjer. Av den grunn har departementets sam-

tykkevedtak gjerne vært omtalt som vedtak om skattelempning, ikke skattefritak. I den senere tid har departementet i sine vedtak likevel konsekvent benyttet terminologien "skattefritak på nærmere vilkår" i disse sakene, bl.a. fordi dette gir den mest korrekte beskrivelse av ordningen.

Skatteloven § 11-21 gir departementet hjemmel både til å fastsette forskrift og til å fatte enkeltvedtak vedrørende overføringer innenfor konsern med mer enn 90 pst. eierfellesskap.

I proposisjonens kap. 21 omtales Finansdepartementets praksis i 2002 knyttet til skatteloven §§ 11-21 og 11-22.

Regjeringen legger til grunn at i den grad det er forsvarlig og hensiktsmessig, bør i størst mulig utstrekning transaksjoner som i dag krever søknadsbehandling, lovfestes. Dette vil blant annet bidra både til å redusere problemet med saksbehandlingstid, øke forutberegneligheten for næringslivet og avlaste departementet. Regjeringen har som mål å foreta en bred lovregulering av fritakspraksis. Dette er et krevende arbeid som nødvendigvis vil ta noe tid. Departementet vurderer imidlertid fortløpende de mer kurrante tilfellene med tanke på forenklinger inntil en bredere gjennomgang kan foretas. En del transaksjoner er likevel av en slik sammensatt karakter at de vanskelig lar seg innpasse i et generelt regelverk.

Departementet har i 2002 behandlet 12 saker der det søkes fritak ved konvertering av fordring til aksjekapital ved såkalte konsernfusjoner og fisjoner. Departementet har for tiden til vurdering om dette kan være et typetilfelle under gjeldende fritakspraksis som kan lovfestes på en hensiktsmessig måte.

21.2 Komiteens merknader

Komiteen tar dette og omtalen i proposisjonens kapittel 21 til orientering.

22. OPPRETNING AV LOVTEKST

22.1 Opprettinger i petroleumsskatteloven § 6

22.1.1 Sammen drag

Etter lov 13. juni 1975 nr. 35 om skattlegging av undersjøiske petroleumsføremøster m.v. (petroleumsskatteloven) § 6 nr. 1 bokstav a første punktum, skal selskaper som driver utvinning, behandling og rørledningstransport av petroleum lignede i første instans av en særskilt ligningsnemnd, Oljeskattenemnda. Det følger av loven § 6 nr. 1 bokstav a tredje punktum at "departementet gir nærmere forskrifter om gjennomføringen av denne bestemmelse, herunder om fordeling av fradrag for utdelt utbytte". Reglene om fradrag for utdelt utbytte ble opphevet i forbindelse med skattereformen 1992, jf. Ot.prp. nr.

35 (1990-1991) og Innst. O. nr. 80 (1990-1991). Det er derfor ikke lenger aktuelt for departementet å gi nærmere forskrifter om fordeling av fradrag for utdelt utbytte i medhold av petroleumsskatteloven § 6 nr. 1 bokstav a tredje punktum. Regjeringen foreslår at denne delen av § 6 nr. 1 bokstav a tredje punktum oppheves. Det vises til vedlagte forslag til endring i petroleumsskatteloven § 6 nr. 1 bokstav a tredje punktum. Regjeringen foreslår at endringen trer i kraft straks.

Ved lov 13. juni 1980 nr. 29 ble kompetansen til å ligne særskattepliktige selskaper i første instans overført fra de lokale ligningsnemnder til Oljeskattenemnda. Oljeskattenemnda fastsatte ligningen første gang for inntektsåret 1980. For å avskjære tvil fikk Oljeskattenemnda ved lov 14. mai 1982 nr. 15 uttrykkelig kompetanse til å treffe vedtak om endring av ligning også for årene forut for 1980, jf. petroleumsskatteloven § 6 nr. 4 første punktum. Eventuelle søksmål skulle i slike tilfeller reises mot staten, jf. petroleumsskatteloven § 6 nr. 4 annet punktum. Det følger imidlertid av ligningsloven § 9-6 nr. 1 at endringssak ikke kan "tas opp mer enn ti år etter inntektsåret". Denne bestemmelsen gjelder også ved ligning av særskattepliktig virksomhet, jf. petroleumsskatteloven § 8 første ledd. Bestemmelsen i § 6 nr. 4 har derfor ikke lenger praktisk betydning. Regjeringen foreslår at § 6 nr. 4 oppheves. Det vises til vedlagte forslag om opphevelse av petroleumsskatteloven § 6 nr. 4. Regjeringen foreslår at opphevelsen trer i kraft straks.

22.1.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag.

22.2 Oppretting i skatteloven § 5-43 første ledd bokstav d nr. 5

22.2.1 Sammen drag

Ved lov 30. juni 2000 nr. 57 som trådte i kraft 1. januar 2002 ble det vedtatt endringer i folketrygdloven som førte til at bestemmelsen om attføringsstønad fikk endret paragraftall fra § 11-7 til § 11-8.

Skatteloven § 5-43 første ledd bokstav d nr. 5 har en henvisning til folketrygdloven § 11-7. Ved en inkurie ble henvisningen i skatteloven § 5-43 første ledd bokstav d nr. 5 ikke rettet i forbindelse med lovendringen 30. juni 2000 nr. 57. Rett henvisning skal være til folketrygdloven § 11-8. Regjeringen foreslår at skatteloven § 5-43 første ledd bokstav d nr. 5 endres i samsvar med dette. Endringen foreslås å tre i kraft straks.

22.2.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag.

23. OVERSIKT OVER FRADRAGSBELØP OG BELØPSGRENSER I SKATTELOVEN

23.1 Sammendrag

I vedlegg 1 til proposisjonen følger en oversikt over fradragsbeløp og beløpsgrenser i skatteloven, med årstall for ikrafttredelsen av de siste endringer av beløpsgrensene.

23.2 Komiteens merknader

Komiteen tar oversikten i vedlegg 1 til proposisjonen til orientering.

24. ANDRE FORSLAG

24.1 Lov om heleide dattersamvirkeforetak

Komiteen viser til merknader i kap. 2.8.3. i Budsjett-innst. S. I (2003-2004) og Budsjett-innst. S. nr. 1 (2003-2004) punkt 3.20, og fremmer følgende forslag til lov om heleide dattersamvirkeforetak:

"Lov om heleide dattersamvirkeforetak

§ 1

Et samvirkeforetak må ha minst to medlemmer. Departementet kan godkjenne at et samvirkeforetak skal være heleid av annen sammenslutning.

§ 2

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer."

24.2 Skattefradrag for arbeidsgiverbetalt sykebehandling og forsikring

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti ønsker å fjerne ordningen med skattefritak for arbeidsgivers dekning av behandlingsforsikringer og direkte behandlingsutgifter. Ordningen bryter med sentrale skattepolitiske og helsepolitiske målsettinger. Hovedregelen i skattelovgivningen er at alle typer inntekt skal beskattes, det gjelder uavhengig av i hvilken form inntekten er mottatt, som lønn, naturalia, dekning av privatutgifter eller annen økonomisk støtte. Ordningen med skattefritak for sykebehandling og forsikring innebærer en uakseptabel forskjellsbehandling. Noen få arbeidstakere får dekket utgifter til privat behandling skattefritt, mens andre må velge mellom enten å betale tilsvarende behandling med egne, skattlagte midler, eller å vente på behandling i det offentlige helsevesen. Hvem som kan tilgodeses gjennom et slikt skattefritak, er det opp til arbeidsgiveren å avgjøre. Det er grunn til å anta at i mange tilfeller vil den ansattes posisjon på den enkeltes arbeidsplass være utslagsgivende, slik at det bare vil være enkelte utvalgte arbeidstakere som får tilbud om arbeidsgiverdekket helsebehandling eller forsikring. Attraktive arbeidstakere vil også ved inngåelse

av lønnsavtale stille krav om at arbeidsgiver skal dekke deres fremtidige utgifter ved privat behandling. Dette vil gi en helt uakseptabel utvikling i retning av ytterligere forskjeller. Dersom det blir en oppbygging av et omfattende privat helsetilbud, er det en fare for at begrensede ressurser trekkes bort fra det offentlige helsevesenet.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

"I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endring:

I

§ 5-15 annet ledd fjerde punktum oppheves.

II

Endringen under I trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2004."

24.3 Avskrivingssatser for personbiler, traktorer, maskiner, redskap, instrumenter, inventar mv.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Kystpartiet viser til merknader i Budsjett-innst. S. nr. 1 (2003-2004) kap. 2.1 og fremmer følgende forslag:

"I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endring:

I

§ 14-43 første ledd bokstav d skal lyde:

d. personbiler, traktorer, maskiner, redskap, instrumenter, inventar mv. - 25 pst.

II

Endringen under I trer i kraft straks og med virkning fra og med inntektsåret 2004."

24.4 Utbytteskatt

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at Arbeiderpartiet og sentrumspartiene i statsbudsjettet for 2001 ble enige om å innføre en skatt på utbytte på mottakers hånd. Denne skatten skulle være midlertidig, inntil et nytt system for nærings- og kapitalbeskatning var på plass. Til tross for at et slikt system fortsatt var under utredning, valgte regjeringen Bondevik II å fjerne utbytteskatten i 2002-budsjettet. Disse medlemmer går inn for å gjeninnføre utbytteskatten inntil et nytt system for nærings- og kapitalbeskatning er på plass. Skattesatsen settes til 16 pst., og det gis et grunnfradrag på kr 5 000. Ingen annen inntektsart er så skjevt fordelt mellom ulike grupper som aksjeinntekter. En

liten gruppe mennesker med høy inntekt mottar mesteparten av utbetalt aksjeutbytte. Internasjonalt er det også vanlig med en egen skatt på utbetalt utbytte.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endringer:

I

§ 10-12 første ledd og nytt annet ledd skal lyde:

(1) Godtgjørelse fastsettes til mottatt utbytte multiplisert med 12/28 av aksjonærens skattesats for alminnelig inntekt.

(2) I følgende tilfeller fastsettes likevel godtgjørelsen til mottatt utbytte multiplisert med aksjonærens skattesats:

- a) Mottaker av utbyttet er et aksjeselskap eller likestilt selskap etter § 10-1 første ledd.
- b) Mottatt utbytte til aktiv aksjonær, så langt utbyttet ikke overstiger den beregnede personinntekt som tilordnes aksjonæren fra selskapet i det inntektsåret utbyttet utdeles.
- c) For den del av samlet utbytte til aksjonæren som ikke overstiger kr 5 000 (bunnfradrag).

Nåværende annet, tredje og fjerde ledd blir henholdsvis tredje, fjerde og femte ledd.

§ 10-32 annet ledd skal lyde:

(2) Inngangsverdien settes til anskaffelsesverdien, eventuelt med opp- eller nedregulering med et beløp fastsatt etter § 10-34 eller § 10-35. Er beløp fastsatt etter § 10-34 positivt, skal inngangsverdien ved realisasjon som nevnt i § 10-37, og realisasjon ved overføring av aksje til selskapet som har utstedt aksjen, reguleres med 12/28 av beløpet. Forrige punktum får ikke anvendelse på realisasjon foretatt av aksjeselskap og likestilt selskap etter § 10-1 første ledd, ved realisasjon av andel i verdipapirfond, eller ved realisasjon som nevnt i § 2-5 første ledd bokstav b og annet ledd bokstav a. Anskaffelsesverdien settes til det beløp skattyter har betalt for aksjen dersom annet er bestemt.

II

Endringene under I trer i kraft straks med virkning fra og med 12. november 2003."

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti viser til sine merknader til Budsjett-innst. S. nr. 1 (2003-2004), der det foreslås å innføre skatt på aksjeutbytte på 17 pst.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endringer:

I

§ 10-12 første ledd og nytt annet ledd skal lyde:

(1) Godtgjørelse fastsettes til mottatt utbytte multiplisert med 11/28 av aksjonærens skattesats for alminnelig inntekt.

(2) I følgende tilfeller fastsettes likevel godtgjørelsen til mottatt utbytte multiplisert med aksjonærens skattesats:

- a) Mottaker av utbytte er et aksjeselskap eller likestilt selskap etter § 10-1 første ledd
- b) Mottatt utbytte til aktiv aksjonær, så langt utbyttet ikke overstiger den beregnede personinntekt som tilordnes aksjonæren fra selskapet i det inntektsåret utbytte utdeles.

Nåværende annet, tredje og fjerde ledd blir henholdsvis tredje, fjerde og femte ledd.

§ 10-32 annet ledd skal lyde:

(2) Inngangsverdien settes til anskaffelsesverdien, eventuelt med opp- eller nedregulering med et beløp fastsatt etter § 10-34 eller § 10-35. Er beløp fastsatt etter § 10-34 positivt, skal inngangsverdien ved realisasjon som nevnt i § 10-37, og realisasjon ved overføring av aksje til selskapet som har utstedt aksjen, reguleres med 11/28 av beløpet. Forrige punktum får ikke anvendelse for realisasjon foretatt av aksjeselskap eller likestilt selskap etter § 10-1 første ledd, for realisasjon av andel i verdipapirfond, eller ved realisasjon som nevnt i § 2-5 første ledd bokstav b og annet ledd bokstav a. Anskaffelsesverdien settes til det beløp skattyter har betalt for aksjen dersom ikke annet er bestemt.

II

Endringene under I trer i kraft straks og med virkning fra og med 6. november 2003."

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til merknad i Budsjett-innst. S. I (2003-2004) punkt 2.1. Dette medlem foreslår å gjeninnføre en skatt på utbytte på mottakers hånd. Skattesatsen settes til 11 pst. og det gis et grunnfradrag på 10 000 kroner.

Dette medlem fremmer følgende forslag:

"I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endringer:

I

§ 10-12 første ledd og nytt annet ledd skal lyde:

(1) Godtgjørelsen fastsettes til mottatt utbytte multiplisert med 11/28 av aksjonærens skattesats for alminnelig inntekt.

(2) I følgende tilfeller fastsettes likevel godtgjørelsen til mottatt utbytte multiplisert med aksjonærens skattesats:

- a) Mottaker av utbyttet er et aksjeselskap eller likestilt selskap etter § 10-1 første ledd.
- b) Mottatt utbytte til aktiv aksjonær, så langt utbyttet ikke overstiger den beregnede personinntekt som tilordnes aksjonæren fra selskapet i det inntektsår utbyttet utdeles.
- c) For den del av samlet utbytte til aksjonæren som ikke overstiger 10 000 kroner (bunnfradrag).

Nåværende annet, tredje og fjerde ledd blir henholdsvis tredje, fjerde og femte ledd.

§ 10-32 annet ledd skal lyde:

(2) Inngangsverdien settes til anskaffelsesverdien, eventuelt med opp- eller nedregulering med et beløp fastsatt etter § 10-34 eller § 10-35. Er beløp fastsatt etter § 10-34 positivt, skal inngangsverdien ved realisasjon som nevnt i § 10-37, og realisasjon ved overføring av aksje til selskapet som har utstedt aksjen, reguleres med 11/28 av beløpet. Forrige punktum får ikke anvendelse på realisasjon foretatt av aksjeselskap og likestilt selskap etter § 10-1 første ledd, ved realisasjon av andel i verdipapirfond, eller ved realisasjon som nevnt i § 2-5 første ledd bokstav b og annet ledd bokstav a. Anskaffelsesverdien settes til det beløp skattyter har betalt for aksjen dersom annet ikke er bestemt.

II

Endringene under I trer i kraft straks og med virkning fra og med inntektsåret 2004."

24.5 Aksjerabatt

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at ved beregning av formuesskatt på uoterte aksjer verdsettes disse til 65 pst. av aksjenes skattemessige verdi. Formuesverdien, som er basert på den skattemessige verdien av eiendelene, vil normalt være vesentlig lavere enn aksjenes reelle verdi. Aksjer notert på SMB-listen ved Oslo Børs verdsettes til 65 pst. av kursverdien. Disse medlemmer går inn for å heve verdsettingen til 100 pst. av skattemessig verdi på ikke-børsnoterte selskaper og 100 pst. av kursverdien på aksjer notert på SMB-listen. Også grunnfondsbevis skal verdsettes til 100

pst. av kursverdien. Endringene skal gjelde første gang ved ligningen for inntektsåret 2003.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endringer:

I

§ 4-12 andre, tredje og fjerde ledd skal lyde:

(2) Aksje notert på SMB-listen ved Oslo Børs verdsettes til kursverdien 1. januar i ligningsåret.

(3) Ikke-børsnotert aksje verdsettes til aksjens forholdsmessige andel av aksjeselskapets eller allmennaksjeselskapets samlede skattemessige formuesverdi 1. januar året før ligningsåret fordelt etter pålydende.

(4) Ikke-børsnotert aksje i utenlandsk selskap verdsettes til aksjens antatte salgsverdi 1. januar i ligningsåret. Aksjen skal verdsettes etter tredje ledd når skattyteren krever dette og kan sannsynliggjøre selskapets skattemessige formuesverdi.

§ 4-13 første ledd skal lyde:

(1) For aksjeselskap eller allmennaksjeselskap, som er stiftet året før ligningsåret, settes aksjeverdien til summen av aksjenes pålydende beløp og overkurs. Er stiftelsen skjedd ved overgang fra personlig firma til aksjeselskap eller allmennaksjeselskap, legges verdien 1. januar i ligningsåret til grunn, fastsatt i samsvar med § 4-12 tredje ledd.

II

I lov 21. juni 2002 nr. 32 om endringer i lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner mv. (omdanning av sparebanker til aksjeselskap eller allmennaksjeselskap) gjøres følgende endring:

Vedtak VI, om endring i lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) § 4-12 sjette ledd, oppheves.

III

Endringene under I og II trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2004."

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti viser til sine merknader til Budsjett-innst. S. nr. 1 (2003-2004), der det foreslås å fjerne skatterabatten på ikke-børsnoterte aksjer, aksjer i små og mellomstore bedrifter og grunnfondsbevis i forhold til beregning av formuesskatt.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endringer:

I

§ 4-12 andre ledd skal lyde:

Aksje notert på SMB-listen ved Oslo børs verdsettes til kursverdien 1. januar i ligningsåret.

§ 4-12 tredje ledd skal lyde:

Ikke børsnotert aksje verdsettes til aksjens forholdsmessige andel av aksjeselskapets eller allmennaksjeselskapets samlede skattemessige formuesverdi 1. januar året før ligningsåret fordelt etter pålydende.

§ 4-12 fjerde ledd første punktum skal lyde:

Ikke børsnotert aksje i utenlandsk selskap verdsettes til aksjens antatte salgsverdi 1. januar i ligningsåret.

§ 4-12 sjette ledd skal lyde:

Grunnfondsbevis i sparebank, gjensidig forsikringsselskap, kreditt- og hypotekforening og selveiende finansieringsforetak verdsettes til kursverdien 1. januar i ligningsåret. Er kursen ikke notert eller kjent, settes verdien til den antatte salgsverdi.

II

Endringene under I trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2004."

24.6 Skatt på opsjoner

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet mener at dagens modell for beskatning av opsjoner i arbeidsforhold gir en skattekreditt som først og fremst kommer bedriftsledelsen og høyt lønnede til gode. Arbeiderpartiet er skeptisk til bruk av opsjoner som avlønning fordi dette bidrar til større ulikhet, med negative virkninger for lønnsdannelsen, og økte problemer med innsidehandel. En opsjon representerer en økonomisk fordel for den ansatte og bør likestilles med kontant lønnsutbetaling. Den foreslåtte innstramningen innebærer at fordelene av ikke-børsnoterte opsjoner skal beskattes på samme måte som lønn ved innløsning eller salg.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

"I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt gjøres følgende endringer:

I

§ 5-14 tredje ledd bokstav b oppheves.

§ 5-14 tredje ledd bokstav c blir bokstav b.

II

Endringene under I trer i kraft straks og med virkning fra og med inntektsåret 2004."

24.7 Delingsreglene

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at inntekter fra næringsvirksomheter hvor eierne deltar aktivt, er dels avkastning på arbeid og dels avkastning på kapital, uten at dette skillet kommer fram i regnskapet. Fordi skattesatsen for arbeidsinntekt (personinntekt) er høyere enn satsen for kapitalinntekt (alminnelig inntekt), er det nødvendig med regler for næringsdrivende som bestemmer hvordan den samlede inntekten skal fordeles på arbeid og kapital. Med dagens regler for begrensning av personinntekt for ikke-liberale foretak klassifiseres en for liten del av inntekten som arbeidsinntekt. Arbeiderpartiet foreslår derfor å endre reglene slik at en større del av inntekten beskattes som arbeidsinntekt (inntekt opp til 23G og inntekt over 75G skattlegges som personinntekt, mens inntekt mellom 23G og 75G skattlegges som alminnelig inntekt).

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endring:

I

§ 12-17 første ledd skal lyde:

Dersom skattyterens samlede personinntekt fra foretak der det fastsettes beregnet personinntekt ville overstige 23 ganger Folketrygdens grunnbeløp (G), skal beregnet personinntekt begrenses så langt beløpsgrensen ville bli overskredet. Personinntekt fra foretak som overstiger 75G skal likevel ikke begrenses ved fastsettelse av beregnet personinntekt. Annen personinntekt enn beregnet personinntekt, jf. § 12-2, skal ikke begrenses.

II

Endringen under I trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2004."

24.8 Privat bruk av arbeidsgivers bil

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Kystpartiet viser til merknader i Budsjett-innst. S nr. 1 (2003-2004) kapittel 2.1 og fremmer følgende forslag:

"I lov av 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endringer:

I

§ 5-13 første ledd første setning skal lyde:

Fordel ved privat bruk av arbeidsgivers bil fastsettes på grunnlag av en antatt årlig privat kjørelengde på 10 000 km med tillegg av kjøring mellom hjem og arbeidssted.

§ 6-12 andre ledd første setning skal lyde:

Reduksjon etter første ledd skal ikke overstige 50 prosent av de beregnede samlede kostnader ved bilholdet.

II

Endringene under I og II trer i kraft straks og med virkning fra og med inntektsåret 2004."

24.9 Særfradrag for alder og uførhet

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Kystpartiet viser til merknader i Budsjett-innst. S. nr. 1 (2003-2004) punkt 2.1 og 3.4 og fremmer følgende forslag:

"I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endring:

I

§ 6-81 skal lyde:

(1) Særfradrag for alder gis etter følgende regler:

Fra og med den måned skattyter fyller 70 år, gis det et særfradrag i alminnelig inntekt på 1 697 kroner pr. påbegynt måned. Ektefeller har til sammen rett til samme særfradrag som en enslig.

Bestemmelsen i a gjelder tilsvarende når skattyter etter fylte 67 år tar ut alderspensjon etter § 19-6 i folketrygdloven. Tar skattyteren bare ut en del av full alderspensjon, reduseres særfradraget tilsvarende. Tar begge ektefeller ut deler av full alderspensjon, er den høyeste pensjonsandelen avgjørende for denne reduksjonen.

Dersom begge ektefeller har alderspensjon fra folketrygden, fordeles særfradraget med en halvpart på hver.

(2) Fra og med den måned skattyter mottar foreløpig uførestønad etter folketrygdloven § 12-16 eller uførepensjon fordi ervervsevnen er satt ned med minst 2/3, gis det et særfradrag i alminnelig inntekt på 1 697 kroner pr. påbegynt måned.

(3) Andre skattytere enn nevnt i første og annet ledd som har mottatt rehabiliteringspenger, foreløpig uførestønad eller attføringspenger etter folketrygdloven eller uførepensjon etter nevnte lov eller andre lover, skal for hver påbegynt måned slike ytelser er mottatt, ha et særfradrag lik halvparten av månedsfradraget etter første ledd a første punktum.

(4) Reglene om ektefeller i denne paragraf gjelder tilsvarende for samboere som omfattes av § 2-16.

(5) Departementet kan gi forskrift om fordelingen av særfradrag etter denne paragraf.

II

Endringen under I trer i kraft straks og med virkning fra og med inntektsåret 2004."

24.10 Friinntekt for pensjonister

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Kystpartiet ønsker å avvikle taket på 2 G for friinntekt for pensjonister. Disse medlemmer viser i denne forbindelse til merknader i Budsjett-innst. S. nr. 1 (2003-2004) kap. 2.1.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) gjøres følgende endring:

I

Ny § 19-6 tredje ledd første punktum skal lyde:

Alderspensjonen skal ikke reduseres selv om alderspensjonisten har pensjonsgivende årsinntekt i tillegg til pensjonen.

II

Endringen under I trer i kraft straks og med virkning fra og med inntektsåret 2004."

24.11 Tonnasjebeskatning, valutaendringer og avskrivningssatser

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Kystpartiet viser til at den norske tonnasjebeskatningen er i utakt med tilsvarende systemer i andre europeiske land. Spesielt utgjør beskatningen av valutaposter et kritisk element for næringen. Disse medlemmer ønsker derfor at reglene om fritak for valutabeskatning gjeninnføres med virkning allerede for inneværende år. Forslaget innebærer at verken valutagevinster eller valutatap gis skattemessig virkning innenfor ordningen. Beskatningen av valutaposter vil dermed tilsvare den som ble vedtatt ved innføringen av tonnajeskatteordningen i 1996.

Når det gjelder begrunnelsen for en endring i valutabeskatningen, viser disse medlemmer til omtalen av dette punkt i Rederiforbundets høringsuttalelse til statsbudsjettet 2004:

"Norsk internasjonal rederivirksomhet har den altoverveiende del av sine kontantstrømmer i utenlandsk valuta. Driftsinntekter, driftsutgifter, gjeld og

eiendeler verdsettes, etableres og omsettes normalt i dollar eller annen funksjonell valuta.

Et bærende prinsipp i den norske tonnasjeskatteordningen er at inntekter fra drift av skip skal være gjenstand for utsatt beskatning. Dagens beskatning av valutaposter bryter med dette prinsippet og gir til dels skjeve og utilsiktede virkninger.

Årsakene til disse virkningene er sammensatte, og berører flere forhold.

Valutaposter knyttet til finansiering av skipet, som er en naturlig og sentral del av rederiets drift, blir fullt ut skattlagt. Den motsvarende verdireduksjonen på skipet - valutatapet - kommer likevel først til fradrag ved uttreden av ordningen. Skipsfartsaktiviteten og finansieringen av det viktigste driftsmiddelet - skipet - er to sider av samme sak. Den skattemessige behandlingen av disse elementene bør derfor likestilles.

Et valutalån fungerer også som en kurssikring mot driftsoverskudd i tilsvarende valuta. Normalt vil dette lånet nedbetales med oppsparte valutamidler. Et kursfall vil føre til et lavere driftsoverskudd målt i norske kroner, men samtidig blir også kroneverdien av avdragene lavere, noe som gir opphav til valutagevinst. Resultatet er at det realiseres stadig større valutagevinster. Et lavere driftsoverskudd medfører dermed økt skatt. I en dollarøkonomi vil imidlertid en dollar tjent og en dollar brukt representere samme verdi.

Rederiene har ofte rullerende lån som gir en jevnlig refinansiering gjennom skipets levetid. Skattemessig blir denne rulleringen, og nedbetaling av avdrag, vurdert som realisasjon, og gir umiddelbar skattlegging av valutapostene. Skattebetalingen blir dermed både skjev og tilfeldig, og gjøres avhengig av rederiets tilbakebetalingsstruktur og finansieringsstrategi.

Ved salg av et skip vil en synkende valutakurs gi opphav til et valutatap ved salget. Dette tapet gis det ikke fradrag for innenfor tonnasjeskatteordningen. Imidlertid blir valutagevinsten som parallelt oppstår ved tilbakebetalingen av skipets finansiering skattepliktig umiddelbart. Denne behandlingen avviker fra behandlingen av valutaposter utenfor tonnasjeskatteordningen, der skattleggingen av valutapostene er sammenfallende i tid.

De til dels skjeve og utilsiktede effektene som er gjennomgått ovenfor, forsterkes betraktelig av overgangsreglene som ble innført da valutabeskatningen trådte i kraft og fastsatte ny inngangsverdi for alle valutaposter til kursen 1. januar 2001. I tillegg blir de skattemessige konsekvenser isolert til det enkelte selskap. Den normale mekanismen med konsernbidrag for å utjevne resultater mellom konsernselskapene er positivt lovmessig avskåret for selskaper innenfor ordningen."

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endring:

I

§ 8-15 annet ledd skal lyde:

(2) Renteinntekter, gevinster ved realisasjon av aksjer og andre finansielle inntekter, unntatt kurs-

svigninger på valuta, er skattepliktige. Tilsvarende kostnader og tap er fradragsberettiget. Dette gjelder likevel ikke gevinst eller tap ved realisasjon av aksje eller andel som nevnt i § 8-11 første ledd d-g. Det gis kun fradrag for en andel av selskapets faktiske renteutgifter tilsvarende forholdet mellom selskapets balanseførte finanskapital og total kapital. Ved beregning av rentefradraget skal eiendelens verdi fastsettes til gjennomsnittet av verdien ved inntektsårets begynnelse og verdien ved inntektsårets avslutning. Underskudd fastsatt etter reglene i denne bestemmelsen kommer ikke til fradrag i inntekt fastsatt etter fjerde og femte ledd og § 8-14 tredje ledd, men kan fremføres mot senere inntekt fastsatt etter denne bestemmelse etter reglene i § 14-6. Bestemmelsen i § 10-43 om fradragsbegrensning kommer ikke til anvendelse ved fastsettelse av inntekt som nevnt i første punktum for kommandittister og stille deltakere innenfor ordningen."

Avskrivningssatsene

Disse medlemmer mener at det er behov for en oppjustering av avskrivningssatsene for skip, fartøy og rigger i tråd med de viktige forbedringer i avskrivningssystemet som Stortinget vedtok høsten 2002 for annen næringsvirksomhet. Denne forbedringen var en gjenoppretting i forhold til budsjettforliket høsten 2000, da avskrivningssatsene for en rekke driftsmidler ble vesentlig redusert.

Disse medlemmer viser til at rederinæringen ikke ble del i denne kurskorleksjonen, og satsene ligger fremdeles vesentlig under nivået ellers i Europa. Dette gjelder bl.a. skip, rigger og fartøyer, som fikk satsene redusert fra 20 pst. til 14 pst. høsten 2000.

Innenfor tonnasjeskattesystemet gis det ikke skattemessig fradrag for driftsutgifter. Dette gjelder også avskrivninger. En rekke skipsfartsselskaper befinner seg imidlertid utenfor tonnasjeskattesystemet. Selskaper som befinner seg utenfor tonnasjeskattesystemet, er underlagt de alminnelige bedriftsskatte-reglene.

Regelverket for avskrivninger er et hovedelement i skattesystemet for en internasjonal kapitalintensiv og syklisk virksomhet som rederinæringen. Det er derfor svært uheldig at avskrivningssatsene på skip og fartøyer vesentlig avviker fra de satser som benyttes i land som konkurrerer på det samme markedet.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven), gjøres følgende endring:

I

§ 14-43 første ledd litra e. skal lyde:

e. skip, fartøyer, rigger mv. - 20 pst."

24.12 Minstefradrag

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti viser til merknad i Budsjett-innst. S. nr. 1 (2003-2004) punkt 2.1, der det foreslås å øke satsen i bunnfradraget til 26 pst.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"I lov 26. mai 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endring:

§ 6-32 første ledd første punktum skal lyde:

Minstefradraget fastsettes til et beløp som svarer til 26 pst. av summen av inntekt som omfattes av § 6-31."

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Kystpartiet viser til Budsjett-innst. S. I (2003-2004) punkt 3.3. Disse medlemmer foreslår å heve prosentsatsen i minstefradraget til 27,5 pst., og fremmer følgende forslag:

"I lov 26. mars 1999 nr. 19 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres slik endring:

§ 6-32 første ledd skal lyde:

§ 6-32 Beregning av minstefradrag

(1) Minstefradraget fastsettes til et beløp som svarer til 27,5 pst. av summen av inntekt som omfattes av § 6-31. Beregningsgrunnlaget avrundes nedover til nærmeste tall som kan deles med 100. Stortinget fastsette den nedre og øvre grense for minstefradrag. Stortinget kan fastsette en særskilt nedre grense for minstefradrag som beregnes av og gis i inntekt som omfattes av § 6-31 første ledd a, c eller d eller annet ledd. Skattyter som både har inntekt som nevnt i foregående punktum og inntekt som omfattes av § 6-31 første ledd b, gis det høyeste av

- a) minstefradrag beregnet med særskilt nedre grense, men uten at minstefradrag beregnes som inntekt omfattet av § 6-31 første ledd b, eller
- b) minstefradrag beregnet av samlet inntekt, men uten at særskilt nedre grense kommer til anvendelse."

24.13 Bunnfradrag trygdeavgift

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti viser til sine merknader til Budsjett-innst. S. nr. 1 (2003-2004), der det foreslås å øke frikortgrensa fra 23 400 kroner til 35 000 kroner.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd gjøres følgende endring:

I

§ 23-3 fjerde ledd skal lyde:

Det skal ikke betales avgift når inntekten er mindre enn 34 600 kroner. Avgiften må ikke utgjøre mer enn 25 pst. av den del av inntekten som overstiger 34 600 kroner.

II

Endringen under I trer i kraft straks og med virkning fra og med inntektsåret 2004."

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Kystpartiet viser til merknad i Budsjett-innst. S. I (2003-2004) punkt 2.1 og fremmer følgende forslag:

"I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) gjøres følgende endring:

§ 23-3 fjerde ledd skal lyde:

Det skal ikke betales avgift når inntekten er mindre enn 40 000 kroner. Avgiften må ikke utgjøre mer enn 25 pst. av den del av inntekten som overstiger 40 000 kroner."

24.14 Aksjerabatt - arveavgift

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti viser til sine merknader til Budsjett-innst. S. nr. 1 (2002-2003), der det foreslås å fjerne skatterabatten på ikke børsnoterte aksjer, andeler i kommandittselskaper og ansvarlige selskaper i forhold til arveavgiften.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"I lov 19. juni 1964 nr. 14 om avgift på arv og visse gaver gjøres følgende endring:

I

§ 11 A oppheves.

II

Endringen under I trer i kraft straks med virkning for rådgivertjenestene, jf. arveavgiftsloven §§ 9 og 10, som skjer 1. januar 2004 eller senere."

24.15 Skattefradrag for aleneboende

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Kystpartiet viser til at aleneboende utgjør en stor del av antall husholdninger i landet. Aleneboende får i dag en forholdsvis mye større belastning som følge av høye grunnavgifter for eksempel på vann og renovasjon. Disse medlemmer mener at det er rett å gi et særskilt fradrag i skatt på 1 000 kroner for enpersonshusholdninger med inntekt under 180 000 kroner.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

"I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endring:

§ 16-1 skal lyde:

§ 16-1 Fradrag i skatt for enslige

(1) Enslig personlig skatteyter som ikke bor i husstandsfellesskap med andre, gis fradrag i skatt og trygdeavgift når alminnelig inntekt ikke overstiger et beløp på 180 000 kroner.

(2) Fradrag som nevnt i forrige ledd skal være 1 000 kroner.

(3) Departementet kan gi forskrift til utfylling og gjennomføring av denne paragraf. Når særlige hensyn tilsier det, kan departementet utvide eller begrense kretsen av personer som har krav på fradrag etter denne paragraf."

24.16 Fiskerfradraget

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Kystpartiet vil heve den øvre grensen for fradraget med 20 000 kroner til 100 000 kroner, og fremmer følgende forslag:

"I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endringer:

§ 6-60 første ledd skal lyde:

Skattyter som i minst 130 dager av inntektsåret personlig har drevet eller deltatt i fiske eller fangst på havet eller langs kysten, gis fradrag med inntil 30 pst. av netto arbeidsinntekt av fisket eller fangsten, begrenset til 100 000 kroner.

§ 6-61 første ledd skal lyde:

Sjøfolk gis fradrag med inntil 30 pst. av inntekten, begrenset til 100 000 kroner."

24.17 Pendlerfradraget

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Kystpartiet vil redusere nedre grense fra 9 200 til 8 800 kroner, og fremmer følgende forslag:

"I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endring:

§ 6-44 første ledd skal lyde:

(1) Det gis fradrag for reise mellom hjem og arbeidssted og besøksreiser etter § 6-13 etter forskrift fastsatt av departementet med utgangspunkt i reiseavstand og reisehyppighet. Fradraget er begrenset til den del av beløpet som overstiger 8 800 kroner."

24.18 Avskrivningsregler for landbruksbygg

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Kystpartiet viser til at dagens avskrivningsregler for landbruksbygg i liten grad svarer med de stadige krav til modernisering og opprustning innen landbrukssektoren. Saldogruppe h i skatteloven av 26. mars 1999 nr. 14 inneholder en svært stor og uensartet gruppe. Landbruksbygg avskrives i saldogruppe h bygg og anlegg mv. med normalt en sats på 4 pst. Dersom bygningene har kortere levetid enn 20 år, kan de avskrives med en sats på 8 pst.

Disse medlemmer viser til svar på spørsmål nr. 70 fra Senterpartiets stortingsgruppe der departementet hevder at

"Ved å benytte avskrivningssatser som næringspolitisk virkemiddel vil en bryte med dette prinsippet og samtidig stimulere til for høy kapitalbruk i sektoren."

Disse medlemmer er uenig med departementet i at et slikt virkemiddel vil bidra til for høy kapitalbruk i sektoren.

Nye husdyrforskrifter medfører økte investeringer for norsk landbruk på anslagsvis fem mrd. kroner. Stadige endringer av rammevilkårene for næringen, eksempelvis gjennom økte konsesjonsgrenser i husdyrproduksjonene fører også til et økt investeringsbehov.

Når landbruksbygg for 2000 og 2001 hadde en høyere avskrivningssats enn andre næringer, skyldes dette bl.a. at disse antas å falle raskere i verdi enn andre bygninger. Nye krav til utforming av husdyr-rom og generell slitasje i form av eksempelvis fukt, gjødsel og dyr som utgjør er særlig påkjenning på bygningene er medvirkende årsaker til dette.

Disse medlemmer mener derfor at det er hensiktsmessig å opprette en egen saldogruppe for landbruksbygg. Det er etter disse medlemmers mening derfor riktig å heve avskrivningssatsen for landbruksbygg med 2 pst., med virkning fra 1. januar 2004. Dette vil bidra til en lettelse på 110 mill. kroner for landbruksnæringa.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

"I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endringer:

I

§ 14-41 første ledd ny bokstav j skal lyde:

j. landbruksbygg

II

§ 14-43 første ledd ny bokstav j skal lyde:

j. Landbruksbygg - 6 pst.

III

Endringene under I og II trer i kraft straks og med virkning fra og med inntektsåret 2004."

24.19 Fondsavsetning for eiere av fiskefartøy

Komiteens medlem fra Kystpartiet viser merknad om skattlegging av fiskefartøyer i Budsjett-innst. S. I (2003-2004).

Dette medlem mener at man må ta hensyn til fiskerienes spesielle karakter når skattesystemet utformes. Fiskerne kan dessverre ikke, som mange andre yrker, øke sin inntjening gjennom bedre utnyttning av investert kapital og økt arbeidsinnsats. Dette fordi man vanskelig kan planlegge årlig tilvekst innen fiskebestandene og man kan heller ikke verken på kort eller lang sikt planlegge f.eks. vær- og sjøforholdene. Man kan derfor ikke gjennomføre en langsiktig planlegging av fremtidig inntekt og avkastning. Svingningene innenfor inntekts og avkastning er i all hovedsak naturgitte. Derfor bør næringsaktørene innen fiskerierne ha mulighet til å gjøre fondsavsetninger i gode tider, for å bygge opp egenkapital og reserver til å møte dårlige tider og til å investere i nye fartøyer og utstyr, som er særdeles kapitalkrevende.

Dette medlem fremmer derfor følgende forslag:

"I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endring:

Ny § 8-7 skal lyde:

§ 8-7 Fondsavsetning for eiere av fiskefartøy

(1) Skatteyder som driver fiskerivirksomhet med eget fiskefartøy, eller som leier ut slikt fartøy til andre som benytter fartøyet i fiskerivirksomhet, kan kreve fradrag i alminnelig inntekt for avsetning til fond etter reglene i denne bestemmelse.

(2) Avsetningen er begrenset oppad til 30 pst. av årets alminnelige inntekt av virksomhet som nevnt i foregående ledd.

(3) Krav om avsetning må fremmes innen utløpet av selvangivelsesfristen.

(4) Beløp som det er gitt fradrag for etter bestemmelsene foran, skal legges til skatteyderens inntekt for det året midlene dispenserer, og senest ved ligningen for det femte året etter at det ble gitt fradrag for beløpet.

(5) Departementet gir forskrift til utfylling og gjennomføring av denne bestemmelsen."

24.20 Nettolønnsordning

Komiteens medlem fra Kystpartiet mener at Regjeringen gjør altfor lite for å gi den norske sjøfartsnæringa gode nok vilkår. Dette medlem mener at ordningen med nettolønn som finnes i dag, må utvides til en reell nettolønnsordning for å gi de maritime næringene i Norge rimelig utjevning av det misforhold som de maritime næringene har her i landet i forhold til andre land.

På denne bakgrunnen fremmer dette medlem følgende forslag:

"I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt på formue og inntekt gjøres følgende endring:

I

§ 5-15 første ledd ny bokstav m skal lyde:

Fordel vunnet ved arbeid som ikke er virksomhetsinntekt om bord i skip.

II

Endringa under I trer i kraft straks med virkning fra og med 1. juli 2004.

Departementet kan gje overgangsreglar, medrekna reglar om avkorting av minstefrådrag og personfrådrag."

25. FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 1

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endring:

I

§ 5-15 annet ledd fjerde punktum oppheves.

II

Endringen under I trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2004.

Forslag fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Kystpartiet:

Forslag 2

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endring:

I

§ 14-43 første ledd bokstav d skal lyde:

- d. personbiler, traktorer, maskiner, redskap, instrumenter, inventar mv. - 25 pst.

II

Endringen under I trer i kraft straks og med virkning fra og med inntektsåret 2004.

Forslag fra Arbeiderpartiet:

Forslag 3

I lov om endringer i lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endring:

I

§ 6-50 oppheves.

II

Endringen under I trer i kraft med virkning fra og med inntektsåret 2004.

Forslag 4

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endringer:

I

§ 10-12 første ledd og nytt annet ledd skal lyde:

(1) Godtgjørelse fastsettes til mottatt utbytte multiplisert med 12/28 av aksjonærens skattesats for alminnelig inntekt.

(2) I følgende tilfeller fastsettes likevel godtgjørelsen til mottatt utbytte multiplisert med aksjonærens skattesats:

- d) Mottaker av utbyttet er et aksjeselskap eller likestilt selskap etter § 10-1 første ledd.
 e) Mottatt utbytte til aktiv aksjonær, så langt utbyttet ikke overstiger den beregnede personinntekt som tilordnes aksjonæren fra selskapet i det inntektsåret utbyttet utdeles.
 f) For den del av samlet utbytte til aksjonæren som ikke overstiger kr 5 000 (bunnfradrag).

Nåværende annet, tredje og fjerde ledd blir henholdsvis tredje, fjerde og femte ledd.

§ 10-32 annet ledd skal lyde:

(2) Inngangsverdien settes til anskaffelsesverdien, eventuelt med opp- eller nedregulering med et beløp fastsatt etter § 10-34 eller § 10-35. Er beløp fastsatt etter § 10-34 positivt, skal inngangsverdien ved realisasjon som nevnt i § 10-37, og realisasjon ved overføring av aksje til selskapet som har utstedt aksjen, reguleres med 12/28 av beløpet. Forrige punktum får ikke anvendelse på realisasjon foretatt av aksjeselskap og likestilt selskap etter § 10-1 første ledd, ved realisasjon av andel i verdipapirfond, eller ved realisasjon som nevnt i § 2-5 første ledd bokstav b og annet ledd bokstav a. Anskaffelsesverdien settes til det beløp skattyter har betalt for aksjen dersom ikke annet er bestemt.

II

Endringene under I trer i kraft straks med virkning fra og med 12. november 2003.

Forslag 5

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endringer:

I

§ 4-12 andre, tredje og fjerde ledd skal lyde:

(2) Aksje notert på SMB-listen ved Oslo Børs verdsettes til kursverdien 1. januar i ligningsåret.

(3) Ikke-børsnotert aksje verdsettes til aksjens forholdsmessige andel av aksjeselskapets eller allmennaksjeselskapets samlede skattemessige formuesverdi 1. januar året før ligningsåret fordelt etter pålydende.

(4) Ikke-børsnotert aksje i utenlandsk selskap verdsettes til aksjens antatte salgsverdi 1. januar i ligningsåret. Aksjen skal verdsettes etter tredje ledd når skattyteren krever dette og kan sannsynliggjøre selskapets skattemessige formuesverdi.

§ 4-13 første ledd skal lyde:

(1) For aksjeselskap eller allmennaksjeselskap, som er stiftet året før ligningsåret, settes aksjeverdien til summen av aksjenes pålydende beløp og overkurs. Er stiftelsen skjedd ved overgang fra personlig firma til aksjeselskap eller allmennaksjeselskap, legges verdien 1. januar i ligningsåret til grunn, fastsatt i samsvar med § 4-12 tredje ledd.

II

I lov 21. juni 2002 nr. 32 om endringer i lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner mv. (omdanning av sparebanker til aksjeselskap eller allmennaksjeselskap) gjøres følgende endring:

Vedtak VI, om endring i lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) § 4-12 sjette ledd, oppheves.

III

Endringene under I og II trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2004.

Forslag 6

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt gjøres følgende endringer:

I

§ 5-14 tredje ledd bokstav b oppheves.

§ 5-14 tredje ledd bokstav c blir bokstav b.

II

Endringene under I trer i kraft straks og med virkning fra og med inntektsåret 2004.

Forslag 7

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endring:

I

§ 12-17 første ledd skal lyde:

Dersom skattyterens samlede personinntekt fra foretak der det fastsettes beregnet personinntekt ville overstige 23 ganger Folketrygdens grunnbeløp (G), skal beregnet personinntekt begrenses så langt beløpsgrensen ville bli overskredet. Personinntekt fra foretak som overstiger 75G skal likevel ikke begrenses ved fastsettelse av beregnet personinntekt. Annen personinntekt enn beregnet personinntekt, jf. § 12-2, skal ikke begrenses.

II

Endringen under I trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2004.

Forslag fra Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Kystpartiet:

Forslag 8

I lov av 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift gjøres følgende endringer:

I

§ 5b første ledd nr. 9 skal lyde:

Transport av personer med verneverdige fartøy.

§ 5b første ledd nr. 10 skal lyde:

Formidling av personbefordring med verneverdige fartøy.

§ 5b første ledd nr. 16 skal lyde:

Tjenester som gjelder opplysninger om rutegående verneverdige fartøy.

§ 16 første ledd nr. 10 skal lyde:

Transporttjenester med verneverdig fartøy som består i fering av kjøretøy.

§ 17 første ledd nr. 1 bokstav b skal lyde:

Skoleskip, verneverdig fartøy, marinefartøy til forsvaret og skip til bruk i forskning og værvarsling.

§ 17 tredje ledd ny bokstav d skal lyde:

Og transport med verneverdig fartøy som er nevnt under nr. 1.

Forslag fra Fremskrittspartiet og Kystpartiet:

Forslag 9

I lov av 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endringer:

I

§ 5-13 første ledd første setning skal lyde:

Fordel ved privat bruk av arbeidsgivers bil fastsettes på grunnlag av en antatt årlig privat kjørelengde på 10 000 km med tillegg av kjøring mellom hjem og arbeidssted.

§ 6-12 andre ledd første setning skal lyde:

Reduksjon etter første ledd skal ikke overstige 50 prosent av de beregnede samlede kostnader ved bilholdet.

II

Endringene under I og II trer i kraft straks og med virkning fra og med inntektsåret 2004.

Forslag 10

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endring:

I

§ 6-81 skal lyde:

(2) Særfradrag for alder gis etter følgende regler:

Fra og med den måned skattyter fyller 70 år, gis det et særfradrag i alminnelig inntekt på 1 697 kroner pr. påbegynt måned. Ektefeller har til sammen rett til samme særfradrag som en enslig.

Bestemmelsen i a gjelder tilsvarende når skattyter etter fylte 67 år tar ut alderspensjon etter § 19-6 i folketrygdloven. Tar skattyteren bare ut en del av full alderspensjon, reduseres særfradraget tilsvarende. Tar begge ektefeller ut deler av full alderspensjon, er den høyeste pensjonsandelen avgjørende for denne reduksjonen.

Dersom begge ektefeller har alderspensjon fra folketrygden, fordeles særfradraget med en halvpart på hver

(2) Fra og med den måned skattyter mottar foreløpig uførestønad etter folketrygdloven § 12-16 eller uførepensjon fordi ervervsevnen er satt ned med minst 2/3, gis det et særfradrag i alminnelig inntekt på 1 697 kroner pr. påbegynt måned.

(3) Andre skattytere enn nevnt i første og annet ledd som har mottatt rehabiliteringspenger, foreløpig uførestønad eller attføringspenger etter folketrygdloven eller uførepensjon etter nevnte lov eller andre lover, skal for hver påbegynt måned slike ytelser er mottatt ha et særfradrag lik halvparten av månedsfradraget etter første ledd a første punktum.

(4) Reglene om ektefeller i denne paragraf gjelder tilsvarende for samboere som omfattes av § 2-16.

(5) Departementet kan gi forskrift om fordelingen av særfradrag etter denne paragraf.

II

Endringen under I trer i kraft straks og med virkning fra og med inntektsåret 2004.

Forslag 11

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) gjøres følgende endring:

I

Ny § 19-6 tredje ledd første punktum skal lyde:

Alderspensjonen skal ikke reduseres selv om alderspensjonisten har pensjonsgivende årsinntekt i tillegg til pensjonen.

II

Endringen under I trer i kraft straks og med virkning fra og med inntektsåret 2004.

Forslag 12

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endring:

I

§ 8-15 annet ledd skal lyde:

(2) Renteinntekter, gevinster ved realisasjon av aksjer og andre finansielle inntekter, unntatt kurssvigninger på valuta, er skattepliktige. Tilsvarende

kostnader og tap er fradragsberettiget. Dette gjelder likevel ikke gevinst eller tap ved realisasjon av aksje eller andel som nevnt i § 8-11 første ledd d-g. Det gis kun fradrag for en andel av selskapets faktiske renteutgifter tilsvarende forholdet mellom selskapets balanseførte finanskapital og totalkapital. Ved beregning av rentefradraget skal eiendelens verdi fastsettes til gjennomsnittet av verdien ved inntektsårets begynnelse og verdien ved inntektsårets avslutning. Underskudd fastsatt etter reglene i denne bestemmelsen kommer ikke til fradrag i inntekt fastsatt etter fjerde og femte ledd og § 8-14 tredje ledd, men kan fremføres mot senere inntekt fastsatt etter denne bestemmelse etter reglene i § 14-6. Bestemmelsen i § 10-43 om fradragsbegrensning kommer ikke til anvendelse ved fastsettelse av inntekt som nevnt i første punktum for kommandittister og stille deltakere innenfor ordningen.

Forslag 13

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven), gjøres følgende endring:

I

§ 14-43 første ledd litra e. skal lyde:

e. skip, fartøyer, rigger mv. - 20 pst.

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 14

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endring:

I

§ 6-20 oppheves.

II

Endring under I trer i kraft straks og med virkning fra og med inntektsåret 2004.

Forslag 15

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endringer:

I

§ 7-11 første ledd bokstav a skal lyde:

Prosentinntekten beregnes til 2 pst. av eiendommens ligningsverdi 1. januar i ligningsåret etter fradrag som fastsatt i bokstav d. For den delen av ligningsverdien som før fradrag overstiger 451 000 kroner, skal inntekten likevel beregnes til 4 pst.

§ 7-12 sjette ledd bokstav a skal lyde:

Prosentinntekt beregnes med 2 pst. av andel av eiendommens ligningsverdi 1. januar i ligningsåret etter fradrag som fastsatt i § 7-11 d. For den delen av andel av ligningsverdi som før fradrag overstiger 451 000 kroner, skal inntekt likevel beregnes med 4 pst.

II

Endringene under I trer i kraft straks og med virkning fra og med inntektsåret 2004.

Forslag 16

I lov av 6. juni 1975 nr. 29 om eiedomsskatt til kommunane gjøres følgende endring:

I

§ 8 fjerde ledd skal lyde:

Verdet (taksten) av anlegg som nemnt i skatteloven § 18-5 første ledd skal ikke settast lågare enn kr. 1,10/kWh eller høgare enn kr. 2,5/kWh av grunnlaget for naturressursskatten for anlegget sett ved likninga året før skatteåret.

II

Endringen under I trer i kraft straks og med virkning fra og med eiedomsskatteåret 2004.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 17

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endring:

I

§ 6-50 fjerde ledd annet punktum skal lyde:

Det gis maksimalt fradrag for gaver etter denne paragraf med til sammen 1 800 kroner årlig.

II

Endringen under I trer i kraft straks med virkning fra og med eiedomsskatteåret 2004.

Forslag 18

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endringer:

I

§ 10-12 første ledd og nytt annet ledd skal lyde:

(1) Godtgjørelse fastsettes til mottatt utbytte multiplisert med 11/28 av aksjonærens skattesats for alminnelig inntekt.

(2) I følgende tilfeller fastsettes likevel godtgjørelsen til mottatt utbytte multiplisert med aksjonærens skattesats:

- c) Mottaker av utbytte er et aksjeselskap eller likestilt selskap etter § 10-1 første ledd
- d) Mottatt utbytte til aktiv aksjonær, så langt utbyttet ikke overstiger den beregnede personinntekt som tilordnes aksjonæren fra selskapet i det inntektsåret utbytte utdeles.

Nåværende annet, tredje og fjerde ledd blir henholdsvis tredje, fjerde og femte ledd.

§ 10-32 annet ledd skal lyde:

(2) Inngangsverdien settes til anskaffelsesverdien, eventuelt med opp- eller nedregulering med et beløp fastsatt etter § 10-34 eller § 10-35. Er beløp fastsatt etter § 10-34 positivt, skal inngangsverdien ved realisasjon som nevnt i § 10-37, og realisasjon ved overføring av aksje til selskapet som har utstedt aksjen, reguleres med 11/28 av beløpet. Forrige punktum får ikke anvendelse for realisasjon foretatt av aksjeselskap eller likestilt selskap etter § 10-1 første ledd, for realisasjon av andel i verdipapirfond, eller ved realisasjon som nevnt i § 2-5 første ledd bokstav b og annet ledd bokstav a. Anskaffelsesverdien settes til det beløp skattyter har betalt for aksjen dersom ikke annet er bestemt.

II

Endringene under I trer i kraft straks og med virkning fra og med 6. november 2003.

Forslag 19

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endringer:

I

§ 4-12 andre ledd skal lyde:

Aksje notert på SMB-listen ved Oslo børs verdsettes til kursverdien 1. januar i ligningsåret.

§ 4-12 tredje ledd skal lyde:

Ikke børsnotert aksje verdsettes til aksjens forholdsmessige andel av aksjeselskapets eller allmennaksjeselskapets samlede skattemessige formuesverdi 1. januar året før ligningsåret fordelt etter pålydende.

§ 4-12 fjerde ledd første punktum skal lyde:

Ikke børsnotert aksje i utenlandsk selskap verdsettes til aksjens antatte salgsværdi 1. januar i ligningsåret.

§ 4-12 sjette ledd skal lyde:

Grunnfondsbevis i sparebank, gjensidig forsikringsselskap, kreditt- og hypotekforening og selveiende finansieringsforetak verdsettes til kursverdien 1. januar i ligningsåret. Er kursen ikke notert eller kjent, settes verdien til den antatte salgsverdi.

II

Endringene under I trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2004.

Forslag 20

I lov 26. mai 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endring:

§ 6-32 første ledd første punktum skal lyde:

Minstefradraget fastsettes til et beløp som svarer til 26 pst. av summen av inntekt som omfattes av § 6-31.

Forslag 21

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd gjøres følgende endring:

I

§ 23-3 fjerde ledd skal lyde:

Det skal ikke betales avgift når inntekten er mindre enn 34 600 kroner. Avgiften må ikke utgjøre mer enn 25 pst. av den del av inntekten som overstiger 34 600 kroner.

II

Endringen under I trer i kraft straks og med virkning fra og med inntektsåret 2004.

Forslag 22

I lov 19. juni 1964 nr. 14 om avgift på arv og visse gaver gjøres følgende endring:

I

§ 11 A oppheves.

II

Endringen under I trer i kraft straks med virkning for rådgighetsverv, jf. arveavgiftsloven §§ 9 og 10, som skjer 1. januar 2004 eller senere.

Forslag fra Senterpartiet og Kystpartiet:

Forslag 23

I lov om merverdiavgift gjøres følgende endring:

§ 28 første ledd første setning skal lyde:

Registrering skal skje når den næringsdrivendes omsetning og avgiftspliktige uttak av varer og tjenester til sammen har oversteget 40 000 kroner i en periode på 12 måneder.

Forslag 24

I lov 26. mars 1999 nr. 19 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres slik endring:

§ 6-32 første ledd skal lyde:

§ 6-32 Beregning av minstefradrag

- (1) Minstefradraget fastsettes til et beløp som svarer til 27,5 pst. av summen av inntekt som omfattes av § 6-31. Beregningsgrunnlaget avrundes nedover til nærmeste tall som kan deles med 100. Stortinget fastsetter den nedre og øvre grense for minstefradrag. Stortinget kan fastsette en særskilt nedre grense for minstefradrag som beregnes av og gis i inntekt som omfattes av § 6-31 første ledd a, c eller d eller annet ledd. Skattyter som både har inntekt som nevnt i foregående punktum og inntekt som omfattes av § 6-31 første ledd b, gis det høyeste av
- c) minstefradrag beregnet med særskilt nedre grense, men uten at minstefradrag beregnes som inntekt omfattes av § 6-31 første ledd b, eller
 - d) minstefradrag beregnet av samlet inntekt, men uten at særskilt nedre grense kommer til anvendelse.

Forslag 25

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endring:

§ 16-1 skal lyde:

§ 16-1 Fradrag i skatt for enslige

(1) Enslig personlig skatteyter som ikke bor i husstandsfellesskap med andre, gis fradrag i skatt og trygdeavgift når alminnelig inntekt ikke overstiger et beløp på 180 000 kroner.

(2) Fradrag som nevnt i forrige ledd skal være 1 000 kroner.

(3) Departementet kan gi forskrift til utfylling og gjennomføring av denne paragraf. Når særlige hensyn tilsier det, kan departementet utvide eller begrense kretsen av personer som har krav på fradrag etter denne paragraf.

Forslag 26

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endringer:

§ 6-60 første ledd skal lyde:

Skattyter som i minst 130 dager av inntektsåret personlig har drevet eller deltatt i fiske eller fangst på havet eller langs kysten, gis fradrag med inntil 30 pst. av netto arbeidsinntekt av fisket eller fangsten, begrenset til 100 000 kroner.

§ 6-61 første ledd skal lyde:

Sjøfolk gis fradrag med inntil 30 pst. av inntekten, begrenset til 100 000 kroner.

Forslag 27

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) gjøres følgende endring:

§ 23-3 fjerde ledd skal lyde:

Det skal ikke betales avgift når inntekten er mindre enn 40 000 kroner. Avgiften må ikke utgjøre mer enn 25 pst. av den del av inntekten som overstiger 40 000 kroner.

Forslag 28

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endring:

§ 6-44 første ledd skal lyde:

(1) Det gis fradrag for reise mellom hjem og arbeidssted og besøksreiser etter § 6-13 etter forskrift fastsatt av departementet med utgangspunkt i reiseavstand og reisehyppighet. Fradraget er begrenset til den del av beløpet som overstiger 8 800 kroner.

Forslag 29

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endringer:

I

§ 14-41 første ledd ny bokstav j skal lyde:

j. landbruksbygg

II

§ 14-43 første ledd ny bokstav j skal lyde:

j. Landbruksbygg - 6 pst.

III

Endringene under I og II trer i kraft straks og med virkning fra og med inntektsåret 2004.

Forslag fra Senterpartiet:*Forslag 30*

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endringer:

§ 7-11 første ledd bokstav a skal lyde:

Prosentinntekten beregnes til 2,5 pst. av eiendommens ligningsverdi 1. januar i ligningsåret etter fradrag som fastsatt i bokstav d. For den delen av ligningsverdien som overstiger 451 000 kroner, skal inntekten likevel beregnes med 5,0 pst.

§ 7-12 sjette ledd bokstav a skal lyde:

Prosentinntekt beregnes med 2,5 pst. av andel av eiendommens ligningsverdi 1. januar i ligningsåret etter fradrag som fastsatt i § 7-11d. For den delen av andel av ligningsverdi som før fradrag overstiger 451 000 kroner, skal inntekt likevel beregnes med 5 pst.

Forslag 31

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endringer:

I

§ 10-12 første ledd og nytt annet ledd skal lyde:

(1) Godtgjørelsen fastsettes til mottatt utbytte multiplisert med 11/28 av aksjonærens skattesats for alminnelig inntekt.

(2) I følgende tilfeller fastsettes likevel godtgjørelsen til mottatt utbytte multiplisert med aksjonærens skattesats:

- d) Mottaker av utbyttet er et aksjeselskap eller likestilt selskap etter § 10-1 første ledd.
- e) Mottatt utbytte til aktiv aksjonær, så langt utbyttet ikke overstiger den beregnede personinntekt som tilordnes aksjonæren fra selskapet i det inntektsåret utbyttet utdeles.
- f) For den del av samlet utbytte til aksjonæren som ikke overstiger 10 000 kroner (bunnfradrag).

Nåværende annet, tredje og fjerde ledd blir henholdsvis tredje, fjerde og femte ledd.

§ 10-32 annet ledd skal lyde:

(2) Inngangsverdien settes til anskaffelsesverdien, eventuelt med opp- eller nedregulering med et beløp fastsatt etter § 10-34 eller § 10-35. Er beløp fastsatt etter § 10-34 positivt, skal inngangsverdien ved realisasjon som nevnt i § 10-37, og realisasjon ved overføring av aksje til selskapet som har utstedt aksjen, reguleres med 11/28 av beløpet. Forrige punktum får ikke anvendelse på realisasjon foretatt av aksjeselskap og likestilt selskap etter § 10-1 første ledd,

ved realisasjon av andel i verdipapirfond, eller ved realisasjon som nevnt i § 2-5 første ledd bokstav b og annet ledd bokstav a. Anskaffelsesverdien settes til det beløp skattyter har betalt for aksjen dersom annet ikke er bestemt.

II

Endringene under I trer i kraft straks og med virkning fra og med inntektsåret 2004.

Forslag fra Kystpartiet:

Forslag 32

I lov av 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endring:

I

§ 7-11 første ledd bokstav d første punktum skal lyde:

Ved beregning av nettoinntekt etter bokstav a skal det gjøres et fradrag på 200 000 kroner i ligningsverdien.

II

Endringen under I trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2004.

Forslag 33

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endring:

Ny § 8-7 skal lyde:

§ 8-7 Fondsavsetning for eiere av fiskefartøy

(1) Skatteyster som driver fiskerivirksomhet med eget fiskefartøy, eller som leier ut slikt fartøy til andre som benytter fartøyet i fiskerivirksomhet, kan kreve fradrag i alminnelig inntekt for avsetning til fond etter reglene i denne bestemmelse.

(2) Avsetningen er begrenset oppad til 30 pst. av årets alminnelig inntekt av virksomhet som nevnt i foregående ledd.

(3) Krav om avsetning må fremmes innen utløpet av selvangivelsesfristen.

(4) Beløp som det er gitt fradrag for etter bestemmelsene foran, skal legges til skatteysterens inntekt for det året midlene dispensereres, og senest ved ligningen for det femte året etter at det ble gitt fradrag for beløpet.

(5) Departementet gir forskrift til utfylling og gjennomføring av denne bestemmelsen.

Forslag 34

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt på formue og inntekt gjøres følgende endring:

I

§ 5-15 første ledd ny bokstav m skal lyde:

Fordel vunnet ved arbeid som ikke er virksomhetsinntekt om bord i skip.

II

Endringa under I trer i kraft straks med virkning frå og med 1. juli 2004.

Departementet kan gje overgangsreglar, medrekna reglar om avkorting av minstefrådrag og personfrådrag.

26. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen viser til proposisjonen og til det som står foran, og rår Odelstinget til å gjøre slike

vedtak til lover:

A.

Vedtak til lov

om endringer i lov 19. juni 1964 nr. 14 om avgift på arv og visse gaver

I lov 19. juni 1964 nr. 14 om avgift på arv og visse gaver gjøres følgende endringer:

I

§ 2 første ledd ny bokstav e) og f) skal lyde:

- e) *selskap i den utstrekning noen som er nevnt under bokstavene a), b), c) eller d) direkte eller indirekte er eiere eller er interessert på vesentlig samme måte som eier eller deltaker.*
- f) *stiftelse eller annen formuesmasse når det kan påregnes at utdelinger kommer noen som er nevnt under bokstavene a), b), c) eller d) eller medlemmer av en eller flere bestemte familier til gode. Hele gaven skal regnes med i avgiftsgrunnlaget når avgiftsplikten følger av denne bokstav.*

§ 4 nytt femte ledd skal lyde:

Arv og gave som nevnt i § 2 første ledd bokstav b) og § 2 annet ledd, til juridisk person med allmennyttig formål er unntatt fra avgiftsplikt. Utdeling av midler fra institusjon eller organisasjon som har mottatt avgiftsfri arv eller gave etter reglene i dette ledd til noen som er fortrinnsberettiget på grunn av slektskap, regnes som arv eller gave direkte fra giveren eller arvelateren. Avgiftsfrihet etter dette ledd gis ikke hvis giver eller arvelater har gitt bestemmelse om bruk av arve- eller gavemidlene som ikke faller inn under et allmennyttig formål. Departementet kan i forskrift gi regler til utfylling og gjennomføring av

reglene i dette ledd, herunder gi regler om krav til vedtekter, regnskap og revisjon.

II

Endringene under I trer i kraft den 1. januar 2004 og gjelder for rådighetserverv, jf. arveavgiftsloven §§ 9 og 10, som inntrer fra og med samme dato.

B.

Vedtak til lov

om endringer i lov 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift

I lov 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift gjøres følgende endringer:

I

§ 5b første ledd nr. 9 oppheves.

§ 5b første ledd nr. 10 skal lyde:

Formidling av romutleie i hotellvirksomhet m.v.

§ 5b første ledd nr. 16 oppheves.

§ 14 annet ledd nr. 5 oppheves.

§ 14 nytt tredje ledd skal lyde:

Når fradragsrett ikke er avskåret etter § 22, skal det også svares avgift som ved uttak når personkjøretøyer brukes til annet enn som salgsvare, i annen virksomhet enn yrkesmessig utleievirksomhet eller persontransportvirksomhet. Det skal også svares avgift av varer og tjenester til vedlikehold, bruk og drift av personkjøretøyer til annet formål enn nevnt i første punktum. Som personkjøretøy anses også campingtilhenger. Departementet kan ved forskrift fastsette nærmere vilkår for minste eiertid og bruk.

Gjeldende § 14 tredje ledd blir nytt fjerde ledd og skal lyde:

Departementet kan gi forskrifter om hva som går inn under reglene i annet og tredje ledd.

§ 14 nåværende fjerde ledd blir femte ledd.

§ 16 første ledd nr. 4 første punktum skal lyde:

Transporttjenester her i landet når transporten skjer direkte til eller fra utlandet.

§ 16 første ledd nr. 10 oppheves.

§ 22 første ledd nr. 3 skal lyde:

Andre varer og tjenester som anskaffes utelukkende til bruk som nevnt i § 14 annet og tredje ledd.

§ 28 første ledd første punktum skal lyde:

Registrering skal skje når den næringsdrivendes omsetning og avgiftspliktige uttak av varer og tjenester til sammen har oversteget kr 50 000 i en periode på 12 måneder.

II

Endringene under I trer i kraft med virkning fra og med 1. mars 2004. Endringen i § 28 første ledd første punktum trer likevel i kraft fra 1. januar 2004.

C.

Vedtak til lov

om endringer i lov 6. juni 1975 nr. 29 om eiedoms- skatt til kommunane

I lov 6. juni 1975 nr. 29 om eiedomsskatt til kommunane gjøres følgende endringer:

I

§ 8 A-1 annet ledd siste punktum skal lyde:

Slik korrigerings vert første gong gjennomført med verknad for eiedomsskatteåret 2005.

II

§ 5 første ledd ny bokstav g) skal lyde:

g) *Eigedom som helseforetak eig, i same omfang som fritaket for statens eigedom etter bokstav a sjette strekpunkt.*

§ 8 fjerde ledd skal lyde:

Verdet (taksten) av anlegg som nemnt i skatteloven § 18-5 første leden skal ikkje settast lågare enn kr 0,95/kWh eller høgare enn kr 2,35/kWh av grunnlaget for naturressursskatten for anlegget sett ved likninga året før skatteåret.

III

Endringen under I trer i kraft straks.

Endringene under II trer i kraft straks med virkning fra og med eiendomsskatteåret 2004.

D.

Vedtak til lov

om endringer i lov 13. juni 1975 nr. 35 om skattlegging av undersjøiske petroleumforekomster m.v.

I lov 13. juni 1975 nr. 35 om skattlegging av undersjøiske petroleumforekomster m.v. gjøres følgende endringer:

I

§ 6 nr. 1 bokstav a tredje punktum skal lyde:

Departementet gir nærmere forskrifter om gjennomføringen av denne *bestemmelse*.

§ 6 nr. 4 oppheves.

Nåværende § 6 nr. 5 blir ny § 6 nr. 4.

II

Endringene under I trer i kraft straks.

E.

Vedtak til lov

om endringer i lov 13. juni 1980 nr. 24 om ligningsforvaltning (ligningsloven)

I lov 13. juni 1980 nr. 24 om ligningsforvaltning (ligningsloven) gjøres følgende endringer:

I

§ 2-1 skal lyde:

§ 2-1 Lokale ligningsmyndigheter

1. De lokale ligningsmyndigheter består av ligningskontor, ligningsnemnd og *overligningsnemnd*. Ligningskontorene er statlige, og kan omfatte en eller flere kommuner. *Det skal være en ligningsnemnd og en overligningsnemnd for hvert ligningskontor.* Organiseringen av ligningskontorene bestemmes av departementet.
2. Ligningsnemnda skal bestå av en leder og fire andre medlemmer. *For ligningsnemnder som omfatter flere kommuner etter nr. 1, velges leder og medlemmer av fylkestinget etter forslag fra de berørte kommunestyre. For ligningsnemnder som omfatter to kommuner, foreslår hvert kommunestyre minst tre medlemmer. For ligningsnemnder som omfatter tre eller flere kommuner, foreslår hvert kommunestyre minst to medlemmer. For ligningsnemnder som omfatter en kom-*

mune etter nr. 1 velges leder og medlemmer av kommunestyret. Ligningsnemnda velger selv sin nestleder.

3. Overligningsnemnda skal bestå av en leder og fire andre medlemmer. *For overligningsnemnder som omfatter flere kommuner etter nr. 1, velges leder og medlemmene av fylkestinget etter forslag fra de berørte kommunestyre. For overligningsnemnder som omfatter to kommuner, foreslår hvert kommunestyre minst tre medlemmer. For overligningsnemnder som omfatter tre eller flere kommuner, foreslår hvert kommunestyre minst to medlemmer. For overligningsnemnder som omfatter en kommune etter nr. 1 velges leder og medlemmer av kommunestyret.* Overligningsnemnda velger selv sin nestleder. § 2-7 skal ikke være til hinder for at lederen i overligningsnemnda samtidig kan være medlem av ligningsorgan for andre kommuner.
4. *Fylkestinget, for nemnder som etter nr. 1 omfatter en kommune, kommunestyret, kan med fylkesmannens godkjenning bestemme at ligningsnemnda og overligningsnemnda skal ha et annet ulike antall medlemmer enn bestemt i nr. 2 og nr. 3.*

§ 2-2 nr. 1 skal lyde:

1. For hvert fylke skal det være et statlig fylkesskattekontor og en *fylkesskattenemnd*.

§ 2-2 nr. 3 og 4 oppheves.

§ 2-5 første punktum skal lyde:

- Utelukket fra å gjøre tjeneste som medlem av *nemnd* som nevnt i §§ 2-1 til 2-4 er
- a) riksadvokaten, statsadvokater, politiembetsmenn, politiadjutanter og politifullmektiger,
 - b) skattefogder og skatteoppkrevere samt tjenestemenn ved deres kontorer, jfr. skattebetalingslovens § 48,
 - c) tjenestemenn ved ligningsforvaltningen,
 - d) enhver som er fradømt stemmerett i offentlige anliggender,
 - e) enhver som i løpet av de siste ti år er straffet for overtredelse av denne lov, skatteloven, skattebetalingsloven, straffelovens § 406, regnskapsloven eller lovene om merverdiavgift og om avgift på investeringer m.v. og
 - f) enhver som i løpet av de siste ti år er ilagt tilleggs-skatt etter § 10-4 nr. 1 annet punktum.

§ 2-6 nr. 1 skal lyde:

1. Enhver stemmeberettiget person som bor i kommunen, fylket eller riket er valgbar og plikter å gjøre tjeneste etter valg eller oppnevning som

medlem av, eller varamedlem til, *nemnd som nevnt i §§ 2-1 til 2-3.*

§ 2-8 nr. 1 skal lyde:

1. Medlemmer av *nemnd som nevnt i §§ 2-1 til 2-4*, og like mange varamedlemmer for disse, velges eller oppnevnes for fire år.

§ 2-9 nr. 2 annet punktum skal lyde:

Engasjert sakkyndig kan gis adgang til å møte i *nemnd.*

§ 3-11 nytt nr. 4 skal lyde:

4. *Der endringssaken er avgjort av ligningskontoret i medhold av § 9-8 nr. 4 og skattyter ikke har kommet med innsigelser til varsel om endring, gjelder § 8-3 nr. 5 tilsvarende. Hvis tilleggsatt ilegges, følges reglene i nr. 1 til 3.*

§ 4-7 nr. 1 skal lyde:

1. Selvangivelse med vedlegg skal leveres innen utgangen av *mai* i året etter inntektsåret.

§ 4-7 nytt nr. 3 skal lyde

3. *Skattyter som ligned etter § 2-4 nr. 1 bokstav c skal levere selvangivelse med vedlegg innen utgangen av april i året etter inntektsåret.*

Nåværende nr. 3 og 4 blir nytt nr. 4 og 5.

§ 4-7 nytt nr. 6 skal lyde:

6. *Ligningskontoret kan etter søknad fra regnskapsfører eller revisor som bistår næringsdrivende med utfylling av selvangivelse med vedlegg, gi utsettelse av leveringsfristen for en mindre andel av søkerens klienter. Søknaden må gjelde navngitte skattytere. Utsettelse på dette grunnlag kan ikke gis lengre enn til 30. juni i året etter inntektsåret.*

§ 4-7 nytt nr. 7 skal lyde:

7. *Skattedirektoratet kan forlenge fristen etter nr. 1 og nr. 2 med inntil en måned, for grupper av skattytere og for enkelt-skattytere som skal levere selvangivelse til mer enn 10 kommuner.*

§ 4-7 nytt nr. 8 skal lyde:

8. *Skattedirektoratet kan bestemme at skattyter som leverer selvangivelse på papir, skal levere selvangivelsen tidligere enn leveringsfristen som er fastsatt i nr. 1, dog ikke tidligere enn utgangen av mars måned.*

Nåværende nr. 6 og 7 blir nytt nr. 9 og 10.

Overskriften i § 6-5 skal lyde:

§ 6-5 *Om finansielle instrumenter m.v.*

§ 6-5 nytt nr. 3 skal lyde:

3. *Verdipapirregistre skal ukrevet gi ligningsmyndighetene oppgave over forhold som kan få betydning for skattleggingen av den enkelte investor ved realisasjon av aksjer. Det skal blant annet gis opplysninger om erverv og avganger i løpet av inntektsåret, om utdelt utbytte og om beholdning ved utgangen av inntektsåret. Departementet kan gi forskrift om utfylling og gjennomføring av denne bestemmelsen, herunder bestemme at det skal gis opplysninger om forhold som nevnt for tidligere år.*

§ 6-5 nr. 3 blir nytt nr. 4.

§ 6-11 nr. 1 bokstav a skal lyde:

- a. aksjekapitalens størrelse og aksjenes antall og størrelse, *herunder endringer i løpet av inntektsåret som følge av stiftelse, emisjoner, fusjon, fisjon mv.,*

§ 6-11 nr. 1 bokstav b skal lyde:

- b. eiere av aksjer pr. 1. januar i ligningsåret *identifisert ved personnummer, endringer av aksjonærsammensetningen i løpet av inntektsåret, utdelt utbytte og øvrige opplysninger som kan få betydning for skattleggingen av den enkelte aksjonær ved realisasjon av aksjer.*

§ 6-11 nr. 2 skal lyde:

2. *Med mindre annet er bestemt, leveres oppgave som nevnt i nr. 1 til ligningskontoret for den kommune hvor selskapet har sitt kontor eller styret har sitt sete, eventuelt til Sentralskattekontoret for storbedrifter dersom selskapet ligned der.*

§ 6-11 nytt nr. 5 skal lyde:

5. *Departementet kan gi forskrift om utfylling og gjennomføring av denne bestemmelsen, herunder bestemme at det skal gis opplysninger om forhold som nevnt for tidligere år, samt begrense plikten etter nr. 1-3 for selskaper som nevnt i nr. 4.*

§§ 7-3 og 7-4 oppheves. Nåværende § 7-5 blir § 7-3.

§ 9-5 nr. 7 nytt tredje punktum skal lyde:

Bestemmelsene i første og annet punktum gjelder ikke der ligningskontoret tar opp spørsmål om endring i medhold av § 9-8 nr. 4.

§ 9-8 nytt nr. 4 skal lyde:

4. *Ligningskontoret avgjør endrings spørsmål som tas opp etter § 9-5 nr. 1 a, dersom saken gjelder skattyter som skal levere selvangivelse etter § 4-7 nr. 1 og ny ligningsavgjørelse foreligger innen ett år etter utløpet av selvangivelsesfristen i § 4-7 nr. 1.*

Nåværende § 9-8 nr. 4 blir nytt nr. 5.

II

Endringene under I trer i kraft straks med virkning fra 1. januar 2004.

F.

Vedtak til lov

om endring i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven)

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) gjøres følgende endring:

I

§ 23-2 sjuende ledd annet punktum skal lyde:

Bortfallet av avgiftsplikt etter første punktum gjelder bare når slik lønn fra husholdningen ikke overstiger 50 000 kroner i inntektsåret.

II

Endringen under I trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2004.

G.

Vedtak til lov

om endringer i lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven)

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endringer:

I

§ 5-43 første ledd litra d nr. 5 skal lyde:

5. attføringsstønad etter § 11-8

§ 18-2 første ledd skal lyde:

(1) *Eier av kraftverk skal svare naturressursskatt til de kommunene og fylkeskommunene som er tilordnet kraftanleggsformuen i henhold til § 3-3, jf. § 18-7.*

§ 18-3 første ledd første punktum skal lyde:

Eier av kraftverk skal svare skatt til staten på grunnlag av grunnrenteinntekt som fastsettes etter bestemmelsene i annet til åttende ledd for hvert kraftverk.

II

§ 10-34 tredje ledd bokstav e skal lyde:

- e. ved skattefri fisjon for så vidt gjelder RISK-beløp for *innløste aksjer* i det overdragende (fisjoneren) selskapet som skal omfordeles på *vederlag i form av aksjer* i det eller de overtakende (utfisjonerte) selskap eller i overtakende selskaps morselskap.

§ 10-34 tredje ledd ny bokstav f skal lyde:

- f. *for skattefri fisjon som gjennomføres uten innløsning av aksjer, for så vidt gjelder RISK-beløp for aksjene i det overdragende selskap som skal omfordeles på vederlag i form av aksjer i det eller de overtakende selskap eller i overtakende selskaps morselskap.*

§ 10-34 tredje ledd ny bokstav g skal lyde:

- g. *når selskapet innløser egne aksjer.*

§ 10-34 femte ledd nytt tredje og fjerde punktum skal lyde:

For selskap som ble oppøst i forbindelse med skattefri fusjon, skal endring av selskapets ligning etter at selskapet ble oppløst, få virkning for inngangsverdien til aksjene i det overtakende selskap. For selskap som ble oppløst i forbindelse med skattefri fisjon, skal endring av selskapets ligning etter at selskapet ble oppløst, få virkning for inngangsverdien til aksjene i de overtakende selskap etter samme forhold som aksjenes inngangsverdi ble fordelt ved fisjonen.

§ 10-34 sjuende ledd nytt fjerde og femte punktum skal lyde:

Ved fondsemisjon reguleres inngangsverdien for grunnfondsbevis med endringen i summen av overkursfond, utjevningfond og grunnfondsbeviskapital. Ved utbetaling av grunnfondsbeviskapital som ikke regnes som innbetalt grunnfondsbeviskapital, reguleres inngangsverdien for grunnfondsbevis med den endringen i grunnfondsbeviskapitalen som følger av utbetalingen.

Nåværende fjerde punktum blir nytt sjettede punktum.

III

§ 5-12 fjerde ledd første og annet punktum skal lyde:

For del ved rimelig lån i arbeidsforhold fastsettes til differansen mellom en *normrentesats* og lånets faktiske rentesats. *Departementet* fastsetter *normrentesats* til bruk ved beregning av fordel ved rimelig lån i arbeidsforhold.

§ 6-19 annet ledd fjerde punktum skal lyde:

Frdrag kan enten gis med inntil 1 800 kroner eller med inntil to promille av samlet utbetalt lønn.

§ 6-20 fjerde ledd annet punktum skal lyde:

Frdrag kan samlet gis med inntil 1 800 kroner eller med en forholdsmessig del av dette beløpet når frdragsberettiget kontingent er betalt for bare en del av inntektsåret.

Overskriften i § 6-50 skal lyde:

§ 6-50 *Gaver til visse frivillige organisasjoner mv.*

§ 6-50 nytt femte ledd skal lyde:

(5) Den norske kirke likestilles i denne paragraf med sammenslutning som går inn under første ledd.

§ 7-11 første ledd bokstav d første punktum skal lyde:

Ved beregning av nettoinntekt etter bokstav a skal det gjøres et frdrag på 90 000 kroner i ligningsverdien.

§ 9-3 nytt sjuende ledd skal lyde:

(7) Gevinst ved samlet realisasjon av særskilte driftsmidler i kraftanlegg som nevnt i § 18-6 første ledd og fallrettigheter eller andel i slike, er unntatt fra skatteplikt dersom overtaker viderefører de skattemessige verdiene og ervervstidspunktene for eendeler, rettigheter og forpliktelser som overføres.

Nåværende § 9-3 sjuende ledd blir nytt § 9-3 åttende ledd.

§ 15-2 skal lyde:

Stortinget fastsetter hvert år *maksimumssatser* for

- a) skatt til kommunene av formue og inntekt
- b) skatt til fylkeskommunene av inntekt

§ 16-10 første ledd første punktum skal lyde:

Personlig skattyter gis til og med det inntektsåret vedkommende fyller 33 år, frdrag i inntektsskatt og trygdeavgift for innskudd på boligsparekonto i innenlandsk bank, samvirkelag eller fast organisert

innenlandsk spareforening, eller i tilsvarende spareinstitusjon i annen EØS-stat, når innskuddet skal brukes til erverv av - eller til nedbetaling av gjeld på - egen bolig som er anskaffet etter at kontrakt om sparing ble inngått.

§ 18-2 annet ledd annet punktum skal lyde:

Av produksjon i kraftverk med generatorer som i inntektsåret har en samlet påstemplet merkeytelse under 5 500 kVA, fastsettes ikke naturressursskatt.

§ 18-3 sjettede ledd ny bokstav b skal lyde:

b) *Kraftverk og fallrettighet kan realiseres uten beskatning som nevnt i dette ledd. Slik overdragelse kan bare skje dersom kraftverk og fallrettighet overføres samlet og overtaker viderefører de skattemessige verdiene og ervervstidspunktene for eendeler, rettigheter og forpliktelser som overføres. Ved slik realisasjon kan negativ grunnrenteinntekt knyttet til kraftverket på overdragelsestidspunktet overdras til overtaker.*

Nåværende § 18-3 sjettede ledd bokstav b blir ny bokstav c.

§ 18-3 sjuende ledd skal lyde:

(7) Av produksjon i kraftverk med generatorer som i inntektsåret har en samlet påstemplet merkeytelse under 5 500 kVA, fastsettes ikke grunnrenteinntekt.

§ 18-4 oppheves.

IV

§ 5-20 annet ledd skal lyde:

(2) Årlig avkastning på sparedelen av en livsforsikring (kapitalforsikring) i forsikringsselskap hjemmehørende i en stat innenfor EØS-området, regnes som fordel vunnet ved kapital for forsikringstakeren. Departementet kan gi forskrift om beregning av avkastning.

§ 5-21 annet ledd bokstav a skal lyde:

a) ved utbetaling fra forsikringsselskap hjemmehørende i en stat utenfor EØS-området, eller

§ 5-21 nytt fjerde ledd skal lyde:

(4) *Departementet kan gi forskrift til utfylling og gjennomføring av bestemmelsen i annet ledd bokstav a.*

V

§ 9-3 annet ledd bokstav b nytt fjerde punktum skal lyde:

Tilsvarende gjelder etter samlivsbrudd for tidligere samboere som har eller har hatt felles barn.

VI

§ 10-34 tredje ledd nytt femte punktum skal lyde:

Dette gjelder likevel ikke selskap som omfattes av ligningsloven § 6-11 nr. 1-3.

Tidligere femte til sjuende punktum blir nytt sjetten til åttende punktum.

§ 10-34 fjerde ledd nytt annet punktum skal lyde:

Dette gjelder likevel ikke selskap som omfattes av ligningsloven § 6-11 nr. 1-3.

Tidligere annet og tredje punktum blir nytt tredje og fjerde punktum.

VII

§ 5-50 andre ledd bokstav d skal lyde:

d) *pengespill og lotterier i en annen EØS-stat som godtgjøres å tilsvare de spill eller lotterier som lovlig kan tilbys i Norge, og som er underlagt offentlig tilsyn og kontroll i hjemstaten. Departementet kan gi forskrift til utfylling og gjennomføring av denne bestemmelsen.*

VIII

§ 2-30 første ledd bokstav e nr. 8 oppheves.

IX

Endringene under I trer i kraft straks.

Endringene under II trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2003.

Endringene under III trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2004.

Endringen under IV trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2004.

Endringen under V trer i kraft straks med virkning for samlivsbrudd som finner sted i 2004 eller senere.

Endringene under VI trer i kraft 1. januar 2004.

Endringen under VII trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

Endringen under VIII trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

Overgangsbestemmelser

Ved ikrafttredelse av endringen under IV gjelder følgende overgangsregel:

Skattyter som har tegnet livsforsikring (kapitalforsikring) i forsikringselskap hjemmehørende i an-

nen EØS-stat før 1. januar 2004, kan for inntektsåret 2004 kreve å bli skattlagt for avkastning for tidligere inntektsår skattyteren har vært skattepliktig til Norge etter skatteloven § 2-1. Slikt krav må fremsettes innen selvangivelsesfristen for inntektsåret 2004. Dersom slikt krav ikke fremmes, skal forsikringen skattlegges på utbetalingstidspunktet. Departementet kan gi forskrift til utfylling og gjennomføring av denne bestemmelsen.

Ved ikrafttredelse av endringen under VIII gjelder følgende overgangsregler:

1.

Skattemessige verdier for aksjene eid av SND Invest AS fastsettes slik at de på tidspunktet for overgang til skatteplikt svarer til en forholdsmessig andel av den totale kjøpesummen for aksjene i SND Invest AS, fordelt i samme forhold som i den verdifuldning av aksjene eid av SND Invest AS som er foretatt av selskapet i forbindelse med siste kvartalsavslutning før overgangen til skatteplikt.

2.

Ved formuesligningen av SND Invest AS' eiere for det året salget av selskapet til private eiere er skjedd, legges verdien 1. januar i ligningsåret til grunn, fastsatt i samsvar med skatteloven § 4-12 tredje ledd.

H.

Vedtak til lov

om kompensasjon av merverdiavgift for kommuner, fylkeskommuner mv.

§ 1 *Formål*

Formålet med denne loven er å motvirke konkurransevridninger som følge av merverdiavgiftssystemet gjennom at det ytes kompensasjon for merverdiavgift til kommuner, fylkeskommuner og visse private og ideelle virksomheter.

§ 2 *Virkeområde*

Denne loven gjelder:

- a) kommuner og fylkeskommuner med kommunal og fylkeskommunal virksomhet der øverste myndighet er kommunestyret, fylkestinget eller annet styre eller råd i henhold til kommuneloven eller kommunal særlovgivning,
- b) interkommunale og interfylkeskommunale sammenslutninger organisert etter kommuneloven eller annen kommunal særlovgivning,
- c) private eller ideelle virksomheter som produserer helsetjenester, undervisningstjenester eller sosiale

tjenester som kommunen eller fylkeskommunen er pålagt å utføre ved lov,

- d) barnehager som nevnt i lov 5. mai 1995 nr. 19 om barnehager § 13,
- e) kirkelig fellesråd.

Virksomheten skal være registrert i Enhetsregisteret.

§ 3 Kompensasjon

Det ytes kompensasjon for merverdiavgift ved kjøp av varer og tjenester fra registrerte næringsdrivende.

§ 4 Begrensninger

Kompensasjon ytes bare i den utstrekning anskaffelsen skjer til bruk i den kompensasjonsberettigede virksomheten.

Det ytes ikke kompensasjon:

1. Når det foreligger rett til fradrag for inngående merverdiavgift etter bestemmelsene i merverdiavgiftsloven kapittel VI.
2. For merverdiavgift på anskaffelser som nevnt i merverdiavgiftsloven § 22 første ledd.
3. For merverdiavgift på anskaffelser til bygg, anlegg eller annen fast eiendom for salg eller utleie.

Kompensasjon ytes likevel for anskaffelser til boliger med helseformål eller sosiale formål. Det samme gjelder fellesanlegg i tilknytning til boligene.

§ 5 Finansiering

Det totale beløp som kompenseres etter § 3 skal som hovedregel finansieres gjennom reduksjon i overføringene til kommunene og fylkeskommunene.

§ 6 Innsendelse av oppgave

For å få kompensert merverdiavgift må det sendes oppgave til fylkesskattekontoret i det fylke den kompensasjonsberettigede hører hjemme.

Det kan ikke fremsettes krav om kompensasjon før merverdiavgiftskostnadene i et kalenderår utgjør minst 20 000 kroner.

Kompensasjonsoppgave sendes periodevis. Hver periode omfatter to kalendermåneder. Første periode januar og februar, annen periode mars og april, tredje periode mai og juni, fjerde periode juli og august, femte periode september og oktober og sjette periode november og desember. Virksomheter som nevnt i § 2 bokstav b-e kan fremsette krav som omfatter et helt kalenderår på oppgaven for sjette periode.

Krav om kompensasjon medtas i oppgaven for den periode beløpet er registrert i regnskapssystemet etter regnskapsbestemmelsene som følger av lov 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkes-

kommuner eller lov 17. juli 1998 nr. 56 om årsregnskap mv. (regnskapsloven).

§ 7 Oppgavefrist

Oppgaven må være kommet frem til fylkesskattekontoret innen 1 måned og 10 dager etter utløpet av hver periode. Oppgave som sendes i posten anses å være kommet frem i rett tid hvis den er poststempelt innen utløpet av fristen.

Krav om kompensasjon for merverdiavgift på anskaffelser gjort i løpet av en periode kan tidligst fremsettes ved periodens utløp.

Kompensasjonsoppgave skal sendes inn elektronisk. Oppgaver som omfatter et helt kalenderår kan leveres som papiroppgave.

§ 8 Revisorattest

Grunnlaget for kompensasjonskravet skal kontrolleres og attesteres av registrert eller statsautorisert revisor eller kommunerevisor.

§ 9 Utbetaling av kompensasjon

Kompensasjon etter denne lov skal utbetales innen 3 uker etter at fristen etter § 7 for å sende inn oppgave er utløpt. Dersom kompensasjonsoppgaven mottas etter utløpet av fristen i § 7 skal kravet avvises. For virksomheter som nevnt i § 2 bokstav b-e kan kravet tas med i oppgaven for neste periode.

§ 10 Foreldelse

Foreldelsesfristen for krav om kompensasjon er ett år. Fristen regnes fra utgangen av det kalenderår som kompensasjonskravet oppsto.

For virksomheter som nevnt i § 2 bokstav a er foreldelsesfristen sammenfallende med fristen for å sende inn oppgave etter § 7.

§ 11 Tilbakebetaling

Dersom det er utbetalt kompensasjon i strid med bestemmelsene i denne lov eller forskrift gitt med hjemmel i denne lov, skal det uriktig utbetalte beløp tilbakebetales.

§ 12 Regnskap og kontroll

Den som har fremmet krav om eller mottatt refusjon skal innrette bokføringen slik at det til enhver tid kan kontrolleres at kompensasjon for merverdiavgift ytes etter reglene i denne lov. Bestemmelsene om oppbevaring av bøker og bilag mv. i lov av 17. juli

1998 nr. 56 om årsregnskap mv. (regnskapsloven) kapittel 2 gjelder også for de som ikke er regnskapspliktige etter regnskapsloven.

Den som har fremmet krav om eller mottatt refusjon etter denne lov skal på forespørsel legge frem, utlevere eller sende inn registrerte og dokumenterte regnskapsopplysninger, regnskapsmateriale og andre dokumenter av betydning for kontrollen når avgiftsmyndighetene forlanger det. Det skal også gis fullstendige opplysninger om forhold som avgiftsmyndighetene finner kan ha betydning for kontrollen.

Den som fremmer krav om kompensasjon etter denne lov skal yte nødvendig veiledning og bistand og gi adgang til virksomhetslokaler. Det samme gjelder den som er i tjeneste hos eller bistår den som søker om kompensasjon.

§ 13 *Kontroll hos selger*

I forbindelse med kontroll etter § 12 skal næringsdrivende, når avgiftsmyndighetene forlanger det, gi de opplysninger som kreves for å føre kontroll med at kompensasjon for merverdiavgift ytes etter reglene i denne lov. Næringsdrivende skal på forlangende gi avgiftsmyndighetene opplysninger om ethvert mellomværende som han har eller har hatt med andre navngitte næringsdrivende når det knytter seg til begge parters virksomhet. Det kan kreves opplysning om og spesifiserte oppgaver over omsetning av varer og tjenester. Det kan også kreves opplysninger og spesifiserte oppgaver over vederlaget og om andre forhold som knytter seg til mellomværendet. Næringsdrivende skal på forlangende innsende gjenpart av næringsoppgave, årsregnskap og årsberetning.

§ 14 *Omgjøring*

Fylkesskattekontoret kan kreve utbetalt kompensasjon korrigert i inntil 10 år fra tidspunktet for utbetalingen av kompensasjonen.

§ 15 *Renter*

Utbetales kompensasjon senere enn den frist som er fastsatt i § 9 har den kompensasjonsberettigede krav på renter. Det foreligger ikke krav på renter dersom overskridelsen av fristen for utbetaling skyldes forhold som kan legges den kompensasjonsberettigede til last eller som denne er nærmest til å bære ansvaret for.

Kompensasjon tillegges renter fra den dag fristen for behandling av kravet etter § 10 er utløpt og til og med den dag kompensasjonsbeløpet utbetales.

For kompensasjon som skal tilbakebetales etter korrigering beregnes renter fra den dag kompensasjonsbeløpet ble utbetalt og til og med den dagen tilbakebetaling skjer.

Det benyttes de rentesatser som fremgår av forskrift 23. desember 1974 nr. 9 om betaling av avgift og beregning og betaling av renter og rentegodtgjørelse etter merverdiavgiftsloven.

§ 16 *Justering av kompensert merverdiavgift*

Det skal justeres for kompensert merverdiavgift ved endringer i bruken eller overdragelse av bygg, anlegg eller annen fast eiendom etter anskaffelsen, fremstillingen eller utførelsen. Det pliktes ikke å foreta justeringer mer enn 10 år regnet fra utløpet av året anskaffelsen, fremstillingen eller utførelsen ble foretatt.

Departementet fastsetter nærmere regler for justering i forskrift.

§ 17 *Administrasjon*

Kompensasjonsordningen administreres av avgiftsmyndighetene ved fylkesskattekontoret.

§ 18 *Forskriftshjemmel*

Departementet kan gi nærmere forskrifter om avgrensning, utfylling og gjennomføring av bestemmelsene i denne lov, herunder om beregning, utbetaling, renter, inndekning og kontroll av kompensasjonsbeløpene, samt om krav til innholdet av selgers salgsdokument. Departementet kan videre gi nærmere forskrifter om de kompensasjonsberettigedes plikt til å selv kontrollere og revidere ordningen.

§ 19 *Straff*

Ved overtredelse av denne loven eller forskrifter gitt i medhold av denne loven gjelder straffebestemmelsene i merverdiavgiftsloven § 72 tilsvarende.

§ 20 *Overgangsregler*

Krav om kompensasjon for merverdiavgift på anskaffelser som er foretatt i løpet av første periode 2004 kan tidligst fremsettes på oppgaven for andre periode 2004.

§ 21 *Ikrafttredelse. Opphevelse av tidligere lov*

Denne loven trer i kraft fra 1. januar 2004. Fra samme tidspunkt oppheves lov 17. februar 1995 nr. 9 om kompensasjon for merverdiavgift til kommuner og fylkeskommuner mv.

I.

§ 2

Vedtak til lov

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

om heleide dattersamvirkeforetak

§ 1

Et samvirkeforetak må ha minst to medlemmer.
Departementet kan godkjenne at et samvirkeforetak
skal være heleid av annen sammenslutning.

Oslo, i finanskomiteen, den 20. november 2003

Siv Jensen
leder

Tore Nordtun
ordfører

Vedlegg

Brev fra Finansdepartementet v/statsråden til finanskomiteen, datert 23. oktober 2003.

Feil i Ot.prp. nr. 1 (2003-2004) Skatte- og avgiftsopplegget 2004 - lovendringer

I Ot.prp. nr. 1 (2003-2004) Skatte- og avgiftsopplegget 2004 - lovendringer er det oppdaget enkelte feil, jf. nedenfor.

Kapittel 2, side 13, om arbeidsgiveravgiftsfritak for privat arbeid i hjemmet

Jeg viser til forslaget om heving av grensen for arbeidsgiveravgiftsfritak for privat arbeid i hjemmet i punkt 2.1, samt tilhørende forslag til endring i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) romertall I, side 173. I dette forslaget er det feilaktig henvist til sjettede ledd annet punktum i folketrygdloven § 23-2. Ved lovendring som trådte i kraft 1. september 2003 ble det gjort en endring i folketrygdloven § 23-2. Endringen medførte at bestemmelsen om arbeidsgiveravgiftsfritak for privat arbeid i hjemmet ble forskjøvet fra sjettede til sjuende ledd. Riktig henvisning i punkt 2.1, samt tilhørende forslag til lovendring, skal derfor være til folketrygdloven § 23-2 sjuende ledd annet punktum.

Jeg ber komiteen om å ta hensyn til dette i sin innstilling.

Kapittel 7, side 22 følgende, om skattlegging av innenlandske og utenlandske livsforsikringer

I kapittel 7 har Finansdepartementet fremmet forslag til endring av skatteloven §§ 5-20 og 5-21. I punkt 7.3 heter det at:

"Finansdepartementet antar derfor at et forslag om å endre reglene for skattlegging bør innebære en løsning hvor en skattlegger den løpende avkastningen også av livsforsikringer som er tegnet i en annen EØS-stat."

I henhold til dette er det i forslaget til endring av § 5-20 annet ledd brukt følgende ordlyd:

"Årlig avkastning på sparedelen av en *livsforsikring (kapitalforsikring)* regnes som fordel vunnet ved kapital for forsikringstakeren. Departementet kan gi forskrift om beregning av avkastning."

Dessverre er her begrensningen til EØS-området falt ut. Denne begrensningen følger av hele oppleg-

get i proposisjonens begrunnelse for endringsforslaget. Forslaget skulle derfor hatt følgende ordlyd:

"Årlig avkastning på sparedelen av en livsforsikring (*kapitalforsikring*) i *forsikringsselskap hjemmehørende i en stat innenfor EØS-området*, regnes som fordel vunnet ved kapital for forsikringstakeren. Departementet kan gi forskrift om beregning av avkastning."

Jeg anmoder derfor komiteen om å overveie å fremme forslag til endring av skatteloven § 5-20 annet ledd i samsvar med departementets intensjon som nevnt ovenfor. Det vil i tilfelle innebære følgende forslag i komiteens innstilling til Odelstinget om endringer i skatteloven:

"§ 5-20 annet ledd skal lyde:

(2) Årlig avkastning på sparedelen av en *livsforsikring (kapitalforsikring)* i *forsikringsselskap hjemmehørende i en stat innenfor EØS-området*, regnes som fordel vunnet ved kapital for forsikringstakeren. Departementet kan gi forskrift om beregning av avkastning."

Samtidig bes proposisjonens pkt. 7.1 annet avsnitt annen og tredje setning lest med den samme begrensning til EØS-området som underforstått.

Kapittel 20, side 131 følgende, om lov om kompensasjon av merverdiavgift for kommuner, fylkeskommuner mv.

I punkt 20.10, side 157, merknadene til § 7 om behandling av for sent innsendt kompensasjonsoppgave, står det i tredje setning:

"Dersom oppgaven kommer frem etter en måned og ti dager etter utløpet av en periode, vil oppgaven først bli behandlet og komme til utbetaling innen fire uker etter utløpet av neste periode."

Setningen skulle hatt følgende ordlyd:

"Dersom oppgaven kommer frem etter en måned og ti dager etter utløpet av en periode, vil oppgaven først bli behandlet og komme til utbetaling innen *tre* uker etter utløpet av neste periode."